

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 60

31. srpna 2017

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

526. plenární zasedání EHSV ve dnech 31. května a 1. června 2017

2017/C 288/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Umělá inteligence – dopady umělé inteligence na jednotný trh (digitální), výrobu, spotřebu, zaměstnanost a společnost (stanovisko z vlastní iniciativy)	1
2017/C 288/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k případnému přepracování společné zemědělské politiky (průzkumné stanovisko)	10

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

526. plenární zasedání EHSV ve dnech 31. května a 1. června 2017

2017/C 288/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Budoucí evropští lídři: Iniciativa pro začínající a rychle se rozvíjející podniky [COM(2016) 733 final]	20
2017/C 288/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se řada právních aktů stanovujících použití regulativního postupu s kontrolou přizpůsobuje článkům 290 a 291 Smlouvy o fungování Evropské unie [COM(2016) 799 final – 2016/0400 (COD)]	29

2017/C 288/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru: a) „Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o prosazování směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu, kterou se stanoví postup oznamování pro povolovací režimy a požadavky týkající se služeb a kterou se mění směrnice 2006/123/ES a nařízení (EU) č. 1024/2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu“ [COM(2016) 821 <i>final</i> – 2016/0398 (COD)] b) „Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o testu přiměřenosti před přijetím nové právní úpravy povolání“ [COM(2016) 822 <i>final</i> – 2016/0404 (COD)] c) „Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právním a operačním rámci pro evropský elektronický průkaz služeb, který se zavádí nařízením ... [nařízení o ESC]“ [COM(2016) 823 <i>final</i> – 2016/0402 (COD)] d) „Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský elektronický průkaz služeb a související správní prostředky“ [COM(2016) 824 <i>final</i> – 2016/0403 (COD)]	43
2017/C 288/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o dočasné používání všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti ve vztahu k dodání zboží a poskytnutí služeb nad určitou prahovou hodnotu [COM(2016) 811 <i>final</i> – 2016/0406 (CNS)]	52
2017/C 288/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2004/37/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci [COM(2017) 11 <i>final</i> – 2017/0004 (COD)]	56
2017/C 288/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropský obranný akční plán [COM(2016) 950 <i>final</i>]	62
2017/C 288/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí víceletý plán pro populace malých pelagických druhů v Jaderském moři a rybolov využívající tyto populace [COM(2017) 97 <i>final</i> – 2017/0043 (COD)]	68
2017/C 288/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 2003/87/ES, aby dále platila stávající omezení rozsahu činností v oblasti letectví a aby se připravilo provádění celosvětového tržního opatření od roku 2021 [COM(2017) 54 <i>final</i> – 2017/0017 (COD)]	75
2017/C 288/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance Urychlení inovací v oblasti čisté energie [COM(2016) 763 <i>final</i>]	81
2017/C 288/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská strategie týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů, milník na cestě ke spolupracující, propojené a automatizované mobilitě [COM(2016) 766 <i>final</i>]	85
2017/C 288/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o vnitřním trhu s elektřinou [COM(2016) 861 <i>final</i> – 2016-379-COD]; návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o rizikové připravenosti v odvětví elektřiny a o zrušení směrnice 2005/89/ES [COM(2016) 862 <i>final</i> – 2016-377-COD]; návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Agentura Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů (přepracované znění) [COM(2016) 863 <i>final</i> – 2016-378-COD]; návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (přepracované znění) [COM(2016) 864 <i>final</i> – 2016-380-COD]	91
2017/C 288/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance – Druhá zpráva o stavu energetické unie [COM(2017) 53 <i>final</i>] a ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zpráva o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů [COM(2017) 57 <i>final</i>]	100

2017/C 288/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES [COM(2017) 8 <i>final</i> – 2017/0002 (COD)]	107
2017/C 288/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/59/ES o výchozí kvalifikaci a pravidelném školení řidičů některých silničních vozidel pro nákladní nebo osobní dopravu a směrnice 2006/126/ES o řidičských průkazech [COM(2017) 47 <i>final</i> – 2017/0015 (COD)]	115
2017/C 288/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Společné sdělení Evropské komise a vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Evropskému parlamentu a Radě Směrem ke strategii EU pro mezinárodní kulturní vztahy [JOIN(2016) 29 <i>final</i>]	120
2017/C 288/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro řízení, zachování a kontrolu platná v oblasti úmluvy Regionální organizace pro řízení rybolovu v jižním Tichomoří (SPRFMO) [COM(2017) 128 <i>final</i> – 2017/0056 COD]	129
2017/C 288/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví míra úpravy přímých plateb podle nařízení (EU) č. 1306/2013 pro kalendářní rok 2017 [COM(2017) 150 <i>final</i> – 2017/0068 COD]	130

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

526. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 31. KVĚTNA A 1. ČERVNA 2017

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Umělá inteligence – dopady umělé inteligence na jednotný trh (digitální), výrobu, spotřebu, zaměstnanost a společnost

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2017/C 288/01)

Zpravodajka: **Catelijne MULLER**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	22. 9. 2016
Právní základ	Čl. 29 odst. 2 jednacího řádu Stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	4. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	159/3/14
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 Umělá inteligence (UI) prochází v současné době důležitým vývojem a rychle nachází uplatnění ve společnosti. Objem trhu pro UI činí zhruba 664 milionů USD a podle očekávání by měl do roku 2025 ještě vzrůst na 38,8 miliardy USD. Jelikož UI může mít na společnost pozitivní i negativní dopad, EHSV si předsevzal, že bude vývoj kolem UI pečlivě sledovat, a to nejen z technického, ale výslovně také z etického, bezpečnostního a společenského hlediska.

1.2 EHSV jakožto představitel evropské občanské společnosti dá **společenskou diskusi kolem UI** v nadcházejícím období formu, bude ji centralizovat a podněcovat a zahrnovat přitom do ní všechny příslušné zúčastněné strany: tvůrce politiky, průmysl, sociální partnery, spotřebitele, nevládní organizace, výchovná vzdělávací zařízení a zdravotnická zařízení, odborníky a akademické pracovníky z různých oborů (mezi jinými z oblasti UI, bezpečnosti, etiky, ekonomie, věd o ergoterapii, právních věd, behaviorálních věd, psychologie, filosofie).

1.3 Nakolik je diskuse o superinteligenci důležitá je v současné době zastíněno debatou o dopadech současného uplatnění UI. Úkolem a cílem tohoto procesu je proto mimo jiné navýšit a rozšířit vědomosti o UI, a přispět tak k informované a vyvážené debatě bez katastrofických scénářů a extrémního relativizování. EHSV se přitom zasadí o podporu vývoje UI ve prospěch lidstva. Nicméně důležitým úkolem a cílem tohoto procesu bude rovněž uznat, pojmenovat a sledovat rušivý vývoj v rámci a kolem UI, aby jej bylo možné přiměřeným a vhodným způsobem řešit. To povede k většímu společenskému zapojení, důvěře a přijetí, pokud jde o další udržitelný vývoj a uplatnění UI.

1.4 Dopad UI je přeshraniční, proto je třeba stanovit i nadnárodní politické rámce. EHSV doporučuje, aby EU při vytváření celosvětových, jednoznačných politických rámců pro UI, které budou v souladu s evropskými hodnotami a základními právy, zaujala **na světové úrovni průkopnickou pozici**. EHSV může a chce k tomuto procesu přispět svým dílem.

1.5 EHSV registruje v současné době **11 oblastí**, v nichž UI přináší společenské výzvy: etika; bezpečnost; soukromí; transparentnost a vysvětlitelnost; práce; vzdělávání a schopnosti; (ne)rovnost a začleňování; právní předpisy a regulace; správa a demokracie; válka; superinteligence. EHSV má tato doporučení.

1.6 EHSV vyzývá k přístupu **human in command** (člověk ve velení), jehož rámcovými podmínkami jsou odpovědný, bezpečný a užitečný vývoj UI, při němž stroje zůstávají stroji a člověk si nad těmito stroji vždy ponechá kontrolu.

1.7 EHSV žádá vytvoření **etického kodexu** pro vývoj, využití a používání UI, aby byly systémy UI během celého svého procesu fungování v souladu se zásadami lidské důstojnosti, integrity, svobody, soukromí a kulturní rozmanitosti a genderové diversity a se základními lidskými právy.

1.8 EHSV vyzývá k vytvoření **normalizačního systému** pro ověření, validaci a kontrolu systémů UI, a to na základě širokého spektra norem v oblasti bezpečnosti, transparentnosti, srozumitelnosti, vysvětlitelnosti a etických hodnot.

1.9 EHSV se zasazuje o vytvoření **evropské infrastruktury UI**, která bude sestávat ze vzdělávacích prostředí, která respektují otevřené zdroje a soukromí, zkušebních prostředí ze *skutečného života*, vysoce kvalitních souborů údajů pro vývoj a trénink systémů UI. EHSV upozorňuje na (konkurenční) výhodu, kterou by EU mohla na celosvětovém trhu získat, a to prostřednictvím vývoje a propagace „evropských odpovědných systémů UI“ a poskytnutí evropské certifikace a označování UI.

1.10 EU, vnitrostátní správní orgány a sociální partneři musí společně zmapovat, na která **odvětví trhu práce** a v jaké míře a v jakém časovém horizontu bude UI mít dopad, a hledat způsoby, jak řešit dopady na pracovní příležitosti, náplň práce, sociální systémy a (ne)rovnost. Kromě toho je třeba investovat do těch odvětví trhu práce, na něž má UI malý nebo žádný vliv.

1.11 EHSV zúčastněným stranám doporučuje, aby společně investovaly do **komplementárních systémů UI a jejich společného vytvoření** na pracovišti, např. do týmů člověk-stroj, přičemž úlohou strojů je doplňovat a vylepšovat výkon lidí. Zúčastněné strany musí rovněž investovat do **formálního vzdělávání i neformálního učení, vzdělávání a odborné přípravy** pro každého, aby bylo možné s UI pracovat, ale rovněž aby bylo možné rozvíjet dovednosti, které UI nepřevzme nebo převzít nemůže.

1.12 V současné době je již nezbytné **konkrétně posoudit právní předpisy a regulaci EU** v rámci šesti oblastí zájmu určených panelem Hodnocení vědecko-technických možností (oddělení vědeckých prognóz), které možná bude třeba přezkoumat nebo upravit. EHSV v tomto procesu posuzování může a chce hrát určitou roli. EHSV se staví proti zavedení jakékoli formy právní subjektivity robotů nebo UI. Preventivně nápravné působení právních předpisů týkajících se odpovědnosti tím pozbývá působnosti, vzniká zde morální riziko jak v případě vývoje, tak v případě použití UI a hrozí zneužití.

1.13 Je třeba aktivně podporovat a propagovat rozvoj **způsobů uplatnění UI, které slouží společnosti**, podporují začleňování a zlepšují život lidí, a to jak na veřejné, tak na soukromé úrovni. Evropská komise musí v rámci svých programů financovat výzkum společenského dopadu UI, jakož i inovací UI financovaných z prostředků EU.

1.14 EHSV podporuje výzvu organizace Human Rights Watch et al. k **zákazu systémů autonomních zbraní**. EHSV vítá avizovanou konzultaci na toto téma v OSN, je však toho názoru, že tématem této konzultace v OSN by měly být rovněž způsoby uplatnění UI v kybernetické válce.

2. Umělá inteligence

2.1 Žádná jednoznačně přijímaná, přesně vymezená definice UI neexistuje. UI je zastřešující pojem pro velké množství (pod)oblastí, jako např.: kognitivní informatika (cognitive computing, tedy algoritmy, které argumentují a chápou na vyšší (lidské) úrovni), strojové učení (machine learning, tedy algoritmy, které si osvojují úkoly), rozšířená inteligence (augmented intelligence, tedy spolupráce mezi člověkem a strojem), robotika v oblasti UI (UI integrovaná do robotů). Ústředním cílem výzkumu a vývoje v oblasti UI je však automatizace inteligentního jednání, jako je argumentace, shromažďování informací, plánování, učení, komunikace, manipulace, vysílání signálů a samostatná tvorba, snění a vnímání.

2.2 UI lze zhruba dělit na UI v úzkém slova smyslu a UI v obecném slova smyslu. UI v úzkém slova smyslu je schopná vykonávat konkrétní úkoly. UI v obecném slova smyslu je schopná vykonat jakýkoli intelektuální úkol, který je schopen vykonat člověk.

2.3 Na poli UI v úzkém slova smyslu bylo v minulosti dosaženo velkého pokroku, zejména díky růstu výpočetní výkonnosti (computer processing power), dostupnosti velkých objemů dat a vývoji *strojového učení* (machine learning). Strojové učení obsahuje algoritmy, které jsou schopné si osvojit konkrétní úkoly, aniž by pro to byly naprogramovány. Tato metoda spočívá ve zpracování „tréninkových dat“, na jejichž základě se algoritmus učí rozpoznávat vzorce a definovat pravidla. Hluboké učení (deep learning), jedna z forem strojového učení, využívá struktury (*neural networks*, tedy neuronové sítě), jejichž fungování je volně založené na fungování lidského mozku a které se učí pomocí konkrétních cvičení a zpětné vazby. Výsledkem tohoto vývoje je, že systémy UI (prostřednictvím algoritmů) již mohou být samoučící, autonomní a adaptabilní.

2.4 Nejvýznamnější pozornost výzkumu a vývoje v oblasti UI se již určitou dobu upírá k prvkům, jako je argumentace, shromažďování znalostí, plánování, komunikace a vnímání (zrakové, sluchové nebo smyslové). To vedlo k velkému množství způsobů uplatnění UI: virtuální asistenti, autonomní vozidla, automatické shromažďování informací, rozpoznání řeči, překladatelské programy, programy pro konverzi textu na řeč, automatizované finanční obchodování, *e-discovery* (vyhledávání informací uchovávaných v elektronické podobě) v oblasti práva atd.

2.5 EHSV upozorňuje, že množství způsobů uplatnění UI a investic do ní v poslední době exponenciálně vzrostlo. Objem trhu pro UI činí v současné době zhruba 664 milionů USD a podle očekávání by měl do roku 2025 ještě vzrůst na 38,8 miliardy USD.

3. Možnosti a hrozby UI

3.1 To, že UI může mít velké společenské výhody, je poměrně nesporné: vzpomeňme na uplatnění v udržitelném zemědělství, bezpečnější dopravu a finanční systém, výrobní postupy šetrnější k životnímu prostředí, lepší zdravotnictví, bezpečnější práci, osobnější přístup ve vzdělávání, lepší justici a bezpečnější společnost. UI může dokonce přispět k odstranění nemocí a chudoby. UI může významně přispět rovněž k růstu průmyslu a ke zlepšení konkurenceschopnosti EU.

3.2 Jako každá disruptivní technologie, tak i UI s sebou přináší také rizika a komplexní politické výzvy v oblastech, jako je bezpečnost a odpovědnost, socioekonomické aspekty, etika a soukromí, spolehlivost atd.

3.3 Nacházíme se nyní na křižovatce, kde se určují (rámcové) podmínky pro současný a další vývoj a uplatnění UI. Těchto výhod UI však lze dlouhodobě dosáhnout pouze tehdy, pokud budeme odpovídajícím způsobem řešit také výzvy související s UI. Proto je třeba přijímat politická rozhodnutí.

a) Etika

3.4 Vývoj UI vyvolává mnoho etických otázek. Jaký vliv má autonomní (samoučící) UI na naši osobní integritu, důstojnost, samostatnost, rovnost, bezpečnost, svobodu volby? Jak zajistíme, aby byly respektovány a zachovány naše základní normy, hodnoty a lidská práva?

3.5 Navíc vývoj UI se momentálně odehrává v rámci homogenního prostředí zejména mladých, bílých mužů, v důsledku čehož jsou do UI (byť nevědomky) vnášeny kulturní a genderové rozdíly, mj. proto, že se systémy UI učí na základě tréninkových dat. Tato data musí být správná a kromě toho dostatečně kvalitní, rozmanitá, dostatečně hluboká a nezaujatá. Existuje obecná tendence věřit tomu, že data jsou ze své podstaty objektivní, ale to je mylná představa. Data lze snadno manipulovat, mohou být zaujatá (*biased*), mohou odrážet kulturní, genderové a jiné předsudky a priority a mohou obsahovat chyby.

3.6 Systémy UI, které jsou v současné době ve vývoji, neobsahují žádné etické hodnoty. Ty musíme systémům UI a prostředí, v němž budou používány, poskytnout my, lidé. Vývoj, nasazení a použití systémů UI (jak veřejné, tak komerční) se musí uskutečnit v mezích našich základních norem, hodnot, svobod a lidských práv. EHSV proto vyzývá k vývoji a zavedení jednotného celosvětového etického kodexu pro vývoj, využívání a použití UI.

b) **Bezpečnost**

3.7 Použití UI ve fyzickém světě vede bezpochyby k bezpečnostním otázkám. Rozlišovat lze mezi vnitřní a vnější bezpečností.

- *Vnitřní bezpečnost*: je systém UI dostatečně spolehlivý, aby dokázal (trvale) dobře fungovat? Je algoritmus správně naprogramovaný? Nepadá, je odolný vůči *hackerským útokům*? Je efektivní? Je spolehlivý?
- *Vnější bezpečnost*: je systém UI při používání ve společnosti bezpečný? Nepracuje bezpečně pouze v běžném provozu? Dokáže to i v neznámých, kritických nebo nepředvídatelných situacích? Jaký vliv má samoučící schopnost na jeho bezpečnost, i poté, co se po spuštění do provozu dále sám učí?

3.8 EHSV se domnívá, že systémy UI lze začít používat pouze v případech, že budou splňovat konkrétní požadavky na vnitřní a vnější bezpečnost. Tyto požadavky musí společně stanovit tvůrci politik, odborníci na UI a bezpečnost, podniky a organizace občanské společnosti.

c) **Transparentnost, srozumitelnost, odpovědnost, vysvětlitelnost**

3.9 Přijetí a udržitelný rozvoj a uplatnění UI souvisí s možností chápat, řídit a vysvětlit fungování, kroky a rozhodnutí systémů UI, především také ex post.

3.10 Kroky a rozhodnutí systémů UI (učiněné za pomoci inteligentních algoritmů) zasahují v rostoucí míře do každodenního života lidí. Příkladem může být použití UI v policejní práci založené na zpravodajských informacích, při posuzování žádostí o hypotéku nebo během povolování pojistných smluv. Srozumitelnost, odpovědnost a vysvětlitelnost rozhodovacího procesu systému UI přitom hrají zásadní roli.

3.11 V současné době jsou mnohé systémy UI již pro uživatele velmi složité na pochopení. V rostoucí míře to však platí také pro výrobce těchto systémů. Zejména *neuronové sítě* jsou často „*černými skříňkami*“, v nichž probíhají (rozhodovací) procesy, které již není možné pochopit a pro něž neexistují mechanismy, které by jejich fungování mohly osvětlit.

3.12 EHSV požaduje transparentní, srozumitelné a kontrolovatelné systémy UI, jejichž fungování lze i vysvětlit ex post. Kromě toho je třeba stanovit, které rozhodovací procesy lze přenechat systémům UI, a které ne, a to, kdy je žádoucí, nebo dokonce nezbytný lidský zásah.

d) **Respektování soukromí**

3.13 Soukromí systémů UI je problematikou, která vzbuzuje obavy. Řada (spotřebitelských) výrobků již nyní disponuje integrovanou UI: spotřebiče pro domácnost, dětské hračky, automobily, aplikace pro sledování zdravotního stavu a kondice, chytré telefony. Všechny tyto výrobky sdělují (často osobní) údaje cloudovým platformám výrobců. Když teď obchod s daty zažívá *boom* – což znamená, že vytvořená data nezůstávají ve výrobcích, ale jsou dále prodávána třetím stranám – je problémem, zda je soukromí dostatečně chráněno.

3.14 UI je navíc schopná prostřednictvím analýzy velkého množství (často) osobních údajů ovlivnit rozhodování lidí v mnoha oblastech (počínaje obchodními rozhodnutími až po volby a referenda). Obzvláště zranitelnou skupinou jsou děti. EHSV je znepokojen takovým uplatněním UI, které se výslovně zaměřuje na ovlivňování toho, jak děti jednají a co si přejí.

3.15 Je třeba předejít tomu, aby uplatnění UI v oblasti osobních údajů omezovala skutečnou či lidmi vnímanou svobodu. Obecné nařízení EU o ochraně osobních údajů stanoví v podstatné míře ochranu soukromí digitálně poskytovaných osobních údajů. To, zda je právo lidí na informovaný souhlas nebo svobodu volby při udávání údajů, ale i na přístup k poskytnutým údajům, jejich úpravě a kontrole ve skutečnosti dostatečně zaručeno, je třeba s ohledem na vývoj UI dobře sledovat.

e) Normy, standardy a infrastruktura

3.16 Aby bylo možné posoudit a kontrolovat bezpečnost, transparentnost, srozumitelnost, vysvětlitelnost a etickou odpovědnost systémů UI, je třeba vyvinout nové normalizační systémy pro verifikaci a ověření systémů UI, a to na základě široké škály norem.

3.17 EHSV žádá, aby EU vytvořila vlastní infrastrukturu UI, která bude sestávat ze vzdělávacích prostředí, která respektují otevřené zdroje a soukromí, a vysoce kvalitních souborů údajů pro vývoj a trénink systémů UI. EU tak může navíc získat (konkurenční) výhodu na celosvětovém trhu, a to propagací evropských odpovědných systémů UI. EHSV doporučuje prozkoumat přitom možnosti evropské certifikace a označování UI.

f) Dopad UI na práci, pracovní příležitosti, pracovní podmínky a sociální systémy

3.18 Ohledně rychlosti a míry, do jaké k tomu dojde se názory různí, ale je jasné, že UI bude mít dopad na množství pracovních příležitostí a povahu a charakter velké části práce, a tím i na sociální systémy.

3.19 Brynjolfsson a McAfee ze společnosti MIT říkají současnému technologickému vývoji (včetně UI) druhá průmyslová revoluce. Jsou zde však dva podstatné rozdíly: i) „staré“ stroje nahrazovaly především fyzickou sílu, zatímco nové stroje nahrazují myšlení a kognitivní schopnosti, což se nedotýká jen pracovních míst osob s nízkou kvalifikací (*blue collar workers*), ale i těch se střední či vysokou kvalifikací (*white collar workers*) a ii) UI je obecně vzato všeobecně používanou technologií (*general purpose technology*), která má dopad na prakticky všechna odvětví naráz.

3.20 UI může mít velké výhody, když se využije na nebezpečnou, těžkou, vyčerpávající, špinavou, nepříjemnou, repetitivní a jednotvárnou práci. Ale i rutinizovatelnou práci a zpracování a analýza dat nebo práci, při níž hraje velkou roli plánování a předvídání a kterou často vykonávají vysokoškolsky vzdělaní lidé, mohou v rostoucí míře vykonávat systémy UI.

3.21 Většina pracovních míst však sestává z různých pracovních činností. Šance, že všechny činnosti, které někdo vykonává, převezme UI nebo roboti, se zdá malá. Téměř každý se však s automatizací částí svých funkcí setká. Čas, který se tím ušetří, lze využít pro jiné úkoly, pokud jej na to vládní instituce a sociální partneři věnují. Je nezbytné brát přitom v potaz dopad, který může tento vývoj mít na profesionály a manažery, a podporovat přitom jejich zapojení, aby tento vývoj dokázali řídit, a nestali se jeho obětí.

3.22 Kromě toho by měla přibýt i nová pracovní místa. Nikdo však nedokáže předpovědět, která to budou, kolik jich bude a jak rychle k tomu dojde. Společnostem jako Google nebo Facebook se daří vytvářet obrovskou hodnotu s poměrně malých počtem pracovníků. Navíc ne vždy se v případě těchto nových pracovních míst jedná o dobrá pracovní místa. Panuje proto obava, že kvůli dalšímu rozvoji UI zde pro rostoucí skupinu flexibilních pracovníků brzy zůstanou jen špatně placené drobné úkoly.

3.23 UI nebude mít dopady pouze na množství dostupné práce, ale i na její povahu. Systémy UI nabízejí stále více možností, jak pracovníky sledovat a monitorovat, což ohrožuje jejich autonomii a soukromí. Práci dnes často určují a rozdělují algoritmy, aniž by do toho lidé jakkoli zasahovali, což má vliv na povahu práce a pracovní podmínky. A při využívání systémů UI existuje riziko omezení činností a ztráty důležitých dovedností.

3.24 Faktem však zůstává, že technologie nás „nepředhóní“. Vládní instituce a sociální partneři mají možnost určit způsob, jakým se UI bude dále vyvíjet a uplatňovat v pracovním procesu, a tuto možnost musí bez váhání využít. Je přitom důležité nezaměřit pozornost pouze na to, čeho je UI schopná, ale stejně tak i na to, čeho jsou schopni lidé (kreativita, empatie, spolupráce), na to, co chceme, aby lidé nadále dělali, a hledat možnosti, jak by člověk a stroj mohli lépe spolupracovat (komplementarita).

3.25 Augmented intelligence, tedy rozšířená inteligence (komplementarita), kdy člověk a stroj spolupracují a vzájemně se posilují, představuje zajímavé uplatnění UI, protože jde o člověka a stroj, na rozdíl od člověka místo stroje. Spolutvoření má skutečně velký význam: pracovníky je třeba do procesu vývoje takových komplementárních systémů UI zapojit, aby se mohli zasadit o to, aby byly tyto systémy UI použitelné a aby byla pracovníkovi ponechána dostatečná autonomie a kontrola (human-in-command, tedy člověk ve velení), uspokojení a radost z práce.

g) **Vzdělávání a dovednosti**

3.26 Udržování nebo získávání digitálních dovedností je nezbytné proto, aby lidé měli příležitost se rychlému vývoji v oblasti UI přizpůsobit. Evropská komise velmi vsází na vývoj digitálních dovedností prostřednictvím *Digital Skills and Jobs Coalition*. Ne každý však bude schopný nebo ochotný psát kódy nebo se stát programátorem. Bude proto rovněž třeba nasměrovat politiky i finanční prostředky do vzdělávání a rozvoje dovedností v oblastech, které systémy UI neohroží (vzpomeňme na ty úkoly, při nichž v popředí stojí lidská interakce, při nichž lidé a stroje spolupracují nebo u nichž chceme, aby je nadále vykonávali lidé).

3.27 Když se investuje do komplementarity člověka a UI (rozšířená inteligence), bude každý člověk již od raného věku potřebovat vzdělání, pokud jde o zacházení a práci se systémy UI, aby se zajistilo, že lidem bude ponechána autonomie a kontrola jejich práce (člověk ve velení). Svůj význam přitom má mj. také vzdělávání v oblasti etiky nebo soukromí, protože UI má na tyto oblasti velký dopad.

h) **Přístupnost, společenská (ne)rovnost, začleňování, stratifikace**

3.28 Převážná část vývoje UI všechny s tím související prvky (platformy pro vývoj, data, znalosti, odborné poznatky) jsou v rukou 5 technologických podniků (Amazon, Apple, Facebook, Google, Microsoft). Ačkoli tyto podniky jsou zastánci otevřeného vývoje UI a někteří nabízejí své platformy pro vývoj UI jako otevřený zdroj, plný přístup k systémům UI není zajištěn. EU, mezinárodní tvůrci politiky a organizace občanské společnosti musí v tomto ohledu plnit významnou úlohu tím, že se postarají o to, aby byly systémy UI přístupné pro každého, ale aby se jejich vývoj odehrával v otevřeném prostředí.

3.29 Technologické změny zvýhodňující kapitál, kde inovace nabízejí výhody zejména pro vlastníky těchto inovací, zhoršuje postavení práce oproti tomuto kapitálu. Technologické změny mohou vést k (příjmové) nerovnosti mezi lidmi (jak na místní, tak na regionální a celosvětové úrovni). UI může tento trend ještě posílit.

3.30 Je důležité tyto trendy pečlivě sledovat a odpovídajícím způsobem řešit. Existují vědci, kteří se přimlouvají za zdanění UI, dividendy z UI nebo sdílené vlastnictví systémů UI zaměstnanci a zaměstnavateli. Stále víc se rovněž mluví o nutnosti bezpodmínečného základního příjmu.

3.31 EHSV již v některém ze svých dřívějších stanovisek ⁽¹⁾ popsal možnost digitalizačních dividend a jejich rovnoměrné rozdělení ve prospěch dosažení pozitivních dopadů na růst. EHSV přikládá význam výzkumu všech těchto řešení, přičemž je třeba najít správnou rovnováhu mezi vývojem UI, který bude ve prospěch člověka, a případnými omezujícími dopady v důsledku těchto řešení. Rovněž je třeba předejít morálnímu riziku, že bude odpovědnost za systémy UI přesunuta na subjekt, jež nelze účinně považovat za odpovědný.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 161.

i) *Právní předpisy a regulace*

3.32 Důsledky UI pro stávající právní předpisy a regulaci jsou velké. Panel Hodnocení vědecko-technických možností (STOA) Evropského parlamentu vydalo v červnu 2016 přehled evropských právních předpisů a regulace, jichž se vývoj v oblasti robotiky, kyberneticko-fyzických systémů UI dotkne. STOA pojmenovává 6 oblastí zájmu – doprava, systémy dvojího užití, občanské svobody, bezpečnost, zdraví, energie –, v jejichž rámci je třeba přezkoumat a upravit nejméně 39 nařízení, směrnic, prohlášení, sdělení EU a Listinu základních práv Evropské unie. Toto hodnocení je třeba provést rychle a rázně a EHSV v tomto procesu může a chce hrát určitou roli.

3.33 Hodně se také diskutuje o tom, kdo by případně byl odpovědný v případě, že by systém UI způsobil nějakou škodu. Zejména v případě, že jde o systém UI, který je samoučící a po uvedení do provozu se dále sám učí. Evropský parlament sestavil doporučení pro občanskoprávní legislativu v oblasti robotiky, jejichž součástí je návrh posoudit možnost zavést pro roboty tzv. „elektronickou osobnost“ spočívající v tom, že by mohli být občanskoprávně odpovědní za škodu, kterou způsobí. EHSV se staví proti jakékoli formě právní subjektivity robotů nebo (systémů) UI, protože to s sebou nese nepřijatelný morální hazard. Z občanskoprávní odpovědnosti vyplývá preventivní působení na změnu chování, které může zmizet, jakmile již odpovědnostní riziko nenese tvůrce, protože se přesouvá na robota (nebo systém UI). Navíc zde existuje riziko nesprávného použití nebo zneužití takové právní formy. Přirovnání k omezené odpovědnosti společností poněkud pokulhává, protože v takovém případě je vždy ve výsledku odpovědnou fyzická osoba. V této souvislosti je třeba prozkoumat, do jaké míry dávají současné vnitrostátní a unijní právní předpisy a regulace a judikatura v oblasti (objektivní) odpovědnosti (za výrobky) a vlastní viny dostatečnou odpověď na tuto otázku, a pokud ne, jaká právní řešení se pak nabízejí.

3.34 Aby navíc bylo možné k právním předpisům a regulaci v rámci UI přistoupit správně, bude klíčové dobře porozumět tomu, co UI dokáže, a co naopak nedokáže, případně co v krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé perspektivě dokázat může.

3.35 UI není omezena hranicemi. Proto je důležité posoudit nutnost celosvětové regulace, protože regionální regulace nebude dostatečná, a měla by dokonce nežádoucí dopady. Vzhledem k osvědčenému systému norem pro výrobky a bezpečnost, tendenci k protekcionismu na jiných kontinentech, vysoké úrovni znalostí v rámci Evropy, systému evropských základních práv a sociálních hodnot a sociálnímu dialogu EHSV Evropské unii doporučuje, aby při vytváření celosvětových, jednoznačných politických rámců pro UI zaujala průkopnickou pozici a zahájila tento proces na celosvětové úrovni.

j) *Správa věcí veřejných a demokracie*

3.36 Způsoby uplatnění UI mohou přispět k lepšímu zapojení lidí do vládní politiky a transparentního správního rozhodování. EHSV vyzývá EU a vnitrostátní správní orgány, aby UI k tomuto účelu používaly.

3.37 EHSV vyjadřuje obavy ohledně cíleného využívání systémů UI (v podobě inteligentních algoritmů) ke shromažďování informací např. na sociálních médiích, která podle všeho měla za následek zúžení informací a další štěpení společnosti (vzpomeňme na „filter bubbles“, tedy informační bubliny, nebo na „fake news“, tedy lživé zprávy, na Twitteru nebo Facebooku během amerických voleb).

3.38 EHSV je rovněž znepokojen náznaky, že systémy UI mohly být použity k ovlivnění jednání lidí (např. při volbách). Prostřednictvím inteligentních algoritmů bylo možné předvídat a cíleně ovlivňovat preference a jednání lidí. To ohrožuje korektní a otevřenou demokracii. V dnešní době plné polarizace a likvidování mezinárodních institucí může preciznost a síla takových propagandistických technologií rychle vést k dalšímu rozvrácení společnosti. To je jeden z důvodů, proč jsou normy ohledně transparentnosti a kontrolovatelnosti (inteligentních) algoritmů potřeba.

k) *Válka*

3.39 Úmluva OSN o některých konvenčních zbraních stanovila, že odborníci v roce 2017 prodiskutují dopady autonomních zbraní. EHSV tímto vítá a podporuje výzvu organizace Human Rights Watch et al. k zákazu systémů autonomních zbraní. EHSV je přesvědčen, že tento zákaz by měl být pečlivě analyzován a zvážen. To však nestačí k tomu, aby došlo řádnému posouzení možností, které UI představuje ve válečných situacích a konfliktech. Předmětem této konzultace OSN musí být rovněž způsoby uplatnění UI v kybernetické válce.

3.40 Kromě toho je třeba předejít tomu, aby se UI dostala do rukou osob nebo režimů, jejichž cílem je podporovat teroristickou činnost.

l) *Superintelligence*

3.41 Na závěr je tu ještě otázka, jaké možnosti a rizika s sebou nese vývoj superintelligence. Podle Stephena Hawkinga bude již rozvoj UI v obecném slova smyslu znamenat konec lidstva. V tu chvíli se podle Hawkinga bude UI dále vyvíjet tempem, kterému lidé nebudou stačit. Existují také odborníci, kteří by raději zvolili tzv. „kill-switch“ (vypínač) neboli „reset-button“ (resetovací tlačítko), jímž by bylo možné superinteligentní systém UI, který se vymkl kontrole, deaktivovat nebo resetovat.

3.42 EHSV vyzývá k přístupu „human in command“ (člověk ve velení), jehož rámcovými podmínkami jsou odpovědný a bezpečný vývoj a použití UI, při němž stroje zůstávají stroji a člověk si může nad těmito stroji vždy ponechat kontrolu. Diskuse o superinteligenci je přitom důležitá, ale v současné době zastíňuje debatu o dopadech současného uplatnění UI.

4. UI ve službách lidstva

4.1 Velké obchodní subjekty již vyvinuly různé iniciativy pro otevřený, bezpečný a společensky odpovědný vývoj UI (jako je OpenAI). Tvůrci politik to však nemohou nechat na podnicích a musí v tomto ohledu hrát svoji úlohu. Jsou nezbytná cílená opatření a podpora výzkumu v oblasti společenských výzev souvisejících s UI a v oblasti vývoje bezpečných a spolehlivých systémů UI.

4.2 K řešení těchto výzev se nadmíru hodí programy EU, jako je mj. Horizont 2020. EHSV konstatoval, že financování zejména v rámci pilíře Společenské výzvy programu Horizont 2020 „zaostává“ za financováním v rámci dalších dvou pilířů Vynikající věda a Vedoucí postavení v průmyslu a je nadále utlumováno. EHSV naléhá, aby se výzkumu rozsáhlých společenských výzev, jakož i společenského uplatnění UI v rámci pilíře Společenské výzvy věnoval velký prostor.

4.3 Rovněž je třeba se zabývat potenciálními *průřezovými* dopady UI. Zároveň s financováním vývoje rušivých inovací UI je třeba financovat výzkum a řešení společenského dopadu těchto inovací.

4.4 Výzkum a vývoj UI ve službách lidstva vyžaduje navíc množství vysoce kvalifikovaných, veřejně dostupných tréninkových a zkušebních dat a zkušebních prostředí *ze skutečného života*. Až dosud byla infrastruktura UI a kvalifikovaná data dostupná pouze u a pro omezené množství soukromých subjektů a byly zde překážky pro testování UI ve veřejném prostoru, což omezuje uplatnění UI v jiných oblastech. Vývoj veřejně dostupných vysoce kvalifikovaných dat a evropské infrastruktury UI jsou klíčové, abychom mohli dosáhnout bezpečné, spolehlivé a užitečné UI.

5. Sledování a řešení

5.1 Široký společenský dopad UI zatím nelze zcela předvídat. Není však sporu o tom, že tento dopad bude velký. Novinky v oblasti vývoje UI v tuto chvíli střídají v rychlém sledu jedna druhou, což vyžaduje kritické a komplexní sledování, aby bylo možné přiměřeným a vhodným způsobem řešit důležitý a rušivý vývoj v rámci a v souvislosti s UI („gamechangers“, neboli jakési zlomové aspekty) jak technického, tak společenského rázu.

5.2 V případě technických zlomových aspektů pomysleme např. na pozoruhodné nebo významné skoky ve vývoji schopností UI, které mohou být předzvěstí dosažení UI v obecném slova smyslu. V případě společenských *zlomových aspektů* může být řeč např. o zásadním úbytku pracovních míst, aniž by byla v dohlednu nová místa, která je nahradí, nebo o nebezpečných situacích, systémových selháních, nečekaném mezinárodním vývoji atd.

5.3 Tvůrci politik, průmysl, sociální partneři, spotřebitelé, nevládní organizace, vzdělávací a pečovatelská zařízení a akademičtí pracovníci a specialisté z různých oborů (mj. (aplikované) UI, etiky, bezpečnosti, ekonomie, věd o ergoterapii, právních věd, behaviorálních věd, psychologie, filosofie) musí vývoj kolem UI společně pečlivě sledovat a tyto zlomové aspekty zmapovat a aktualizovat, aby pak v pravý čas dokázali přijmout ta správná opatření, ať už v podobě politiky, právních předpisů a regulace, samosprávy, či sociálního dialogu.

5.4 EHSV jakožto představitel evropské občanské společnosti dá v nadcházejícím období této diskusi více zúčastněných stran týkající se UI formu, bude ji centralizovat a podněcovat.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k případnému přepracování společné zemědělské politiky**(průzkumné stanovisko)**

(2017/C 288/02)

Zpravodaj: **John BRYAN**

Konzultace	Komise, 10. 2. 2017
Právní základ	Článek 302 Smlouvy o fungování Evropské unie průzkumné stanovisko
Rozhodnutí předsednictva	21. 2. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	17. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	1. 6. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	229/4/5
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV se domnívá, že společná zemědělská politika (SZP) je jednou z nejdůležitějších politik EU, která evropským občanům a zemědělskému odvětví musí přinášet skutečně jednotnou politiku a jež plní své hlavní cíle stanovené Římskou smlouvou. Přestože žádost o vypracování průzkumného stanoviska hovoří o přepracování společné zemědělské politiky, klade EHSV důraz na její zdokonalení v zájmu zainteresovaných stran, přičemž je třeba zvolit obezřetný a organický přístup. Ke zdokonalování SZP je třeba přistupovat pozitivně a SZP musí mít odpovídající rozpočet, který bude umožňovat řešení stávajících i nových požadavků, pokud jde o zemědělské hospodářství a také o kritéria v sociální oblasti a oblasti životního prostředí.

1.2 Přepracovaná SZP musí vyhovovat potřebám spojeným s novými výzvami, před nimiž Evropa v současné době stojí, včetně závazků EU přijatých v rámci rozvojových cílů tisíciletí OSN, závazků v souvislosti se změnou klimatu, které EU přijala na 21. konferenci smluvních stran (COP21), i závazků vyplývajících z dvoustranných obchodních dohod a včetně volatility trhu.

1.3 SZP musí poskytovat výraznou podporu pro evropský zemědělský model, který je definován tradičními rodinnými farmami, zemědělskými družstvy a společnostmi, a pro vyrovnávání významné nerovnosti příjmů mezi venkovskými a městskými oblastmi i v rámci zemědělství, a to se zapojením zemědělských odvětvových organizací.

1.4 Vzhledem k tomu, že SZP zajišťuje udržitelné dodávky kvalitních a bezpečných potravin pro více než 500 milionů občanů EU a její objem vývozu činí 131 miliard EUR, což tvoří 7,5 % celkového vývozu z EU, musí být v jejím rozpočtu, který představuje 38 % celkového rozpočtu EU, nalezena rovnováha a tento rozpočet musí přinášet náležitou hodnotu za vynaložené prostředky. Do budoucna musí být zajištěno dostatečné financování, aby bylo možné zvládat zvýšené finanční nároky, které jsou důsledkem brexitu, tlaky na příjmy zemědělských hospodářství a vyšší poptávku po veřejných statcích.

1.5 EHSV podporuje zachování dvoupilířového modelu SZP. Přímé platby v rámci prvního pilíře musí být určeny na podporu příjmů zemědělských hospodářství, opatření pro řízení trhů a posílené poskytování veřejných statků. Platby na rozvoj venkova v rámci druhého pilíře by se měly zaměřovat na hospodářské, environmentální a sociální programy vycházející z cílů v oblasti podpory zranitelných regionů a odvětví, které byly stanoveny na konferenci Cork 2.0, a měly by zajistit cílený přístup k poskytování veřejných statků.

1.6 Hodnotný přínos zemědělství pro životní prostředí není doceněn. Propady uhlíku v travních porostech, lesích, rašeliništích a remízích je třeba zohlednit, chránit a posílit v rámci plateb poskytovaných z prvního i druhého pilíře SZP.

1.7 Je třeba zavést účinné programy, které se budou cíleně zaměřovat na mladé zemědělce, především ženy, a odcházení do důchodu, a umožní tak řešit důležitý problém generační obnovy. Přijaty by měly být rovněž programy zaměřené na posílení role žen v zemědělství obecně.

1.8 Klíčovou součástí přepracované SZP by mělo být zjednodušení: využití moderních technologií by mělo umožnit zjednodušení administrativních povinností zemědělců a snížit stále větší zátěž, kterou pro ně představují. Změnit by se měl proces auditu a inspekci, které by měly zahrnovat určitý model vypořádání, systém žlutých karet, omezení požadavků na podmíněnost a vyšší tolerance, přičemž cílem všech těchto změn by mělo být zjednodušení plateb a zlepšení jejich vyplácení.

1.9 Přepracovaná SZP by měla zachovávat zásadu preference Společenství a územně vyvážené potravinové soběstačnosti zajišťované občanům EU ze zdrojů potravin v EU. Potenciál zemědělství musí být zdůrazňován ve všech dvoustranných či mnohostranných dohodách a toto odvětví nelze obětovat kvůli získání výhod v jiných oblastech. Veškeré potraviny dovážené do EU musí – při respektování zásady souladu – v plném rozsahu vyhovovat hygienickým, fytosanitárním, pracovní právním a environmentálním normám EU.

1.10 Je třeba posilovat postavení zemědělců v potravinovém řetězci. Kladná doporučení, jež vydává pracovní skupina EU pro zemědělské trhy, by měla být přijímána a prováděna. Je nezbytné dále a ještě výrazněji podporovat spolupráci mezi výrobci a stávajícími družstvy a organizacemi producentů (zejména malými) v jednotlivých odvětvích a regionech. Zvláštní důraz by měl být kladen zejména na ta odvětví a regiony, v nichž je míra spolupráce nízká.

1.11 Pro novou, přepracovanou SZP mají zásadní význam silný první pilíř i druhý pilíř s programy rozvoje venkova dostupnými ve všech členských státech, včetně oblastí s přírodními omezeními, a zaměřenými na zranitelné regiony a odvětví.

1.12 Výše přímé podpory vyplácené zemědělcům v jednotlivých členských státech EU musí být dále sjednocována, aby byly vytvořeny rovné podmínky pro zemědělce ve všech členských státech a aby byl zajištěn vyvážený rozvoj venkovských oblastí v celé EU.

2. Úvod

2.1 Zemědělství je v rámci EU více integrované než kterékoli jiné hospodářské odvětví. Je to jediné velké odvětví, které má společnou politiku centrálně financovanou z rozpočtu EU. Zemědělské a zemědělsko-potravinářské odvětví je v rámci celé ekonomiky mimořádně významným zaměstnavatelem: pracuje v něm 11 milionů zemědělců a 22 milionů zemědělských pracovníků a kromě toho vytváří i 22 milionů dalších pracovních míst, která s tímto odvětvím souvisejí, v oblasti potravinářského průmyslu, maloobchodu a služeb⁽¹⁾. Mnohá z těchto pracovních míst se nacházejí v chudších venkovských regionech. Zemědělství přispívá k hospodářské činnosti v každém členském státě a v každém regionu. Za posledních 10 let rostla hodnota vývozu potravin a nápojů pocházejících ze zemědělsko-potravinářského odvětví EU v průměru o 8 % ročně a v roce 2016 dosahovala 131 miliard EUR⁽²⁾.

2.2 SZP je jednou z nejdůležitějších politik EU, která zajišťuje udržitelné dodávky bezpečných a kvalitních cenově dostupných potravin pro 500 milionů občanů EU. Musí rovněž a) zajišťovat přiměřenou výši příjmů zemědělcům v EU a b) podnítit sociální, environmentální a hospodářský rozvoj celého venkova. Zemědělci a lesníci obhospodařují více než 82 % rozlohy půdy v EU⁽³⁾, a jsou tudíž zásadní součástí udržitelného zemědělského hospodářství, jež musí mít multifunkční charakter.

⁽¹⁾ Evropská komise, Zemědělské výdaje EU zaměřené na výsledky („EU agricultural spending focused on results“), září 2015.

⁽²⁾ Evropská komise, Statistický přehled zemědělského a potravinářského obchodu – země mimo EU 28 („Agri-food trade statistical fact sheet – Extra EU 28“).

⁽³⁾ Eurostat. Pokryv půdy, využívání půdy a krajina v roce 2016.

2.3 SZP s rozpočtem 59 miliard EUR poskytuje zemědělcům a jejich podnikům životně důležitou podporu formou přímých plateb, opatření na podporu trhu a programů rozvoje venkova. Je třeba konstatovat, že podpora v rámci SZP souvisí s poskytováním veřejných statků a dodržováním přísnějších evropských norem. Je pravda, že tyto přímé platby poskytované v rámci prvního pilíře jsou vázány podmíněností a povinnými požadavky na hospodaření, opatřeními pro bezpečnost potravin, normami týkajícími se zdraví zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat a environmentálními kontrolami a mají pro zemědělce zásadní význam, protože jim umožňují stabilizovat jejich příjmy a zvládat volatilitu trhů. 30 % přímých plateb je v současné době podmíněno plněním ekologických požadavků týkajících se kvality půdy, biologické rozmanitosti a ukládání uhlíku. Přesto však přetrvávají ekologické a sociální problémy, které je nutno řešit. Tržní opatření, kterých během poslední reformy SZP povážlivě ubylo, jsou stále důležitá, a to zejména v dobách tržní krize. Řešení problému volatility vyžaduje nová opatření. Spolufinancovaný program rozvoje venkova je v rámci druhého pilíře důležitým zdrojem financování hospodářských, environmentálních a sociálních programů realizovaných jak na úrovni jednotlivých zemědělských podniků, tak v oblastech venkova.

2.4 SZP během uplynulých šesti dekad měla a má i při svých nedostatcích významné přínosy pro občany, výrobce, spotřebitele a daňové poplatníky EU i pro celou společnost. V některých oblastech však stojíme před problémy, které se týkají biologické rozmanitosti, životního prostředí a krajiny, a těmi je třeba se zabývat. Osvědčila svou schopnost přizpůsobit se a pružně reagovat na potřeby dané doby. Jedinečná struktura SZP, tvořená jejím prvním a druhým pilířem, umožňuje této politice, aby se měnila a zaměřovala na různé cíle, zároveň si však zachovávala své celkové zacílení na podporu evropského modelu zemědělství a rodinných zemědělských podniků.

2.5 Vyrovnávací platby poskytované v rámci SZP se v průběhu let dramaticky změnily: zpočátku měly hlavně podobu tržní a cenové podpory, později se z nich staly oddělené platby s podstatnou environmentální složkou. Za účelem podpory zranitelných regionů a odvětví byl zaveden druhý pilíř. Druhý pilíř zajišťuje, aby inteligentní a udržitelný rozvoj venkova byl ústředním prvkem zemědělské politiky EU. Politika pro rozvoj venkova musí tvořit součást zemědělské politiky.

2.6 Zemědělská činnost a produkce musí v rámci pozitivně přepracované, zmodernizované a zjednodušené SZP hrát důležitou roli v souvislosti s plněním evropských cílů v oblasti udržitelnosti, životního prostředí, přírody, konkurenceschopnosti, investic, růstu a tvorby pracovních míst.

2.7 Přepracovaná SZP si musí uchovat pozitivní aspekty současné politiky a zároveň přijmout nová opatření, která umožní vypořádat se s novými výzvami, mezi něž patří společenská poptávka po poskytování veřejných statků, závazky EU přijaté v rámci rozvojových cílů tisíciletí OSN, závazky přijaté na 21. konferenci smluvních stran (COP21) v souvislosti se změnou klimatu i závazky vyplývající z dvoustranných obchodních dohod a volatilita trhu. Přepracovaná SZP musí rovněž najít správnou rovnováhu mezi potřebami spotřebitelů, daňových poplatníků a výrobců.

2.8 V rámci přepracované SZP musí EU i nadále poskytovat výraznou podporu pro evropský zemědělský model a udržitelná rodinná hospodářství oproti průmyslovému modelu zemědělské výroby, který se vyvinul v jiných oblastech, jako je například Mercosur, Spojené státy americké či Oceánie. Zvláštní pozornost je třeba věnovat malým a středním zemědělským podnikům. Co se týče bezpečnosti potravin, řídí se evropská zemědělská pravidla předběžně opatřeními, což je znevýhodňuje v hospodářské soutěži a světovém obchodu se zemědělskými komoditami a potravinami se zemědělci v Severní či Jižní Americe, Oceánii a v jiných částech světa, kde se používají hormony a agonisty beta-adrenoreceptorů, které jsou v EU zcela zakázány.

2.9 Evropský zemědělský model je společenskou smlouvou mezi zemědělci EU a společností, na jejímž základě zemědělci udržitelně produkují potraviny vysoké kvality a vytvářejí i další veřejné statky a zároveň s tím zajišťují ochranu životního prostředí a péči o krajinu. SZP by zase měla poskytovat podporu, která umožňuje zachovat rodinné zemědělské podniky, družstva a společnosti s udržitelnými modely zemědělství a venkovské oblasti. Tento model přináší evropské společnosti statky nesmírné hodnoty, neboť zajišťuje dodávky rozmanitých, zdravých, bezpečných, cenově dostupných a vysoce kvalitních potravin, přispívá k územní rovnováze a zachování venkovských oblastí a pomáhá chránit životní prostředí a krajinu.

2.10 EU musí rovněž vynaložit větší úsilí na to, aby zajistila, že zemědělci a občané EU budou SZP a její přínosy náležitě chápat a podporovat.

3. Výzvy pro zemědělství a SZP

Příjmy zemědělců

3.1 SZP slouží Evropě a občanům EU již více než 60 let a na jedné straně má zásadní přínosy pro zemědělské odvětví, na straně druhé vytváří za peníze daňových poplatníků dobrou hodnotu. Je však zjevné, že v mnoha zemích EU se zvyšuje nerovnost v příjmech mezi venkovskými a městskými oblastmi a také v rámci zemědělství. Příjmy zemědělců jsou ve většině členských států nedostatečné a ve srovnání s celostátním či regionálním průměrem podstatně nižší. Ceny zemědělských produktů se nezvyšují podle inflace a zvyšují se naopak vstupní ceny, jako například ceny hnojiv či energie. V posledních letech má na příjmy zemědělců nepříznivý vliv také volatilita cen.

Investice v oblastech venkova

3.2 Současná politika rozvoje venkova, která má k dispozici rozmanitou škálu pružných nástrojů, se osvědčila jako velmi důležitý prostředek podpory venkovských oblastí, zvláště pak oblastí s přírodními omezeními. Hlavní prioritou přepracované SZP musí být velkoryse koncipovaný plán rozvoje venkova, který byl představen na konferenci Cork 2.0 v rámci prohlášení *Za lepší život ve venkovských oblastech*. Investování do životaschopnosti a dynamiky venkova, zlepšení tvorby pracovních míst v ekonomicky slabých a v odlehklých oblastech a podpora diverzifikace zemědělství představují hlavní výzvy, před nimiž stojí přepracovaná SZP ⁽⁴⁾.

Rozpočet

3.3 Z hlediska procentuálního podílu na rozpočtu EU klesly výdaje na SZP z úrovně 65–75 %, kde se nacházely v 80. letech minulého století, na současných 38 %. Od zemědělství se nicméně očekává, že kromě poskytování vysoce kvalitních cenově dostupných potravin bude stále významnější měrou přispívat i k plnění cílů EU, které byly stanoveny na 21. konferenci smluvních stran (COP21), a rozvojových cílů tisíciletí. Pro budoucí financování SZP představuje velkou výzvu rovněž odchod Spojeného království z EU.

Zajišťování potravin

3.4 V souvislosti s narůstáním světové populace, která se má podle odhadů do roku 2050 zvýšit ze 7 miliard na 9,5 miliardy, je stále naléhavěji zapotřebí, aby se v nadcházejících letech podstatně zvýšila světová produkce potravin. Jedním z hlavních rozvojových cílů tisíciletí, který vytyčila Organizace spojených národů, je výrazně omezit podvýživu, jíž podle odhadů studií Světové zdravotnické organizace (WHO) trpí v současnosti každý sedmý člověk na světě. Je jasné, že celosvětová produkce potravin se bude muset zvyšovat udržitelným způsobem, protože jedině tak může uspokojit poptávku po potravinách a přispět k vymýcení hladu. Jako odpovědná světová síla musí EU a její přepracovaná SZP plnit v oblasti produkce potravin zásadní úlohu. SZP musí být odpovědná i v oblasti vývozu a i nadále motivovat rozvojové země ke zlepšování jejich domácí výroby.

Výzvy týkající se životního prostředí

3.5 Zemědělství EU a SZP mají zásadní význam pro plnění závazků, které EU přijala v souvislosti s rozvojovými cíli tisíciletí OSN, a jejich ambiciózních cílů stanovených v rámci celosvětové dohody o klimatu uzavřené na 21. konferenci smluvních stran (COP21). Od roku 1990 se emise uhlíku ze zemědělství v EU snížily o 23 % a množství dusičnanů v řekách pokleslo od roku 1992 o 17,7 % ⁽⁵⁾. V oblasti přínosů pro životní prostředí bylo v rámci SZP dosaženo značného pokroku, jsou tu však další výzvy, před nimiž SZP stojí, a její přepracování by mělo umožnit, aby zemědělství větší měrou přispívalo k plnění cílů, které stanovila 21. konference smluvních stran (COP21), a rozvojových cílů tisíciletí, a plnilo v této souvislosti významnější úlohu.

Ekosystémové služby

3.6 Zemědělské odvětví poskytuje velmi důležité ekosystémové služby, přispívá k obhospodařování stanovišť, zachování biologické rozmanitosti, normám dobrých životních podmínek zvířat a krajinnému rázu, jakož i k ochraně půdy a vody. Kromě toho je třeba uznat, že by zemědělství mělo být přínosnější, pokud jde o biologickou rozmanitost, životní prostředí a krajinu. Značné množství potravin se v EU produkuje za využití přírodních zdrojů vody, které by jinak zůstaly nevyužity. Velký podíl zemědělské činnosti v EU zaujímá také péče o travní porosty, lesy a rašeliniště, což jsou oblasti cenných propadů uhlíku. Přepracovaná SZP musí všechny tyto důležité ekosystémové funkce zemědělství podchytit a podporovat.

⁽⁴⁾ Stanovisko *Od prohlášení Cork 2.0 ke konkrétním opatřením* (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽⁵⁾ Komisař Hogan, *Práce pro evropské zemědělce* („Working for Europe's Farmers“), 2016.

Potraviny nabízející dobrou hodnotu za dobrou cenu

3.7 Díky SZP mají občané EU spolehlivě zabezpečeny dodávky potravin, které jsou bezpečné, cenově dostupné a dodávané v hojném množství. Procentuální podíl příjmu, který občané EU vynakládají na potraviny, se oproti období po druhé světové válce, kdy činil 50 %, snížil na dnešních 10 %, a to přesto, že náklady na výrobu se výrazně zvýšily. Přepřacovaná SZP musí zajistit, aby spotřebitelé měli i nadále přístup k cenově dostupným, vysoce kvalitním a bezpečným potravinám vyráběným podle stanovených evropských standardů.

Generační obnova

3.8 Vzhledem k tomu, že většina zemědělců je starší 55 let, je velmi důležité přilákat do zemědělství mladé lidi. S generační obnovou jsou spojeny problémy, jimiž toto odvětví trpí. Mezi praktické problémy, na které mladí lidé narážejí, patří přístup ke zdrojům financování a k půdě, nízké příjmy, předávání znalostí a přístup ke vzdělání. Nízké příjmy navíc zemědělcům znemožňují spořit na důchod. V některých oblastech dochází ve stále větší míře k opouštění půdy, což má své zřejmé sociální a environmentální důsledky, a to zejména v odlehklých oblastech. Silný důraz na generační obnovu, na mladé zemědělce a nově příchozí, obzvláště kvalifikovanou pracovní sílu již pracující v zemědělství, a zajištění snadnějšího odchodu do důchodu se musí stát nezbytnou součástí přepřacované SZP.

Ženy v zemědělství

3.9 Ženy plní v zemědělském odvětví velmi důležitou úlohu: zastávají v zemědělských podnicích mnoho práce a nesou stále větší podíl administrativní zátěže. V mnoha případech mají ženy z hlediska formálního vlastnictví zemědělských podniků slabší zastoupení. Ženy rovněž významně přispívají k životaschopnosti zemědělských podniků díky svým příjmům z činnosti mimo zemědělský podnik – když pracují za plat či působí jako nezávislé podnikatelky. V případech, kdy oba manželé pracují v zemědělském podniku na plný úvazek, by vlastnictví podniku mělo toto přispění odrážet a podněcovat.

Migrace

3.10 Zemědělské a zemědělsko-potravinářské odvětví může hrát důležitou roli při začleňování přistěhovalců do pracovní síly, jakož i v rámci sociálních programů zaměřených na pomoc znevýhodněným skupinám.

Zjednodušení

3.11 Modernizace a zjednodušení SZP mají v souvislosti s přepřacováním této politiky zásadní význam pro budoucnost. Potřeba zjednodušení byla konstatována již v předchozích reformách, reálná praxe je však taková, že SZP je na úrovni zemědělských podniků stále složitější a administrativně náročnější. To platí zejména pro inspekce a audity a pro uplatňování kritérií způsobilosti a podmíněnosti v rámci povinných požadavků na hospodaření (angl. zkr. SMR) a dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES).

Obchod a globalizace

3.12 EHSV uznává, že obchod se zemědělskými produkty a jejich vývoz přináší značný užitek a vytváří pracovní místa. Nicméně výzvy v souvislosti s globalizací a obchodními dohodami by mohly zemědělství závažným způsobem poškodit a mohly by ohrozit vysokou úroveň bezpečnosti potravin a norem kvality v EU. Je důležité, aby byla nalezena správná rovnováha mezi otevíráním nových trhů a příležitostmi a ochranou citlivých odvětví a oblastí, jakož i norem EU. Pokud jde o zásadu preference Společenství a potravinové soběstačnosti, musí být také zachována územní rovnováha⁽⁶⁾.

Volatilita cen a posílení postavení zemědělců v potravinovém řetězci

3.13 V potravinovém řetězci existuje značná nerovnováha mezi velkými maloobchodními prodejci a zpracovateli na straně jedné a zemědělci na straně druhé, která stlačuje ceny, a to mnohdy i pod úroveň výrobních nákladů. Je třeba posilovat postavení zemědělců v potravinovém řetězci prostřednictvím dobře fungujících odbytových družstev. Měl by být

⁽⁶⁾ Stanovisko Úloha zemědělství v mnohostranných, dvoustranných a regionálních obchodních jednáních s ohledem na ministerskou konferenci WTO v Nairobi (Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 20).

vytvořen evropský právní rámec pro řešení neférových obchodních praktik potravinářských a obchodních řetězců. V situaci, kdy EU omezila tržní podporu a kdy je zemědělství ve větší míře vystaveno tlaku světových trhů a důsledkům geopolitických krizí, jakou je zákaz vývozu do Ruska, se pro zemědělce v EU stává významnou výzvou také volatilita cen a příjmů. V této souvislosti je třeba ocenit a dále rozvíjet činnost pracovní skupiny EU pro zemědělské trhy. Je třeba zasáhnout proti nekalým obchodním praktikám a prodeji za podnákladové ceny.

Vyvážený územní rozvoj

3.14 Zemědělství a lesnictví jsou základem hospodářského a sociálního rozvoje venkovských oblastí. Důležitou úlohu plní i v dalších hospodářských podnicích a službách spojených s venkovem, jako je venkovský cestovní ruch, zaměstnanost či kulturní aktivity. Přepřacovaná zemědělská politika s pevně vybudovaným druhým pilířem je zásadním předpokladem řešení problémů v oblasti rozvoje venkova a pro zachování silného zemědělství a silných zemědělských podniků ve všech regionech EU. Cílem musí být zachovat činnost co největšího počtu zemědělců.

4. Návrhy na zdokonalenou zmodernizovanou a zjednodušenou SZP

4.1 Přepřacovaná SZP, která bude silnou oporou pro zemědělský model EU, musí zůstat věrná hlavním cílům, které vytyčila společná zemědělská politika zakotvená v Římské smlouvě z roku 1957. Měly by být zahrnuty i nové cíle týkající se závazků v rámci cílů udržitelného rozvoje a COP21. Článek 39 SFEU uvádí tyto konkrétní cíle SZP:

- 1) zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním optimálního využití výrobních činitelů, zejména pracovní síly;
- 2) zajistit odpovídající životní úroveň zemědělců;
- 3) stabilizovat trhy;
- 4) zajistit plynulé zásobování;
- 5) zajistit spotřebitelům dodávky za rozumné ceny.

4.2 Přepřacovaná SZP se musí rovněž přizpůsobit zásadním výzvám v oblasti ochrany životního prostředí, zmírňování změny klimatu a ochrany biologické rozmanitosti.

4.3 Těchto důležitých cílů lze nejlépe dosáhnout při zachování stávající struktury dvoupilířového modelu SZP, kdy je první pilíř SZP založen na přímých platbách pro aktivní zemědělce podpořených opatřeními pro řízení trhu a druhý pilíř SZP je založen na opatřeních pro rozvoj venkova a vychází z politiky, která zohledňuje novou poptávku po poskytování veřejných statků. Přímé platby poskytované v rámci prvního pilíře, které jsou vázány podmíněností v podobě opatření pro bezpečnost potravin, normami týkajícími se zdraví zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat a environmentálními kontrolami, mají zásadní význam jako podpora příjmů zemědělců a pomoc v souvislosti s volatilitou. Opatření prováděná v rámci druhého pilíře SZP nabízejí doplňující programy hospodářské, environmentální a sociální ochrany.

4.4 SZP musí mít v období po roce 2020 dostatečný rozpočet, jenž umožní zvládat zvýšené finanční nároky, které jsou důsledkem rozhodnutí o brexitu, tlaky na příjmy zemědělských hospodářství a vyšší poptávku po veřejných statcích.

4.5 Na základě modelu základních plateb navrhuje, aby země, které přijaly jiný model nežli systém základních paušálních plateb, měly možnost zachovat tento model i po roce 2020, protože lépe vyhovuje podmínkám, které v těchto zemích existují. V některých zemích nezohledňuje model paušálních plateb rozdíly v úrovni investic, zemědělské činnosti a poskytování veřejných statků.

4.6 Výše přímé podpory vyplácené zemědělcům v jednotlivých členských státech EU musí být dále sjednocována, aby byly zohledněny rozdíly v podmínkách a tím vytvořeny rovné podmínky pro zemědělce ve všech členských státech a aby byl zajištěn vyvážený rozvoj venkovských oblastí v celé EU.

4.7 Přímé platby by měly být poskytovány pouze aktivním zemědělcům, kteří poskytují veřejné služby a veřejné statky.

4.8 Aby byly podpořeny a ochráněny přímé platby pro zemědělce v rámci silného prvního pilíře, měli by se v rámci přepracované SZP aktivní zemědělci řídit ročním či víceletým programem, který by byl zaměřen na životní prostředí, změnu klimatu a biologickou rozmanitost a zahrnoval by navigátor uhlíku a plán řízení živin. Tento roční či víceletý program by zahrnoval měřitelné poskytování veřejných statků a skýtal by zemědělcům větší flexibilitu. Měřitelnost musí vycházet z objektivních a standardizovaných kritérií na úrovni EU.

4.9 Pro přímé platby z prvního pilíře by měl být stanoven spravedlivý a přiměřený strop na jednotlivého zemědělce (např. srovnatelný s příjmem kvalifikovaného pracovníka). Měla by existovat možnost úprav a měla by být zohledněna partnerství, družstva, společnosti a počet zaměstnanců, kteří musí mít pojištění.

4.10 Vázané přímé platby by měly být zaměřeny na zranitelná odvětví a regiony. Měly by bránit opouštění půdy i ochraňovat biologickou rozmanitost, zejména udržení chovu hospodářských zvířat a zachováním upadajících odvětví.

4.11 V současné SZP je 30 % plateb v prvním pilíři spojeno s ozeleněním a 70 % s až 15 povinnými požadavky na hospodaření (angl. zkr. SMR) a s pěti podmínkami dobrého zemědělského a environmentálního stavu (angl. zkr. GAEC), které musí být splněny. Pro usnadnění skutečného zjednodušení SZP by bylo vhodné podmínit celou platbu z prvního pilíře poskytováním veřejných statků. K dosažení tohoto cíle je nezbytné správně vyhodnotit ozeleňování a povinné požadavky na hospodaření (SMR), aby se zachovala nejúčinnější a dosažitelná opatření a aby rovněž byly zavedeny také nové cíle, jako je změna klimatu a nutnost zvyšování absorpce uhlíku půdou.

4.12 Tyto programy zaměřené na podmíněnost v podobě povinných požadavků na hospodaření by zahrnovaly měřitelné výstupy v oblasti ochrany životního prostředí, zmírňování změny klimatu a ochrany biologické rozmanitosti na základě provádění příslušných stávajících požadavků na podmíněnost.

4.13 Součástí přepracované SZP by měla být koncepce inteligentního zemědělství, které bude přinášet dvojí dividendu v podobě zlepšení výnosů zemědělské činnosti a zároveň i poskytování environmentálních přínosů. Její součástí by mělo být využívání technologií a předávání znalostí k rozvoji přesného zemědělství s cílem snížit objem vstupů, jako je voda, energie, průmyslová hnojiva, či dalších vstupů, jako jsou pesticidy, především fungicidy a insekticidy.

4.14 Tržní opatření, včetně podpory soukromého skladování (APS – Aids to Private Storage), by měla zůstat zachována. Je důležité, aby mezní hodnoty, při jejichž dosažení lze těchto forem podpory využívat, byly stanoveny realisticky, tak aby výrobci, kteří o ně požádají, poskytovaly smysluplnou podporu jejich příjmu.

4.15 Nejúčinnější ochranou před volatilitou příjmů jsou spolehlivé a přiměřené přímé platby a opatření pro řízení trhu v rámci prvního pilíře. V době krajní cenové volatility však musí být k dispozici i další nástroje, a je proto třeba zvážit jaké – uváženy by měly být i režimy zaměřené na snížení produkce. Měla by být usnadněna možnost využívání prostředků z druhého pilíře na opatření, jako jsou systémy dobrovolného pojištění.

4.16 Výrobní družstva již 140 let jasně ukazují, že jsou odolnější vůči otřesům na zemědělských trzích a pomáhají zamezit přesouvání výroby potravin. Proto je nezbytné dále a ještě výrazněji podporovat spolupráci mezi výrobci a stávajícími družstvy a organizacemi producentů (zejména malými) v jednotlivých odvětvích a regionech. Zvláštní důraz by měl být kladen zejména na ta odvětví a regiony, v nichž je míra spolupráce nízká.

4.17 Je třeba prosazovat všechny klíčové prvky, na které poukázala pracovní skupina EU pro zemědělské trhy: zlepšení postavení zemědělců v potravinovém řetězci, větší transparentnost, povinné oznamování cen, opatření pro řízení rizik a řešení problému nekalých obchodních praktik a dalších problémů. Ve všech těchto oblastech je třeba přijmout předpisy, které se musí stát nedílnou součástí přepracované SZP. Navrhujeme, aby byly přijaty přísnější předpisy, které postaví mimo zákon nekalé obchodní praktiky, zakážou prodej za podnákladové ceny a na úrovni výrobců, zpracovatelů a maloobchodních prodejců zavedou povinné oznamování cen. Postavení zemědělců je kromě toho třeba posílit i podporou zřizování silných organizací producentů.

4.18 Základním prvkem přepracované SZP musí být zachování účinně a řádně fungujícího jednotného trhu EU. Renacionalizační trendy, které se v poslední době objevují napříč celým jednotným trhem, jsou zdrojem nemalých obav a vedou k větší divergenci cen a trhů. V případech neexistence je mj. nutné zavést regulaci povinného označování původu zemědělských a potravinářských výrobků, jež je nezbytná k předcházení podvodům a která spotřebitelům umožní činit informovaná rozhodnutí, přičemž účelem je to, aby v ní obsažené normy nenarušovaly a neznemožňovaly volný pohyb zboží v rámci jednotného trhu EU.

4.19 Brexit je pro EU velkou hrozbou a na SZP a na jednotný trh bude mít významný dopad. Jakékoli snižování rozpočtu SZP, k němuž v důsledku brexitu dojde, musí být členskými státy v plné míře vyrovnáno. Velmi důležité je také to, aby mezi EU a Spojeným královstvím byl zachován bezcelní obchod se zemědělskými produkty a potravinami, aby v nich i nadále platily rovnocenné normy v oblasti zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a ochrany životního prostředí a aby se na dovoz z EU i ze Spojeného království vztahoval Společný vnější sazebník.

4.20 Jedním ze základních cílů SZP musí být preference Společenství, aby občané EU měli potraviny z EU. Hlavní zásadou této politiky musí být zachování a ochrana norem EU týkajících se sledovatelnosti, bezpečnosti potravin, kontrol zdraví zvířat a rostlin a ochrany životního prostředí, jakož i důsledná ochrana chráněných zeměpisných označení (CHZO). Při každém obchodně-politickém jednání je z hlediska spotřebitelů v EU zásadní, aby EU vyžadovala, aby veškeré dovážené zboží splňovalo tytéž normy. Do budoucna je při každém takovém jednání důležité navíc i to, aby EU dbala o zachování spolehlivé a dostatečné celní ochrany citlivých odvětví a zranitelných oblastí.

4.21 Klíčovým prvkem nové, přepracované SZP musí být generační obnova. Navrhujeme, aby zemědělcům mladším 40 let byly z prvního pilíře SZP i nadále poskytovány vyšší platby, stejně jako je tomu v současné době. Navrhujeme, aby bylo přezkoumáno pravidlo pěti let s cílem odstranit nepružné předpisy, které mladým zemědělcům nedovolují přístup k vyšším platbám. Zároveň s tím také navrhujeme, aby se pro mladé zemědělce zvýšily sazby plateb v rámci opatření obecného režimu programů rozvoje venkova. Výše plateb poskytovaných mladým zemědělcům v rámci strukturálních programů grantové podpory by se měla zvýšit na 70 %. Příslušnou podporu by měli mít možnost získat i mladí zemědělci a mladí pracovníci v partnerstvích, družstvech a společnostech. Velmi důležité je, aby existovala použitelná vnitrostátní rezerva, která by mladým a začínajícím zemědělcům umožnila průběžný přístup k podporám. Měla by rovněž existovat možnost provádět účinný program odchodů do důchodu v rámci druhého pilíře. Členské státy by měly mít flexibilní možnosti zavádění doplňujících opatření pro mladé zemědělce, především ženy. Je důležité, aby byl kladen velký důraz na vzdělávání a zlepšování dovedností. V zájmu posílení postavení žen v zemědělství by měly mít ženy možnost využívat podobných pobídek, jaké jsou k dispozici mladým zemědělcům, aby tak byl zajištěn rovný přístup k půdě, půjčkám, odborné přípravě a statusu.

4.22 V rámci podmíněnosti/dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a povinných požadavků na hospodaření (SMR) by bylo možné pro zemědělce zavést jednoznačné zjednodušení, které by spočívalo v opuštění přístupu založeného na auditech či inspekcích a v rozsáhlejšímu využívání technologií. Měl by být přijat systém založený na kontrolním seznamu, který by zahrnoval kladné a záporné body podle plnění příslušných požadavků. Žadatelé, kteří by splňovali hlavní a nejdůležitější požadavky a shromáždili by určitý mezní počet bodů, by získali na nárok na platbu bez jakýchkoli sankcí. Tento systém by představoval rozšíření nového, ale již zavedeného přístupu založeného na udělování žlutých karet. Některé povinné požadavky na hospodaření (SMR), které již nejsou vhodné či potřebné, by měly být zrušeny, aby se snížil počet požadavků v rámci podmíněnosti a počet povinných požadavků na hospodaření (SMR). Dobrým příkladem toho by bylo zrušení nutnosti kontrolovat identifikaci zvířat v zemědělských podnicích a kontroly provádět za použití příslušných technologií v místech prodeje, jako jsou jatka, sběrná místa a dobytčí trhy.

4.23 V režimu inspekcí vztahujícím se k požadavkům podmíněnosti by mělo rovněž existovat právo na to, aby byl příslušný nedostatek v rámci finálního postupu ve stanovené lhůtě bez pokuty napraven. Co se týče pokut a tolerovaných odchylek, měl by se uplatňovat přiměřenější a spravedlivější přístup. Se zjednodušením by se nemělo pojit snížení nároků, zejména pak nároků v oblasti ochrany životního prostředí (ekologizace) či režimu jednotné platby (SPS).

4.24 Inspekce by neměly zdržovat provádění plateb a politika ukládání pokut v následujícím roce by se měla vztahovat na plnění všech požadavků způsobilosti a podmíněnosti či povinných požadavků na hospodaření (SMR).

4.25 Pevně vybudovaný, posílený a účinněji fungující druhý pilíř, který bude vyhovovat hospodářským, environmentálním a sociálním nárokům regionů, má pro novou, přepracovanou SZP zaměřující se na životaschopnost a dynamiku venkova a na tvorbu pracovních míst zcela zásadní význam. Jeho základem by měly být cíle, které byly stanoveny na konferenci Cork 2.0. Důležité je rovněž to, aby členské státy náležitým způsobem spolufinancovaly všechna opatření prováděná v rámci programů rozvoje venkova, včetně plateb pro oblasti se zvláštními přírodními omezeními.

4.26 Vzhledem k vyšším nárokům, které se pojí s plněním evropských závazků stanovených v rámci rozvojových cílů tisíciletí OSN a cílů dohodnutých na 21. konferenci smluvních stran (COP21), je třeba rozšířit, zacílit a zaplatit rozsáhlejší environmentální opatření v rámci druhého pilíře SZP. Aby to bylo možné, musí se tato ambice odrazit v budoucím rozdělení prostředků mezi jednotlivé členské státy, a to při respektování stávajících přidělů v rámci druhého pilíře.

4.27 Rozsáhlejší opatření a platby prováděné v rámci druhého pilíře SZP v oblasti ochrany životního prostředí, změny klimatu a biologické rozmanitosti by mohly být zacíleny na to, aby zemědělci poskytovali lepší ekosystémové služby, a to se zaměřením na:

1. platby za účinnější řízení propadů uhlíku v půdě v oblastech zahrnujících travní porosty, lesy a rašeliniště;
2. lepší obhospodařování trvalých travních porostů za účelem zlepšení propadů uhlíku;
3. platby za změnu orné půdy na půdu s travními porosty;
4. možnost nevyužívání půdy a programy minimální orby;
5. možnost omezit hustotu ustájení na půdě s travními porosty při zachování minimální hustoty ustájení;
6. platbu za vytvoření stanovišť a přírodních koridorů;
7. chráněná pásma kolem vodních ploch;
8. péči o příkopy a remízy;
9. uhlíkovou navigaci;
10. platbu za udržování rašelinišť;
11. ochranu krajinného rázu a archeologických nálezů;
12. platbu za opatření pro zajištění dobrých životních podmínek zvířat;
13. vyšší platby v oblastech sítě Natura a za škody způsobené divokou zvěří;
14. opatření pro omezení desertifikace v suchých oblastech;
15. agroekologie a ekologická produkce;
16. platby za zvyšování organické hmoty v půdě, omezování půdní eroze a zadržování vody v krajině.

4.28 Platby prováděné v rámci režimu oblastí se zvláštními přírodními omezeními mají zásadní význam pro zemědělce v chudších a izolovanějších regionech EU.

4.29 Poskytování nízkonákladových prostředků financování je nezbytným nástrojem podpory růstu v zemědělském odvětví a zejména pak také způsobem, jak pomáhat mladým zemědělcům, na nichž závisí generační obnova.

4.30 Přepracovaná SZP by měla doplňovat komplexní politiku v oblasti potravin a měla by v sobě spojovat udržitelné zemědělství, vyvážený územní rozvoj, zdravé stravování, zaměstnanost a obchod. Význam zdravého stravování pro spotřebitele a s tím souvisejících přínosů pro společnost, co se týče kvality života, zdravého životního stylu, boje proti obezitě a nižších nákladů na zdravotní péči, lze jen těžko přecenit. Je zapotřebí rozsáhlejších prostředků a programů, které umožní šířit toto sdělení mezi spotřebiteli, a zároveň s tím by měly existovat i programy zaměřené proti plýtvání potravinami a podporující recyklaci.

4.31 V zájmu dosažení cíle EU zvýšit do roku 2030 spotřebu energie z obnovitelných zdrojů přinejmenším na 27 % by měla být přijata opatření pro zajištění stability a právní jistoty. Musí být zavedeny platby zacílené na podporu investic do sluneční a větrné energie, energie z biomasy a programů energetické účinnosti a úspor.

4.32 Pro zachování konkurenceschopnosti má zcela zásadní význam to, aby zemědělské odvětví mělo svůj vlastní nejnovější výzkum a inovace, jejichž výsledky by měly být k dispozici na úrovni zemědělských podniků. K dispozici musí být také efektivní přenos znalostí, vzdělávání, osvědčené postupy a poradenské programy a služby pro rozšiřování činnosti, které je třeba podporovat.

4.33 Vzhledem k rozsáhlejšímu využívání technologií v zemědělství, zvláště pak pro potřeby inteligentního zemědělství a jako prostředek napomáhající zjednodušení, je zcela zásadní, aby ve všech venkovských oblastech bylo dostupné širokopásmové pokrytí.

4.34 V rámci tohoto nového hospodářství, jehož součástí bude inteligentní zemědělství, které ve větší míře využívá technologií, je velmi důležitá ochrana údajů jednotlivých zemědělců a jejich důvěrnost. Neméně důležité je i to, aby měli zemědělci veškeré individuální údaje, které uchovávají v souvislosti se svým podnikáním, ve svém plném vlastnictví.

4.35 V souvislosti se snižováním množství odpadu může ve všech odvětvích plnit významnou úlohu oběhové hospodářství. Vzorovým příkladem bezodpadového a nákladově účinného oběhového hospodářství jsou tradiční modely zemědělských podniků. Zemědělství by mělo hrát v oblasti opětovného využívání a recyklování pozitivní roli včetně šetrného nakládání s půdou, vodou a ovzduším.

4.36 V roce 2020 by před zavedením nové, přepracované SZP mělo být zahájeno přiměřeně dlouhé přechodné období, a to zejména s ohledem na rozpočtové otázky spojené s brexitem a další politická rozhodnutí ⁽⁷⁾.

V Bruselu dne 1. června 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁷⁾ Stanovisko *Nejdůležitější faktory ovlivňující společnou zemědělskou politiku po roce 2020* (Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 21).

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

526. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 31. KVĚTNA A 1. ČERVNA 2017

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Budoucí evropští lídři: Iniciativa pro začínající a rychle se rozvíjející podniky

[COM(2016) 733 final]

(2017/C 288/03)

Zpravodaj: **Erik SVENSSON**Spoluzpravodajka: **Ariane RODERT**

Konzultace	Evropská komise, 27. 1. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	4. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	194/0/0
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá Iniciativu pro začínající a rychle se rozvíjející podniky předloženou Evropskou komisí (EK) a navrhovaná opatření, jejichž cílem je odstranit hlavní překážky; zdůrazňuje však, že ne všechny rychle rostoucí podniky jsou podniky s vyspělými technologiemi, a že je potřebná akce napříč odvětvími.

1.2 EHSV je toho názoru, že by byl příhodnější obnovený start aktualizované iniciativy *Small Business Act*, která by spojila všechny iniciativy do jedné agendy a zvýšila by jejich působivost a konzistenci.

1.3 EHSV vyzývá ke koordinovanému politickému přístupu k začínajícím a rychle se rozvíjejícím podnikům, jenž zohlední rozmanitost podnikových modelů, a vítá zvláštní opatření pro podniky sociální ekonomiky. Tato iniciativa však musí usilovat o celkové zlepšení podnikatelského prostředí, které umožní v rámci inovačního procesu pracovat s rizikem a experimentovat.

1.4 Hlavní překážkou pro začínající a rychle se rozvíjející podniky nadále zůstávají administrativní překážky a byrokracie. EHSV proto vybízí EK k plnému provádění a prosazování iniciativ, jež byly v této oblasti přijaty.

1.5 EHSV zdůrazňuje význam strukturálního zapojení sociálních partnerů a důležitost vymáhání dodržování předpisů EU v oblasti pracovních podmínek, pracovněprávních předpisů a kolektivních smluv.

1.6 EHSV vítá navrhovaná opatření v oblasti inovací, ale vzhledem k omezeným zdrojům malých a středních podniků a mikropodniků vyzývá ke zjednodušení pravidel a podmínek.

1.7 Rozhodujícím faktorem pro dosažení úspěchu je posilování partnerství a budování společenství zdrojů. EK by měla podporovat utváření sítí včetně vytváření zprostředkovatelů, facilitátorů, akceleratorů a inkubátorů.

1.8 Aby se uvolnil růstový potenciál začínajících a rychle se rozvíjejících podniků, je nezbytné vyvinout financování na míru v oblasti vlastního i cizího kapitálu, zajistit přístup k veřejným zakázkám a zlepšit fiskální prostředí. EHSV zkoumal vhodná opatření ve svých stanoviscích.

1.9 Velmi důležitý je rozvoj dovedností, a proto je třeba se zaměřit na vzdělávací programy v oblasti podnikání na všech úrovních a v rané fázi vzdělávacího systému. Kromě toho je třeba podporovat a prosazovat programy mentorování, odborné přípravy v zaměstnání, informálního a neformálního učení.

1.10 Je třeba přijmout opatření, aby se v EU snížila současná vysoká míra neochoty podstupovat riziko tím, že bude přezkoumána zásada „druhé šance“ a podpoří se rozvoj, například šířením finanční gramotnosti a finančního vzdělávání.

1.11 EHSV vyzývá EK, aby všechny stávající a nové iniciativy na podporu podniků sociální ekonomiky soustředila ve sdělení o akčním plánu pro sociální ekonomiku. To je v souladu se závěry zasedání Rady nazvanými „Podpora sociální ekonomiky jakožto jednoho z klíčových motorů hospodářského a sociálního vývoje v Evropě“ (7. prosince 2015).

2. Obecné souvislosti

2.1 Ve sdělení *Budoucí evropští lídři: Iniciativa pro začínající a rychle se rozvíjející podniky* se uvádí:

- Rychle rostoucí podniky vytvářejí ve srovnání s ostatními firmami mnohem více nových pracovních míst⁽¹⁾. Začínající podniky, které se rychle rozvíjejí do větších firem, tvoří velký podíl těchto podniků. Zvyšují inovativnost a konkurenceschopnost EU, čímž posilují hospodářství. Takové rychle se rozvíjející podniky mohou rovněž poskytovat sociální výhody, včetně nabídky pružnějších a modernějších pracovních úvazků. Ve své strategii pro jednotný trh Komise oznámila, že se bude zabývat tím, jak zvýšit efektivnost jednotného trhu pro začínající a rychle se rozvíjející podniky.
- Podle výsledků veřejné konzultace⁽²⁾ provedené Komisí na začátku roku 2016:
 - začínající podniky, které se chtějí rozšířit, stále čelí příliš mnoha regulačním a administrativním překážkám, zejména v přeshraničních situacích,
 - pro začínající i rychle se rozvíjející podniky existuje příliš málo příležitostí, jak najít potenciální partnery v oblasti financí, obchodu a místních orgánů a navázat s nimi spolupráci,
 - přístup k finančním prostředkům je jednou z největších překážek pro rozšiřování.

2.2 Komise ve svém sdělení navrhuje řadu opatření, jež je třeba přijmout, aby bylo možno tyto překážky zmírnit nebo odstranit.

2.2.1 Odstraňování překážek:

- jednotná digitální brána poskytující snadný on-line přístup k informacím,

⁽¹⁾ Podle průzkumu Henreksona a Johanssona z roku 2010 vytváří 4 % firem 70 % nových pracovních míst. Viz také: <http://www.kauffman.org/blogs/policy-dialogue/2015/august/deconstructing-job-creation-from-startups>

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8723

- vytvoření jednotného prostoru DPH,
- zavedení společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob,
- režim „druhé šance“ a restructuralizační rámec v členských státech,
- lepší přístup k veřejným zakázkám.

2.2.2 Pomoc při navázání kontaktů s vhodnými partnery:

- spojení s univerzitami, výzkumnými středisky, investory a partnery,
- přístup k příležitostem, nalezení lidí s těmi správnými dovednostmi, více příležitostí v oblasti inovací – zejména pro začínající sociální podniky.

2.2.3 Přístup k finančním prostředkům:

- Evropský fond pro strategické investice (vedle unie kapitálových trhů).

3. Obecné připomínky

3.1 Toto stanovisko reaguje na sdělení Evropské komise „Budoucí evropští lídři: Iniciativa pro začínající a rychle se rozvíjející podniky“, které navrhuje opatření k uplatnění plného potenciálu rychle rostoucích podniků. EHSV se však rozhodl rozšířit námět stanoviska a reagovat na tato opatření z hlediska všech druhů začínajících podniků, a to včetně potenciálních začínajících a rozvíjejících se podniků.

3.2 EHSV vítá tuto iniciativu a úsilí o odstranění hlavních překážek. EHSV by chtěl upozornit na rozsáhlou práci, kterou odvedl ve svých předešlých stanoviscích a v níž se zaměřil na vytváření příznivého prostředí pro různé typy podniků v EU ⁽³⁾, a na svoji dřívější výzvu k větší aktivitě v podnikatelské agendě ⁽⁴⁾.

3.3 Jelikož iniciativa pro začínající a rychle se rozvíjející podniky rozvíjí a rozšiřuje iniciativu „Small Business Act“, EHSV je toho názoru, že by bylo vhodnější uvažovat o obnoveném startu modernizované iniciativy „Small Business Act“, tedy nepokračovat ve spouštění izolovaných opatření. EHSV vítá a podporuje kromě této i další iniciativy zaměřené na podporu začínajících podniků a rychle se rozvíjejících podniků, je však obtížné získat přehled o celkovém programu, aniž by se různé iniciativy sdružily v rámci společné a komplexní politické agendy.

3.4 EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí celkový balíček efektivních politických opatření, jenž zohlední různorodost podniků, a proto podporuje cíl EK podpořit koordinovaný přístup napříč politikami EU.

3.5 EHSV upozorňuje EK na stanovisko, jež vypracovává a jež obsahuje řadu velmi důležitých doporučení týkajících se začínajících a rychle se rozvíjejících podniků:

- jedno jednotné kontaktní místo pro všechny malé a střední podniky EU,
- učinit právně závaznými zásady „zelenou malým a středním podnikům“ a „pouze jednou“,
- vhodněji reagovat na různorodost malých a středních podniků.

3.6 Ve stanovisku ⁽⁵⁾ z prosince 2016 EHSV vybízí EK, aby podporovala rychle rostoucí podniky:

- sledováním a dosahováním součinnosti mezi inovativními politikami předkládanými různými generálními ředitelstvími,
- upevňováním klastrů a ekosystémů, v nichž jsou inovativní začínající podniky zakládány,

⁽³⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 61.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 6.

— podporováním univerzitních programů, které by se zaměřovaly na budoucí pracovní místa.

3.7 Důležité je především uznat velký potenciál stávajících mikropodniků, z nichž mnohé jsou rodinnými firmami, a příležitosti k rozvoji ve sféře podniků sociální ekonomiky. Kromě toho EHSV vyzývá EK, aby zohlednila skutečnost, že ne všechny rychle rostoucí podniky náleží k sektoru vyspělých technologií a že odvětví, jako jsou služby, oděvní průmysl, elektronický obchod a další inovativní odvětví rovněž zasluhují pozornost a podporu.

3.8 EHSV také vybízí EK, aby zajistila, že veškeré iniciativy zohlední rovněž nově vznikající jevy v oblasti podnikání, jako je například ekonomika sdílení⁽⁶⁾. Všechny tyto subjekty ve svých začátcích a při šíření na jednotném trhu narážejí na podobné i další překážky.

3.9 EHSV vítá plánované zavedení jednotné digitální brány, jež zlepší přístup k informacím, ale je toho názoru, že tento nástroj přispěje jen omezeně ke zmírnění obtížných pravidel a zatěžujících předpisů. EHSV také navrhuje, že součástí této jednotné digitální brány by měl být internetový portál pro výzkum a vývoj. Velmi účinným prostředkem ke zlepšení informování začínajících podniků je strukturální spolupráce se zprostředkovatelskými organizacemi.

3.10 EK se zabývá některými z překážek, jež nejnaléhavěji vyžadují řešení, zejména v oblasti regulační, daňové a administrativní zátěže. EHSV by chtěl zdůraznit, že malým a středním podnikům včetně mikropodniků, rodinných podniků nebo podniků sociální ekonomiky často zcela či do značné míry chybí vlastní kapacity pro zvládání velmi složitých byrokratických předpisů a administrativní zátěže, a proto je řešením zjednodušování.

3.11 EHSV podporuje navrhované vzájemné hodnocení za účelem sdílení osvědčených postupů a zjištění rozdílů mezi členskými státy pro potřeby iniciativ zaměřených na lepší harmonizaci. Aby tato vzájemná hodnocení byla účinná, musí být jejich zjištění transparentní a je třeba je šířit mezi zainteresovanými stranami.

3.12 EHSV podporuje také rozhodnutí EK rozšířit poradenské služby sítě Enterprise Europe Network (EEN) o poradenství specializovaných poradců pro začínající a rychle se rozvíjející podniky zaměřené na vnitrostátní a evropská pravidla, příležitosti financování, navazování partnerství a přístup k přeshraničním veřejným zakázkám. Také v této souvislosti EHSV připomíná význam a výhody širší strukturální spolupráce se zprostředkovatelskými institucemi a zúčastněnými organizacemi, a to i v rámci sociální ekonomiky.

3.13 EHSV podporuje záměr EK zahrnout do mezinárodních obchodních dohod začínající a rychle se rozvíjející podniky, protože rostoucí počet začínajících a rychle se rozvíjejících podniků musí rychle proniknout na světový trh (často ve velmi omezeném segmentu).

3.14 EHSV uznává a podporuje závazek EK vyjádřený v této iniciativě: vymáhat dodržování předpisů EU v oblasti pracovních podmínek, pracovněprávních předpisů a kolektivních smluv a zaměřit se na kvalitní pracovní příležitosti.

3.15 EHSV by rád reagoval na formulaci sdělení EK, která se týká „nabídky pružnějších a modernějších pracovních úvazků“. Toto vyjádření může vést k nedorozumění a možnému zneužití.

3.16 Strukturální zapojení sociálních partnerů má zásadní význam a je třeba je podporovat, aby byla zaručena spravedlivá hospodářská soutěž podniků a zamezilo se riziku sociálního dumpingu, jak již EHSV zdůraznil v několika stanoviscích⁽⁷⁾.

3.17 EHSV si přeje, aby se řešila současná praxe zeměpisného blokování⁽⁸⁾. To by mohlo být novou překážkou pro začínající a rychle se rozvíjející podniky, jež nemají kapacitu na to, aby vstoupily současně do více zemí s různými jazyky. Je důležité vysvětlovat rozdíl mezi aktivním a pasivním prodejem. Soulad s vnitrostátními předpisy je vyžadován jen u těch zemí, jež jsou cílem aktivního prodeje.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 33.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 14; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 54; Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 2.

⁽⁸⁾ COM(2016) 289 final.

3.18 EHSV podporuje návrh ohledně zlepšení přístupu malých a středních podniků, a zejména rychle se rozvíjejících podniků, k programům Horizont 2020. Evropská rada pro inovace a iniciativa Radar na inovace mohou být účinnými nástroji, pokud nebudou nadměrně zatěžující a skutečně budou schopny dosáhnout zamýšlených cílů mezi malými a středními podniky. EHSV navíc doporučuje, aby tyto iniciativy věnovaly zvláštní pozornost sociálním inovacím, jež jsou častým stimulem nových obchodních modelů.

3.19 EHSV také vítá konkrétní zmínku o opatření na podporu zavádění a rozvoje sociální ekonomiky a sociálního podnikání, což je oblast, kterou se EHSV odborně zabývá a zaujal k ní stanoviska ⁽⁹⁾.

3.20 EHSV s uspokojením bere na vědomí, že EK uznává, že pro malé a střední podniky je velmi obtížné chránit svá práva duševního vlastnictví. Pro malé podniky jsou tyto výdaje příliš vysoké a výdaje na vymáhání rovněž, což znamená, že si je nemůže dovolit skoro žádný začínající nebo rychle se rozvíjející podnik. EHSV vyzývá Komisi, aby našla funkční řešení této problematiky.

4. Zvláštní připomínky

4.1 *Partneři, klastry a ekosystémy*

4.1.1 Obecně pozitivní podnikatelské prostředí je pilířem růstu a inovací. EHSV je toho názoru, že tato iniciativa EK může být úspěšná jedinečně tehdy, dosáhne-li celkového zlepšení podnikatelského prostředí, které umožní v rámci inovačního procesu pracovat s rizikem a experimentovat.

4.1.2 EHSV souhlasí s EK, že pro začínající a zvláště pro rychle se rozvíjející podniky je velmi důležité spojit se s vhodnými partnery. Vzhledem k tomu, že evropský trh je obecně konzervativní, pokud jde o podstupování rizika, a primárně vnitrostátní, je nezbytné napřít úsilí do dvou hlavních směrů:

- 1) EU a členské státy ve stále spolupráci se zprostředkovatelskými organizacemi a subjekty mohou hrát důležitou úlohu v usnadňování vytváření klastrů s univerzitami, výzkumnými středisky atd.
- 2) Nacházení investorů a obchodních partnerů, aniž bychom podceňovali evropské programy nebo roli EIB/EIF, je výhradně věcí trhu. Tyto programy však musí být posíleny a lépe koordinovány.

4.1.3 EHSV podporuje plán Komise posílit stávající iniciativu Start-up Europe a koordinovat činnost EU související s propojením klastrů a ekosystémů v celé Evropě.

4.1.4 EHSV oceňuje, že EK vyzdvihuje vytváření společenství s partnerstvími a ekosystémy na míru jako klíčové faktory pro úspěch začínajících a rychle se rozvíjejících podniků. V této souvislosti EHSV vítá, že EK věnuje zvláštní pozornost podnikům sociální ekonomiky a uznává jejich zvláštní charakter a konkrétní příspěvek evropským společnostem. EHSV proto znovu ⁽¹⁰⁾ vybízí EK, aby všechny stávající a nové iniciativy soustředila do akčního plánu pro sociální ekonomiku s cílem zvýšit viditelnost a zlepšit vzájemné propojení různých iniciativ.

4.2 *Příležitosti pro získání veřejných zakázek*

4.2.1 EHSV velmi podporuje záměr EK zlepšit příležitosti začínajících a rychle se rozvíjejících podniků pro získání veřejných zakázek. EHSV vyzývá EK, aby kromě navrhovaných opatření pozorně sledovala provádění a uplatňování směrnice o veřejných zakázkách na úrovni členských států. To má zásadní význam pro zajištění toho, aby členské státy plně využily dostupná ustanovení ke zlepšení příležitostí malých a středních podniků včetně podniků sociální ekonomiky pro získání veřejných zakázek. EHSV odkazuje na své dřívější stanovisko k veřejným zakázkám ⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.social-entrepreneurship-make-it-happen>

⁽¹⁰⁾ Příspěvek EHSV k pracovnímu programu EK na rok 2017, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.publications.40059>

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 84.

4.2.2 EHSV vítá, že sdělení věnuje zvláštní pozornost veřejným zakázkám v oblasti inovací a inovačním partnerstvím. Zde je však zapotřebí zjednodušený soubor předpisů. Veřejné zakázky v oblasti inovací, jak je popisuje směrnice, se zdají být vhodnější pro velké společnosti. Účast v inovačních partnerstvích je podmíněna určením samostatného oddělení, v důsledku čehož začínající a rychle se rozvíjející podniky nejsou způsobilé, protože obvykle nemají zvláštní samostatné oddělení.

4.2.3 EHSV chce zdůraznit, že zavedení nástroje EK (prohlášení prostřednictvím jednotného evropského osvědčení pro veřejné zakázky), jehož účelem bylo pomoci malým a středním podnikům zapojit se do veřejných zakázek, vedlo v mnoha případech k opačnému výsledku a je vnímáno jako překážka pro účast ve veřejných zakázkách. Shromáždění veškerých požadovaných informací a formulářů vyžaduje velké úsilí začínajících a rychle se rozvíjejících podniků. Proto je nezbytná podpora, kterou by měly poskytovat zprostředkovatelské organizace (organizace malých a středních podniků a další související organizace).

4.3 Dovednosti

4.3.1 EHSV souhlasí, že nová agenda dovedností pro Evropu se svým důrazem na kvalitu dovedností a na dovednosti s významem pro trh práce řeší některé z nejdůležitějších problémů. Úspěchu však bude dosaženo pouze tehdy, pokud iniciativy zasáhnou nejdůležitější cílové skupiny, což není možné bez provádění, sledování a následných opatření k zajištění efektivnosti.

4.3.2 EHSV zdůrazňuje, že nová agenda dovedností pro Evropu a zejména nadcházející iniciativa Koalice pro digitální dovednosti a pracovní místa budou mimořádně významné a mohou se stát pilířem budoucího vývoje.

4.3.3 Podniky sociální ekonomiky reagují na nové či nedostatečně zohledňované sociální potřeby. Jsou průkopníky v oblasti sociálních inovací. Podnikatelé působící v oblasti sociální ekonomiky (i jiní) proto uvádějí, že vedle iniciativ v oblasti digitálních dovedností je zapotřebí podniknout kroky také v dalších oblastech dovedností, např. rozvíjení podniku a připravenosti na investice. Tyto dovednosti jsou pro úspěšné začínající podniky stejně důležité.

4.3.4 EHSV vyzývá Komisi, aby vybídla členské státy ke zřízení vzdělávacích programů pro podnikatele a pomohla jim s tím; dále by měla usnadnit výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy a zúčastněnými stranami. Je vhodné takové programy zařadit již v rané fázi vzdělávacího systému, neboť bylo prokázáno, že tak mají větší účinek.

4.3.5 V počáteční fázi a fázi rychlého rozvoje navíc mají často klíčový význam inkubátory a služby jednotného kontaktního místa (např. rozvoj, mentorování a finanční podpora). EK by měla podporovat a sdílet osvědčené postupy v této oblasti.

4.4 Daňové otázky

4.4.1 EHSV sdílí s EK obavu, že zdanění může představovat pro začínající a rychle se rozvíjející podniky významnou překážku. Důležitým prvkem, který je třeba řešit, jsou vysoké náklady na dodržování předpisů, zejména ty, které jsou zapříčiněny rozdílnými vnitrostátními daňovými systémy.

4.4.2 EHSV vyzývá EK, aby zvážila možnost upustit od omezení, pokud jde o výšku či lhůtu uplatnění ztrát, které vznikly při počátečním zahájení a rozvoji činnosti podniků.

4.4.3 EHSV také vítá, že malé a střední podniky budou mít možnost se rozhodnout zapojit do systému společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob, jak je uvedeno ve sdělení EK.

4.4.4 Pro malé a střední podniky jsou dále velmi složitou věcí spotřební daně v systému DPH. Pro začínající podniky je navíc další zátěží nutnost zjišťovat platnou sazbu DPH u každého jednotlivého zboží nebo služby v členských státech a s tím spojené vysoké náklady, což nakonec odrazuje od přeshraničního obchodu. EHSV proto podporuje záměr EK vytvořit jednotný prostor DPH a předložit balíček zjednodušujících opatření v souvislosti s DPH pro malé a střední podniky včetně začínajících podniků, což odstraní vážnou překážku pro mikropodniky.

4.4.5 Překážkou investicím do začínajících a rychle se rozvíjejících podniků je v mnoha členských státech také zdanění kapitálových výnosů na individuální úrovni, zejména v případech, kdy jiné investiční možnosti jsou zatíženy nižší daní nebo nejsou vůbec zdaněny. V této souvislosti vyžaduje zvláštní pozornost zdanění akciových opcí. EHSV proto podporuje, aby EK pokračovala v monitorování daňových režimů/pobídek členských států pro investice do začínajících/rychle se rozvíjejících podniků.

4.4.6 Podniky sociální ekonomiky musí mít možnost využívat fiskální prostor, který jim umožní plně rozvinout jejich hospodářský potenciál při zohlednění jejich environmentálních a sociálních cílů a v souladu se zásadami volné soutěže za rovných podmínek. Jsou možná různá opatření:

- zmapovat různé existující daňové pobídky související s financováním podniků sociální ekonomiky s cílem šířit osvědčené postupy,
- podporovat sociální inovace prostřednictvím:
 - daňových úlev na dary nebo investice s nižšími výnosy u sociálních inovací, jež zohledňují společenské priority,
 - poskytování refundovatelných daňových dobropisů v oblasti výzkumu a vývoje pro neziskové organizace s cílem zavádět inovace s pozitivním sociálním dopadem a zvýšit produktivitu služeb osobní asistence a komunitních služeb.

4.5 Přístup k finančním prostředkům

4.5.1 Začínající a rozvíjející se podniky závisí na přístupu k vlastnímu a cizímu kapitálu. EHSV ve svých dřívějších stanoviscích ⁽¹²⁾ konstatoval, že přístup k rizikovému kapitálu je v EU podstatně omezenější než v USA; hlavní příčinou je vysoká roztržitost odvětví rizikového kapitálu v EU (to je soustředěno v některých členských státech). EHSV uznává, že EK řeší tento problém vytvořením celoevropského fondu rizikového kapitálu, a vyzývá EK, aby přihlédla k návrhům EHSV ⁽¹³⁾ a pozorně sledovala rozšíření a účinky tohoto fondu.

4.5.2 Ve stejném stanovisku jsme upozornili na nedostatečné zapojení soukromých investorů a doporučili jsme stimulovat partnerství veřejného a soukromého sektoru, přičemž za tím účelem by bylo možno uvažovat o asymetrických fondech (ty již existují ve Finsku, Spojeném království, Řecku a Nizozemsku). EHSV nyní vítá podobné řešení, jež umožní soukromě vlastněným investičním fondům mít k dispozici veřejnou záruku u investic do začínajících a rychle se rozvíjejících podniků.

4.5.3 EHSV také vítá návrh na zvýšení rozpočtu EFSI a COSME za účelem zajištění dodatečných finančních prostředků pro účinnou politiku v oblasti začínajících a rychle se rozvíjejících podniků s přihlédnutím k jejich různorodosti.

4.5.4 Je však důležité zdůraznit, že většina začínajících podniků je financována bankovními úvěry zajištěnými osobními a rodinnými zárukami. Zatímco bankovní úvěry jsou skutečností, je jako finanční nástroj rovněž nezbytný přístup k vlastnímu kapitálu, který ale není v Evropě dostatečně vyvinutý v důsledku represivních daňových režimů, chybějící kultury akciového kapitálu, nedostatečné finanční gramotnosti a roztržitých režimů úpadkového řízení.

4.5.5 EHSV vybízí členské státy, aby s podporou EK podporovaly a hledaly alternativní právní formy podnikání, např. jednoduchou akciovou společnost s vysokým inovačním potenciálem pro růst charakteristickým pro začínající společnosti (Francie a Slovensko).

4.5.6 EHSV také vybízí členské státy, aby s podporou EK zjednodušily a harmonizovaly právní předpisy o úpadku včetně provádění „zásady druhé šance“ navržené ve stanovisku EHSV k platební neschopnosti podniků ⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 6.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 48.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 209, 30.6.2017, s. 21.

4.5.7 Problémem insolvenčních řízení a legislativy je otázka náležitého ocenění aktiv začínajících podniků, které skončily v úpadku. V mnoha případech je hlavním aktivem spíše know-how než dlouhodobá aktiva, jak již EHSV upozornil dříve⁽¹⁵⁾.

4.5.8 V předchozích stanoviscích EHSV plně prozkoumal finanční ekosystém⁽¹⁶⁾ potřebný pro podniky sociální ekonomiky. Společně s ostatními začínajícími podniky potřebují hybridní kapitálová řešení s prvkem záruky, inovativní nástroje pro financování v druhé fázi a finanční vzdělávání včetně připravenosti investovat. Investice do podniků sociální ekonomiky a jejich financování jsou zvláštní tím, že návratnost investic zahrnuje také sociální přínos. EK by měla podporovat členské státy na cestě tímto směrem.

5. Zvláštní zohlednění podniků sociální ekonomiky a nově vznikajících forem podniků

5.1 EHSV vítá, že sdělení konkrétně vyzdvihuje zvláštní opatření pro odvětví podniků sociální ekonomiky a že v něm byla prozkoumána další opatření pro nově vznikající modely podnikání.

5.2 V této souvislosti je důležité zmínit vazbu mezi sociální inovací a vznikem podniků sociální ekonomiky a nových obchodních modelů, kterou EHSV zkoumal již dříve⁽¹⁷⁾. Zásadní věcí je pochopit, že sociální inovace je založena na rozdílném inovačním procesu vycházejícím ze zvláštních kritérií a zásad. Veškerá opatření na podporu začínajících podniků sociální ekonomiky a nových obchodních modelů proto musí uznávat klíčové základní hodnoty, jako jsou např. měření sociálního dopadu a dopadu na životní prostředí, význam sdílené hodnoty a otevřeného zdroje, jež jsou spojeny se sociální inovací⁽¹⁸⁾. Pouze za tohoto předpokladu mohou mít podniky sociální ekonomiky a nově vznikající formy sociálního podnikání prospěch z podpůrných opatření, být udržitelné a úspěšně se rozvíjet.

5.3 Je také důležité chápat, zda a jak podniky sociální ekonomiky a tyto nové formy podniků rostou (místo vlastního růstu mohou dát přednost sdílení nápadů). Jak již EHSV zdůraznil, klíčové je začlenit logiku těchto různorodých podnikových modelů plně do iniciativ pro začínající a rychle se rozvíjející podniky a vhodně tomu přizpůsobit podpůrné nástroje. Podpůrné mechanismy často vycházejí spíše z tradičního modelu podniku, jenž je v současnosti normou, než z těchto sociálně ekonomických nebo nově vznikajících ekonomických modelů.

6. Další zjištěné potřeby

6.1 EHSV opakovaně zdůrazňoval, že je zapotřebí zvýšit viditelnost, uznání a podporu různých typů podniků. To zahrnuje zkvalitnění sběru statistických údajů a výzkum různých obchodních modelů, jež v současnosti v EU existují, a jejich zvláštní logiky.

6.2 Velice užitečná by mohla být databáze osvědčených postupů v oblasti opatření na podporu začínajících a rychle se rozvíjejících podniků v celém jejich spektru. EK má vhodnou pozici pro usnadňování této výměny osvědčených postupů mezi členskými státy.

6.3 Hodnoty, zásady a smysl podniků sociální ekonomiky je třeba propagovat, jelikož mohou být inspirativní pro podnikatele. Zkušenosti a metody z odvětví podniků sociální ekonomiky lze snadno přenést do jiných modelů podnikání; jedná se například o zásady partnerství a sdružování mezi odvětvími a zainteresovanými stranami na základě společné tvorby, licenční dohody, budování kapacit, propojování, jež posílí růst jiných společností, otevřený zdroj pro rychlé šíření řešení, inteligentní sítě založené na sdílených a společných hodnotách, jež vytvářejí nové normy, jako jsou například hnutí usilující o změnu politiky. Příkladem posledně zmíněného jevu je skutečnost, že sociální inovace obvykle vede k inovaci sociální politiky. Stejně tak tradiční podniky mohou být inspirací pro podniky sociální ekonomiky, například v marketingu, prodeji a řízení obchodu, což opět potvrzuje význam výměny osvědčených postupů.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 6.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 152.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 28.

⁽¹⁸⁾ Ukazatel sociální inovace vytvořený organizací Europe Tomorrow a Úř. věst. C 458, 19.12.2014, s. 14.

6.4 EHSV má veškeré předpoklady – zastupuje evropskou občanskou společnost – aktivně se zapojit do podpory a posílení rozvoje podnikání v EU ve prospěch zaměstnanosti, sociálního blaha a růstu. Nabízíme tedy svoji kapacitu a schopnosti EK pro potřeby dalších iniciativ pro malé a střední podniky včetně podniků sociální ekonomiky.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se řada právních aktů stanovujících použití regulativního postupu s kontrolou přizpůsobuje článkům 290 a 291 Smlouvy o fungování Evropské unie

[COM(2016) 799 final – 2016/0400 (COD)]

(2017/C 288/04)

Zpravodaj: **Jorge PEGADO LIZ**

Konzultace	Evropský parlament, 13. 3. 2017 Evropská rada, 13. 3. 2017
Právní základ	Čl. 43 odst. 2, článek 91, čl. 100 odst. 2, článek 114, čl. 153 odst. 2 písm. b), čl. 168 odst. 4 písm. b), článek 172 a čl. 192 odst. 1 SFEU
Odpovědná specializovaná sekce:	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	4. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	1. 6. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	156/0/1
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV lituje skutečnosti, že Komise nezohlednila jeho předchozí stanoviska a musí znovu zahájit jednání o přizpůsobení řady právních aktů stanovujících použití regulativního postupu s kontrolou článkům 290 a 291 SFEU.

1.2 EHSV připomíná, že ve svých předchozích stanoviscích určil zásady, které se mu jevily jako nejvhodnější pro zachování základních hodnot, jež s tímto postupem souvisejí, pokud jde o právní jistotu, dodržování základních práv a účinného, vyváženého a demokratického výkonu pravomocí orgánů.

1.3 Domnívá se, že právě o tyto zásady by se nové sladování právních aktů, které stále spadají do rámce regulativního postupu s kontrolou, s novým režimem aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů podle článků 290 a 291 SFEU mělo opírat.

1.4 Aniž by byl dotčen podrobnější rozbor v rámci přezkumu každého z aktů, k nimž EHSV předkládá své stanovisko, uvádí Výbor ke každému z legislativních návrhů obsažených v návrhu souhrnné připomínky.

2. Návrh Komise

2.1 Komise ve svém návrhu konstatuje, že řadu základních legislativních aktů podléhajících režimu podle rozhodnutí Rady 2006/512/ES („rozhodnutí o postupu projednávání ve výborech“) je ještě nutné upravit podle článků 290 a 291 SFEU ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011, které stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí („nařízení o postupu projednávání ve výborech“).

2.2 Zavázala se upravit je do konce roku 2013 a v roce 2013 předložila v této záležitosti návrhy tří horizontálních sladění pojmenovaných „Omnibus I, II a III“.

2.3 Toto automatické sladění *en bloc*, které mělo sladit všechny akty podle regulativního postupu s kontrolou s akty v přenesené pravomoci, Rada po dlouhé diskuzi s EP a po předložení řady pozměňovacích návrhů k těmto návrhům nakonec odmítla podpořit, protože v přípravné fázi aktů v přenesené pravomoci by nebyly zaručeny systematické konzultace s odborníky z členských států. S ohledem na institucionální zmatky Komise své návrhy vzala zpět.

2.4 Po revizi interinstitucionální dohody o zdokonalení tvorby právních předpisů („interinstitucionální dohoda“) a přijetí Obecné shody o aktech v přenesené pravomoci, která je její přílohou, předložila Komise nový návrh, který reagoval na výhrady Rady. Návrh zohledňuje úpravy, které nová interinstitucionální dohoda zavádí v oblasti konzultace s odborníky členských států při přípravě aktů v přenesené pravomoci a synchronizované konzultace s EP.

2.5 Součástí návrhu je příloha o 13 kapitolách, v níž Komise příslušných 168 aktů chronologicky řadí a třídí do 4 tabulek:

Tabulka č. 1: Přehled aktů, jež se navrhuje v souvislosti s některými přenesenými pravomocemi přizpůsobit prováděcím aktům

Tabulka č. 2: Přehled aktů, u nichž se navrhuje některé přenesené pravomoci zrušit

Tabulka č. 3: Návrhy přijaté Komisí

Tabulka č. 4: Akty, k nimž budou návrhy teprve předloženy

3. Předchozí stanoviska a zprávy EHSV

3.1 V červenci 2013 přijal EHSV velmi podrobnou zprávu, jejímž cílem bylo „ukázat, jaká je realita legislativního postupu pro přípravu aktů v přenesené pravomoci, který zavedla Lisabonská smlouva“.

3.2 Konstatoval v ní, že „přesná právní povaha aktů v přenesené pravomoci je stále dosti neurčitá, interpretace konceptu „jiných než podstatných prvků“ je dána Soudním dvorem a liší se podle dotčených oblastí. Manévrovací prostor Komise se zdá být značný, neboť je na ní, jaký rozsah a dobu trvání přenesení pravomoci navrhne.“

3.2.1 Dále uváděl, že „pokud jde o transparentnost systému předběžné konzultace, který má původ v právně nezávazném dokumentu s názvem [...] (společná dohoda o aktech v přenesené pravomoci) ze dne 4. dubna 2011, visí nad ní stále řada otazníků“.

3.2.2 Také si mimo jiné všiml, „že provádění článku 290 SFEU je stanoveno ve sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 9. prosince 2009, což je právně nezávazný akt, zatímco pravidla týkající se výkonu prováděcích pravomocí jsou zakotvena v nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. února 2011, právního aktu obecné působnosti, který je závazný ve všech svých prvcích a je přímo použitelný“.

3.2.3 A dospěl k závěru, že „vystaly pochybnosti ohledně jednoduchosti postupu, toho, jak ve skutečnosti evropští občané vnímají, o co se jedná, „správného“ používání tohoto postupu a účinnosti kontrolních mechanismů“. EHSV rovněž navrhoval vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tomuto tématu, aby se mohl vyjádřit k připomínkám a závěrům vypracovaným ve vší objektivitě v rámci této zprávy, případně s cílem navrhnout, jak zlepšit legislativní postup EU.

3.3 V červenci a září 2013 byly EHSV předloženy dva návrhy nařízení „o přizpůsobení řady právních aktů, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie“ [COM(2013) 451 final] a „o přizpůsobení několika právních aktů v oblasti práva, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie“ [COM(2013) 452 final]. Poté byl EHSV ve dnech 18. listopadu a 10. prosince předložen další návrh nařízení „o přizpůsobení řady právních aktů, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 a 291 Smlouvy o fungování Evropské unie“ [COM(2013) 751 final]. Tato nařízení byla pojmenována Omnibus I, II a III.

3.3.1 Ve stanoviscích ze dne 16. října a 2. ledna EHSV zejména zdůrazňoval, že ačkoli je toto „uvedení do souladu *en bloc*“ více než 165 právních nástrojů (nařízení, směrnice a rozhodnutí) z 12 různých oblastí nutné, vyvolává řadu otázek ohledně právní i praktické povahy.

3.3.2 Rovněž „některé prvky postupu delegování zůstávají nadále nejasné [...] pojem „prvky, které nejsou podstatné“ je ještě třeba vymezit. Taktéž by bylo třeba vypracovat precizní vyhodnocení zaměřené na fungování mechanismu.“

3.3.3 Mimo jiné konstatuje, že „některé návrhy nařízení obsahují možnosti, jež neuznávají rámec stanovený základními legislativními akty, a dokonce předpokládají, že přenesená pravomoc bude vykonávána po dobu neurčitou, či stanovují příliš krátké lhůty pro kontrolu Parlamentu a Rady“.

3.3.4 Na základě systematické analýzy všech návrhů doporučil EHSV Komisi „změnit její přístup k uvedení do souladu *en bloc* a více zohlednit specifika některých základních legislativních aktů“ a „Radě a Parlamentu, aby byly nanejvýš obezřetné a podrobně vyhodnotily všechny akty, které jsou součástí zmíněného bloku“.

3.3.5 Pokud by se v činnosti mělo pokračovat, jak navrhuje Komise, zdůrazňoval EHSV především význam:

- plného zapojení EP,
- racionalizace a zjednodušení postupů projednávání ve výborech,
- většího informování výborů jak o přenášení pravomocí, tak o příslušných opatřeních určených ve všech stádiích postupu,
- úplného přístupu občanů a občanské společnosti k informacím.

3.3.6 V neposlední řadě Výbor požadoval, aby byl hodnocen dopad použití nového předpisového rámce a aby Parlamentu, Radě i samotnému výboru byla pravidelně předkládána zpráva o účinnosti, transparentnosti a šíření informací.

3.4 Mezitím Komise zveřejnila návrh závazné interinstitucionální smlouvy vycházející z článku 295 SFEU, který je součástí balíčku pro zdokonalení tvorby právních předpisů a o aktech v přenesené pravomoci pojednává ve dvou zvláštních přílohách.

3.4.1 Ve stanovisku z července 2015 EHSV uvedl, že jej „těší, že Komise usiluje o dosažení správné rovnováhy mezi základními hodnotami, kterými jsou jednak respekt k právnímu státu, demokratická účast, transparentnost, blízkost občanům a právo na obsáhlé informace o legislativních procesech a jednak zjednodušení legislativy a flexibilnější právní úprava lépe uzpůsobená dotčeným zájmům, jejíž aktualizace a přezkum jsou jednodušší“.

3.4.2 Dále v něm uvítal skutečnost, že „se Komise zavazuje před přijímáním aktů v přenesené pravomoci shromáždit veškeré nezbytné odborné názory [...] prostřednictvím konzultací odborníků z členských států a veřejných konzultací a že stejnou konzultační metodu navrhuje také pro přijímání prováděcích aktů“.

3.4.3 EHSV se nicméně obává, aby se všemi těmito konzultacemi nepřiměřeně a zbytečně neprodloužilo vypracovávání aktů.

3.4.4 Neztotožňuje se s kazuistickým přístupem k rozlišování mezi záležitostmi, které mají být upraveny akty v přenesené pravomoci, resp. prováděcími akty, neboť použitá kritéria jsou nejednoznačná a ponechávají příliš velký prostor pro výklad na základě diskreční pravomoci.

3.4.5 EHSV se staví především proti:

- a) neexistenci předběžného informování o odbornících z členských států a jejich způsobilosti v odborných záležitostech;

- b) chybějící přiměřené lhůtě pro konzultaci odborníků zúčastněných stran, EP a Rady, s výjimkou mimořádných situací;
- c) nepovinnosti konzultace a předání harmonogramu schůzí odborníkům z EP a zúčastněným stranám;
- d) nekonzistentnímu a neucelenému informování o přijímání aktů v přenesené pravomoci, jež by mělo být systematické a automatické a mělo by být prováděno prostřednictvím internetové stránky aktualizované v reálném čase;
- e) zásadně neomezenému trvání přenesení pravomoci – EHSV je toho názoru, že zásadou by mělo být časově omezené trvání, které lze případně obnovit na stejně dlouhou dobu, a to s výjimkou řádně odůvodněných případů.

3.4.6 EHSV by si přál, aby obecné zásady výslovně stanovily, že přenesení pravomoci je omezené ve všech svých prvcích, tedy na:

- a) určené cíle;
- b) přesný obsah;
- c) výslovně vymezený dosah;
- d) přesně ohraničené trvání.

3.4.7 Tvrdí, že „znění článků 290 a 291 SFEU není dokonalé a že pokud by došlo k přezkumu Smluv, měly by být vylepšeny. Jejich použití by mělo být také lépe upraveno, aby se zamezilo tomu, že by rozhodování o volbě právního nástroje bylo vedeno spíše politickými než odbornými motivy.“

3.5 Nedohodnou-li se Parlament a Rada na postupu sladění *en bloc*, musí Komise stáhnout své návrhy a předložit tento návrh.

4. Obecné připomínky

4.1 S přihlédnutím ke svým předchozím stanoviskům se EHSV táže, zda je v takto citlivé oblasti ospravedlnitelné více než čtyřleté zpoždění.

4.2 EHSV totiž jasně určil následující zásady:

- a) použití aktu v přenesené pravomoci by mělo být výjimkou, a nikoli pravidlem;
- b) v případě pochybností o tom, zda jsou dotčené prvky podstatné, či zda spadají do „šedé zóny“, by se Komise měla zdržet návrhů na akty v přenesené pravomoci a měla by navrhnout úpravu základního aktu;
- c) v případě pochybností o povaze opatření, které se má přijmout, by Komise měla přednostně přijímat prováděcí akty, a nikoli akty v přenesené pravomoci.

4.3 Také se s Komisí neshodl na bodech uvedených výše v odstavci 3.3.5.

4.4 V současném návrhu je řada těchto negativních aspektů již napravena. Některé body nicméně zůstávají sporné:

- a) Komise u aktů v přenesené pravomoci trvá na zmocnění na dobu neurčitou. EHSV si stojí za tím, že s výjimkou řádně odůvodněných případů by lhůta přenesení pravomoci měla být v zásadě vždy pevně stanovena s možností prodloužení.
- b) EHSV se stále obává, že Parlament a Rada nebudou mít skutečnou možnost vykonávat účinný dozor nad obsahem aktů v přenesené pravomoci.
- c) Stále má pochybnosti ohledně přesného rozlišení prováděcích aktů a aktů v přenesené pravomoci, především ve vztahu k „podstatným a nepodstatným opatřením“ souvisejícím se základními právy.

- d) Znovu opakuje, že přeformulování článků 290 a 291 SFEU může jednou provždy rozptýlit veškeré nejasnosti, které jsou zdrojem současných problémů.

5. Konkrétní připomínky

Na základě podrobné analýzy každého ze 168 návrhů v příloze jsme pojali následující pochybnosti:

Tabulka 1

Přehled aktů, jež se navrhuje v souvislosti s některými přenesenými pravomocemi přizpůsobit prováděcím aktům

Číslo v příloze	Název aktu ⁽¹⁾	Připomínky EHSV
2	Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 406/2009/ES ze dne 23. dubna 2009	Článek 12a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> V roce 2013 dávaly Rada a Evropský parlament přednost pevně stanovené lhůtě pěti let s automatickým obnovením na základě zprávy Komise přednesené před uplynutím lhůty přenesení pravomoci. Zde Komise soudí, že zmocnění na dobu neurčitou lze obhájit skutečností, že normotvůrce má možnost zmocnění ve všech případech kdykoli odejmout [srov. s. 8 návrhu Komise COM(2016) 799 final].
6	Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 626/2008/ES ze dne 30. června 2008	Rozhodnutí se týká prováděcích pravomocí svěřených Komisi. <u>Poznámka:</u> Komise předpokládá, že pokud jde o volbu mezi pravomocí přijímat akty v přenesené pravomoci, nebo prováděcí akty, zůstává v platnosti hodnocení z roku 2013 (návrhy Omnibus), protože jednání ohledně dotčených návrhů, judikatura v této problematice ani závěry interinstitucionální dohody dosud neumožnily stanovit nová kritéria, která by vyžadovala celkové přehodnocení [srov. s. 5 návrhu Komise COM(2016) 799 final].
53	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 ze dne 25. listopadu 2009	Nový čl. 17 odst. 3 nestanoví lhůtu zmocnění Komise k přijímání aktů v přenesené pravomoci. Nový článek 48a upřesňuje, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedené v čl. 17 odst. 3 a článku 48 se Komisi uděluje na dobu neurčitou od data vstupu v platnost tohoto nařízení Omnibus. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 Nový čl. 17 odst. 3 stanoví, že prostřednictvím zmocnění budou schvalována <u>přezkumná řízení</u> ve věcech rozhodnutí přijatých ke zhodnocení příslušných orgánů EMAS. Zdá se, že zde se jedná o právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces stanovené článkem 47 Listiny základních práv. Komise tedy nemůže být zmocněna k tomu, aby prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci schvalovala ustanovení týkající se základních práv či jejich výkonu.

Číslo v příloze	Název aktu ⁽¹⁾	Připomínky EHSV
58	Nařízení Rady (ES) č. 530/1999 ze dne 9. března 1999	Nový článek 10a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.
59	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2150/2002 ze dne 25. listopadu 2002	Nový článek 5b stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou.
60	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 437/2003 ze dne 27. února 2003	Nový čl. 3 odst. 1 bod 1 stanoví, že každý členský stát bude shromažďovat statistické údaje. Nový článek 5 upřesňující povahu statistik stanoví, že sběr údajů vychází z „úplných údajů“. Konečně článek 10a o přenášení pravomocí stanoví, že je vykonáváno na dobu neurčitou od data definovaného později. <u>Poznámka:</u> EHSV poukazuje na to, že pojem „úplných údajů“ lze aplikovat na osobní údaje, jak jsou definovány v článku 8 Listiny základních práv, a zdůrazňuje, že Soudní dvůr EU rozhodl o tom, že osobní údaje nelze v rámci přenášení pravomocí předávat (srov. věc C-355/10, Parlament v. Rada a stanovisko EHSV v Úř. věst. C 67/104 ze dne 6.3.2014).
61	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2003 ze dne 27. února 2003	Nový článek 11a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.
64	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1552/2005 ze dne 7. září 2005	Nový článek 13a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.
67	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 716/2007 ze dne 20. června 2007	Nový článek 9a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.
69	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1445/2007 ze dne 11. prosince 2007	Nový článek 10a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.

Číslo v příloze	Název aktu ⁽¹⁾	Připomínky EHSV
70	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 177/2008 ze dne 20. února 2008	Nový článek 15a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. Nový článek 8a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou.
73	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 452/2008 ze dne 23. dubna 2008	Nový článek 6a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou.
74	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 453/2008 ze dne 23. dubna 2008	Nový článek 8a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že nový článek 7 stanoví, že Komise je zmocněna k přijímání aktů v přenesené pravomoci [...] pro vypracování série studií proveditelnosti [...] podnikané členskými státy, které mají problémy s poskytováním údajů. Táže se, zda se údaje o lidském zdraví rozumí také údaje o zdravotním stavu uchazečů o zaměstnání. Pak by se totiž jednalo o osobní údaje, na které nelze postup přenesení pravomoci aplikovat (srov. výše uvedenou věc C-355/10).
89	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/42/ES	Nový článek 21a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.
99	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 ze dne 30. listopadu 2009	Nový článek 31a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.
104	Směrnice Rady 97/70/ES ze dne 11. prosince 1997	Nový článek 8a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.

Číslo v příloze	Název aktu ⁽¹⁾	Připomínky EHSV
114	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 725/2004 ze dne 31. března 2004	Nový článek 10a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.
143	Směrnice 2002/46/ES ze dne 10. června 2002	Nový článek 12a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že směrnice 2002/46/ES uvádí do souladu nařízení o doplňcích stravy, aby byli spotřebitelé chráněni před možnými riziky pro zdraví a bylo zaručeno, že údaje uváděné na těchto výrobcích nebudou spotřebitele klamat. Směrnice se tedy zaměřuje na použití článku 38 Listiny základních práv. Odborníci ze členských států a Evropského parlamentu tedy musí vykonávat maximální kontrolu.
144	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/98/ES ze dne 27. ledna 2003	Nový článek 27a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že směrnice se vztahuje na standardy jakosti a bezpečnosti pro odběr [...] lidské krve a krevních složek pro léčebné účely. Podílí se tak na provádění základních práv na ochranu zdraví stanovených článkem 35 Listiny základních práv. Odborníci ze členských států a Evropského parlamentu tedy musí vykonávat maximální kontrolu.
147	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003	Nový článek 34 stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že nařízení uvádí, že „při provádění politik Společenství by měla být zajištěna vysoká úroveň ochrany lidského života a zdraví“. Týká se tedy použití článku 35 Listiny základních práv o ochraně zdraví. Odborníci ze členských států a Evropského parlamentu tedy musí vykonávat maximální kontrolu.

Číslo v příloze	Název aktu ⁽¹⁾	Připomínky EHSV
151	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003 ze dne 17. listopadu 2003	Nový článek 13a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že smyslem nařízení je „zajistit zjišťování a tlumení salmonel v každém stadiu, zejména v primární produkci (v tomto kontextu při reprodukci a chovu drůbeže a jiných hospodářských zvířat) a v krmivu, za účelem snížení jejich výskytu a rizika pro veřejné zdraví“. Týká se tedy použití článku 35 Listiny základních práv o ochraně zdraví. Odborníci ze členských států a Evropského parlamentu tedy musí vykonávat maximální kontrolu.
152	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/23/ES ze dne 31. března 2004	Nový článek 28a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že směrnice se týká ochrany zdraví uvedené v článku 35 Listiny základních práv a že přenáší na Komisi pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 SFEU za účelem doplnění řečené směrnice o požadavky na sledovatelnost. EHSV se domnívá, že toto přenesení pravomoci je příliš rozsáhlé a hrozí u něj, že se bude týkat podstatných prvků. Zdá se tedy, že porušuje judikaturu Soudního dvora EU (srov. výše uvedenou věc C-355/10).
158	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006	Nový článek 24a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že se nařízení týká použití článků 35 a 38 Listiny základních práv a že přenesení pravomoci zahrnuje „opatření, kterými se určí potraviny nebo kategorie potravin [...], u nichž má být omezeno nebo zakázáno používání výživových nebo zdravotních tvrzení“. EHSV se domnívá, že použité pojmy zahrnují zásadní opatření, které se nemohou stát předmětem přenesení pravomoci podle článku 290 SFEU.

Číslo v příloze	Název aktu ⁽¹⁾	Připomínky EHSV
159	Nařízení (ES) č. 1925/2006 ze dne 20. prosince 2006	Nový článek 13a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že nařízení se týká použití článků 35 a 38 Listiny základních práv, jejichž smyslem je posílit ochranu spotřebitelů a stanovit pravidla doplňkového označení. 3 V tomto ohledu je nutné, aby odborníci ze členských států a Evropského parlamentu podle změn příloh I a II uvedeného nařízení prováděli maximální kontrolu.
165	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 470/2009 ze dne 6. května 2009	Nový článek 24a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> 1 Srov. položku 2 v tabulce. 2 EHSV poukazuje na to, že nařízení se týká použití článku 35 Listiny základních práv a že přenesení pravomoci zahrnuje zmocnění Komise k přijímání nařízení o opatřeních prováděných v případě potvrzení přítomnosti zakázané nebo nepovolené látky. Toto přenesení pravomoci se zdá být příliš rozsáhlé a hrozí u něj přenesení podstatných prvků. Zdá se tedy, že porušuje judikaturu Soudního dvora EU (srov. výše uvedenou věc C-355/10).
166	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2009 ze dne 13. července 2009	Nový článek 27a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.
167	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 ze dne 21. října 2009	Nový článek 51a stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci se Komisi uděluje od stanoveného data na dobu neurčitou. <u>Poznámka:</u> Srov. položku 2 v tabulce.

⁽¹⁾ U těchto aktů se navrhovalo přizpůsobit některá ustanovení prováděcím aktům již v roce 2013.

Tabulka 2

Přehled aktů, u nichž se navrhuje některé přenesené pravomoci zrušit

Číslo v příloze	Název aktu ⁽¹⁾	Připomínky EHSV
2	Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 406/2009/ES ze dne 23. dubna 2009	Souhlas s článkem 12a. Výhrada vůči době neurčité.

Číslo v příloze	Název aktu ⁽¹⁾	Připomínky EHSV
7	Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996	Souhlas.
36	Směrnice Rady 98/83/ES ze dne 3. listopadu 1998	Souhlas s článkem 11a. Výhrada vůči době neurčité.
54	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 ze dne 25. listopadu 2009	Souhlas. Výhrada vůči době neurčité.
57	Nařízení Rady (ES) č. 1165/98 ze dne 19. května 1998	Nesouhlas. Přenesení pravomoci je příliš rozsáhlé a dochází k přenášení podstatných prvků.
66	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007 ze dne 25. dubna 2007	Souhlas. Výhrada vůči době neurčité.
92	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/34/ES ze dne 23. dubna 2009	Souhlas. Výhrada vůči době neurčité.
133	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 ze dne 21. října 2009	Nesouhlas. Definice porušení a ztráty dobré pověsti spadá do osobních práv.
168	Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 70/2008/ES ze dne 15. ledna 2008	Souhlas.

⁽¹⁾ U těchto aktů se navrhovalo zrušit některá ustanovení již v roce 2013.

Tabulka 3
Návrhy přijaté Komisí

Oblast politiky	Nástroj	Odkaz na návrh	Připomínky EHSV
CLIMA	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003	COM(2015) 337	Nový článek 23. Příliš rozsáhlé přenesení pravomocí v citlivých a podstatných záležitostech, je nutná revize. Výhrada vůči době neurčité.
CNECT	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES ze dne 7. března 2002	COM(2016) 0590	Nový článek 109 s odkazem na články 40, 60, 73, 102 a 108. Příliš rozsáhlé přenesení pravomocí v citlivých a podstatných záležitostech, dokonce i v přílohách, je nutná revize. Různé režimy trvání (čl. 73 odst. 7 a článek 109).

Oblast politiky	Nástroj	Odkaz na návrh	Připomínky EHSV
CNECT	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002	COM(2016) 0590	Nový článek 109 s odkazem na články 40, 60, 73, 102 a 108. Příliš rozsáhlé přenesení pravomocí v citlivých a podstatných záležitostech, dokonce i v přílohách. Různé režimy trvání (čl. 73 odst. 7 a článek 109).
CNECT	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002	COM(2016) 0590	Nový článek 109 s odkazem na články 40, 60, 73, 102 a 108. Příliš rozsáhlé přenesení pravomocí v citlivých a podstatných záležitostech, dokonce i v přílohách, je nutná revize. Různé režimy trvání (čl. 73 odst. 7 a článek 109).
ENER	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/92/ES ze dne 22. října 2008	COM(2015) 496	Článek 10. Souhlas, pokud jde o přenesení pravomocí. Výhrada vůči době neurčitě.
GROW	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 595/2009 ze dne 18. června 2009	COM(2014) 28 final	Komise chce využít aktů v přenesené pravomoci (asi deseti) podle článku 290 SFEU, a tak zároveň omezit konkrétní obsah nařízení. Některé z bodů návrhu, pro něž se stanoví použití aktů v přenesené pravomoci, se týkají emisí z motorových vozidel a souvisejících mezních hodnot. Jde o důvody, o nichž kvůli jejich významu vždy rozhodují spolutvůrci právních předpisů. EHSV ve svých stanoviscích již vícekrát přednesl argument, že se akty v přenesené pravomoci využívají příliš často. Vzněl otázky ohledně transparentnosti systému, správného využívání postupů a účinnosti kontrolních mechanismů.
GROW	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/46/ES ze dne 5. září 2007	COM(2016) 31 final	Článek 88. Příliš mnoho aktů v přenesené pravomoci, které se týkají podstatných prvků. Výhrada vůči době neurčitě.
GROW	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/68/ES ze dne 16. prosince 1997	COM(2014) 581 final	Článek 55. Souhlas, pokud jde o přenesení pravomocí i pětiletou lhůtu.

Oblast politiky	Nástroj	Odkaz na návrh	Připomínky EHSV
GROW	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 ze dne 20. června 2007	COM(2014) 28 final	Nový článek 15a. Komise chce využít aktů v přenesené pravomoci (asi deseti) podle článku 290 SFEU, a tak zároveň omezit konkrétní obsah nařízení. Některé z bodů návrhu, pro něž se stanoví použití aktů v přenesené pravomoci, se týkají emisí z motorových vozidel a souvisejících mezních hodnot. Jde o důvody, o nichž kvůli jejich významu vždy rozhodují spolutvůrci právních předpisů. EHSV ve svých stanoviscích již vícekrát přednesl argument, že se akty v přenesené pravomoci využívají příliš často. Vznese otázky ohledně transparentnosti systému, správného využívání postupů a účinnosti kontrolních mechanismů.
ENV	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES ze dne 19. listopadu 2008	COM(2015) 595	Nový článek 38a. Souhlas, pokud jde o přenesení pravomoci. Výhrada vůči době neurčitě.
ENV	Směrnice Rady 1999/31/ES ze dne 26. dubna 1999	COM(2015) 594	Nesouhlas s přenesením pravomoci. Výhrada vůči době neurčitě.
ENV	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994	COM(2015) 593	Souhlas.
ENV	Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996	COM(2012) 0403	Souhlas, pokud jde o akty v přenesené pravomoci (články 19 a 20). Výhrada vůči době neurčitě.
ESTAT	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1177/2003 ze dne 16. června 2003	Zrušení navrženo v dokumentu COM(2016) 551	Souhlas se zrušením.
MOVE	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/87/ES ze dne 12. prosince 2006	COM(2013) 0622	Nesouhlas s přenesením pravomoci. Zmínka o technickém a vědeckém pokroku je příliš neurčitá. Výhrada vůči době neurčitě.
MOVE	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/30/ES ze dne 26. března 2002	COM(2011) 0828	Článek 12 Souhlas, pokud jde o přenesení pravomoci. Výhrada vůči době neurčitě.
MOVE	Směrnice Rady 96/50/ES ze dne 23. července 1996	COM(2016) 82 final	Souhlas s přenesením pravomocí (článek 29). Výhrada vůči době neurčitě.

Oblast politiky	Nástroj	Odkaz na návrh	Připomínky EHSV
MOVE	Směrnice Rady 91/672/EHS ze dne 16. prosince 1991	COM(2016) 82 final	Souhlas s přenesením pravomocí (článek 29). Výhrada vůči době neurčité.
MOVE	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/45/ES ze dne 6. května 2009	COM(2016) 0369	Souhlas s přenesením pravomocí a výjimečně i s dobou neurčitou.
MOVE	Směrnice Rady 1999/35/ES ze dne 29. dubna 1999	COM(2016) 371	Článek 13 Souhlas s přenesením pravomocí a výjimečně i s dobou neurčitou.
MOVE	Směrnice Rady 98/41/ES ze dne 18. června 1998	COM(2016) 370	Článek 12a. Souhlas s přenesením pravomocí a výjimečně i s dobou neurčitou.
SANTE	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 726/2004 ze dne 31. března 2004	COM(2014) 0557	Souhlas s přenesením pravomocí (článek 87a). Výhrada vůči době neurčité.

Tabulka 4

Akty, k nimž budou návrhy teprve předloženy

Oblast	Nástroj	Připomínky EHSV
AGRI	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008	Bez komentáře ke všem aktům, jelikož není k dispozici jejich znění.
CLIMA	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/31/ES ze dne 23. dubna 2009	
ENER	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 713/2009 ze dne 13. července 2009	
ENER	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009 ze dne 13. července 2009	
ENER	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009	
ENV	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 ze dne 29. dubna 2004	
ENV	Směrnice Rady 86/278/EHS ze dne 12. června 1986	
ESTAT	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1166/2008 ze dne 19. listopadu 2008	
ESTAT	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003	

V Bruselu dne 1. června 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru:

a) „Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o prosazování směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu, kterou se stanoví postup oznamování pro povolovací režimy a požadavky týkající se služeb a kterou se mění směrnice 2006/123/ES a nařízení (EU) č. 1024/2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu“

[COM(2016) 821 *final* – 2016/0398 (COD)]

b) „Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o testu přiměřenosti před přijetím nové právní úpravy povolání“

[COM(2016) 822 *final* – 2016/0404 (COD)]

c) „Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právním a operačním rámci pro evropský elektronický průkaz služeb, který se zavádí nařízením ... [nařízení o ESC]“

[COM(2016) 823 *final* – 2016/0402 (COD)]

d) „Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský elektronický průkaz služeb a související správní prostředky“

[COM(2016) 824 *final* – 2016/0403 (COD)]

(2017/C 288/05)

Zpravodaj: **Arno METZLER**

Spoluzpravodaj: **Stefano PALMIERI**

Konzultace

- a) Rada, 30/01/2017
Evropský parlament, 19/01/2017
- b) Rada, 10/02/2017
Evropský parlament, 01/02/2017
- c) Evropský parlament, 01/02/2017
Evropská komise, 31/05/2017
- d) Rada, 20/02/2017
Evropský parlament, 01/02/2017

Právní základ

- a) čl. 53 odst. 1 a články 62 a 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
- b) článek 46, čl. 53 odst. 1 a článek 62 Smlouvy o fungování Evropské unie
- c) čl. 53 odst. 1 a článek 62 Smlouvy o fungování Evropské unie
- d) článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie

Odpovědná specializovaná sekce

Jednotný trh, výroba a spotřeba

Přijato ve specializované sekci

04/05/2017

Přijato na plenárním zasedání

31/05/2017

Plenární zasedání č.

526

Výsledek hlasování

152/3/7

(pro/proti/zdrželi se hlasování)

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV oceňuje a podporuje úsilí Evropské komise o uvolnění plného potenciálu jednotného trhu, pokud jde o odvětví služeb. EHSV by nicméně rád upozornil na skutečnost, že za stávající politické situace v řadě členských států může jakýkoli typ „intervence“ EU týkající se přísného vymezení pravomocí členských států vést k politickým rozporům. Takže ani v případech, kdy je z právního hlediska možné uplatňovat přísnější donucovací opatření k zajištění souladu, nemusí být takový přístup v době vážné politické krize citlivý. EHSV proto doporučuje uplatňovat namísto donucovacích opatření pokud možno pozitivní přístup na základě prosazování osvědčených postupů a konzultací.

1.2 EHSV plně sdílí cíl Komise, kterým je podpora dialogu mezi EU a členskými státy v raném stadiu jakéhokoli legislativního procesu, aby se předešlo přijímání právních aktů na vnitrostátní úrovni, které narušují evropský integrační proces. EHSV doporučuje tento dialog rozšířit a nesoustředit se pouze na soulad se směrnicí o službách, ale rovněž s primárním právem EU, a zejména Listinou základních práv, aby se zaručila spravedlivá rovnováha mezi právy pracovníků a ochranou spotřebitele na jedné straně a hospodářskými svobodami na straně druhé. Mělo by být vyjasněno složení subjektu odpovědného za kontrolu souladu a je třeba, aby tento subjekt byl složen způsobem, který zajistí plný soulad s výše uvedenými právními předpisy a zásadami.

1.2.1 EHSV doporučuje zaujmout pozitivní přístup a stanovit zásadu, aby pouze pozitivní výsledek konzultačního postupu měl účinek v podobě udělení „záruky souladu“ pro návrh opatření. U případů, kdy není hodnocení souladu pozitivní, by rozhodnutí Komise nemělo být závazné a měly by se uplatnit postupy následující po přijetí aktů, které jsou již k dispozici.

1.3 EHSV vítá zavedení podrobného a důkladného testu přiměřenosti dostupného členským státům, který bude vycházet z judikatury Soudního dvora EU. EHSV se domnívá, že by tento koncept mohl zlepšit vnitrostátní postupy týkající se přiměřenosti. EHSV zdůrazňuje, že kontrola přiměřenosti bude vyžadovat úzkou spolupráci orgánů členských států a profesních organizací.

1.3.1 EHSV se domnívá, že povinnost použít test před přijetím jakékoli nové právní úpravy povolání není nejlepším přístupem k vymáhání jeho účelného a odhodlaného používání. Doporučuje proto zavést test pouze ve formě nabídky služeb pro vnitrostátní regulační orgány.

1.4 EHSV vítá úsilí o podporu mobility poskytovatelů služeb a domnívá se, že vyhledávání a plnění vnitrostátních požadavků na poskytování služeb v jiném členském státě může být pro poskytovatele služeb stále obtížné. Nicméně přístup spočívající v přenesení hlavní odpovědnosti za postup na orgány domovského členského státu je v rozporu se zavedenou zásadou hostitelského členského státu, podle níž jsou činnosti podniků a pracovníků upraveny právem země, v níž se vykonávají.

1.4.1 EHSV zdůrazňuje, že je nutné zajistit, aby zásada země původu nebyla zavedena žádnou formou. Podtrhuje proto fakt, že elektronický průkaz služeb by zavedl několik prvků založených na této zásadě tím, že by poskytovatelům služeb umožnil jednat výhradně s domovským členským státem jako zprostředkovatelem a vyžadoval by, aby hostitelské členské státy uznávaly rozhodnutí domovského členského státu o pravosti dokumentů, čímž by se omezily kontrolní mechanismy, a harmonizovala by se tak výměna údajů na základě zásady země původu.

1.4.2 EHSV zdůrazňuje, že musí být zaručeno, aby si hostitelské členské státy zachovaly plnou odpovědnost za rozhodování o tom, jaké postupy se uplatní za účelem registrace vedlejší provozovny, včetně aspektů uznávání odborných kvalifikací. Plně elektronický postup společně s omezenými možnostmi pro hostitelské členské státy ověřit informace poskytnuté domovskému členskému státu prostřednictvím elektronického průkazu služeb usnadní zřízení krycích společností za účelem vyhýbání se daňovým povinnostem a sociálního dumpingu.

1.4.3 K zajištění neustálé aktualizace informací obsažených v elektronickém průkazu služeb a k předejití vzniku „pohřebiště dat“ (data graveyard) doporučuje EHSV znovu zvážit zásadu „pouze jednou“ a zavést časová omezení platnosti elektronického průkazu služeb.

1.4.4 EHSV rovněž doporučuje odstranit restriktivní postupy odejmutí, a zejména potřebu konečného soudního rozhodnutí, aby mohl každý členský stát provádět účinnou kontrolu ekonomických činností vykonávaných na jeho území.

1.4.5 Návrh stanoví krátké lhůty pro ověřování platnosti informací, jež udal žadatel o elektronický průkaz služeb. Toto ustanovení je potřeba přehodnotit a dát orgánům veškerý čas potřebný ke zpracování žádostí.

1.4.6 V legislativním návrhu by měla být zmíněna potřeba zavést účinné a odrazující sankce za zneužití evropského elektronického průkazu služeb, a to jak pro členský stát, tak pro společnost žádající o vydání průkazu.

1.4.7 EHSV doporučuje, aby bylo jasněji vyjádřeno, že směrnice o odborných kvalifikacích má přednost před veškerými aspekty uznávání odborných kvalifikací, pokud jde o nový elektronický průkaz. Musí být výslovně uvedeno, že elektronický průkaz služeb nemůže být vydán osobám vykonávajícím povolání, které je regulováno v domovském nebo hostitelském členském státě, bez ohledu na to, zda je toto povolání provozováno formou samostatné výdělečné činnosti nebo podniku.

1.4.8 EHSV se domnívá, že aby se předešlo zneužívání elektronického průkazu osobami vykonávajícími falešnou samostatně výdělečnou činnost, neměl by se elektronický průkaz vydávat fyzickým osobám, které nemají organizované seskupení osob a aktiv umožňující výkon ekonomické činnosti.

1.4.9 EHSV by rád vyjádřil pochyby ohledně toho, zda stávající systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (systém IMI) ve své současné podobě, která je založena na standardizovaných vícejazyčných otázkách/formulářích a manuálních výměnách údajů na žádost členských států a jejíž fungování závisí na optimální spolupráci mezi členskými státy, odpovídá aktuálnímu vývoji v oblasti sdílení elektronických údajů. EHSV se proto domnívá, že systém IMI musí být zhodnocen za účelem zaručení jeho co nejlepší funkčnosti, slučitelnosti a doplňkovosti se stávajícími vnitrostátními systémy výměny údajů/systémy výměny údajů sociálních partnerů, včetně odvětvových iniciativ, jako jsou sociální průkazy totožnosti.

1.4.10 Návrh zavádí harmonizovaný evropský systém předběžného oznamování pro vyslané pracovníky založený na dobrovolné účasti členských států, který by připravil cestu k povinnému rozšíření v pozdější fázi, což není žádoucí ani slučitelné s ustanoveními směrnice 2014/67/EU ⁽¹⁾. EHSV proto navrhuje přehodnotit zavedení takového systému.

1.4.11 Na základě vyjádřených obav a skutečnosti, že uvedené požadavky týkající se záruk nemusí být s využitím současného systému pro výměnu údajů splnitelné, se EHSV domnívá, že by používání elektronického průkazu v jeho stávající formě mohlo vést k negativním dopadům popsaným v tomto stanovisku, které by nemusely být přiměřené a mohly by převážit výhody. EHSV proto navrhuje, aby bylo nastavení tohoto systému podrobněji konzultováno se zúčastněnými stranami a aby bylo před pokračováním postupů upraveno tak, aby zaručilo účinnou spolupráci mezi členskými státy. EHSV by mohl být vyzván, aby zahájil diskusi s cílem najít alternativní řešení elektronického průkazu služeb, aby se efektivněji zapojily již existující systémy registrace a způsobilosti.

1.5 EHSV by rád zdůraznil, že rozdíly ve způsobech regulace nenaznačují samy o sobě potřebu reformy. Vítá nový ukazatel restriktivnosti navržený Evropskou komisí, neboť umožňuje vyšší úroveň analýzy než regulace trhu výrobků OECD. Mělo by však být výslovně uvedeno, že ukazatel restriktivnosti je neutrální a nikterak se nevyjadřuje k hodnotě nebo odůvodnění předpisů.

1.6 EHSV konstatuje, že balíček týkající se služeb nenabízí přístup pro elektronické služby, ale domnívá se, že to je nový a vznikající podnikatelský obor, jenž vyžaduje zvláštní pozornost. Vzhledem k tomu, že potenciál pro mobilitu je v tomto odvětví neobyčejně vysoký, je pro spotřebitele obzvláště obtížné odhadnout ověření kvalifikací a splnění právních požadavků a minimálních požadavků na kvalitu a může vyžadovat zvláštní nástroje. Byla by proto vítaná iniciativa zaměřující se na vnitřní trh elektronických služeb. Jsou zapotřebí nové prvky, na nichž lze založit osobní důvěru bez osobní znalosti poskytovatele služeb.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 159, 28.5.2014, s. 11.

1.7 S ohledem na problém vzájemné důvěry, který je důležitým prvkem diskuse o balíčku týkajícím se služeb a konkrétně elektronickém průkazu služeb, EHSV navrhuje zhodnotit stávající systémy pro registraci odborníků a podniků a související mechanismy akreditace a zajišťování kvality. Vzhledem k tomu, že vnitřní trh služeb v členských státech stále ještě vyvolává značné obavy, uvítal by EHSV iniciativu s cílem získat více informací o dopadech intenzivnějších přeshraničních aktivit. Tato iniciativa by zvážila hospodářské důsledky, ale zaměřila by se hlavně na další otázky, jako je zaměstnanost, pracovní podmínky a ochrana spotřebitele. Pokud byly problémy zjištěny objektivně, mohly by se řešit, aby se zvýšila důvěra členských států v dlouhodobém horizontu. Bez dostatečné vzájemné důvěry se vnitřní trh služeb nebude nikdy úspěšně realizovat.

2. Přehled navrhovaných opatření

2.1 Služby představují dvě třetiny hospodářství EU a mají 90 % podíl na nově vytvářených pracovních místech. Balíček opatření, jehož cílem je usnadnit společnostem a odborníkům poskytování služeb potenciální zákaznické základně 500 milionů lidí v EU, podpoří sektor služeb v zájmu využití jeho plného potenciálu.

2.2 Postup oznamování pro povolovací režimy a požadavky týkající se služeb

2.2.1 Přísnější požadavky na postup oznamování opatření souvisejících se směrnicí o službách zamezí tomu, aby členské státy přijímaly diskriminační, neopodstatněné a nepřiměřené vnitrostátní povolovací režimy nebo požadavky související se službami.

Postup rozšiřuje oblast působnosti postupu oznamování podle směrnice o službách a jasněji jej definuje. Zavádí lhůtu pro konzultace, v níž může proběhnout dialog mezi oznamujícím členským státem, Evropskou komisí a dalšími členskými státy ohledně souladu návrhů vnitrostátních opatření se směrnicí o službách.

2.3 Test přiměřenosti před přijetím nové právní úpravy povolání

2.3.1 Členské státy mají pro regulaci povolání často dobré důvody vycházející z potřeby chránit zásadní cíle veřejného zájmu. Je na členských státech, aby případ od případu posoudily, zda je nezbytné zavést omezení přístupu k odborným činnostem a jejich výkonu.

2.3.2 Aby se zabránilo negativnímu dopadu na poskytování služeb a mobilitu odborníků zapříčiněnému nejednotným posuzováním přiměřenosti právní úpravy povolání v celé EU, zavádí se test přiměřenosti, který mají členské státy používat před přijetím nebo změnou vnitrostátních předpisů upravujících povolání.

2.3.3 Směrnice stanoví hlavní kritéria, která mají být pro účely posouzení brána v úvahu, jako jsou například povaha rizik, rozsah vyhrazených činností, souvislost mezi kvalifikací a činnostmi, hospodářský dopad opatření atd.

2.3.4 Smlouvy výslovně uvádějí, že nařízení musí být přiměřené, nicméně nad rámec tohoto zůstává volba, zda a jak regulovat povolání, v pravomoci členských států.

2.4 Evropský elektronický průkaz služeb

2.4.1 Elektronický průkaz je nový, plně elektronický postup, který je k dispozici pro samostatně výdělečně činné osoby a společnosti v odvětvích, jako je stavebnictví, úklid nebo služby pro podniky. Tento postup nahradí administrativní formality v různých jazycích, neboť poskytovatel služeb se řídí postupem v jazyce domovské země a jedná se správními orgány domovské země.

2.4.2 Postup týkající se elektronického průkazu bude založen na spolupráci mezi domovskými a hostitelskými členskými státy, jež probíhá prostřednictvím stávajícího systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI). Tímto postupem se nemění podstata použitelných pravidel pro vysílání pracovníků stanovených ve směrnici 96/71/ES⁽²⁾ a 2014/67/EU⁽³⁾.

2.4.3 Evropský elektronický průkaz služeb sleduje podobný záměr jako evropský profesní průkaz (EPC). Avšak zatímco EPC usnadňuje poskytování služeb díky uznávání odborných kvalifikací fyzických osob jakožto pracovníků či samostatně výdělečně činných poskytovatelů služeb, elektronický průkaz služeb se týká daleko širší řady požadavků.

⁽²⁾ Úř. věst. L 18, 21.1.1997, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. L 159, 28.5.2014, s. 11.

2.5 Doporučení k reformám v oblasti regulace odborných služeb

2.5.1 Vzhledem k tomu, že regulace odborných služeb zůstává ve výhradní působnosti členských států, jsou v platnosti různé modely regulace. Bez ohledu na model použitelný v každé zemi či regionu je cílem sdělení pomoci členským státům při odstraňování konkrétních neodůvodněných významných omezení a také přispět k tomu, aby členské státy lépe chápaly účinky svých regulačních rozhodnutí.

2.5.2 Doporučení týkající se reforem se zabývají širokou škálou požadavků a poskytují podrobnou analýzu předpisů, které se vztahují na architektury, stavební inženýry, účetní, advokáty, patentové zástupce, realitní makléře a turistické průvodce. Ne všechny tyto předpisy jsou Evropskou komisí považovány za porušení práva Unie.

2.5.3 Evropská komise navrhla nový ukazatel restriktivnosti regulace povolání s cílem podpořit kvalitativní analýzu překážek. Tento ukazatel zahrnuje aspekty regulačního přístupu, požadavků na kvalifikaci, ostatních vstupních požadavků a požadavků na výkon.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV oceňuje a podporuje úsilí Evropské komise o uvolnění plného potenciálu jednotného trhu, pokud jde o odvětví služeb. Vzájemně propojená opatření balíčku týkajícího se služeb nesporně poskytují spolehlivý přístup k dosažení tohoto cíle. EHSV by nicméně rád upozornil na skutečnost, že – za vážné politické krize v řadě členských států – může vést jakýkoli typ „intervence“ EU týkající se přísného vymezení pravomocí členských států k politickým rozporům. Jak legislativní pravomoci – které se mohou zdát být dotčeny novým postupem oznamování a povinným testem přiměřenosti –, tak dlouhodobé tradiční systémy vnitrostátní právní úpravy povolání jsou často považovány za základy vnitrostátních systémů, a musí se k nim proto přistupovat jako k citlivým záležitostem. Ani v případech, kdy je z právního hlediska možné uplatňovat přísnější donucovací opatření k zajištění souladu, nemusí být takový přístup za stávající situace citlivý. Jako účinnější by se mohl ukázat pozitivní přístup na základě prosazování osvědčených postupů nebo přístup spočívající v konzultaci.

3.1.1 EHSV zdůrazňuje, že je potřeba věnovat náležitou pozornost kvalitě a bezpečnosti služeb poskytovaných v Evropské unii.

3.1.2 Kromě toho si EHSV přeje upozornit na zvláštní citlivost oblastí zdraví a ochrany pacientů. Pokud mohou být opatření přijatá Komisí doplňková k opatřením členských států, musí se respektovat jejich plná odpovědnost i možnost zavádět přísnější opatření na ochranu pacientů, jak je stanoveno v článku 168 SFEU.

3.2 Vzhledem k tomu, že je nezbytné zajistit, aby hlavní zúčastněné strany dodržovaly novou právní úpravu svého povolání, navrhuje EHSV z důvodu zaručení toho, že bude úprava kvalitní a efektivní, vést konzultace se zúčastněnými stranami, jako jsou profesní organizace, sociální partneři, úřady na ochranu spotřebitele a organizace občanské společnosti, pokud jde o praktické uplatňování plánovaných opatření.

3.3 Musíme si být vědomi toho, že zavedení nových povinností a donucovacích opatření v tomto kontextu by mohlo vzbudit dojem, že členské státy jsou obecně vnímány jako nedostatečně schopné porozumět požadavkům směrnice o službách a směrnice o odborných kvalifikacích, ačkoli jsou ve skutečnosti právní nástroje, jako jsou testy přiměřenosti, ve velké většině členských států základním požadavkem vnitrostátního legislativního postupu.

3.4 Řada ustanovení v balíčku týkajícím se služeb může stírat rozdíl mezi volným pohybem služeb a svobodou usazování. EHSV proto zdůrazňuje, že je důležité zachovat tento rozdíl – jasně definovaný směrnicí o službách i směrnicí o odborných kvalifikacích a také judikaturou Soudního dvora – při posuzování výsledků testu přiměřenosti použitého na nové vnitrostátní předpisy upravující povolání a při provádění nařízení a směrnice o evropském elektronickém průkazu služeb. Proto by měla být za účelem zaručení spravedlivé hospodářské soutěže mezi podniky zakázána diskriminační opatření a dodržovány pracovní podmínky zavedené právními předpisy a kolektivními dohodami v hostitelské zemi, práva spotřebitelů a předpisy v oblasti zdraví a bezpečnosti.

3.5 EHSV poukazuje na to, že s růstem sektoru služeb by neměl být spojen sociální dumping a podvody⁽⁴⁾. Upozorňuje proto na nedostatečnost záruk k udržení práv pracovníků a ochrany spotřebitelů na vysoké úrovni ve všech členských státech a na riziko zavedení zásady země původu, čímž by se narušila základní pravidla, na jejichž základě jsou činnosti podniků a pracovníků upraveny právem země, v níž probíhají.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 1.

3.6 EHSV sdílí názor zúčastněných stran v odvětvích, na něž se návrh evropského elektronického průkazu služeb zaměřuje, a zpochybňuje přidanou hodnotu této legislativní iniciativy a její užitečnost.

3.7 Navržený balíček pro vnitřní trh bohužel neřeší skutečné problémy, s nimiž se potýkají některá odvětví, na něž se návrhy zaměřují. EHSV se domnívá, že je důležité omezit možnosti podvodů a zneužití vnitřního trhu ze strany podniků se špatnou pověstí s cílem vytvořit rovné podmínky a vzájemnou důvěru mezi členskými státy a různými zúčastněnými stranami.

4. Zvláštní připomínky

4.1 Postup oznamování pro povolovací režimy a požadavky týkající se služeb

4.1.1 EHSV sdílí cíl Komise, kterým je podpora dialogu mezi ní samotnou a členskými státy v raném stadiu legislativního procesu, aby se předešlo přijetí norem, které narušují jednotný trh. Mělo by se rovněž uvažovat o tom, že se tento dialog rozšíří a že zaměření nebude pouze na soulad se směrnicí o službách, ale rovněž s primárním právem EU, a zejména Listinou základních práv Evropské unie, neboť by to zaručilo spravedlivou rovnováhu mezi právy pracovníků a ochranou spotřebitele na jedné straně a hospodářskými svobodami na straně druhé. Mělo by být vyjasněno složení subjektu odpovědného za kontrolu souladu a je třeba, aby tento subjekt byl složen způsobem, který zajistí plný soulad s výše uvedenými právními předpisy a zásadami a rovněž jeho reprezentativnost a nezávislost.

4.1.2 EHSV si nicméně přeje upozornit na skutečnost, že přímý dopad návrhu na vnitrostátní legislativní postupy se zdá být značný.

4.1.3 Návrh rozšiřuje oblast působnosti postupu oznamování podle směrnice o službách a je rovněž dosti složitý. V kombinaci s odkladnou lhůtou tak brzdí schopnost vnitrostátních normotvůrců provádět reformy v krátké lhůtě, a to i v případech drobných legislativních změn.

4.1.4 Donucovací opatření, jako je odkladná lhůta, výstražný mechanismus a rozhodnutí Komise, podle něhož členské státy musejí upustit od přijetí návrhu opatření, mohou značně zpomalit vnitrostátní legislativní procesy a mohou významně omezit svobodu vnitrostátních normotvůrců. V zájmu zajištění demokratického legislativního postupu je nutné plně zachovat legislativní pravomoc vnitrostátních parlamentů. EHSV vyjadřuje pochybnosti ohledně toho, zda je přiměřené – nebo citlivé – zasahovat do vnitrostátních legislativních postupů zaváděním přísnějších donucovacích opatření, a to i v záležitostech, na něž se vztahuje zásada subsidiarity, když jsou k dispozici zcela dostačující postupy následující po přijetí aktů.

4.1.5 Záporná rozhodnutí ve věci souladu návrhů vnitrostátních právních a správních předpisů by neměla být závazná. EHSV navrhuje, aby měl účinek pouze pozitivní výsledek postupu konzultace v podobě udělení „záruky souladu“ pro návrh opatření. Takový pozitivní přístup by přinesl členským státům značné výhody a představoval by motivaci k plné účasti na plánovaném postupu konzultace a vyvinutí souvisejícího úsilí. U případů, kdy není hodnocení souladu pozitivní, by se měly uplatnit postupy následující po přijetí aktů, které jsou již k dispozici.

4.1.6 EHSV zdůrazňuje, že podle směrnice o službách neovlivní postup oznamování právo sjednávat a uzavírat kolektivní smlouvy a vymáhat je.

4.2 Test přiměřenosti před přijetím nové právní úpravy povolání

4.2.1 EHSV vítá zavedení podrobného a důkladného testu přiměřenosti, který je k dispozici členským státům a který vychází z judikatury Soudního dvora Evropské unie. Domnívá se, že tento koncept by mohl zlepšit vnitrostátní postupy posuzování přiměřenosti.

4.2.2 EHSV zdůrazňuje, že kontrola přiměřenosti zaměřující se na odborné požadavky bude vyžadovat úzkou spolupráci orgánů členských států a profesních organizací, jež jsou kompetentní k zaručování kvality příslušného regulovaného povolání. Rovněž by měla sociálním partnerům a organizacím na ochranu spotřebitele zajistit právo být konzultováni, aby se zajistil úplný soulad s právy pracovníků a spotřebitelů. Struktura těchto organizací musí zůstat výhradně v rukou členských států.

4.2.3 EHSV nicméně vyjadřuje pochyby ohledně toho, zda směrnice zavádějící povinnost použít test před přijetím jakékoli nové právní úpravy povolání představuje nejlepší způsob prosazení tohoto testu. Z tohoto důvodu upřednostňuje zavedení hlavních směrů, které by členským státům umožnily přizpůsobit test tak, aby co nejlépe zapadal do jejich legislativních systémů.

4.2.4 Řada navrhovaných kritérií týkajících se přiměřenosti, která je třeba vzít v potaz, je poměrně obecná a otevřená a umožňuje různé odpovědi v závislosti na zvoleném přístupu testování, například testování osob/orgánů atd. Jako taková jsou tato kritéria použitelná jakožto podpůrné pokyny, méně již však jako závazný postup se značným dopadem na celý legislativní postup. Kromě toho, aby se zabránilo dojmu, že uvedená kritéria jsou obecně považována za překážky, by mělo být zajištěno, aby seznam těchto kritérií byl neutrální a nikterak se nevyjadřoval k hodnotě nebo odůvodnění předpisů. V každém případě by tato kritéria měla být pokud možno co nejkonkrétnější a neobjektivnější, aby fungovala jako mezníky.

4.2.5 Testy přiměřenosti již ve velké většině členských států představují základní požadavky v rámci jakéhokoli vnitrostátního legislativního postupu. Harmonizace kritérií přiměřenosti by zasahovala do vnitrostátních legislativních pravomocí a mohla by vést k vytvoření nepřiměřených povinností v některých členských státech a dalšímu narušení trhu.

4.2.6 Směrnice se zabývá pouze regulací ex-ante (jako je ochrana označení, povinná registrace, požadavky na kvalifikaci atd.), přestože regulace ex-post (například systémy odborné certifikace, místní předpisy nebo stavební povolení) může ukládat významná omezení, pokud jde o poskytování služeb. Z tohoto důvodu se objektivní porovnání regulačních systémů zdá být obtížné.

4.2.7 Povinnost poskytovat zprávy o přiměřenosti založené na poměrně složitém – a zčásti dokonce vědeckém – systému testování by mohla výrazně zpomalit reformy v oblasti právní úpravy povolání či jim dokonce zabránit.

4.2.8 Ačkoli Evropská komise zdůrazňuje, že volba, zda a jak regulovat povolání, zůstává v pravomoci členských států, je tato svoboda velmi teoretická. Pokud bude povinný test negativní, bude pro normotvůrce stěžejí možné uplatňovat argument, že dotčený právní předpis přesto je v souladu se směrnicí o službách. Kromě toho je třeba návrh vnímat v souvislosti s návrhem na nový postup oznamování podle směrnice o službách, neboť pokud jde o právní úpravu povolání, příslušná opatření by často spadala do oblasti působnosti obou směrnic. Prostor pro rozhodování normotvůrce je prakticky nulový, neboť oznamovací povinnost rovněž vyžaduje poskytnutí informací prokazujících soulad se směrnicí o službách, kterými by – u takových překrývajících se opatření – byly výsledky testu přiměřenosti.

4.2.8.1 EHSV proto vyjadřuje pochyby ohledně toho, že by negativní dopady, které by mělo zavedení povinnosti používat harmonizovaný test přiměřenosti ve smyslu omezení svobody vnitrostátního normotvůrce – zejména nahlíženo v rámci navrhovaného přísnějšího postupu oznamování –, mohly být ospravedlněny přínosy takového zavedení. Domnívá se, že nezávazné pokyny nebo nabídka poradenství mohou vést k obdobným výsledkům bez negativních dopadů.

4.3 *Evropský elektronický průkaz služeb*

4.3.1 EHSV vítá úsilí o podporu mobility poskytovatelů služeb a domnívá se, že vyhledávání a plnění vnitrostátních požadavků na poskytování služeb v jiném členském státě může být pro poskytovatele služeb stále obtížné.

4.3.2 Nicméně přístup spočívající v přenesení hlavní odpovědnosti za postup na orgány domovského členského státu je v rozporu se zavedenou zásadou hostitelského členského státu. Elektronický průkaz služeb by neměl bránit hostitelskému členskému státu v provádění nutných kontrol ekonomických činností vykonávaných na jeho území nebo mu tyto kontroly ztěžovat. Navrhovaný elektronický průkaz služeb by proto neměl zahrnovat prvky zásady země původu. EHSV však vyjadřuje svoji podporu iniciativám ke zvýšení důvěry mezi členskými státy, mimo jiné na základě přijetí jasných závazků ohledně zavedení adekvátních a správných systémů výměny dat a kontroly.

4.3.3 Lze se odůvodněně domnívat, že některé vlastnosti elektronického průkazu služeb, jako jsou např. zásada „pouze jednou“ pro předkládání informací, jeho neomezená doba platnosti, povinnost členských států používat informace uvedené v elektronickém průkazu služeb bez možnosti žádat o důkaz platnosti informací poskytnutých později a restriktivní postupy jeho odnětí, jež mohou vyžadovat konečné soudní rozhodnutí, by mohly vážně ohrozit kontrolu souladu s vnitrostátními právními předpisy a vymáhání práv pracovníků a spotřebitelů.

4.3.4 EHSV rovněž zdůrazňuje, že je důležité zaručit, aby používání systému IMI nezměnilo podstatu použitelných pravidel pro vysílání pracovníků stanovených ve směrnici 2014/67/EU a aby v přezkumu směrnice o vysílání pracovníků, který se nyní projednává v Evropském parlamentu a Radě, byla jasně uvedena zásada „stejně mzdy za stejnou práci na stejném místě“ a respektovaly se pracovní podmínky stanovené v právních předpisech a kolektivních dohodách v hostitelském členském státu, ochrana zdraví a bezpečnost a ochrana spotřebitele a životního prostředí.

4.3.5 Není jasné, jaký dopad by měl návrh evropského elektronického průkazu služeb na existující odvětvové sociální průkazy totožnosti, které iniciují vnitrostátní orgány nebo sociální partneři, a jak by se vzájemně ovlivňovaly s navrženým rozšířením systému IMI. Kromě toho existují důkazy, mj. Zvláštní zpráva Evropského účetního dvora, jež naznačují, že stávající systém IMI má určité nedostatky, které je potřeba řešit. Jedná se např. o související velkou pracovní zátěž a nejasnost odpovědí na žádosti⁽⁵⁾. EHSV se proto domnívá, že systém IMI musí být přehodnocen a není v současné době ještě s to zaručit optimální spolupráci mezi členskými státy. Systém IMI by se měl zlepšit tak, aby bylo možné snadněji provádět kontroly v zemi, kde se provozuje ekonomická činnost, a podpořila se doplňkovost se stávajícími systémy, přičemž by se měly vzít v úvahu možnosti sdílení údajů v reálném čase (přímý přístup k databázím), jež by doplnily manuální výměnu údajů, již nyní umožňuje systém IMI.

4.3.6 EHSV vyjadřuje znepokojení nad tím, že by zásada země původu mohla být zavedena „zadními vrátky“. Elektronický průkaz služeb by zavedl několik prvků založených na této zásadě tím, že by poskytovatelům služeb umožnil jednat výhradně s domovským členským státem jako zprostředkovatelem a vyžadoval by, aby hostitelské členské státy uznávaly rozhodnutí domovského členského státu o platnosti dokumentů a pravdivosti jejich obsahu, čímž by se omezily kontrolní mechanismy, a harmonizovala by se tak výměna údajů na základě zásady země původu.

4.3.7 Zdá se být obzvláště problematická skutečnost, že – jak je navrhováno – koordinační orgán musí ověřit vnitrostátní požadavky v co nejkratší možné lhůtě. Tyto časové lhůty by měly být přehodnoceny, neboť příslušný orgán zodpovědný za elektronický průkaz služeb musí každý případ koordinovat s dalšími dotčenými příslušnými orgány, pokud jde o různé prvky právních požadavků. Kromě toho by mělo být jasněji uvedeno, že směrnice o odborných kvalifikacích klade důraz na veškeré aspekty uznávání odborných kvalifikací, pokud jde o nový elektronický průkaz.

4.3.8 Plně elektronický postup společně s omezenými možnostmi pro hostitelské členské státy ověřit informace poskytnuté domovskému členskému státu prostřednictvím elektronického průkazu služeb usnadní zřízení krycích společností k účelům vyhýbání se daňovým povinnostem a sociálního dumpingu. EHSV se proto domnívá, že tento postup potřebuje další úpravy, aby se zajistilo, že se takovému vývoji podaří předejít.

4.3.8.1 Návrh navíc nevyjasňuje, které prvky by měl posoudit domovský stát, aby mohl prohlásit, že je v něm poskytovatel služeb zákonně usazen. Zejména se neodkazuje na faktické prvky vyjmenované ve směrnici 2014/67/EU, pomocí nichž se určuje, zda podnik v členském státě skutečně vykonává podstatné činnosti.

4.3.9 Klíčové je ověřování totožnosti a podrobné přezkoumávání originálů dokumentů, aby se podnikům se špatnou pověstí a zločinným podnikům zabránilo v získání vstupu na území těchto států (podobná diskuse zablokovala přijetí směrnice o SUP⁽⁶⁾). Proto musí mít hostitelský členský stát plnou odpovědnost za postup vydání evropského elektronického průkazu služeb.

4.3.9.1 Hostitelské členské státy musí mít plnou odpovědnost za rozhodování o tom, jaké postupy se uplatní za účelem registrace vedlejší provozovny, včetně aspektů uznávání odborných kvalifikací. Zapojení domovských členských států jakožto prostředníků do postupu zřízení pobočky vytvoří orgánům domovského a hostitelského členského státu další administrativní zátěž a mohlo by bránit podrobným kontrolám v zemi, kde by se projevilo zneužívání např. práv pracovníků a spotřebitelů.

4.3.10 Ačkoli se v navrhovaném nařízení uvádí, že systémy předběžného oznamování pro vyslané pracovníky jsou vyloučeny z jeho oblasti působnosti, zavádí návrh harmonizovaný evropský systém předběžného oznamování pro vyslané pracovníky založený na dobrovolné účasti členských států. Tím by se připravila půda k povinnému rozšíření v pozdější fázi, což není ani žádoucí ani slučitelné s ustanoveními směrnice 2014/67 EU. Během politických diskusí o směrnici 2014/67 o prosazování bylo jasně schváleno, že hostitelský členský stát je příslušným vnitrostátním orgánem pro vytváření nástrojů prosazování (článek 9 směrnice 2014/67).

4.3.11 Postupy pro zrušení elektronického průkazu služeb mohou vyžadovat, aby konečné soudní rozhodnutí nabylo účinku, a nabízejí poskytovatelům služeb několik mechanismů, které jim v mezidobí umožní pokračovat v poskytování služeb. To brání hostitelskému členskému státu v provádění účinných ex-post kontrol, a ztěžuje tak prosazování práv pracovníků a platných právních předpisů. Legislativní návrhy navíc neobsahují žádné odrazující sankce – ani pro členský stát ani společnost žádající o vydání průkazu – za zneužití evropského elektronického průkazu služeb.

⁽⁵⁾ Evropský účetní dvůr (2016) – zvláštní zpráva Has the Commission ensured effective implementation of the Services Directive? (Zajistila Komise účinné provádění směrnice o službách?), s. 25.

⁽⁶⁾ COM(2014) 212 final a Úř. věst. C 458, 19.12.2014, s. 19.

4.3.12 Právní úprava přiznává fyzickým osobám právo požádat o elektronický průkaz služeb. V některých odvětvích existuje významné riziko, že bude průkaz zneužit, čímž se usnadní falešná samostatně výdělečná činnost.

4.3.13 Vzhledem k tomu, že zařazení osoby mezi samostatně výdělečně činné osoby nebo mezi zaměstnance závisí na tom, jak se činnost vykonává, nemůže vydávající orgán domovského členského státu vydat elektronický průkaz, který prohlašuje, že osoba funguje jako samostatně výdělečně činná v souladu s předpisy hostitelského členského státu.

4.3.14 V některých případech vyžaduje odejmutí elektronického průkazu služeb vydaného samostatně výdělečně činným osobám konečné rozhodnutí soudu. Tento postup by zabránil rychlému zrušení v případech zneužití a umožnil by osobám vykonávajícím falešnou samostatně výdělečnou činnost pokračovat v jejich činnosti, dokud nebude vydáno konečné soudní rozhodnutí. Vznikla by tak zásadní meze, která by mařila snahy bojovat proti nehlášené práci, které vyvíjí například evropská platforma zaměřená na řešení problematiky nehlášené práce.

4.3.15 EHSV by rád upozornil na to, že na úrovni EU již podobný postup vydávání formulářů přenosných dokumentů A1 v souvislosti s vysíláním pracovníků ukázal možná úskalí toho, když se u potvrzování údajů o příchozích poskytovatelích služeb spoléhá výhradně na domovský členský stát, zejména pokud jde o falešnou samostatně výdělečnou činnost. V tomto případě se v posouzení dopadů připojeném k návrhu na změnu směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků uvádí: „Přesnost informací, které přenosné dokumenty A1 obsahují, nelze mimo jiné zaručit vzhledem k tomu, že orgány ve vysílajících zemích neprovádějí formální kontroly“⁽⁷⁾.

4.3.16 Návrh zavádí harmonizovaný nástroj pro poskytování informací o pojistném krytí. Nicméně vzhledem k tomu, že tento nástroj bude propojen s elektronickým průkazem služeb, bude informace zapotřebí poskytnout jen jednou, v důsledku čehož budou inspekce a kontroly v hostitelských členských státech potenciálně méně účinné.

4.3.16.1 Pojistitelé budou kromě toho nuceni vypočítávat pojistné na základě záznamu vedeného v domovském členském státě, čímž by mohlo být dotčeno právo a odpovědnost pojišťoven posuzovat rizika.

4.3.17 Komise vyhrazuje širokou řadu prováděcích pravomocí pro navrhování obsahu a technických parametrů elektronického průkazu služeb, nicméně harmonizace v této oblasti může omezit schopnost členských států provádět účinné kontroly práv pracovníků v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u příchozích poskytovatelů služeb.

4.4 Doporučení k reformám v oblasti regulace odborných služeb

4.4.1 EHSV by rád zdůraznil, že rozdíly ve způsobech regulace nenaznačují samy o sobě potřebu reformy. Řada právních předpisů vychází z tradic a zkušeností. Jsou důležité pro ochranu spotřebitele a musí být zachovány. Zásada „rovnocennosti“ vychází ze skutečnosti, že tyto různé systémy existují. EHSV bere v potaz skutečnost, že vnitrostátní profesní systémy jsou založeny na dlouhodobých tradicích. Výzkumný projekt vykazuje dosti odlišné výsledky, pokud jde o přínosy deregulačních opatření.

4.4.2 EHSV vítá nový ukazatel restriktivnosti, neboť umožňuje vyšší úroveň analýzy než regulace trhu výrobků OECD. Stále existují podrobnosti, které by stálo za to přehodnotit (například zařazení nepřetržitého profesního rozvoje mezi negativní omezení se zdá být nevhodné). EHSV by rád zdůraznil, že pro zajištění nediskriminačního pohledu na různé regulační systémy by bylo nutné zahrnout nejen regulaci ex-ante (např. ochrana označení, požadavky na kvalifikaci), ale rovněž regulaci ex-post (např. požadavky na stavební zákony a stavební povolení). Dále by mělo být výslovně uvedeno, že ukazatel restriktivnosti je neutrální a nikterak se nevyjadřuje k hodnotě nebo odůvodnění předpisů.

V Bruselu dne 31. května 2017

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁷⁾ SWD(2016) 52, s. 8 (není k dispozici v češtině).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o dočasné používání všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti ve vztahu k dodání zboží a poskytnutí služeb nad určitou prahovou hodnotu

[COM(2016) 811 final – 2016/0406 (CNS)]

(2017/C 288/06)

Zpravodaj: **Giuseppe GUERINI**

Konzultace	Evropská rada, 25. 1. 2017
Právní základ	Článek 113 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	13. 12. 2016
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	6. 4. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	142/1/1
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vyjadřuje kladné stanovisko, pokud jde o kroky, které Evropská unie podniká v boji proti všem podobám daňových podvodů, a domnívá se, že by mechanismus přenesení daňové povinnosti pro výběr DPH mohl představovat užitečný nástroj v boji proti kolotočovým podvodům a vyhýbání se daňovým povinnostem v oblasti DPH.

1.2 Nicméně používání mechanismu přenesení daňové povinnosti, které má povahu výjimky z konsolidovaných zásad v oblasti DPH, nesmí narušit vnitřní trh a musí být dočasné a Komise musí odpovídajícím způsobem vyhodnotit jeho možné negativní dopady na vnitřní trh. EHSV vyjadřuje obavy ohledně rizika možné fragmentace systému DPH vyplývající z navrhovaných opatření, mj. s ohledem na kroky plánované v první fázi akčního plánu Komise v oblasti DPH, která se má v současné době uplatňovat pouze na některé dodávky zboží a ne na služby ⁽¹⁾.

1.3 Zejména bude třeba vyhodnotit, zda příznivé výsledky v oblasti boje proti podvodům nebudou zmařeny případnými negativními účinky na homogennost jednotného trhu. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby Komise trvale sledovala fungování všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti a podržela si pravomoc zasáhnout v případě nepříznivého vývoje.

1.4 EHSV doporučuje, aby byla věnována maximální pozornost proporcionalitě, neboť cena dodržování související s používáním mechanismu přenesení daňové povinnosti by pro malé a střední podniky mohla být vysoká, jak pokud jde o náklady na dodržování, tak pokud jde o peněžní toky – existuje totiž nebezpečí vzniku potíží s likviditou způsobených všeobecným mechanismem přenesení daňové povinnosti, které by dopadly především na malé a střední podniky.

1.5 EHSV upozorňuje na studie ⁽²⁾, které prokázaly, že mechanismus přenesení daňové povinnosti a mechanismus oddělených plateb tam, kde byly dosud zavedeny, často způsobily problémy s likviditou podnikům, které daňové povinnosti plní. Jinými slovy, boj proti daňovým podvodům páchaným menšinovým počtem nepoctivých podniků vyvolal značné provozní potíže u hospodářských subjektů, které dodržují daňovou disciplínu a vytváří pracovní místa a hodnotu na vnitřním trhu.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 43, odstavec 1.3.

⁽²⁾ Viz studie italské konfederace řemesel a malých a středních podniků (CNA) Reverse Charge e Split Payment: in Fumo la Liquidità delle Imprese, 2015.

1.6 EHSV zdůrazňuje, že řešení přijatá za účelem boje proti podvodům v oblasti DPH by neměla ukládat nadměrnou a nepřiměřenou zátěž podnikům, zejména malým a středním, které daňové povinnosti plní. Jak totiž EHSV uvedl dříve v souvislosti s akčním plánem Komise v oblasti DPH, je třeba brát ohledy na podniky „bona fide“ a nesmí jim být uložena žádná další nová nepřiměřená opatření⁽³⁾.

1.7 EHSV uvádí, že vnitrostátní rozměr boje proti daňovým podvodům též vyžaduje, aby každý z členských států plně odpovídal za fungování vlastního daňového systému a aby byl povinen vytvořit nástroje pro boj proti podvodům v oblasti DPH, které nepoškodí daňové systémy ostatních členských států ani neovlivní jejich fungování.

1.8 Celkově má EHSV za to, že by navrhovaná opatření neměla mít negativní vliv na cíle stanovené v akčním plánu v oblasti DPH, ani brzdit nebo zpožďovat jeho úplné ačasné provedení. Výbor se domnívá, že je načase podniknout na tomto poli kvalitativní krok směrem kupředu (zásadní posun), aby tak byl podpořen jednotný trh a aby se přispělo k tvorbě pracovních míst, růstu, investicím a konkurenceschopnosti. Kromě toho považuje Výbor za důležité, aby byly provedeny všechny části akčního plánu jakožto nedělitelného celku⁽⁴⁾.

1.9 Aby návrh Komise řádně fungoval a aby se v budoucnosti omezila potřeba používat další výjimky z konsolidovaných zásad a pravidel pro fungování systému DPH v EU, bylo by vhodné, aby členské státy, které požadují používání všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti, zavedly konkrétní a specifické povinnosti v oblasti elektronické fakturace, a zajistily tak úplnou sledovatelnost plateb.

2. Návrh Komise

2.1 Evropská komise ve sdělení ze dne 7. dubna 2016 předložila vlastní akční plán v oblasti daně z přidané hodnoty („DPH“). Po tomto sdělení bude v roce 2017 následovat legislativní návrh s cílem změnit a modernizovat stávající úpravu v rámci evropských předpisů pro DPH.

2.2 Cílem akčního plánu Komise a budoucího legislativního návrhu očekávaného v roce 2017 je mj. snížení takzvaného výpadku příjmů z DPH, tedy rozdílu mezi tím, kolik by mělo být vybráno jako daňové příjmy DPH, a kolik je skutečně zaplacen, a to díky omezení podvodů spáchaných v rámci daně z přidané hodnoty.

2.3 Komise očekává dokončení reformy evropského systému DPH a na žádost některých vnitrostátních vlád uznala, že je naléhavě nutné dočasně umožnit některým členským státům používat všeobecné mechanismy přenesení daňové povinnosti.

2.4 Přípravu na všeobecný mechanismus přenesení daňové povinnosti Komise provedla ve svém návrhu směrnice, který je předmětem tohoto stanoviska (2016/0406 (CNS)) a jehož cílem je změnit platnou směrnici 2006/112/ES.

2.5 Vzhledem k tomu, že všeobecný mechanismus přenesení daňové povinnosti tvoří výjimku z jednoho ze základních kamenů evropských právních předpisů v oblasti DPH – předpisu o dělených platbách –, Komise rozhodla, že umožní, aby členské státy tento mechanismus za zvláštních podmínek používaly.

2.6 Konkrétně: a) výpadek příjmů z DPH daného členského státu musí být o 5 procentních bodů vyšší než unijní medián výpadku příjmů z DPH; b) výpadek příjmů z DPH musí být z více než 25 % způsoben kolotočovými podvody; c) musí se potvrdit, že jiná kontrolní opatření nejsou pro boj proti podvodům na území daného členského státu dostatečná.

2.7 Aby nedocházelo k tomu, že by všeobecné používání mechanismu přenesení daňové povinnosti mohlo působit problémy v podobě roztržitého vnitřního trhu, jak již ostatně zdůraznily některé členské státy, stanovila Komise možnost přehodnotit používání mechanismů v případě, že se ukáže, že mají negativní dopad na vnitřní trh v rozporu s obecnými cíli Evropské unie.

3. Obecné připomínky

3.1 Z vyhýbání se povinnostem v souvislosti s DPH se stala evropská epidemie, proti níž je vhodné a účelné bojovat. Nejzákladnější formou podvodu v oblasti DPH je takzvaný „kolotočový podvod“, jemuž má mechanismus přenesení daňové povinnosti v oblasti správy DPH zabránit.

⁽³⁾ Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 43, odstavec 1.9.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 43, odstavce 1.1 a 1.2.

3.2 EHSV proto vyjadřuje kladné stanovisko k zavedení odpovídajících mechanismů boje proti daňovým podvodům, ale podotýká, že každá odchylka od jednotné povahy evropského systému DPH musí být dočasná, přiměřená a odpovídajícím způsobem vyhodnocená s ohledem na možné negativní dopady na vnitřní trh, a to zejména s ohledem na to, že článek 113 Smlouvy, jenž tvoří základ legislativního návrhu Komise, stanoví možnost zásahu v oblasti daní prostřednictvím ustanovení k „harmonizaci“, jejichž cílem je zaručit řádné fungování vnitřního trhu a zabránit narušení hospodářské soutěže.

3.3 Celkově by navrhovaná opatření neměla mít negativní vliv na cíle stanovené v akčním plánu v oblasti DPH, ani brzdit nebo zpožďovat jeho úplné a včasné provedení. Je načase podniknout kvalitativní krok směrem kupředu (zásadní posun), aby tak byl podpořen jednotný trh a aby se přispělo k tvorbě pracovních míst, růstu, investicím a konkurenceschopnosti.

3.4 Kromě toho je důležité, aby se usilovalo o provedení všech částí akčního plánu jakožto nedělitelného celku, jelikož by tak bylo možné řešit největší podíl podvodů v oblasti DPH komplexním způsobem.

3.5 Musí být tedy respektována zásada proporcionality uvedená v návrhu Komise s řádným přihlédnutím k respektování různých veřejných zájmů, mimo jiné i obecného zájmu neohrožovat harmonizaci vnitrostátních systémů DPH za účelem úplné konsolidace vnitřního trhu.

3.6 V této souvislosti je třeba uznat, že politika boje proti vyhýbání se daňovým povinnostem, ale i politika harmonizace daní, je převážně v kompetenci členských států a že orgány finanční správy jsou svou povahou především vnitrostátní. Podobně se na vnitrostátních postupech zakládají i statistické poznatky o fenoménu podvodů, stejně jako zvyklosti a formy vyhýbání se daňovým povinnostem a boje proti nim.

3.7 Z tohoto hlediska je nástroj odchylující se od norem EU, který je určen pro boj proti vyhýbání se daňovým povinnostem a je uveden do pohybu samotným členským státem, v souladu s převažující odpovědností a oprávněnými funkcemi vnitrostátních správních orgánů v boji proti podvodům. Návrh Komise tedy respektuje zásadu subsidiarity a umožňuje státům zasahovat na vnitrostátní úrovni s cílem bojovat proti nezákonným jevům v oblasti daní.

3.8 EHSV však uvádí, že vnitrostátní rozměr boje proti daňovým podvodům též vyžaduje, aby každý z členských států plně odpovídal za fungování vlastního daňového systému a aby byl povinen vytvořit nástroje pro boj proti podvodům v oblasti DPH, které nepoškodí daňové systémy ostatních členských států ani neovlivní jejich fungování.

3.9 Výjimka, kterou stanoví návrh Komise v podobě mechanismu přenesení daňové povinnosti, není všeobecná, ale podléhá přesným podmínkám. Členské státy mohou požadovat, aby se tato výjimka uplatnila za přesných podmínek, je však zcela dobrovolná.

3.10 Státy, které žádají o výjimku v podobě mechanismu přenesení daňové povinnosti, musí vykazovat takovou výši výpadku příjmů z DPH, jež přesahuje unijní medián o 5 procentních bodů. Uvážíme-li, že unijní medián výpadku příjmů z DPH je 14 %, zdá se, že překročení o 5 procentních bodů je postačující ke konstatování toho, že existují dostatečně efektivní a zásadní důvody k přijetí mimořádných opatření zaměřených na snížení výpadku příjmů z DPH ⁽⁵⁾.

3.11 Analogicky je tak požadavek navrhovaný Komisí v souvislosti s kolotočovými podvody jakožto příčiny výpadku příjmů z DPH (25 %) zjevně podpořen příslušnými důkazy z vyšetřování, pokud je srovnáván s evropským průměrem výpadku příjmů z DPH (24 %) plynoucím z tohoto druhu nezákonné činnosti ⁽⁶⁾.

3.12 Souhlasit lze též s obecným ustanovením, podle kterého musí členský stát vykazovat administrativní potíže v boji proti podvodům v oblasti DPH, jelikož tato podmínka svědčí o tom, že uplatňování všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti představuje neúčinnější a nejpřiměřenější opatření, jak dosáhnout cíle snížení výpadku příjmů z DPH v souladu jak s veřejným zájmem EU, tak s veřejným zájmem členských států.

3.13 Návrh Komise stanoví, že se mechanismus přenesení daňové povinnosti použije na operace s hodnotou vyšší než 10 000 EUR. Toto pravidlo *de minimis* považujeme za přijatelné vzhledem k různým a často diametrálně protichůdným zájmům, které bude v boji proti vyhýbání se daňové povinnosti, při harmonizaci daňových systémů a při zjednodušování administrativní zátěže spojené s daňovými povinnostmi potřeba současně uvážit.

⁽⁵⁾ SWD(2016) 457 final, s. 18.

⁽⁶⁾ SWD(2016) 457 final, s. 15.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Analýza dopadu právního předpisu, kterou provedla Komise, svědčí o tom, že přijetí všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti nevyřeší nutně všechny případné podvody, a že se naopak mohou objevit nové podvody v jiné podobě nebo v jiných členských státech než ty, kterým je v současné době věnována největší pozornost. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby Komise odpovídajícím způsobem sledovala fungování všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti a podržela si pravomoc zasáhnout v případě vývoje nepříznivého pro fungování jednotného evropského trhu.

4.2 Aby legislativní návrh, který je předmětem tohoto stanoviska, řádně fungoval a aby se v budoucnosti omezila potřeba používat další výjimky z konsolidovaných zásad a pravidel pro fungování systému DPH v EU, bylo by vhodné, aby členské státy, které požadují používání všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti, uložily osobám povinným k dani zvláštní povinnosti v oblasti elektronické fakturace, a zajistily tak úplnou sledovatelnost plateb.

4.3 V této souvislosti je potřeba věnovat především pozornost možnosti omezení nebo odstranění mechanismů přenesení daňové povinnosti a oddělených plateb v případě správného a rozšířeného používání elektronické fakturace pro potvrzení výnosů z prodeje. Při vhodném používání tohoto způsobu fakturace by totiž bylo možné ověřit řádnou úhradu daně z přidané hodnoty v reálném čase a vyhnout se tak negativním finančním dopadům na mnoho podniků, které daňové povinnosti plní.

4.4 Boj proti podvodům v oblasti DPH je nepochybně cílem, který je třeba sledovat se vši rozhodností, a je třeba, aby členské státy připravily odpovídající legislativní opatření. Je však třeba zdůraznit, že používání mechanismu přenesení daňové povinnosti ve vztazích mezi soukromými podniky (B2B) a mechanismu oddělených plateb ve vztazích mezi podniky a orgány veřejné správy může poškodit podniky, které daňové povinnosti plní.

4.5 Především, jak vyplývá mj. z posouzení dopadu právního předpisu, které předložila Komise, budou mít malé a střední podniky velmi vysoké náklady na dodržování v souvislosti s mechanismem přenesení daňové povinnosti, pokud jde o domácí transakce, a ještě vyšší pokud jde o přeshraniční transakce. Z posouzení dopadu provedeného Komisí vyplývá, že mechanismus přenesení daňové povinnosti podnikům přináší 43 % zvýšení nákladů na dodržování předpisů⁽⁷⁾. Ačkoli by náklady na dodržování předpisů způsobené obecným přenesením daňové povinnosti měly být nižší než u přenesení daňové povinnosti omezeného na určité odvětví, je i tak jasné, že se náklady na dodržování předpisů výrazně zvýší.

4.6 Kromě toho existují studie⁽⁸⁾, které prokázaly, že mechanismus přenesení daňové povinnosti a mechanismus oddělených plateb tam, kde byly dosud zavedeny, často způsobily problémy s likviditou mnoha podnikům, které daňové povinnosti plní.

4.7 Jinými slovy, boj proti daňovým podvodům páchaným menšinovým počtem nepoctivých podniků vyvolal značné provozní potíže u hospodářských subjektů, které dodržují daňovou disciplínu a vytváří pracovní místa a hodnotu na vnitřním trhu.

4.8 Z tohoto důvodu upozorňuje EHSV Komisi a členské státy na to, že je nutné, aby byla v rámci návrhu Komise a v rámci jednotlivých vnitrostátních právních systémů respektována zásada proporcionality nejen v tom smyslu, že přijaté opatření musí být úměrné zájmu bojovat proti podvodům v oblasti DPH, aniž by došlo k poškození vnitřního trhu. Zároveň by podle stejné zásady měla přijatá řešení potírat nezákonné jevy, aniž by se poctivým podnikům, a zejména malým a středním podnikům, ukládala nadměrná a nepřiměřená zátěž.

4.9 Tyto úvahy podtrhují důvody na podporu „přechodné povahy“ všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti. V opačném případě by došlo k neomluvitelné byrokratické zátěži především malých a středních podniků a zároveň k narušení fungování jednotného evropského trhu, neboť existuje vážné riziko, že peněžní toky podniků, které působí v různých členských státech, by mohly být nesouměrné.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁷⁾ COM(2016) 811 final, s. 43.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 43, odstavec 1.9.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2004/37/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci

[COM(2017) 11 final – 2017/0004 (COD)]

(2017/C 288/07)

Zpravodajka: **Marjolijn BULK**

Konzultace	Evropský parlament, 19.1.2017 Rada, 16.2.2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	24.1.2017
Odpovědná specializovaná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	3.5.2017
Přijato na plenárním zasedání	31.5.2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	149/0/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá zahájení postupu přezkumu směrnice o karcinogenech a bude se snažit k této důležité debatě přispět.

1.2 EHSV vyzývá Komisi, aby provedla posouzení dopadu možného rozšíření oblasti působnosti směrnice o karcinogenech a mutagenech (CMD) na látky toxické pro reprodukci.

1.3 Výbor důrazně doporučuje, aby se přezkumy směrnice CMD a její změny naplánované pro rok 2018 více zaměřily na expozici karcinogenům na pracovišti, která se dotýká žen.

1.4 EHSV považuje za důležité, aby Komise v konzultaci se sociálními partnery, členskými státy a dalšími zúčastněnými subjekty zlepšila společnou metodiku pro přijetí závazných limitních hodnot expozice na pracovišti v rámci směrnice CMD.

1.5 Tyto hodnoty musí být stanoveny na základě vědeckých a statistických důkazů a musí zohledňovat různé faktory, jako je proveditelnost a možnosti pro měření úrovně expozice. V Německu a Nizozemsku se používá přístup založený na rizicích, jenž umožňuje stanovit závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti tak, že zohledňuje míru rizika jako hlavní určující faktor sociálního kompromisu.

1.6 EHSV považuje za nezbytné vytvořit v rámci vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení nebo veřejné zdravotní péče programy poskytující celoživotní lékařský dohled pro všechny osoby, jež byly na pracovišti vystaveny karcinogenům.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že v zájmu ochrany pracovníků před karcinogeny, mutageny a reprotoxickými látkami na pracovišti by členské státy měly zajistit, aby inspektoráty práce disponovaly dostatečnými finančními a lidskými zdroji pro provádění svých úkolů.

1.8 EHSV podporuje společný postoj evropských sociálních partnerů a doporučuje, aby byly přijaty závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti pro formaldehyd.

1.9 EHSV doporučuje, aby Komise při právním definování výfukových plynů vznětových motorů zohlednila zjištění výboru SCOEL týkající se těchto plynů.

2. Souvislosti návrhu

2.1 Rakovina je hlavní příčinou úmrtí v důsledku pracovních podmínek. V roce 2013 došlo v EU odhadem k 1,314 milionu úmrtí na rakovinu. Více než 100 000 úmrtí v EU je důsledkem rakoviny způsobené pracovními podmínkami. Jde o nejvýznamnější příčinu úmrtí související s výkonem povolání v EU. Přibližně 20 milionů pracovníků EU je v práci vystaveno karcinogenním látkám. Nizozemský Státní institut pro veřejné zdraví a životní prostředí ⁽¹⁾ v roce 2015 publikoval studii, která odhaduje roční náklady na tyto případy rakoviny z povolání na 334 miliard EUR.

2.2 Právní předpisy na ochranu pracovníků se rakovinou jako nemocí z povolání zabývají v řadě směrnic. Všeobecné povinnosti rámcové směrnice ⁽²⁾ z roku 1989 se vztahují na všechna rizika a stanoví všeobecná opatření, která mají být na pracovišti prováděna. Směrnice o chemických činitelích ⁽³⁾ se vztahuje na všechny nebezpečné chemické látky. Směrnice o azbestu ⁽⁴⁾ zohledňuje určité specifické potřeby pro prevenci nemocí souvisejících s azbestem. Nejdůležitějším konkrétním právním předpisem je směrnice o karcinogenech přijatá v roce 1990.

2.3 Směrnice CMD stanoví obecné minimální požadavky. Zaměstnavatelé musí identifikovat a vyhodnotit rizika a v případě výskytu rizik musí zabránit expozici. Pokud je to technicky možné, je vyžadováno nahrazení postupem nebo chemickým činitelem, které nejsou nebezpečné nebo jsou méně nebezpečné. Tam, kde nahrazení není technicky možné, musí být chemické karcinogeny – opět v rámci technických možností – vyráběny a používány v uzavřeném systému s cílem předejít expozici. Pokud to samo o sobě není technicky možné, musí být úroveň expozice zaměstnanců omezena na nejnížší technicky možnou úroveň.

2.4 Kromě těchto obecných minimálních požadavků směrnice CMD stanoví limitní hodnoty expozice jednotlivým karcinogenům a mutagenům při práci jakožto nedílnou součást mechanismu pro ochranu zaměstnanců. Konkrétní závazné limitní hodnoty expozice konkrétním chemickým činitelům na pracovišti stanoví příloha III směrnice CMD. V současné době tato příloha stanovuje závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti pouze u tří látek nebo expozic vzniklých během procesu. Tyto závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti se vztahují pouze na malé procento pracovníků vystavených látkám karcinogenním, mutagenním nebo toxickým pro reprodukci.

2.5 Evropská komise v roce 2016 oznámila třífázový přezkum směrnice CMD. První návrh přijala v květnu toho roku a nyní ho projednává Evropský parlament a Rada ministrů. Druhý návrh byl přijat v lednu 2017 a třetí je naplánován na rok 2018.

2.6 Revize směrnice CMD je nepřetržitý proces. První návrh provedl přezkum dvou stávajících závazných limitních hodnot expozice na pracovišti a přijal jedenáct nových. Evropský parlament ve zprávě paní Ulvskogové ⁽⁵⁾ postup přezkumu směrnice CMD podpořil a požadoval mimo jiné rozšíření její oblasti působnosti tak, aby zahrnovala látky toxické pro reprodukci, zavedení přísnějších limitních hodnot expozice na pracovišti pro šest látek a stanovení přechodné limitní hodnoty, aby zaměstnavatelé měli více času na provedení. Evropský parlament také zdůraznil skutečnost, že přezkumy přílohy III směrnice 2004/37/ES v roce 2017 a 2018 by měly zahrnovat mj. látky, směsi a procesy, jako jsou výfukové plyny vznětových motorů, formaldehyd, kadmium a jeho sloučeniny, beryllium a jeho sloučeniny, sloučeniny niklu, arzen a jeho sloučeniny a akrylonitril. Velká většina politických skupin kompromis navržený Evropským parlamentem podpořila.

⁽¹⁾ National Institute for Public Health and the Environment (RIVM), *Work-related cancer in the European Union. Size, impact and options for further prevention*, 2015 (Rakovina jako nemoc z povolání v Evropské unii. Rozsah, dopad a možnosti pro prevenci v budoucnu).

⁽²⁾ Opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, směrnice Rady 89/391/EHS (Úř. věst. L 183, 29.6.1989, s. 1).

⁽³⁾ Bezpečnost a ochrana zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci, směrnice Rady 98/24/ES (Úř. věst. L 131, 5.5.1998, s. 11).

⁽⁴⁾ Ochrana zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES (Úř. věst. L 330, 16.12.2009, s. 28).

⁽⁵⁾ Zpráva paní Ulvskogové.

2.7 Hlavním cílem druhého návrhu je přijetí pěti nových závazných limitních hodnot expozice na pracovišti. Přestože komplexní směsi polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU) a použité motorové oleje se objevují v příloze stanovující oblast působnosti použití směrnice, žádné limitní hodnoty pro tyto dva karcinogeny nebyly stanoveny. Komise na základě své vlastní analýzy rozhodla, že v této fázi se pro pět karcinogenních látek⁽⁶⁾ nebudou přijímat žádná opatření.

3. Obecné připomínky

3.1 Oblast působnosti CMD je v současné době omezena na karcinogeny a mutageny. Mělo by být zváženo případné rozšíření i na látky, které jsou toxické pro reprodukci. Podle Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA): „Dopady expozice při práci na reprodukční systém mužů a žen se mohou projevit změnou hladin pohlavních hormonů, sníženým libidem a potencí, poruchami menstruačního cyklu, předčasnou menopauzou, opožděným nástupem první menstruace, dysfunkcí vaječníků, zhoršením kvality spermatu a sníženou plodností žen a mužů. Expozice toxickým látkám mohou způsobit přímé poškození buněk ve vyvíjejících se spermiích a vajíčkách. Expozice těhotných žen může narušit vývoj plodu (...). Expozice toxickým látkám mohou mít širokou škálu důsledků, např. úmrtí plodu, intrauterinní růstovou retardaci, předčasný porod, vrozené vady, postnatální úmrtí, narušení kognitivního vývoje a změny imunologické senzitivity nebo rakovinu u dětí. Expozice matky chemickým látkám na pracovišti může také kontaminovat její mateřské mléko. Některé chemické látky s hormonální činností, známé jako endokrinní disruptory, mohou narušit fungování endokrinního systému a mít za následek negativní dopady na reprodukci, např. špatnou kvalitu spermatu a poškození reprodukčních tkání u mužů a určité gynekologické zdravotní obtíže u žen.“

3.1.1 V rámci nařízení REACH a dalších několika konkrétních právních předpisů (o kosmetických přípravcích, biocidních látkách a pesticidech) jsou karcinogeny, mutageny a reprotoxické látky zařazeny do zastřešující skupiny látek vzbuzujících mimořádné obavy. Mají některé podobné vlastnosti, například závažný dopad na zdraví, obtížné vnímání rizika (jelikož důsledky expozice se mnohdy projeví až po dlouhé době), náročné řízení rizik a problémů v souvislosti s koktejlovými efekty, tedy expozicí dvěma či více různým látkám nebo procesům. Takový přístup zaujímají vnitrostátní právní předpisy v několika členských státech, a to s podporou sociálních partnerů na vnitrostátní úrovni. EHSV vyzývá Komisi, aby provedla posouzení dopadu možného rozšíření oblasti působnosti směrnice o karcinogenech a mutagenech na látky toxické pro reprodukci.

3.2 Strategie EU proti rakovině jako nemoci z povolání by se měla více zaměřit na ženy.

3.2.1 Vzorce expozice a vzorce místa výskytu rakoviny se mohou u mužů a žen lišit. Například rakovina prsu se u mužů vyskytuje velmi vzácně, zatímco u žen se jedná o nejčastější formu rakoviny. Řada expozic na pracovišti může přispívat k rozvoji rakoviny prsu.

3.2.2 Výbor naléhavě žádá Komisi, aby se v přezkumu směrnice a jejích změnách naplánovaných na rok 2018 systematictěji zabývala expozicím karcinogenům na pracovišti, které se dotýkají žen. Mnoho druhů pracovních míst, na nichž se soustředí především ženy (zdravotnictví, úklidové práce, kadeřnické práce a tak dále), zahrnuje expozice karcinogenním látkám, jimž není věnována dostatečná pozornost. Je nezbytné stanovit kritéria pro určování a klasifikaci endokrinních disruptorů, které přispívají k šíření některých druhů rakoviny. Měla by být posílena prevence při používání cytostatických přípravků (tj. chemoterapeutiků) ve zdravotnických profesích. Přestože ionizující záření nespadá do oblasti působnosti tohoto stanoviska, EHSV naléhavě poukazuje na potřebu posílit další směrnice, a to zejména směrnici 2013/59/Euratom.

3.3 Mezi zúčastněnými subjekty existuje široká shoda ohledně úlohy a významu závazných limitních hodnot expozice na pracovišti. Tyto hodnoty jsou důležité, protože přispívají ke snížení rizik, a to i tehdy, když neexistuje bezpečná hranice expozice. Musí být stanoveny na přiměřené úrovni a zohledňovat vědecké důkazy a proveditelnost.

3.3.1 Pro odvození závazných limitních hodnot expozice na pracovišti však v EU neexistuje jednotná metodika. V současné době se jimi Komise zabývá případ od případu. Transparentnost a konzistence by mohly být do značné míry zlepšeny. Některé závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti jsou nastaveny dobře, jiné dostatečnou ochranu neposkytují. EHSV se domnívá, že pokud jde o lidské zdraví a životy, musí ambicióznost cílů odpovídat závažnosti výzvy.

⁽⁶⁾ Beryllium a jeho anorganické sloučeniny, hexachlorbenzen (HCB), výfukové plyny vznětových motorů (DEE), prach a výpary vzniklé při zpracování pryže a 2,2'-dichlor-4,4'-methylenedianilin (MOCA).

3.3.2 Dalším faktorem je, že členské státy mají rozdílné přístupy. Některé z nich stanovily závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti pro více než stovku různých karcinogenních, mutagenních a reprotoxických látek, jiné pro méně než deset. Výše těchto závazných limitních hodnot expozice na pracovišti se může stát od státu lišit. Podnikům operujícím v různých zemích tak vznikají potíže s různými standardy a v některých případech by to mohlo vyústit v nekalou hospodářskou soutěž.

3.3.3 EHSV proto považuje za důležité, aby Komise ve směrnici CMD stanovila metodiku pro přijetí závazných limitních hodnot expozice na pracovišti. Takový postup by měl zahrnovat rozsáhlé konzultace se sociálními partnery, členskými státy a dalšími zúčastněnými subjekty včetně nevládních organizací. Vnitrostátní zkušenost pomáhá definovat osvědčené postupy. EHSV by měl zvážit zejména dva faktory.

3.3.3.1 Zprvė jednotnost závazných limitních hodnot expozice na pracovišti, aby se zabránilo situaci, kdy by pracovníci vystavení některým látkám podstupovali mnohem vyšší riziko rakoviny než zaměstnanci vystavení jiným látkám. V Německu a Nizozemsku sociální partneři podporují přístup založený na rizicích. To umožňuje stanovit závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti tak, že je zohledněna míra rizika jako hlavní určující faktor sociálního kompromisu;

3.3.3.2 Z druhé musí být závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti stanoveny na základě vědeckých důkazů. Musí zohledňovat různé faktory, jako je proveditelnost a možnosti pro měření úrovně expozice. Aby zaměstnavatelům pomohly stanovit si priority v oblasti preventivních opatření, měly by explicitně odkazovat na míru rizika spojenou s úrovní expozice.

3.4 Ve většině případů je dlouhá doba latence mezi expozicí a rakovinou. EHSV proto považuje za nutné, aby byli pracovníci, kteří jsou vystaveni těmto látkám nebo u nichž toto riziko existuje, chráněni poskytnutím celoživotního lékařského dohledu zajišťovaného v rámci systémů sociálního zabezpečení nebo vnitrostátních systémů zdravotní péče všem pracovníkům vystaveným těmto látkám.

3.5 EHSV doporučuje soustředit větší úsilí na oblast vědeckých a statistických studií. Rakovinu jako nemoc z povolání může rovněž způsobovat stres, faktory organizace práce (např. práce na směny) atd. Více pozornosti a financí by mělo být věnováno výzkumu důsledků a možné synergie kombinované expozice různým faktorům, např. chemickým látkám a biologickým nebo fyzikálním činitelům, chemickým látkám a faktorům organizace práce apod.

3.6 EHSV zdůrazňuje, že jedním z hlavních úkolů v oblasti ochrany pracovníků před karcinogenními, mutagenními a reprotoxickými látkami na pracovišti je posílení kontroly provádění a uplatňování směrnice CMD. Členské státy by měly zajistit, aby inspektoráty práce disponovaly dostatečnými finančními a lidskými zdroji pro provádění svých úkolů a zároveň společností, zejména malým a středním podnikům, pomáhaly vyhovět těmto novým ustanovením. Měly by posílit svou spolupráci s Evropskou agenturou pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, jež vypracovala různé nástroje, které by mohly zlepšit kvalitu prevence na pracovišti. Jedním z těchto nástrojů je interaktivní online nástroj pro posuzování rizik (OIRA), což je internetová platforma, jež umožňuje vytváření odvětvových nástrojů pro posuzování rizik v jakémkoli jazyce jednoduchým a standardizovaným způsobem.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Druhý návrh směrnice CMD zavádí závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti pro dalších pět karcinogenních látek.

4.1.1 *Epichlorohydrin (ECH)* je karcinogen bez stanovené prahové hodnoty. Počet pracovníků vystavených jeho působení v EU je 43 813. Komise navrhuje závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti ve výši 1,9 mg/m³. Patnáct členských států bude muset zavést nové (7) nebo aktualizovat své stávající (8) limitní hodnoty expozice, a snížit je tak na 1,9 mg/m³. V těchto patnácti členských státech pracuje odhadem přibližně 69 % pracovníků vystavených působení této látky, a ve výsledku by díky zavedení této závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti těžili z lepší právní ochrany. EHSV má za to, že navrhovaná závazná limitní hodnota expozice na pracovišti by přispěla ke snižování výskytu rakoviny coby nemoci z povolání.

4.1.2 *Ethylendibromid (EDB)* je genotoxický karcinogen bez stanovené prahové hodnoty. Odhadem je v EU potenciálně vystaveno působení 1,2-dibromoethanu téměř 8 000 pracovníků. Komise navrhuje závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti ve výši 0,8 mg/m³ (0,1 ppm). Dvacet členských států bude muset zavést nové (11) nebo aktualizovat své stávající (9) limitní hodnoty expozice, a snížit je tak na úroveň 0,8 mg/m³. V těchto dvaceti členských státech pracuje odhadem přibližně 81 % pracovníků vystavených působení této látky, a ve výsledku by díky zavedení této závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti těžili z lepší právní ochrany. Očekává se, že dodatečné náklady pro společnosti (včetně mikropodniků a malých a středních podniků) budou velmi nízké. EHSV má za to, že navrhovaná závazná limitní hodnota expozice na pracovišti by přispěla ke snižování výskytu rakoviny coby nemoci z povolání.

4.1.3 *Ethylendichlorid (EDC)* je v rámci nařízení o klasifikaci, označování a balení chemických látek a směsí klasifikován jako karcinogen kategorie 1B. Jeho působení je v Evropě potenciálně vystaveno téměř 3 000 pracovníků⁽⁷⁾. Komise navrhuje závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti ve výši 8,2 mg/m³ (2 ppm). Třiadvacet členských států bude muset zavést nové (5) nebo aktualizovat své stávající (18) limitní hodnoty expozice na pracovišti, a snížit je tak na 2 ppm. Očekává se tedy, že by z lepší právní ochrany mohla těžit velká část pracovníků vystavených působení této látky. EHSV má za to, že navrhovaná závazná limitní hodnota expozice na pracovišti by přispěla ke snižování výskytu rakoviny coby nemoci z povolání.

4.1.4 *4,4'-methylenedianilin (MDA)* je genotoxický karcinogen. Odhaduje se, že v chemickém průmyslu je MDA v ovzduší vystaveno přibližně 70–140 osob. Počet osob, jichž se týká dermální expozice, je podstatně vyšší a odhaduje se na 390 000 až 3,9 milionu pracovníků⁽⁸⁾. Komise navrhuje závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti ve výši 0,08 mg/m³. Třiadvacet členských států bude muset zavést nové (12) nebo aktualizovat své stávající (11) limitní hodnoty expozice, a snížit je tak na 0,08 mg/m³. EHSV má za to, že navrhovaná závazná limitní hodnota expozice na pracovišti by přispěla ke snižování výskytu rakoviny coby nemoci z povolání.

4.1.5 *Trichlorethylen (TCE)* je Mezinárodní agenturou pro výzkum rakoviny (IARC) klasifikován jako karcinogen skupiny 2A a v EU v rámci nařízení o klasifikaci, označování a balení chemických látek a směsí jako karcinogen kategorie 1B. V EU je působení TCE potenciálně vystaveno odhadem přibližně 74 000 pracovníků. Komise navrhuje kombinaci závazných limitních hodnot expozice na pracovišti ve výši 54,7 mg/m³ (10 ppm) a limitní hodnoty krátkodobé expozice ve výši 164,1 mg/m³ (30 ppm). Z dvaadvaceti členských států, které již závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti pro TCE na vnitrostátní úrovni zavedly, jich šestnáct rovněž přijalo limitní hodnoty krátkodobé expozice. Sedmnáct členských států bude muset zavést nové (6) nebo aktualizovat své stávající (11) závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti, a snížit je tak na 54,7 mg/m³ (10 ppm). V těchto sedmnácti členských státech pracuje odhadem téměř 74 % pracovníků vystavených působení této látky, a díky zavedení této limitní hodnoty expozice na pracovišti by těžili z lepší právní ochrany. EHSV poznamenává, že řada členských států zavedla pro TCE nižší závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti, a to s podporou organizací zaměstnavatelů a odborových svazů. Na úrovni EU by se o nižších úrovních závazných limitních hodnot expozice na pracovišti mělo uvažovat kvůli snížení rizika rakoviny coby nemoci z povolání.

4.2 Přestože komplexní směsi *polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU)* a použité motorové oleje se objevují v příloze stanovující oblast působnosti použití směrnice, žádné limitní hodnoty pro tyto dva karcinogeny nebyly stanoveny.

4.2.1 Komplexní směsi *polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU)* s benzo[a]pyrenem jakožto indikátorem. PAU představují velkou třídu organických sloučenin. EHSV má za to, že navrhované opatření by přispělo ke snižování výskytu rakoviny coby nemoci z povolání.

4.2.2 *Minerální oleje, např. použité motorové oleje.* Expozice minerálním olejům jako použitým motorovým olejům může způsobit rakovinu kůže. Počet pracovníků vystavených jejich působení se odhaduje na 1 milion. Jedná se především o zaměstnance údržby a oprav motorových vozidel. EHSV má za to, že navrhované opatření by přispělo ke snižování výskytu rakoviny coby nemoci z povolání.

5. Další látky nebo procesy, které by měly být doplněny

5.1 *Formaldehyd (FA).* Komise pro formaldehyd (FA) nenavrhla závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti. Agentura IARC dospěla v roce 2009 k závěru, že existuje dostatek důkazů o kauzální souvislosti mezi formaldehydem a myeloidní leukémií u lidí. Dostupné informace o formaldehydu jsou dostačující k odvození zdravotních limitních hodnot expozice na pracovišti, osmi hodin časově váženého průměru a limitních hodnot krátkodobé expozice. Na základě dostupných údajů odvodil výbor SCOEL limitní hodnotu expozice na pracovišti ve výši 0,3 ppm (8h časově váženého průměru) s limitní hodnotou krátkodobé expozice 0,6 ppm. Na základě toho se Poradní výbor pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (ACSHW) také rozhodl doporučit tuto limitní hodnotu Komisi. Evropská sociální partneri v roce 2016 požádali Komisi, aby výborem SCOEL navrhovanou zdravotní hodnotu zařadila jako závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti pro tuto chemickou látku⁽⁹⁾. EHSV toto společné stanovisko podporuje a má za to, že by měla být přijata závazná limitní hodnota expozice na pracovišti.

⁽⁷⁾ Údaje z roku 2009.

⁽⁸⁾ Výzkumný projekt č. P937/9 o 4,4-methylenedianlinu Institutu pracovního lékařství (Institute of Occupational Medicine, IOM, v roce 2016 přejmenován na HDM), květen 2011.

⁽⁹⁾ Požadavek organizací EPF, ETUC, EAMA, ETRMA, Formacare a EPRA na zahrnutí formaldehydu do přílohy III směrnice 2004/37/ES o karcinogenech a mutagenech, 15. července 2016.

5.2 Výfukové plyny vznětových motorů. Mezinárodní agentura pro výzkum rakoviny (IARC) v roce 2012 zařadila všechny výfukové plyny vznětových motorů do kategorie karcinogenů 1 (prokázané lidské karcinogeny). Podle Komise je v Evropské unii přes tři miliony pracovníků při práci vystaveno výfukovým plynům vznětových motorů. Celkový počet pracovníků vystavených těmto výfukovým plynům alespoň po určitou část své pracovní kariéry vzrostl na 12 milionů v roce 2010 a do roku 2060 může dosáhnout až 20 milionů. Posouzení dopadů Komise uvádí, že chybějící právní předpisy zakazující expozici výfukovým plynům vznětových motorů v práci bude mít mezi lety 2010 a 2069 v EU za následek 230 000 úmrtí.

5.2.1 Hlavním argumentem Komise pro vyjmutí výfukových plynů vznětových motorů z příloh I a III směrnice CMD je, že by bylo obtížné nalézt právní definici pro rozlišení nových a starých motorů. Podle EHSV není cílem CMD definovat technické normy pro motory, ale zavést právní definici výfukových plynů vznětových motorů jako karcinogenního procesu v souladu s vědeckými důkazy a posouzením agentury IARC. Pracovníci mohou být na pracovišti vystaveni výfukovým plynům vznětových motorů z několika motorů, které vyhovují různým normám expozice. Při stanovování charakteru expozice hrají důležitou úlohu i další faktory, například teplota spalování a údržba a čištění motorů. Mohla by být stanovena závazná limitní hodnota expozice na pracovišti, která by zohledňovala vzdušnou koncentraci elementárního uhlíku. EHSV se domnívá, že by mělo být zohledněno následující zjištění výboru SCOEL: „Přestože toxikologické údaje hovoří pro zavedení prahové hodnoty (nejspíše ve výši 0,02 mg DEP/m³ nebo nižší, což odpovídá 0,015 mg EC/m³), epidemiologické údaje ukazují, že významné riziko rakoviny je již na těchto úrovních expozice nebo pod nimi. Limitní hodnota expozice na pracovišti, která by pracovníky odpovídajícím způsobem chránila, tedy nemůže být zavedena na základě stávajících dostupných údajů a analýz. Nadále jsou však shromažďovány a vyhodnocovány toxikologické a lidské epidemiologické údaje“⁽¹⁰⁾.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁰⁾ Stanovisko výboru SCOEL č. 403, 2016.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropský obranný akční plán

[COM(2016) 950 final]

(2017/C 288/08)

Zpravodaj: **Christian MOOS**Spoluzpravodaj: **Jan PIE**

Konzultace	27. 1. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědný orgán	Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI)
Přijato v CCMI	7. 4. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	104/1/7
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) je pro vytvoření evropské obranné unie a podporuje evropský obranný akční plán včetně zřízení společného evropského fondu pro obranu.

1.2 EHSV požaduje, aby byl učiněn výrazný kvalitativní posun v oblasti evropské obranné spolupráce, neboť obranný průmysl a trh v EU je nadměrně roztržštěný, což způsobuje neefektivní rozdělování zdrojů, překrývání oblastí působnosti, nedostatečnou interoperabilitu a technologické mezery.

1.3 EHSV podporuje cíl spočívající ve strategické autonomii v určených oblastech kriticky významných schopností a technologií. Základem evropské kolektivní obrany zůstává NATO.

1.4 EU by měla nadále v první řadě uskutečňovat preventivní a vícestrannou diplomacii. Vojenské schopnosti jsou nicméně důležitým prvkem pro provádění Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie.

1.5 EHSV poukazuje na to, že nezbytnou podmínkou pro rozvoj společných obranných schopností je posílení evropské průmyslové a technologické základny v oblasti obrany, včetně vysoce kvalifikovaných pracovních sil.

1.6 EHSV se jednoznačně vyslovuje pro to, aby byla zvláštní pozornost věnována malým a středním podnikům, a to i v oblasti výzkumu a vývoje pro obranné účely.

1.7 Fondy EU mohou podpořit inovace v technologických oblastech, v nichž je obtížné, ne-li dokonce nemožné jasné rozlišovat mezi vojenskými a jinými než vojenskými účely.

1.8 EHSV nicméně nesouhlasí se zpřístupňováním stávajících fondů, které slouží hospodářským nebo sociálním cílům, pro účely obrany v užším slova smyslu. Cíle nařízení o EFSI, ESI fondy i program COSME, stejně jako investice EIB slouží jiným než vojenským účelům.

1.9 EHSV odmítá uplatňování zvláštního přístupu k vnitrostátním rozpočtovým prostředkům přidělovaným na účely obrany v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Na ten je třeba pohlížet v kontextu prohlubování HMU, a nikoli pouze v rámci jednoho odvětví. Výdaje na obranu by neměly destabilizovat veřejné finance.

1.10 EHSV podporuje zřízení fondu pro obranu se samostatnými položkami pro výzkum a schopnosti. Je však třeba navýšit rozpočet EU, neboť položka výzkumu pro účely obrany nesmí být financována na úkor výzkumu v jiných oblastech. EHSV je pro to, aby byla položka schopností financována výhradně z příspěvků členských států. Pořizování produktů pro obranné účely členskými státy nesmí být financováno z rozpočtu EU.

1.11 EHSV vítá zřízení koordinačního výboru. Konečná rozhodnutí v tomto výboru musí být vyhrazena civilním politickým představitelům.

1.12 EHSV podporuje požadavek Komise, aby byly v plném rozsahu uplatňovány směrnice⁽¹⁾ o zadávání veřejných zakázek a transferech produktů pro obranné účely uvnitř EU. Je třeba učinit mnohem více, aby bylo zajištěno zejména co nejlepší využití směrnice o transferech.

1.13 EHSV podporuje vypracování společných norem pro zbraně i zboží dvojího užití, přičemž je třeba se vyhnout zdvojování stávajících norem, zejména norem NATO.

1.14 Vývoz zbraní by měl být omezen na strategické partnery a spojence a vyžaduje důkladnou demokratickou kontrolu.

2. Obecné připomínky

2.1 Evropa čelí sérii konfliktů odehrávajících se v jejím sousedství, jako je například občanská válka v Sýrii, mezi jejíž přímé důsledky patří globální vysídlování obyvatelstva v letech 2015 a 2016. Ruská anexe Krymu a účast Ruska v ozbrojeném konfliktu na východní Ukrajině narušily územní celistvost nezávislého státu a spolu s tím i mezinárodní právo. Severní Afrika a Blízký východ nadále představují nestabilní regiony a hrozí v nich selhání států. Současně již Evropa a Blízký východ patrně nejsou klíčovou součástí bezpečnostní politiky USA. Evropě stále více hrozí, že se ocitne na okraji světového dění a její transatlantičtí partneři ji budou považovat za přítež.

2.2 S ohledem na tyto geostrategické okolnosti a bezpečnostní vývoj musí Evropa posílit své bezpečnostní a obranné schopnosti. Je nezbytné mít jasnou představu o společných strategických cílech Unie, což stále schází a je naléhavě nutné k tomu dospět. Jedná se o základní předpoklad pro určení potřebných společných a vnitrostátních schopností, které se musí opírat o udržitelnou evropskou technologickou a průmyslovou základnu v oblasti obrany.

2.3 EHSV poukazuje na požadavky⁽²⁾, které již byly vysloveny ve stanoviscích CCMI/116 (2013) a CCMI/100 (2012). Důležité přístupy v tomto smyslu nabízí i globální strategie EU⁽³⁾ a prováděcí plán v oblasti bezpečnosti a obrany⁽⁴⁾. Podle EHSV je naléhavě nutné tuto strategii i tento plán provádět důsledně v souladu s ustanoveními společného prohlášení EU a NATO z července 2016, jakož i se zásadou kolektivní bezpečnosti Organizace spojených národů.

2.4 EHSV považuje optimalizaci evropských civilních preventivních a vojenských obranných schopností za naléhavě nutnou pro to, aby byly zaručeny svoboda a mír v Evropě, aby byla v sousedství Evropy šířena stabilita odrážející hodnoty EU, jako jsou základní lidská práva, a aby bylo možné úspěšně podporovat globální mírová opatření OSN.

2.5 EHSV proto požaduje, aby byla evropská spolupráce v oblasti obrany pozvednuta na novou úroveň. Je pro vytvoření evropské obranné unie v rámci mechanismu „stálé strukturované spolupráce“ EU, který pro tyto účely stanoví čl. 42 odst. 6 a článek 46 Smlouvy o EU, a jako důležitý krok vítá evropský obranný akční plán včetně zřízení společného evropského fondu pro obranu.

⁽¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/43/ES ze dne 6. května 2009 o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství (Úř. věst. L 146, 10.6.2009, s. 1); směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/81/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci postupů při zadávání některých zakázek na stavební práce, dodávky a služby zadavateli v oblasti obrany a bezpečnosti a o změně směrnic 2004/17/ES a 2004/18/ES (Úř. věst. L 216, 20.8.2009, s. 76).

⁽²⁾ Viz také stanoviska EHSV k tématu *Obranný průmysl: průmyslové, inovativní a sociální aspekty* (Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 17) a k tématu *Strategie posílení evropského odvětví obrany* (Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 125).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Nová strategie pro zahraniční a bezpečnostní politiku EU* (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 1).

⁽⁴⁾ Závěry Evropské rady týkající se oblasti bezpečnosti a obrany (14149/16), 14. listopadu 2016.

2.6 EHSV souhlasí s kritikou Komise týkající se nadměrné roztržičnosti trhu, která má za následek neefektivní rozdělování zdrojů, překrývání oblastí působnosti, nedostatečnou interoperabilitu a technologické mezery.

2.7 Většina členských států EU je nucena konsolidovat své veřejné rozpočty, což znamená, že již nelze odůvodnit neefektivní využívání veřejných prostředků. EHSV proto požaduje důrazné uplatňování přístupů založených na spolupráci. Podle názoru EHSV představuje větší spolupráce v prioritních oblastech, které zmiňuje Komise, pouze první krok.

2.8 EHSV podporuje cíl spočívající ve strategické autonomii v oblasti určených kriticky významných schopností. NATO zůstává základem evropské bezpečnosti a společné obrany, jak bylo potvrzeno ve společném prohlášení EU a NATO. V tomto ohledu je důležité, aby všichni členové NATO plnili požadavky, které na ně NATO klade.

2.9 EHSV konstatuje, že ne všechny prvky akčního plánu jsou nové, avšak vítá zřízení fondu pro obranu. Jeho vznik nicméně do značné míry závisí na politické vůli přispět dalšími finančními prostředky z vnitrostátních rozpočtů. EHSV kriticky vnímá nedostatečnou ochotu některých členských států k tomuto kroku. Kromě toho musí Komise zintenzivnit své úsilí, aby vypracovala plán pro komplexní celounijní režim bezpečnosti dodávek a zajistila řádné provedení obou směrnic týkajících se obrany.

2.10 Bratislavský plán⁽⁵⁾ jde správným směrem, je však pouhým přepracováním starých plánů v oblasti obrany. Zejména postrádá strategickou jednotnost a je příliš výrazně zaměřen na stávající problém, jež představuje migrační krize a ochrana vnějších hranic EU. Ačkoli rozsáhlé přesuny obyvatel skutečně souvisejí s bezpečnostními problémy, jakmile k nim dojde, nelze je řešit vojenskými prostředky.

2.11 Nezbytnou podmínkou pro rozvoj společných schopností je vybudování a rozvoj vnitřního trhu v oblasti obrany. EHSV zastává názor, že evropskou průmyslovou základnu nelze posílit, aniž by byla řešena i otázka dovedností. Obranný průmysl je soustavně na špičkové technologické úrovni, a potřebuje proto vysoce kvalifikované pracovníky. Iniciativa Komise v oblasti dovedností, kterou evropský obranný akční plán zmiňuje, se tímto problémem zabývá, a je proto velmi vítaná.

2.12 Větší investice a větší spolupráce v tomto průmyslovém odvětví také pomáhají chránit pracovní místa a vytvářet zaměstnanost. Boj proti nezaměstnanosti v EU by však neměl být tím, čím se řídí rozhodnutí o investicích v oblasti obrany. Je nutné ji snížit jinými způsoby než prostřednictvím zbrojení. Posilování evropských obranných schopností by mělo být vedeno výhradně strategickými úvahami a důkladným posouzením toho, co je nezbytné k ochraně Evropy a zajištění její schopnosti navazovat spojenectví. Nesmí to ohrozit veřejné finance. EU by zejména měla nadále v první řadě uskutečňovat preventivní a vícestrannou diplomacii. Vojenské schopnosti jsou však důležité pro provádění priorit bezpečnosti a obranné politiky v rámci globální strategie EU.

2.13 EHSV sdílí názor, že výzkum v oblasti obrany může mít příznivý dopad i na rozvoj civilních technologií a naopak.

2.14 Stále více se stírá jasná dělící čára mezi vojenskými a jinými než vojenskými účely, pokud jde o kybernetické útoky a také s ohledem na rostoucí provázanost vnitřní a vnější bezpečnosti.

2.15 EHSV zdůrazňuje, že například výzkum v oblasti technologií kybernetické bezpečnosti může sloužit civilním i obranným účelům a takových příkladů by se dala uvést celá řada. Je proto samozřejmé, že inovace a vývoj tohoto typu mohou a musí být rovněž podporovány v rámci stávajících evropských programů, jako je Horizont 2020. K výzkumu, který je určen pro účely obrany v užším slova smyslu, je však nutné přistupovat odděleně.

2.16 EHSV podporuje vytvoření integrovanějšího obranného průmyslu a společného trhu s obranným vybavením v Evropě. Tento cíl by neměl být omezen jen na země, které jsou největšími výrobci. Při provádění výzkumu a projektu v odvětví obrany by měly být využívány stávající schopnosti co nejrelevantnějšího počtu zainteresovaných členských států, aby se podpořila angažovanost pro společnou věc.

⁽⁵⁾ Pracovní program navržený Evropskou radou, předsednictvím Rady a předsedou Komise na zasedání 27 hlav států a předsedů vlád dne 16. září 2016, <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/09/16-bratislava-declaration-and-roadmap>

2.17 EHSV nesouhlasí se zpřístupňováním stávajících fondů, které slouží hospodářským nebo sociálním cílům, pro účely obrany a s přístupem k výdajům na obranu v rámci Paktu o stabilitě a růstu. EHSV podporuje vytvoření evropského fondu pro obranu, který bude omezen na výzkum v oblasti obrany a na vývoj a pořízování vojenských schopností. Současně by měl být fond jasně oddělen od Evropského fondu pro strategické investice (EFSI) a neměl by obsahovat výjimky, jako jsou „jednorázová opatření“ podle Paktu o stabilitě a růstu.

2.18 Pokud jde o všechny aspekty budoucí obranné unie, EHSV požaduje plné zapojení Evropského parlamentu a soustavný dialog mezi politiky, vojenskými představiteli a občanskou společností. Jakožto poradní instituce EU a zástupce všech významných evropských organizací občanské společnosti by EHSV měl být klíčovým partnerem v oblasti obranné politiky.

3. Konkrétní připomínky

3.1 Zřízení evropského fondu pro obranu

3.1.1 EHSV podporuje zřízení fondu pro obranu s položkami určenými na výzkum a schopnosti, které mají být plně funkční od roku 2020.

3.1.2 EHSV podporuje financování obou těchto položek ze samostatných zdrojů. Položka výzkumu pro účely obrany však nesmí být financována na úkor výzkumu v jiných oblastech. EHSV je pro to, aby byla položka schopností financována výhradně z příspěvků členských států. Dokud Unie nemá vlastní variabilní příjem, zůstává pořízování vojenských schopností ozbrojených sil úkolem členských států. Z tohoto důvodu by také neměl být k pořízování těchto schopností na vnitrostátní úrovni prostřednictvím položky schopností plánovaného fondu pro obranu využíván rozpočet EU.

3.1.3 EHSV vítá plánované zřízení koordinačního výboru. Na rozhodování v tomto výboru by se však měli podílet pouze političtí představitelé. Představitelé vojska, průmyslu a občanské společnosti v něm mohou hrát poradní úlohu. V tomto výboru musí mít své místo a hlas i Evropský parlament.

3.1.4 Úloha Komise při spolufinancování projektů by měla být omezena na položku výzkumu a za tímto účelem by měl být rovněž vypracován zvláštní a jasně oddělený unijní program výzkumu v oblasti obrany na období po roce 2020 ⁽⁶⁾. EHSV podporuje myšlenku pověřit prováděním programu Evropskou obrannou agenturu (EDA).

3.1.5 EHSV podporuje zadávání zakázek v předobchodní fázi u společných zakázek, aby se pro dotčené podniky snížila vysoká investiční rizika spojená s tímto odvětvím.

3.1.6 Měly by být prozkoumány možné synergie mezi civilním a obranným výzkumem, podpora civilních výzkumných činností s využitím fondů EU (Horizont 2020) by však neměla být zaměřena na vojenské účely na úkor ostatních oblastí.

3.1.7 EHSV podporuje sdružování vnitrostátních finančních prostředků za účelem pořízení nových obranných schopností. Zdá se nepravděpodobné, že by mohl být roční společný cíl ve výši 5 miliard EUR pro položku schopností dostatečný. Výbor se domnívá, že by bylo vhodné uskutečnit přípravné studie s cílem posoudit tuto referenční částku, kterou stanoví akční plán. Podle EHSV musí být roční částka společného financování stanovena tak, aby bylo možné splnit cíle spočívající ve vytvoření větší součinnosti, zmírnění tlaku na rozpočet a úspěšném pořízení a zabezpečení obranných schopností.

3.1.8 EHSV podporuje podobu položky schopností, jak ji nastínila Komise, tj. zastřešující strukturu pro rámec a pravidla společného financování a druhou úroveň sestávající z konkrétních projektů spolupracujících členských států. Bylo by vhodné, aby byly jednotlivé projekty jasně definovány z hlediska kvality a kvantity a aby byly navzájem finančně nezávislé.

3.1.9 EHSV souhlasí s vytvořením stálé kapitálové struktury pro položku schopností. Odpovědnost musí nést členské státy jakožto podílníci. EHSV odmítá uplatňování zvláštního přístupu k vnitrostátním rozpočtovým prostředkům přidělovaným na tyto účely v rámci Paktu o stabilitě a růstu.

⁽⁶⁾ Zpráva Evropského parlamentu o evropské obranné unii (2016/2052(INI)).

3.1.10 EHSV připomíná, že v souladu s článkem 41 SEU nesmí být rozpočet EU využíván k financování vojenských operací. Odchýlení se od této zásady by bylo rovněž v rozporu se zvláštní povahou bezpečnostní a obranné politiky některých členských států (čl. 42 odst. 1 SEU).

3.2 Podněcování investic v dodavatelských řetězcích v oblasti obrany

3.2.1 EHSV se jednoznačně vyslovuje pro to, aby byla zvláštní pozornost věnována malým a středním podnikům, a to i v oblasti výzkumu a vývoje pro obranné účely. EFSI, ESI fondy ani program COSME by neměly být přednostně využívány na zbrojní výdaje. Cíle nařízení o EFSI, ESI fondy i program COSME, stejně jako investice EIB slouží jiným než vojenským účelům. Používání těchto finančních prostředků pro vojenské účely by navíc přineslo riziko dalšího zdvojování a tříštění na trhu v oblasti obrany.

3.2.2 EU potřebuje silnou a udržitelnou průmyslovou a technologickou základnu v oblasti obrany, výzva tudíž spočívá v tom vyvážit připravenost EU k financování této základny bez nežádoucí závislosti na vývozu. Vývoz zbraní by měl být omezen na strategické partnery a spojence a neměl by být veden jinými hospodářskými hledisky, která potenciálně přispívají k přizívání konfliktů v jiných částech světa. V současné době vzbuzují vážné výhrady dokonce i někteří spojenci. Vývoz zbraní tudíž vyžaduje důkladnou demokratickou kontrolu.

3.2.3 EHSV schvaluje podporu regionálních klastrů excelence. Mělo by to být rovněž prováděno prostřednictvím položky výzkumu a zvláštního programu EU, který má být zřízen.

3.3 Rozšiřování vnitřního trhu s výrobky pro obranné účely

3.3.1 EHSV požaduje vhodně koncipovanou evropskou průmyslovou politiku pro obranný průmysl s jeho specifickými charakteristikami, jako jsou vládní požadavky a veřejné financování. EHSV proto podporuje požadavek Komise, aby byly v plném rozsahu uplatňovány směrnice⁽⁷⁾ o zadávání veřejných zakázek a transferech produktů pro obranné účely uvnitř EU.

3.3.2 Podle článku 346 SFEU mohou členské státy vyjmout zakázky týkající se obrany a bezpečnosti z pravidel pro zadávání zakázek, je-li to nutné k ochraně jejich podstatných bezpečnostních zájmů. Na základě obou směrnic – 2009/81/ES i 2009/43/ES – je nyní možné omezit tyto výjimky na naprosté minimum. EHSV sdílí kritický postoj k tomu, že velmi významná část zakázek na vojenské výrobky stále není realizována podle pravidel EU pro zadávání veřejných zakázek, a spatřuje zde potenciál k dosažení úspor, které by bylo možné efektivněji investovat v rámci fondu pro obranu.

3.3.3 EHSV podporuje zjednodušený postup povolování formou obecných povolení transferu produktů pro vojenské účely v rámci jednotného trhu. Výbor proto vítá avizované vypracování pokynů k výkladu a doporučení. Je však třeba učinit mnohem více, aby bylo zajištěno zejména co nejlepší využití směrnice o transferech.

3.3.4 EHSV rovněž vítá studie týkající se bezpečnosti dodávek surovin v rámci strategie v oblasti surovin a nahrazování kritických surovin. Současně vyjadřuje politování nad tím, že Evropská komise nedostála svému mandátu z prosince 2013 vypracovat plán pro komplexní celounijní režim bezpečnosti dodávek, který by mohl podnítit i politicky ambiciózní provádění směrnice o transferech.

3.3.5 EHSV sdílí názor, že dobře fungující jednotný trh s výrobky pro obranné účely musí být klíčovým cílem akčního plánu. Obrannou unii si nelze představit bez přeshraničního přístupu na trh a otevřených dodavatelských řetězců. Zejména malé a střední podniky, které v tomto odvětví vytvářejí významné inovace, musí mít přístup k podávání nabídek.

3.3.6 EHSV podporuje vypracování společných norem a dosažení úplné interoperability pro zbraně i zboží dvojího užití, přičemž je třeba se vyhnout zdvojování stávajících norem, zejména norem NATO. Příslušný plán měl být předložen již v roce 2014⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/43/ES ze dne 6. května 2009 o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství (Úř. věst. L 146, 10.6.2009, s. 1); směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/81/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci postupů při zadávání některých zakázek na stavební práce, dodávky a služby zadavateli v oblasti obrany a bezpečnosti a o změně směrnic 2004/17/ES a 2004/18/ES (Úř. věst. L 216, 20.8.2009, s. 76).

⁽⁸⁾ Závěry Evropské rady ze zasedání ve dnech 19. a 20. prosince 2013 (EUCO 217/13).

3.3.7 EHSV podporuje rozvoj spolehlivých, zabezpečených a nákladově efektivních družicových komunikačních služeb pro orgány EU a vnitrostátní orgány spolu s investicemi do evropských cest do vesmíru.

3.3.8 EHSV si je vědom nevyjasněného vztahu mezi civilním a vojenským využitím systému Copernicus, jakož i toho, že vojenský sektor je klíčovým partnerem Evropské kosmické agentury (ESA), a to coby subjekt podílející se na vývoji i coby uživatel. V této oblasti by se mohla rozvinout užitečná součinnost. Využití systému Copernicus však musí být posouzeno společně z politického, vědeckého i vojenského hlediska. Vojenské využití nesmí zatěžovat politiku EU v oblasti vesmíru ani ovlivňovat civilní využití systému.

3.3.9 EHSV jednoznačně podporuje posilování schopností v oblasti kybernetické bezpečnosti a obrany stejně jako civilní a vojenskou spolupráci na základě strategie kybernetické bezpečnosti EU ⁽⁹⁾.

3.3.10 EHSV podporuje společné přístupy k prosazování námořní bezpečnosti v civilní i vojenské oblasti a optimalizaci interoperabilních schopností námořního dohledu.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Společné sdělení Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie kybernetické bezpečnosti Evropské unie: otevřený, bezpečný a chráněný kyberprostor (JOIN(2013) 1 final); závěry Rady o společném sdělení Komise a vysoké představitelky Evropské unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku nazvaném Strategie kybernetické bezpečnosti Evropské unie: otevřený, bezpečný a chráněný kyberprostor (11357/13).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí víceletý plán pro populace malých pelagických druhů v Jaderském moři a rybolov využívající tyto populace

[COM(2017) 97 final – 2017/0043 (COD)]

(2017/C 288/09)

Zpravodaj: **Emilio FATOVIC**

Konzultace	Evropský parlament, 1. 3. 2017 Rada, 4. 4. 2017
Právní základ	Čl. 43 odst. 2, čl. 114 odst. 1 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	24. 1. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	17. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	187/0/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV sdílí názor, který zdůrazňuje GFCM-FAO ⁽¹⁾, že je nutno zasáhnout s cílem chránit populace malých pelagických druhů ohrožené nadměrným rybolovem, a souhlasí s obecným cílem, jímž je co nejrychlejší zavedení systému udržitelného rybolovu a dosažení maximálního udržitelného výnosu ⁽²⁾ v souladu se společnou rybářskou politikou ⁽³⁾ (SRP).

1.2 EHSV podporuje rozhodnutí Komise použít pro zavedení víceletého plánu pro ochranu populací malých pelagických druhů legislativní nástroj nařízení s cílem sjednotit platné předpisy a posílit postupy řízení.

1.3 Přestože EHSV sdílí cíle ochrany životního prostředí a biologické rozmanitosti, domnívá se, že návrh Komise je neúplný a z mnoha hledisek rozporuplný. Tyto problémy jsou logickým důsledkem řady rozporů SRP, na něž již EHSV upozornil ve svých předchozích stanoviscích ⁽⁴⁾. EHSV zejména vyjadřuje velké znepokojení nad tím, že by předmětný návrh, pokud by nebyl patřičně propojený a pozměněný, mohl ohrozit dosažení cílů v oblasti životního prostředí, nebo způsobit vážné škody podnikům a pracovníkům v tomto odvětví ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Generální komise pro rybolov ve Středozemním moři.

⁽²⁾ Maximální udržitelný výnos (Maximum Sustainable Yield, MSY) znamená maximální množství ryb, které je možno odlovit za nespécifikované období, aniž by došlo k poškození populace. Tato zásada představuje jeden z ústředních bodů společné rybářské politiky (SRP).

⁽³⁾ Nařízení (EU) č. 1380/2013.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183).

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183), odstavec 1.17: „EHSV lituje, že sociální rozměr, který je zohledňován ve všech oblastech odvětví rybářství a akvakultury (výroba, zpracování a uvádění na trh), nezískal v návrhu podobu konkrétních opatření, která by mohla zlepšit životní a pracovní podmínky, a je toho názoru, že by se měla povzbudit účast sociálních partnerů na příslušné úrovni.“

1.4 EHSV se domnívá, že model řízení navrhovaný Komisí, který je založen na stanovení ročních rybolovných práv ze strany Rady, nelze přizpůsobit biologické povaze malých pelagických druhů v Jaderském moři a smíšené povaze rybolovu ⁽⁶⁾, který je v této oblasti provozován, rybolovnými technikami, druhům plavidel a posádek (drobný rybolov) ⁽⁷⁾, ani počtu a velikosti přístavů. S ohledem na výše uvedené skutečnosti se EHSV domnívá, že věcně a metodicky by byl vhodnější návrh MEDAC ⁽⁸⁾ na posílení opatření v oblasti intenzity rybolovu na základě přístupu „semaforu“, neboť je výsledkem širokého konsensu celé organizované občanské společnosti.

1.5 EHSV s překvapením konstatuje, že se návrh Komise nezakládá na hloubkovém posouzení ekonomického a sociálního dopadu ⁽⁹⁾. Tento nedostatek ještě zhoršuje skutečnost, že odvětví rybolovu je v celém Středomoří již více než dvacet let ⁽¹⁰⁾ v krizi, a nové drastické a nepřilíhající promyšlené předpisy by mohly tomuto odvětví uštědřit konečný úder. EHSV kromě toho zjistil, že naprosto chybí opatření zaměřená na finanční podporu nebo přeměnu podniků a pracovníků, jež budou dotčeni návrhem na omezení úlovků sardinek a sardelí, přestože tyto úlovky představují základní zdroj pro hospodaření malých místních komunit (často ostrovních) a navazujících činností ⁽¹¹⁾.

1.6 EHSV si proto přeje, aby se co nejrychleji zapojilo GŘ pro zaměstnanost a aby došlo k aktivaci procesů odvětvového sociálního dialogu prostřednictvím konzultací s Výborem pro sociální dialog v oblasti mořského rybolovu (EUSDC) s cílem zavést vhodnější opatření ke kompenzaci ekonomických a sociálních dopadů. EHSV se v tomto ohledu domnívá, že nejvhodnějším finančním nástrojem na podporu podniků a pracovníků při přechodu k udržitelnému rybolovu je ENRF. EHSV se kromě toho domnívá, že přeměna podniků na podniky zabývající se rekreačním rybolovem (*Blue Economy* ⁽¹²⁾) nebo akvakulturou ⁽¹³⁾ by jistě mohla představovat platnou alternativu, ale nemůže to v žádném případě nahradit zásadu, že především z důvodů biologických charakteristik ryb (jejich potřeby prostoru) nelze změnit rozměr tradičního rybolovu ani nelze tento rybolov eliminovat.

1.7 EHSV se na základě příslušných dopadů opatření na životní prostředí, ekonomiku a zaměstnanost domnívá, že nový plán řízení rybolovu nemůže být zaváděn pomocí aktů v přenesené pravomoci, a požaduje, aby Komise tuto skutečnost bezodkladně, jasně a transparentně vysvětlila v zájmu všech zúčastněných subjektů ⁽¹⁴⁾.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183), odstavec 1.6: „EHSV podporuje návrh na zavádění víceletých plánů s cílem zachovat a obnovit – pokud možno – do roku 2015 veškeré populace ryb nad úrovněmi, které zaručují maximální udržitelný výnos. Tento chvályhodný cíl lze však jen stěží uplatňovat ve smíšených lovištích, a proto EHSV požaduje, aby Komise navrhla praktická řešení, jimiž bude možné vyřešit problémy, které se mohou v těchto lovištích vyskytnout.“

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183), odstavec 1.19: „EHSV se domnívá, že definice drobného rybolovu, která je založena výhradně na kritériu délky plavidla, je příliš zjednodušující, a značnou část drobného rybolovu tak klade na roveň rybolovu průmyslovému.“

⁽⁸⁾ MEDAC je poradní orgán, který sdružuje evropské a vnitrostátní organizace občanské společnosti zastupující toto průmyslové odvětví, které působí v oblasti Středomoří. Úlohou MEDAC je připravovat stanoviska k řízení rybolovu a k socioekonomickým aspektům týkajícím se zachování rybolovu ve Středomoří, která jsou zaměřena na členské státy a na evropské orgány s cílem přispívat k provádění cílů SRP, a přinášet technická řešení a návrhy na žádost členských států.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV Reforma společné rybářské politiky (zelená kniha) (Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 53), odstavec 3.1.2.2: „Neustálé zlepšování rybolovných zdrojů a jejich stabilizaci na úrovni udržitelného využívání je třeba doplnit o studie socioekonomického dopadu zaměřené na prosazování opatření finanční podpory pro toto odvětví, která by měla být určena na zaměstnanost, na to, aby podniky investovaly do inovací a rozvoje, a na odbornou přípravu. Kromě toho je třeba zaručit, aby měli rybáři slušné příjmy v období obnovy populací.“

⁽¹⁰⁾ Podle VTHVR (2016) došlo v období 2008–2014 ve Středomoří ke ztrátě více než 10 000 pracovních míst, ke snížení počtu plavidel o 14 % a k poklesu počtu pracovníků o 8 %. Budeme-li poté podrobně uvažovat o „drobném rybolovu“ (plavidla menší než 12 metrů), který představuje více než 50 % celého odvětví, došlo ke snížení počtu plavidel o 16 %, zatímco počet pracovníků se snížil o 13 %. Mimoto je třeba myslet na to, že v zemích, jichž se plán přímo týká, by mohl mít likvidační dopad, pokud by nebyl řádně promyšlen. Stačí si uvědomit, že v Chorvatsku představuje populace malých pelagických druhů 90 % rybolovu. V Itálii se navíc v období 2004–2015 snížila kapacita rybářského loďstva o 17 %, pokud jde o počet plavidel, a došlo ke ztrátě více než 20 % pracovních míst.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183), odstavec 3.3.6: „Výbor se rovněž domnívá, že uplatněním opatření zaměřených na zachování či obnovení populací ryb do roku 2015 nad úrovněmi, které zaručují maximální udržitelný výnos, bude ovlivněna rybolovná kapacita loďstev členských států (...). Komise by proto měla zavést kompenzační opatření poskytující sociálně-pracovní alternativy pro odvětví rybolovu, které zamezí aktuální ztrátě pracovních míst v důsledku nepříznivého stavu populací ryb.“

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV Strategie EU pro jadranský a jónský region (Úř. věst. C 458, 19.12.2014, s. 27), odstavce 3.3, 3.4 a 3.5.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV Odstranění překážek udržitelné akvakultury (Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 73).

Stanovisko EHSV Inovace v modré ekonomice (Úř. věst. C 12, 15.1.2015, s. 93), odstavec 1.7.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV Akty v přenesené pravomoci (Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 145), odstavec 1.8.

1.8 EHSV konstatuje, že každé opatření v oblasti ochrany životního prostředí by mohlo být zbytečné, pokud se nebudou nejdříve řešit problémy nekalé soutěže a nezákonného rybolovu, neposílí se kontroly, nezprísňují se tresty a neuloží se zavedení systému úplné sledovatelnosti „z vody až ke stolu“⁽¹⁵⁾ společně s vyčerpávajícími hygienickými a zdravotními kontrolami na hranicích i v místě původu. EHSV považuje za důležité především opětovně navázat spolupráci mezi všemi zeměmi ležícími na pobřeží Středozemního moře na základě programu a cílů stanovených v prohlášení ministrů podepsaném na Maltě dne 30. března 2017⁽¹⁶⁾.

1.9 EHSV se domnívá, že cíle maximálního udržitelného výnosu musí být dosaženo v přiměřené lhůtě. Lhůta 31. prosince 2020 se nezdá být proveditelná. Tento návrh je založen na uvědomění si přirozené doby obnovy populace malých pelagických druhů a na přizpůsobení se kontrolních orgánů, podniků a pracovníků novým předpisům (zejména v případě, že by tyto předpisy byly drasticky upraveny na přechod od intenzity ke kvótám). EHSV se kromě toho domnívá, že případné použití ustanovení o ochraně není platnou možností, neboť by mělo přílišný dopad v oblasti sociální a ekonomické.

1.10 EHSV vyzývá Komisi, aby lépe definovala provozní aspekty regionalizace a od počátku spojovala cíle udržitelnosti rybolovných zdrojů se skutečnou výší nákladů, které podniky vynakládají, aby si zajistily přežití.

1.11 EHSV požaduje v zájmu evropských spotřebitelů, aby bylo co nejdříve provedeno podrobné posouzení dopadu na vývoj cen druhů, na něž se vztahuje ochrana, a to jak na ryby určené k přímému prodeji, tak na ryby určené ke zpracování. EHSV dále vyzývá Komisi, aby zavedla systémy certifikace kvality „udržitelného rybolovu“ s cílem posílit informovanost spotřebitelů a vytvořit přidanou hodnotu pro podniky⁽¹⁷⁾.

2. Úvod

2.1 Jaderské moře⁽¹⁸⁾ je podoblastí ve Středozemním moři, která je mimořádně bohatá na ryby, a malé pelagické druhy⁽¹⁹⁾, zejména sardele a sardinky⁽²⁰⁾, jsou jedněmi z nejvýnosnějších druhů. Podle nedávných údajů GFCM-FAO⁽²¹⁾ a VTHVR⁽²²⁾ jsou populace sardelí a sardinek ohroženy v důsledku nadměrného rybolovu a vyžadují větší ochranu.

2.2 Většina z nich se uloví v Itálii a Chorvatsku v severní části Jaderského moře. Slovinsko se na těchto činnostech podílí okrajově (méně než 1 %), stejně jako Albánie, Bosna a Hercegovina a Černá Hora, které představují stejně nepatrnou část úlovků (přibližně 1 %)⁽²³⁾.

2.3 Stávající rámec pro řízení se opírá o omezení intenzity rybolovu⁽²⁴⁾ společně s několika dalšími opatřeními, jako jsou časoprostorové uzavírky a minimální velikosti při vykládce. Jednotlivé státy však neprovádějí tato opatření koordinovaně, trvale a jednotně (zejména období biologického klidu⁽²⁵⁾), což vyvolává mezi provozovateli zmatek a brání obnově populací.

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183), odstavec 1.21.

⁽¹⁶⁾ IP/17/770, Ochrana rybolovných zdrojů ve Středozemním moři: Evropská komise potvrzuje svůj závazek na následujících deset let.

⁽¹⁷⁾ Stanovisko EHSV Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183), odstavec 4.5.

⁽¹⁸⁾ Jaderským mořem se rozumí zeměpisné podoblasti GFCM 17 a 18.

⁽¹⁹⁾ Jedná se o druhy malé velikosti, které plavou při hladině (např. makrela obecná, sleď obecný, kranas obecný, treska modravá, drsnatec obecný, sardel obecná, stříbrnice evropská, sardinka obecná, šprot obecný atd.).

⁽²⁰⁾ V Chorvatsku představuje lov malých pelagických druhů 90 % veškerých úlovků.

⁽²¹⁾ Generální komise pro rybolov ve Středozemním moři byla založena v roce 1949 v rámci FAO. Hlavním úkolem GFCM je podporovat rozvoj, ochranu a řádné řízení mořských biologických zdrojů.

⁽²²⁾ Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství byl založen v roce 1993 a je poradním orgánem, který je přímo odpovědný Evropské komisi. Je tvořen skupinou odborníků, jejichž úkolem je poskytovat Evropské komisi stanoviska ohledně řízení rybolovu. GFCM, The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries, 2016, s. 25.

⁽²³⁾ Řízení intenzity rybolovu spojuje omezení týkající se kapacity loďstva a dobu, kterou loďstvo může strávit na moři.

⁽²⁴⁾ Období biologického klidu je období, v němž je v určitých oblastech zakázán rybolov. Jedná se o nástroj, který je v EU v platnosti již třicet let a je zaměřený na ochranu bohatství rybích populací v mořích, neboť umožňuje přirozenou obnovu nejvíce lovených druhů. Zastavení rybolovu na určitý počet po sobě jdoucích dní tak znamená, že ryby mohou dokončit svůj rozmnožovací cyklus bez nebezpečí, čímž jsou rybí populace chráněny.

2.4 MEDAC vypracoval v souladu se svým mandátem stanovisko k malým pelagickým druhům v Jaderském moři, které zahrnuje provozní návrhy, jež jsou výsledkem dvouletého vyjednávání mezi všemi zúčastněnými stranami (podnikatelé, pracovníci, družstva, ekologové, spotřebitelé), a bylo zveřejněno dne 11. března 2016 ⁽²⁶⁾.

3. Shrnutí návrhu Komise

3.1 Evropská komise vypracovala nařízení, jehož cílem je zavést víceletý plán na řešení naléhavých otázek v oblasti životního prostředí za účelem ochrany populací malých pelagických druhů v Jaderském moři, zejména sardinky obecné a sardele obecné. Konečným cílem je dosažení maximálního udržitelného výnosu ⁽²⁷⁾ (Maximum Sustainable Yield, MSY) do roku 2020, jak je stanoveno ve společné rybářské politice (SRP). Víceletý plán by měl být jako celek hodnocen každých pět let.

3.2 Návrh nařízení, na rozdíl od všech opatření v oblasti řízení, která jsou v dané oblasti až doposud uplatňována, zavádí jediný systém řízení, který omezuje vnitrostátní výjimky (zejména doby trvání biologického klidu a způsoby kontroly), a stanoví především, že systém řízení je nyní založen na omezení odlovů ⁽²⁸⁾ (celkových přípustných odlovů, TAC), nikoli již na snížení intenzity rybolovu.

3.3 Tento návrh, který je inspirován modelem a obsahem víceletého plánu pro některé rybí populace v Baltském moři ⁽²⁹⁾, se zakládá na stanovisku VTHVR a současně je v jasném rozporu se stanoviskem MEDAC, které se opírá o jednu z nejnaléhavějších úprav intenzity rybolovu (systém semaforu ⁽³⁰⁾).

3.4 Komise navrhuje zejména stanovení referenčních hodnot pro zachování zdrojů, vyjádřených v tunách biomasy reprodukcující se populace a rozmezí hodnot úmrtnosti způsobené rybolovem. Pokud odborná stanoviska uvádí, že se populace nachází pod referenční hodnotou, budou se odlovy muset snížit. Pokud jde o faktickou strukturu nového systému řízení, Komise vše ponechává na aktech v přenesené pravomoci.

3.5 Návrh stanoví regionální spolupráci mezi členskými státy za účelem přijetí konkrétních opatření v oblasti zachování zdrojů. Prostřednictvím „regionalizace“ mohou být změněna i určitá technická opatření (např. rozměr ok sítí a vlastnosti lovných zařízení).

3.6 Návrh mimoto stanoví, že příslušné orgány musí být schopny pomocí vhodného digitálního přístrojového vybavení (např. elektronického rybářského deníku) systematicky identifikovat, lokalizovat a kontrolovat činnosti a úlovky všech rybářských plavidel o celkové délce osm metrů nebo větších. Všechny přístavy budou muset být navíc vybaveny digitálním přístrojovým vybavením na zjištění úlovků každého rybářského plavidla ihned po vykládce. Každé plavidlo bude muset za tím účelem ohlásit příslušným orgánům příjezd do přístavu nejméně čtyři hodiny předem.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV bere na vědomí odborné studie zveřejněné v rámci této problematiky a souhlasí s tím, že je nutno zasáhnout a chránit populace malých pelagických druhů v Jaderském moři, které jsou v současné době ohroženy.

4.2 Výbor souhlasí též s tím, že je nutno použít legislativní nástroj nařízení pro posílení řízení a stanovení jednotných a závazných pravidel pro všechny země a zúčastněné subjekty s cílem překonat problémy spojené s dopadem rybolovu na životní prostředí, a to především v důsledku nerovnoměrného a nekoordinovaného uplatňování stávajících opatření v oblasti řízení.

4.3 EHSV v souladu se SRP a se svými předchozími stanovisky tvrdí, že prioritou je dosáhnout takové úrovně maximálního udržitelného výnosu (MSY), aby bylo možné společně chránit environmentální, výživové, ekonomické a výrobní požadavky ⁽³¹⁾.

⁽²⁶⁾ MEDAC, Medac advice on LTMP for small pelagics in GSA 17 (Northern Adriatic), Prot. 94/2016, březen 2016.

⁽²⁷⁾ Maximální udržitelný výnos značí maximální množství ryb, které je možno nalovit za nespécifikované období, aniž by došlo k poškození populace.

⁽²⁸⁾ Celkové přípustné odlovy, neboli TAC, jsou omezení lovu určitých rybích populací vyjádřená v tunách. Komise definuje tato omezení na základě odborných názorů na stavy populací, které vyjádřily poradenské organizace, například ICES a VTHVR.

⁽²⁹⁾ Mezi tyto populace patří treska obecná, sled' obecný, šprot obecný, losos obecný.

⁽³⁰⁾ MEDAC, Medac advice on LTMP for small pelagics in GSA 17 (Northern Adriatic), Prot. 94/2016, březen 2016, s. 7–8.

⁽³¹⁾ Stanovisko EHSV Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (Uř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183).

4.4 EHSV se však domnívá, že je návrh Komise v mnoha klíčových pasážích neúplný a rozporuplný, a obává se, že by tyto nedostatky mohly jak ohrozit dosažení cílů udržitelnosti životního prostředí, tak do velké míry poškodit pracovníky, podniky a místní komunity.

5. Připomínky

5.1 *Nezbytnost vhodného hodnocení ekonomického a sociálního dopadu a opatření, která kompenzují účinky víceletého plánu na podniky a zaměstnanost*

5.1.1 Návrh, v rozporu s očekáváními GFCM-FAO a MEDAC, neobsahuje hloubkové posouzení sociálního a ekonomického dopadu⁽³²⁾. Tento aspekt hraje klíčovou úlohu vzhledem k tomu, že odvětví rybolovu ve Středozemním moři je již několik let ve vážné krizi⁽³³⁾ a že nedostatečně promyšlená reforma by mohla mít nepříznivé dopady na podniky a na pracovníky.

5.1.2 Poukazujeme mimoto na to, že Komise vydala svůj návrh, aniž by počkala na výsledky pracovní skupiny GFCM-FAO, zřízené na základě odstavce 14 doporučení 40/2016/3, jejímž úkolem je posoudit dopad souboru opatření, která zahrnují jak omezení odlovu, tak režim intenzity rybolovu, pro udržitelné řízení rybolovu malých pelagických druhů v Jaderském moři.

5.1.3 EHSV se dále domnívá, že navrhovaná opatření nemohou mít vzhledem ke snížení úlovků o 30 %, snížení vstupů podniků o 25 % a ztrátě 10 % pracovních míst „nulové náklady“. Kromě výše uvedeného metodického problému se získáváním údajů nezavádí Komise žádné opatření, které by zmírňovalo účinky nařízení, a zatěžuje ekonomickými a sociálními náklady víceletého plánu výhradně členské státy.

5.1.4 EHSV upozorňuje, že Komise plně neposoudila dopad na navazující ekonomické činnosti, na místní komunity (mnohdy ostrovní), které se tradičně věnují rybolovu, na pravděpodobné zvýšení cen a na pochybnou kvalitu a udržitelnost produktů nezbytně dovážených z třetích zemí (především ze severní Afriky) pro pokrytí vnitřní poptávky.

5.1.5 Nařízení nestanoví žádný mechanismus finanční podpory podniků nebo jejich přeměny (např. na akvakulturu), a nepočítá ani s žádným opatřením v oblasti subvencování mezd, vzdělávací činnosti nebo přemísťování pro pracovníky (rybáře nebo pracovníky v navazujících činnostech), kteří ztratí práci.

5.2 *Biologické zvláštnosti Jaderského moře*

5.2.1 EHSV se domnívá, že úspěšný model víceletého plánu pro některé populace ryb v Baltském moři lze jen stěží přizpůsobit Jaderskému moři. Jak uvádí GFCM-FAO, Baltské moře je monospecifické moře, v němž je snadné provozovat cílený rybolov, protože zde společně žije jen málo druhů ryb, a v němž je tedy snadnější stanovit omezení odlovů. Naproti tomu Jaderské moře, stejně jako celé Středozemní moře, je multispecifické moře, v němž společně žije ve stejné oblasti mnoho druhů ryb⁽³⁴⁾. Ve Středozemním moři je jediným příkladem omezení odlovu tuňák obecný, tedy návrh, který EHSV v zásadě podporuje⁽³⁵⁾, neboť se týká druhu, jehož charakteristiky (především rozměry) a technika rybolovu jsou velmi odlišné od malých pelagických druhů.

5.2.2 EHSV kromě toho konstatuje, že rybolov v Jaderském moři se tradičně provádí způsoby velmi odlišnými od rybolovu v Baltském moři. Podniky v oblasti Jaderského moře jsou podniky rodinného typu a používají malá plavidla (8–12 metrů). Rejdaři jsou často zároveň také rybáři a posádka se průměrně skládá ze tří osob. Ryby se tudíž vykládají v mnoha malých přístavech menší velikosti, ale již po staletí jsou pro zúčastněné komunity (často ostrovní) důležitým ekonomickým faktorem.

⁽³²⁾ SWD(2017) 63 final.

⁽³³⁾ Italské ministerstvo zemědělské a lesnické politiky, národní plán rybolovu na období 2017–2019. V období 2004–2015 se kapacita italského rybářského loďstva snížila o 17 %, pokud jde o počet plavidel, o 26 %, pokud jde o tonáž, a o 21 %, pokud jde o výkon motoru (kW). Změna rozsahu intenzity rybolovu byla zvláště znatelná v období 2010–2012, a to částečně v důsledku hospodářské krize a částečně v důsledku spontánního úbytku značného počtu rybářských plavidel, který byl podnícen opatřením týkajícím se trvalého ukončení, které stanoví Evropský rybářský fond.

⁽³⁴⁾ GFCM, The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries, 2016, s. 26.

⁽³⁵⁾ Stanovisko EHSV Víceletý plán obnovy populace tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři (Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 116), odstavec 1.1: „EHSV podporuje návrhy Evropské komise a uznává úsilí, které jednak členské státy, jednak rybáři vynakládají za účelem plnění náročného plánu na obnovu populace tuňáka obecného, stanoveného Mezinárodní komisí pro ochranu tuňáků v Atlantiku (ICCAT); tento plán přináší své ovoce, avšak jeho použití předpokládá silné socioekonomické dopady, jež by se měly zohlednit.“

5.3 Systém řízení a akty v přenesené pravomoci

5.3.1 Nový systém řízení založený na odloveh není v rámci návrhu nijak jasně a konkrétně propracován a omezuje se na návrh legislativního rámce, který bude následně doplňován pomocí aktů v přenesené pravomoci. Vzhledem k tomu, že se jedná o mimořádně citlivé téma, neboť jeho součástí je i životní prostředí, ekonomika a zaměstnanost, představovalo by to pro podniky velké omezení při plánování rybolovných činností, na nichž závisí jejich přežití.

5.4 Požadavky na časové lhůty úměrné cíli maximálního udržitelného výnosu (MSY)

5.4.1 Nařízení platné pro Baltské moře, které bylo schváleno v roce 2016, poskytlo podnikům, ale i rybím populacím, pět let (do roku 2020) na dosažení úrovně udržitelného rybolovu, což je v souladu s termínem daným SRP. Co se týče Jaderského moře, Komise stanoví zavedení mnohem přísnějšího postupu na necelé dva roky (2019–2020) s jediným cílem, jímž je respektování termínu daného SRP, aniž by zvažila přirozené biologické rytmy obnovy malých pelagických druhů (které jsou vlivem řady faktorů různorodé) a čas, který potřebují podniky a orgány místní správy, aby se přizpůsobily opatřením v oblasti řízení, jež jsou přísnější a naprosto odlišná od opatření používaných v posledních třiceti letech, což s sebou nese konkrétně riziko, že nebude dosaženo stanoveného cíle v oblasti životního prostředí a bude zničeno odvětví (včetně navazujících činností), na němž závisí stovky pobřežních komunit.

5.5 Nekalá soutěž třetích zemí a nezákonný rybolov

5.5.1 Odvětví rybolovu ve Středomoří, včetně Jaderského moře, se již více než dvacet let nachází ve vážné krizi, a to z řady důvodů, mezi něž patří nekalá soutěž třetích zemí (především v severní Africe, kde probíhá rybolov a prodej bez jakékoli kontroly) a nezákonný rybolov (který často skrývá i nezákonnou práci). Velká část legálních podniků je dnes již na hranici přežití⁽³⁶⁾ a konečnému zhroutilí celého odvětví brání jen silná osobní nebo rodinná pouta, která pojí rejdaře a zredukované posádky.

5.5.2 EHSV se proto domnívá, že přechod od systému založeného na intenzitě k systému založenému na odloveh (snížených o 30 %) bez odpovídajících opatření na potírání nekalých nebo nezákonných postupů by vyvolal pouze okamžité uzavření velmi vysokého počtu legálně působících podniků a ztrátu pracovních míst, aniž by se nutně vyřešily problémy v oblasti životního prostředí.

5.6 Regionalizace

5.6.1 Návrh podrobně nestanoví způsoby „výběru daní“. Tato mezera by mohla způsobit závažný problém konkurence mezi státy vzhledem k různým nákladům podniků v různých zemích, které souvisí s různými faktory, například odměnami, zatížením v sociální oblasti a v oblasti pojištění, trhy.

5.6.2 EHSV zejména konstatuje, že pokud by se regionalizace definovala pouze ve smyslu ochrany rybolovných zdrojů, musela by EU svěst nové a tvrdé střety, v nichž by se užitek pro společnost lišil v závislosti na nákladech podniků a na uloveném produktu.

5.7 Technická vybavenost a kontroly

5.7.1 EHSV souhlasí s tím, že je třeba zefektivnit kontroly s využitím digitálních technologií, ale poukazuje na to, že na rozdíl od Baltského moře je pro pobřeží Jaderského moře typická existence mnoha malých přístavů (FAO-ADRIAMED napočítal v Itálii, Slovinsku a Chorvatsku 238 přístavů používaných pro rybolov⁽³⁷⁾) a řady malých plavidel. Z tohoto důvodu budou příslušné orgány a podniky (již nyní v krizi) potřebovat čas a prostředky, aby se přizpůsobily novému legislativnímu plánu.

5.7.2 EHSV se mimoto domnívá, že na rozdíl od toho, co předpokládá Komise, by provádění výběru mezi přístavy, kde se provádí vykládka ryb (s výjimkou nejmenších přístavů), způsobilo místním komunitám velké škody. Podle EHSV by toto opatření navíc mělo hluboký ekonomický dopad na menší plavidla, neboť podle nařízení by se mělo používat pro plavidla o celkové délce osm metrů nebo větší.

⁽³⁶⁾ Průměrný výnos na rybáře je 18–20 tisíc eur ročně, zatímco v Baltském moři a v Severním moři je to 60–80 tisíc eur ročně.

⁽³⁷⁾ V jednotlivých zemích byl napočítán následující počet přístavů: Chorvatsko 147, Itálie 89, Slovinsko 3 (www.faoadriamed.org).

5.8 Certifikace kvality

5.8.1 Návrh nestanoví mechanismy certifikace kvality nebo označování na podporu výrobního odvětví, na něž se vztahuje reforma. Spotřebitelé, kteří neustále hledají zdravé, kvalitní a udržitelné produkty, by tento faktor velmi ocenili. Taková opatření by byla rovněž funkční v boji proti nezákonným praktikám a nekalé soutěži.

5.9 Cenové výkyvy

5.9.1 Návrh Komise nebere dostatečně v úvahu přijetí opatření, která mají zabránit přirozenému zvyšování cen malých pelagických druhů v důsledku snižování objemu úlovků, což povede mimo jiné k tomu, že se budou kupovat z třetích zemí, v nichž neexistují odpovídající kontroly a záruky, především v oblasti životního prostředí.

5.10 Zapojení organizované občanské společnosti

5.10.1 EHSV s překvapením zjišťuje, že stanovisko MEDAC, zveřejněné dne 11. března 2016 ⁽³⁸⁾, které je výsledkem více než dvouleté práce a odráží syntézu všech zúčastněných subjektů (podnikatelů, pracovníků, družstev, ekologů, spotřebitelů), nebylo řádně zohledněno, a to do té míry, že návrh Komise se s ním zdá být naprosto v rozporu a v některých ohledech až protikladný.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽³⁸⁾ MEDAC, Medac advice on LTMP for small pelagics in GSA 17 (Northern Adriatic), Prot. 94/2016, březen 2016.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 2003/87/ES, aby dále platila stávající omezení rozsahu činností v oblasti letectví a aby se připravilo provádění celosvětového tržního opatření od roku 2021

[COM(2017) 54 final – 2017/0017 (COD)]

(2017/C 288/10)

Zpravodaj: **Thomas KROPP**

Konzultace	Rada, 21. 2. 2017 Parlament, 13. 2. 2017
Právní základ	Čl. 192 odst. 1 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí předsednictva	21. 2. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	17. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	192/0/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování):	

1. Závěry a doporučení

1.1 Ačkoli pozměňovací návrhy navržené Komisí budou mít dopad na udržení regulatorního rámce specifického pouze pro letecké dopravce provozující lety v evropském hospodářském prostoru (EHP) po roce 2017, navrhované pozměňovací návrhy připravují podmínky pro podporu vedenou EU a provádění týkající se nerušivého celosvětového „systému kompenzací a snižování emisí uhlíku v mezinárodní letecké dopravě“ (CORSIA) ⁽¹⁾ od roku 2020.

1.2 Výbor podporuje návrh Komise (dále jen návrh) s určitými výhradami. Pokud bude návrh přijat, ambice systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) v oblasti životního prostředí by byly menší než plný rozsah EU ETS a takový systém by byl částečně negativní pro domácí cíle EU v oblasti klimatu a mezinárodní závazky EU; současně by však EU věrohodně projevila svou podporu celosvětovému opatření, aby mohly být sledovány globální dopady na snížení emisí.

1.3 Rozšíření rozsahu působnosti současného EU ETS v oblasti letectví za účelem pokrytí všech příchozích a odchozích letů z/do EHP by způsobilo riziko vzniku mezinárodních obchodních sporů o platnosti jednostranného extraterritoriálního uplatňování cílů EU a pozdrželo by proces vytváření konsensu pro zajištění jednotného provádění mnohostranně schváleného systému.

1.4 Je třeba, aby EU učinila opatření, aby se při provádění celosvětového tržního opatření v Evropské unii zabránilo narušení hospodářské soutěže v rámci jednotného trhu v oblasti letectví, a zároveň zajistila, aby environmentální integrita systému CORSIA byla na základě zkušeností se systémem pro obchodování s emisemi na co nejvyšší úrovni. Politická diskuse o funkčnosti samostatného postupu vpřed specifického pro EU musí brát v úvahu vývoj systému CORSIA a zda případně splňuje své cíle.

⁽¹⁾ Na plenárním zasedání 39. shromáždění Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO) bylo doporučeno přijmout konečné znění usnesení, které přináší „systém kompenzací a snižování emisí uhlíku v mezinárodní letecké dopravě“.

1.5 Pokrok v legislativním procesu je naléhavě nutný. Návrh je třeba přijmout před koncem roku 2017, aby na začátku roku 2018 mohla být zahájena přípravná opatření pro provádění systému CORSIA. Nařízení specifická pro EU by měla být vnímána a pozměněna pouze tak, aby podporovala celosvětová tržní opatření. Výbor naléhavě vyzývá Radu a Evropský parlament, aby zachovaly dynamiku pro včasné provedení systému CORSIA jednotným a nerušivým způsobem.

1.6 Výbor podporuje vyvážený přístup, který doporučuje i Komise a jenž udržuje pákový efekt, který vytvořila Komise s EU ETS, ale současně řeší celosvětovou otázku globálně, a tím snižuje přetrvávající riziko úniku uhlíku a zmenšuje znevýhodnění Evropy v hospodářské soutěži. Komise je žádána, aby spotřebitele informovala, že emise pocházející z mezinárodní letecké dopravy jsou celosvětovou záležitostí. Pokud bude systém CORSIA vhodně řešen prostřednictvím Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO), povede k neutrálnímu růstu emisí uhlíku, což by oddělilo růst dopravy od růstu emisí, nehledě na to, kde se letecká přeprava uskutečňuje.

1.7 Výbor se rozhodl uspořádat konferenci EHSV s účastí všech příslušných zainteresovaných stran a poskytnout jim tak možnost vyjádřit názory organizované občanské společnosti, které se týkají politických, sociálních, hospodářských a environmentálních důsledků této regulační iniciativy.

2. Důvody pro předložení předběžného návrhu stanoviska

2.1 Systém EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) byl zaveden v roce 2005 a stanovil stropy pro emise z průmyslových odvětví v rámci EHP. Tento strop spočívá v povolenkách, jejichž celkové množství odpovídá objemu tun CO₂, který může být v rámci daného stropu produkován. Obecný strop se každý rok snižuje o 1,74 %, což je ku prospěchu odvětvím, která potřebují méně povolenek, a naopak znečišťující odvětví nutí k nákupu většího množství povolenek. Systém vyžaduje, aby vlády určily, jak může být dosaženo hlavních cílů snižování emisí, aby se celkový objem emisí CO₂ v EU zmenšil.

2.2 V roce 2008 EU souhlasila s tím, že do roku 2012 zahrne letectví do svého systému pro obchodování s emisemi. Poprvé tak bylo určitému odvětví, a nikoli členským státům, uloženo, aby dodržovalo cíle snižování emisí. Na emise z letecké dopravy byl v letech 2004–2006 dočasně uvalen strop nižší, než byl jejich průměrný objem. Strop emisních povolenek v letectví byl odlišný od stropu pro celkové emise EU ETS. Podle ETS i v oblasti letectví byli provozovatelé letadel od roku 2012 povinni předložit emisní povolenku za každou tunu vypuštěného CO₂ pro let na letiště nebo z letiště v rámci EHP. Aby se mohli letečtí dopravci vypořádat s nárůstem objemu dopravy, a tedy i potřebou nárůstu odvětví letecké dopravy, bylo jim uděleno právo nakoupit si dodatečné zásoby povolenek v aukcích, do nichž byly uvolněny povolenky z jiných odvětví. Strop pro povolenky v letectví byl snížen z 97 % historických emisí (mezi lety 2004–2006) v roce 2012 na 95 % tohoto základu v období let 2013–2020. Během tohoto časového rámce je 82 % povolenek uděleno provozovatelům letadel zdarma a 15 % je vydraženo.

2.3 Zahrnutí letectví do systému obchodování s emisemi bylo předmětem velmi kontroverzních diskusí. Potíže spočívají v samotné povaze letectví jakožto mezinárodního odvětví služeb, kde jsou producenti emisí CO₂ mobilní, a přidělit emise v daném vzdušném prostoru vnitrostátní vládě je tedy úkol obtížný. Několik základních otázek však nelze v mezinárodním měřítku zpochybnit:

2.3.1 Letectví způsobuje minimálně 2 % celosvětových emisí, mezinárodní letectví pak představuje 1,3 %.

2.3.2 Žádné odvětví by nemělo být vyloučeno ze zmírňování dopadů emisí na změnu klimatu, a námořní a letecké odvětví by tedy měla být zahrnuta do celosvětových systémů pro zmírňování dopadů CO₂ na změnu klimatu.

2.3.3 Během času se dospělo ke konsenzu, že nevýhody daní uvalených na emise CO₂ převažují nad výhodami tržních opatření. Daně se platí v plné výši od prvního dne, zatímco režimy jako ETS předpokládají bezplatné povolenky předem jako pobídku k co největší možné efektivitě a – díky obchodování s nevyužitými povolenkami – dělají z nákladů zdroj příjmů. Daně navíc nejsou ze své podstaty orientované na cíl, ale jsou odváděny do státní pokladny vnitrostátních vlád, zatímco tržní mechanismy mohou být spojeny s vyrovnávacími opatřeními, která mají kompenzovat emise přímo.

2.4 Hlavní spor o začlenění letectví do systému EU pro obchodování s emisemi se soustředil na otázku uplatnění systému v mezinárodním měřítku. Evropská komise uvedla, že změna klimatu je celosvětový jev, a proto nemůže být efektivně řešena jen prostřednictvím regionálních opatření. Proto usilovala o to, aby EU ETS v oblasti letectví byl prováděn u všech leteckých dopravců, kteří létají na letiště nebo z letišť v Evropské unii neohledně na to, jestli jsou v členském státě registrováni či nikoli. Nicméně jednostranné uvalení takového mechanismu na třetí země je v rozporu se svrchovaností každého národa na celém světě. Vzhledem k tomu, že mezi svrchovanými národy neexistuje dvoustranná či vícestranná mezinárodní dohoda o začlenění tržního opatření v oblasti služeb, bylo nejisté, podle jakého právního základu by Evropská unie mohla jakýkoli takový systém třetím zemím uložit. Evropský soudní dvůr potvrdil legalitu zahrnutí letů do třetích zemí a ze třetích zemí ze strany EU v roce 2016 ⁽²⁾. Kromě právní výzvy ⁽³⁾ čelila EU hrozbě odvetných obchodních sankcí od větších obchodních zemí.

2.5 Několik velkých obchodujících států, jako je Čína, Brazílie, Spojené státy americké, Indie a Rusko, spojilo své úsilí a postavilo se proti jednostrannému provádění systému. Dne 12. listopadu 2012 Komise pod mezinárodním tlakem vydala návrh na pozastavení ETS v oblasti letectví na jeden rok. Návrh na pozastavení byl formálně přijat Radou a Evropským parlamentem v dubnu 2013, těsně před tím, než letečtí dopravci museli odevzdat povolenky za rok 2012; návrh retroaktivně omezil působnost ETS v oblasti letectví na lety v rámci EHP.

2.6 V březnu 2014 bylo přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 421/2014 ⁽⁴⁾, které prodloužilo pozastavení působnosti ETS v oblasti letectví v rámci EHP do konce roku 2016 s tím, že byla plně obnovena původní působnost ETS (všechny lety z letišť a na letiště v EHP) platného do doby, než Shromáždění ICAO v roce 2016 přineslo dostatečný pokrok směrem k celosvětovému systému.

2.7 Ačkoli několik nevládních organizací zpochybňovalo, zda je Pařížská dohoda v rámci Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu podepsaná dne 12. prosince 2015 ⁽⁵⁾ v Paříži dostačující ke splnění užitečného cíle, je obecně rozšířen názor, že byla hlavním průlomem vedoucím k mezinárodnímu konsenzu o potřebě dalšího mezinárodně koordinovaného opatření na zmírnění dopadů změny klimatu. Dohoda byla katalyzátorem společného jednání na všech úrovních. V měsících následujících po jejím zveřejnění ⁽⁶⁾ ji začalo podepisovat čím dál více vlád.

2.8 Pařížská dohoda vychází z Úmluvy a – vůbec poprvé – svolává všechny národy za stejným účelem, a to aby vynaložily ambiciózní úsilí na boj proti změně klimatu a přizpůsobení se jejím účinkům a aby poskytly rozvojovým zemím větší podporu a pomohly jim tak proti změně klimatu bojovat. Jako taková nastavuje nový směr v úsilí boje proti změně klimatu ⁽⁷⁾.

2.8.1 Hlavním cílem Pařížské dohody je posílit celosvětovou reakci na hrozbu, kterou změna klimatu přináší, a to udržením nárůstu celosvětové teploty co nejnižší pod dva stupně Celsia oproti úrovni před průmyslovou revolucí, a pokračovat ve snaze ještě více omezit nárůst teploty na 1,5 stupně Celsia. Dále má dohoda za cíl posílit schopnost zemí řešit dopady změny klimatu. Pro dosažení těchto ambiciózních cílů budou zavedeny vhodné finanční mechanismy, nový technologický rámec a lepší rámec pro vytváření kapacit, čímž budou podpořena opatření rozvojových a nejzranitelnějších zemí v souladu s jejich vlastními vnitrostátními cíli. Dohoda také stanovuje větší transparentnost opatření a podporu prostřednictvím pevnějšího rámce pro transparentnost ⁽⁸⁾.

⁽²⁾ Dokument 62015CJ0272 – rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-272/15.

⁽³⁾ V návaznosti na rozhodnutí z roku 2008 začlenit letectví od roku 2012 do EU ETS vedl přepravce Spojených států soudní spor proti Spojenému království, přičemž uváděl, že systém obchodování s emisemi je v rámci mezinárodního práva nelegální.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 129, 30.4.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ http://unfccc.int/documentation/documents/advanced_search/items/6911.php?prirref=600008865

⁽⁶⁾ 43 smluvních stran ze 197 smluvních stran Úmluvy dohodu ratifikovalo. Dne 5. října 2016 bylo dosaženo hranice pro vstup Pařížské dohody v platnost. Pařížská dohoda vstoupila v platnost dne 4. listopadu 2016. První zasedání konference smluvních stran, které sloužilo jako setkání stran Pařížské dohody (CMA 1), se konalo v Marrákeši, Maroko, ve dnech 15.–18. listopadu 2016.

⁽⁷⁾ Text převzatý z webových stránek UNFCCC.

⁽⁸⁾ Další informace o klíčových aspektech dohody naleznete zde.

2.8.2 Pařížská dohoda po všech smluvních stranách vyžaduje, aby vynaložily co největší úsilí prostřednictvím vnitrostátně stanovených příspěvků a v příštích letech toto úsilí zintenzivnily. To zahrnuje i požadavky, aby všechny smluvní strany pravidelně podávaly zprávy o vypouštěných emisích a o úsilí o provádění⁽⁹⁾. V roce 2018 strany zhodnotí společné úsilí ohledně pokroku v dosahování cíle stanoveného v Pařížské dohodě a informují o přípravě vnitrostátně stanovených příspěvků. Každých pět let bude rovněž probíhat globální hodnocení pro posouzení společného pokroku v plnění účelu této dohody a pro informování o dalších jednotlivých opatřeních smluvních stran.

2.9 Má se za to, že Pařížská dohoda přinesla dynamiku, díky níž bylo dosaženo výsledků na shromáždění ICAO v roce 2016, zejména v oblasti civilního letectví⁽¹⁰⁾. Po 38. shromáždění ICAO v roce 2013 následovaly tři roky vyjednávání, po nichž se členské státy 6. října dohodly, že budou provádět celosvětové tržní opatření pro kompenzaci růstu emisí z mezinárodního letectví po roce 2020. Na plenárním zasedání bylo přijato usnesení zavádějící „systém kompenzací a snižování emisí uhlíku v mezinárodní letecké dopravě“ (CORSIA)⁽¹¹⁾. Tento systém po leteckých dopravcích požaduje, aby některé své emise kompenzovali, ale nemusejí je nutně snižovat.

2.10 Podle usnesení shromáždění bude průměrná míra emisí CO₂ z mezinárodní letecké dopravy, na niž se systém vztahuje, v letech 2019–2020 představovat základ pro neutrální růst uhlíku od roku 2020, s nímž budou emise v příštích letech srovnávány. Pokud v jakémkoli roce od roku 2021 překročí emise CO₂ z mezinárodní letecké dopravy, na niž se systém vztahuje, průměrný základ emisí z let 2019 a 2020, pak tento rozdíl představuje požadavky na kompenzaci daného odvětví pro konkrétní rok.

2.11 ICAO rozhodla o postupném zavedení provádění, aby bylo možné se přizpůsobit zvláštním okolnostem a odpovídajícím schopnostem smluvních států. Systém bude zpočátku dobrovolný a postupně se do něj zapojí všechny státy vyjma určitých vyňatých států.

ICAO se rozhodla zaujmout přístup založený na trasách, aby minimalizovala konkurenční dopad systému CORSIA na provozovatele. Trasy, jichž se týká vynětí, budou vyňaty pro každého leteckého dopravce, který na těchto trasách provozuje letecké linky.

2.12 Pilotní fáze (2021–2023) a první fáze (2024–2026) se týkají států, které se do systému zapojí dobrovolně. Ke 12. říjnu 2016 se do celosvětového tržního opatření chystalo dobrovolně se zapojit již od jeho začátku 66 států. Druhá fáze (2027–2035) se týká všech států kromě států vyňatých, pokud se tyto státy nerozhodnou se tohoto systému účastnit dobrovolně. EHSV vítá tuto dohodu, jiná odvětví však z důvodu její dobrovolné povahy budou možná muset kompenzovat rozdíl, aby bylo možné splnit cíle EU v oblasti klimatu.

2.13 Základními prvky systému CORSIA, které musí ICAO odsouhlasit a zveřejnit, jsou metodika monitorování, podávání zpráv a ověřování emisí jednotlivých provozovatelů, dále pak kritéria pro emisní jednotky a registry. ICAO nicméně poskytne všem státům prostředky na zavedení nezbytné infrastruktury⁽¹²⁾. Zatím nebyly dohodnuty podrobnosti těchto aspektů, které budou kritické pro environmentální účinnost systému CORSIA, což by mělo být v souladu s ambiciózními standardy.

2.14 Letečtí dopravci budou schopni dostat kompenzačním požadavkům prostřednictvím nákupu kompenzačních kreditů na trzích s uhlíkem. Emisní jednotka (jedna jednotka se rovná 1 tuně CO₂) bude tedy snížena mimo odvětví mezinárodní letecké dopravy. Kritéria pro emisní jednotky je teprve třeba vypracovat. Zásadní bude zajistit, aby jedna tuna CO₂ emitovaná provozovatelem letadla skutečně odpovídala jedné tuně CO₂, která byla ušetřena v jiném odvětví.

⁽⁹⁾ Další informace o vnitrostátně stanovených příspěvcích naleznete zde.

⁽¹⁰⁾ Neexistuje žádná podobná mezinárodní dílčí organizace OSN, která by se zabývala emisemi z vojenských letadel. Stejně tak se emisemi z vojenských letadel nezabývá ani systém EU obchodování s emisemi. Studijní skupina vyjádřila zájem o hodnocení dopadu vojenských výcvikových letů na úroveň CO₂, samozřejmě s výjimkou letů v rámci oficiálních misí. Na regionální, vnitrostátní ani celosvětové úrovni nebyly shromážděny žádné veřejné informace o vojenských letadlech.

⁽¹¹⁾ CORSIA je jedním z prvků balíčku opatření, který se zaměřuje na technologie letadel a motorů, provoz a udržitelná alternativní paliva jako nové zdroje energie.

⁽¹²⁾ Podrobný seznam všech požadavků je popsán v dodatku 1 tohoto dokumentu.

2.15 Vzhledem k diskusím, které v rámci ICAO probíhaly více než deset let, má dohoda, již bylo dosaženo v roce 2016, historický význam. Zohledňuje rozdíly, které v minulosti opakovaně vedly k neúspěchu při dosahování konsenzu. Rozdílné názory členských států ICAO jsou způsobeny odlišnou ekonomickou vyspělostí jednotlivých států, jakož i jejich ekonomickou strukturou a všeobecnou politikou v oblasti změny klimatu. Velký počet států připravených se zapojit do systému CORSIA již od jeho spuštění bude motivací pro další státy, aby se do systému rovněž zapojily. Nicméně nyní je potřeba, aby v souvislosti se systémem CORSIA byla do 1. ledna 2019 uzavřena dohoda o monitorování, podávání zpráv a ověřování, do roku 2018 dohoda o kritériích pro emisní jednotky, do roku 2020 o provádění regulačního rámce a do ledna 2021 o provádění registrů.

3. Hodnocení návrhu

3.1 Pokud nebudou v nařízení (EU) č. 421/2014 provedeny žádné změny, toto znění jako takové způsobí, že EU ETS v letecké dopravě bude navržena jeho původní působnost, a tudíž se bude vztahovat na všechny mezinárodní lety na letiště a z letišť v EHP. To by znamenalo, že provozovatelé letadel budou muset odevzdat povolenky pro všechny emise z letů do třetích zemí a ze třetích zemí do 30. dubna 2018⁽¹³⁾. Jak je uvedeno výše⁽¹⁴⁾, působnost nařízení (EU) č. 421/2014 byla pozastavena do doby, než bude provedeno posouzení výsledků shromáždění ICAO v roce 2016. Komise se ve svém posouzení⁽¹⁵⁾ domnívá, že usnesení ICAO o zásadách celosvětového tržního mechanismu (GMBM) je v souladu s cíli a politikami EU, které mají velké ambice. Z tohoto důvodu je nutné pozměnit znění nařízení (EU) č. 421/2014, aby se opět zabránilo provádění nástroje EU navzdory konsenzu EU ohledně GMBM. Návrh Komise vychází z následujících úvah:

3.1.1 Formát

Vzhledem k omezenému času, který zbývá pro dokončení legislativního procesu, Komise navrhuje, aby opatření mělo formu nařízení, které by se přímo použilo ve všech členských státech a bylo by závazné v celém svém rozsahu, aby pozměňovací návrhy mohly být uplatněny a provedeny jednotným způsobem všemi členskými státy, dříve než v březnu a dubnu 2018 uplynou lhůty týkající se souladu s předpisy.

3.1.2 Posouzení dopadu⁽¹⁶⁾

Komise upřednostňuje pokračování statu quo, tzn. pokračování současného uplatňování systému EU pro obchodování s emisemi pro lety v rámci EHP v období 2017–2020 (a tedy nevracet se k původnímu rozsahu působnosti na mezinárodní lety od roku 2017). Komise potvrzuje, že EU ETS ve svém současném rozsahu působnosti vztahujícím se na lety v rámci EHP přispěl ke snížení emisí přibližně o 17 milionů tun CO₂ ročně, a letecká doprava tedy stejně jako jiná odvětví přispívá k cílům v oblasti změny klimatu. Komise dále potvrzuje, že udržení rozsahu působnosti na lety v rámci EHP by uvítaly i třetí země a umožnilo by zaměřit se na provádění nezbytných kroků pro provádění GMBM včas a harmonizovaným způsobem.

3.1.3 Lhůty

Komise navrhuje účinně prodloužit pozastavení působnosti systému i po roce 2016, použít ho stejným způsobem v roce 2017 jako v roce 2016 a dát ICAO příležitost k zavedení nezbytných nástrojů pro účinné uplatňování GMBM. Poté by Komise provedla další posouzení a revizi EU ETS pro období po roce 2020. Pro tuto novou revizi nařízení nejsou stanoveny žádné lhůty.

3.1.4 Článek 28a se mění tak, že odchylky pro mezinárodní lety na letiště nebo z letišť v EHP se prodlužují na období po roce 2016, přičemž lety v rámci EHP zůstávají pokryty.

3.1.5 Je vložen nový článek 28b, který je přípravou na zavedení GMBM. Tento článek spojuje provádění celosvětového tržního mechanismu s požadavky, že Komise musí podávat Evropskému parlamentu zprávu o stavu provádění mechanismu a míře změn v systému EU obchodování s emisemi nutných pro to, aby mechanismus mohl být použit v celém svém rozsahu i v EHP⁽¹⁷⁾.

3.1.6 Článek 28c zmocňuje Komisi, aby přijala mechanismy monitorování, podávání zpráv a ověřování pro účely provádění GMBM.

⁽¹³⁾ Jak se odkazuje ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES (Úř. věst. L 275, 25.10.2003, s. 32).

⁽¹⁴⁾ Viz bod 2.6.

⁽¹⁵⁾ Důvodová zpráva k návrhu nařízení č. 0017/2017 (COD).

⁽¹⁶⁾ Viz důvodová zpráva, s. 6.

⁽¹⁷⁾ Tento článek odráží skutečnost, že lety v rámci EHP jsou mezinárodní lety, a že systém CORSIA by v souladu s usnesením ICAO z roku 2016 měl být jediným tržním opatřením pro mezinárodní letectví.

3.1.7 Technicky se příloha I mění tím, že se prodlužuje platnost výjimky pro provozovatele letadel neobchodní letecké dopravy, kteří vypouštějí méně než 1 000 tun CO₂ ročně, a to na období 2020–2030. Tyto emise představují pouze 0,2 % všech emisí a jejich začlenění by znamenalo neúměrnou administrativní zátěž.

3.2 Na základě diskusí na různých fórech a podle zpráv Komise ⁽¹⁸⁾ se ukazuje, že následující tři otázky mohou být příčinou sporů:

3.2.1 Nutnost přísnějších ustanovení ve směrnici o systému EU obchodování s emisemi na období 2017–2020. Kromě otázek proveditelnosti vyvstává i otázka, zda je taková sporná diskuse v době, kdy je třeba se zaměřovat na provádění GMBM, užitečná, nebo dokonce zda není škodlivá pro konkurenceschopnost odvětví a pro postavení EU v mezinárodních jednáních o technických otázkách GMBM; dále je nejisté, zda by změny systému EU obchodování s emisemi v této fázi přinesly dostatečnou přidanou hodnotu, pokud jde o snižování emisí CO₂, neboť s sebou nesou celosvětová hospodářská, politická a obchodní rizika. A v neposlední řadě se takové uvažování jeví jako předčasné, a to až do doby, než budou perspektivy, které systém CORSIA přináší, srozumitelnější.

3.2.2 Nutnost stanovit časovou lhůtu pro novou revizi systému EU obchodování s emisemi. To je pochopitelné, neboť z opakování pozměňovacích návrhů týkajících se pozastavení působnosti se nemůže stát konečný regulační postup. Zároveň není dosud známa konečná podoba systému CORSIA a jeho evropskou integraci do politiky EU bude třeba znovu posoudit, až se více přiblíží rok 2020. Neodmyslitelným rizikem však je to, že pokud zúčastněné strany vědí, že nařízení je časově omezené, ale nevědí, zda ho nahradí nové nařízení, nebo jestli bude přijato ustanovení o vrácení se k původní působnosti, které by znovu spustilo mezinárodní obchodní spory, jejichž opakování si mnoho zúčastněných stran nepřeje, pak tím trpí stabilita plánování. Neexistence časové lhůty má jasnou výhodu v tom, že Komise může dokončit svá posouzení dopadů a revize a teprve poté představit pozměňovací návrhy ke směrnici o systému EU pro obchodování s emisemi.

3.2.3 Potřeba rychlého konsenzu mezi Evropským parlamentem a Radou. Oba orgány EU by neměly vést zdlouhavé diskuse o dopadech systému EU pro obchodování s emisemi v minulosti, ale měly by se ve svých politických diskusích zaměřit na ten nejlepší způsob, jak podpořit harmonizované a včasné provádění GMBM. Jednání o návrhu Evropské komise by měla být ukončena před koncem roku 2017, aby se zabránilo návratu k původní působnosti.

4. S ohledem na jedinečné složení a odborné znalosti EHSV je tento výbor ideální platformou pro obohacení politické diskuse o názory organizované občanské společnosti, které se týkají politických, sociálních, hospodářských a environmentálních důsledků této regulační iniciativy. EHSV se tedy rozhodl, že v souvislosti s tímto stanoviskem uspořádá konferenci za účasti všech příslušných zúčastněných stran.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ Shrnutí posouzení dopadů, které je součástí dokumentu pozměňujícího směrnici 2003/87/ES.

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance
Urychlení inovací v oblasti čisté energie**

[COM(2016) 763 final]

(2017/C 288/11)

Zpravodaj: **Christophe QUAREZ**

Konzultace	Evropská komise, 17.2.2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	16.5.2017
Přijato na plenárním zasedání	1.6.2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	173/2/7
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) je potěšen, že Komise potvrzuje svoji snahu urychlit transformaci na konkurenceschopnou ekonomiku s nízkými emisemi uhlíku, a to prostřednictvím komplexní strategie pro pobídky pro soukromé investice, přizpůsobené finanční nástroje a financování výzkumu a inovací.

1.2 Komise ve svém sdělení ⁽¹⁾ představuje soubor různých možností financování a finančních nástrojů na podporu nízkouhlíkových inovací. EHSV podporuje záměr Komise stimulovat nové investice v celém hodnotovém řetězci inovací.

1.3 EHSV je však znepokojen složitostí a rozmanitostí této podpory. Vítá proto záměr Komise zavést jednotný poradní nástroj, který subjektům připravujícím projekty a investorům pomůže se zorientovat, požaduje však, aby bylo vyvinuto úsilí ke zjednodušení finanční nabídky. Domnívá se totiž, že nástrojů finanční podpory je příliš mnoho a že velmi malé podniky a místní orgány k nim mají obtížný přístup.

1.4 EHSV navrhuje Komisi, aby členské státy podněcovala k tomu, aby sdílely svoje zdroje určené na realizaci rozsáhlých projektů týkajících se nízkouhlíkových inovací, a zlepšila se tak spolupráce mezi hlavními subjekty evropského výzkumu. Urychlí se tak koordinace subjektů výzkumu, čímž se zvýší jejich konkurenceschopnost.

1.5 EHSV připomíná, že evropské politiky týkající se klimatu musí podněcovat přeměnu těchto odvětví prostřednictvím investic a inovací, rozhodně nesmí přivodit jejich úpadek. Přemístění výrobních činností nemůže v žádném případě nahradit politiku v oblasti boje proti změně klimatu.

1.6 EHSV zastává názor, že nejlepší hybnou silou nízkouhlíkových inovací je regulační rámec, který stanoví vysoké ceny CO₂ (v současnosti se pohybují kolem 7 EUR/t), jež investorům vyšlou velmi jasný signál, že uhlíkové technologie ve střednědobém horizontu již nebudou mít v Evropě své místo.

1.7 EHSV si je vědom, že Evropská unie je jedním z hlavních světových lídrů ve výzkumu a inovacích týkajících se čisté energie a jedním z největších veřejných investorů na tomto poli, na něž věnuje více než deset miliard eur. Výzkum a inovace jsou klíčové pro podporu konkurenceschopnosti Evropy a zachování jejího předního postavení ve světě v oblasti pokročilých energetických technologií a řešení energetické účinnosti.

⁽¹⁾ COM(2016) 763 final.

1.8 EHSV je potěšen významem, který je přikládán dvěma koncům inovačního řetězce, v němž hraje klíčovou roli program Horizont 2020, a to díky svému vzestupnému přístupu k financování základního průlomového výzkumu, a to prostřednictvím Evropské rady pro výzkum a rovněž díky včasnému vytvoření Evropské rady pro inovace, jejímž cílem je pomáhat průmyslovým odvětvím, zejména malým a středním podnikům, ve vytváření nových trhů.

1.9 EHSV by rád získal jasnější představu o projektech Komise, jejichž cílem je prozkoumat nové přístupy v oblasti výzkumu a inovací zaměřených na úkoly. Měl by se především podrobněji popsat postup určování a výběru těchto projektů.

1.10 EHSV doporučuje, aby byla občanská společnost zapojena do nové platformy pro energetický výzkum, již hodlá Komise vytvořit za účelem setkávání odborníků na energetiku pocházejících ze společenských a humanitních věd a technických oborů.

2. Shrnutí sdělení Evropské komise

2.1 Evropská komise potvrzuje svůj cíl týkající se urychlení přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství.

2.2 Za tímto účelem Komise představuje balíček legislativních opatření založený na třech ústředních cílech:

- energetická účinnost na prvním místě,
- celosvětové vedoucí postavení Evropy v oblasti obnovitelných zdrojů energie,
- spravedlivé podmínky pro spotřebitele.

2.3 V tomto rámci Komise stanoví komplexní strategii představující hlavní politické nástroje, které může EU použít, aby povzbudila soukromé investice do inovací v oblasti čisté energie:

- zřízení silných a důsledných pobídek pro soukromé investice do výzkumu a vývoje čisté energie;
- použití cílených finančních nástrojů za účelem snížení rizikovosti soukromých investic do neověřených, ale slibných (zejména v důsledku tržní, technologické nebo vědecké nejistoty) technologií nebo obchodních modelů pro čistou energii;
- usměrňování financování prováděného Evropskou unií (EU) v oblasti výzkumu a inovací (zejména v rámci programu Horizont 2020).
- přetvoření regulačního rámce ve smyslu nasměrování dotací členských států v energetice do energie vyrobené s nulovými emisemi uhlíku spíše než do energie z fosilních zdrojů.

2.4 Komise ve svém sdělení uvádí čtyři technologické oblasti zájmu:

- dekarbonizace fondu budov v EU do roku 2050 – na budovy připadá 40 % spotřeby energie a téměř 75 % fondu budov EU musí být renovováno v zájmu zajištění energetické účinnosti;
- posílení předního postavení EU v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a zachování jejího světového vůdčího postavení v těchto technologiích;
- vývoj cenově dostupných řešení skladování energie, zejména podporou opětovného zahájení výroby bateriových článků v Evropě;
- podpora elektromobility vývojem levnějších baterií s delšími dojezdy, jakož i vývojem rychlejších řešení nabíjení.

2.5 Komise mimoto navrhuje umožnit koordinaci úsilí o inovace v oblasti čisté energie s městy, regiony a členskými státy.

3. Obecné připomínky

3.1 Dne 30. listopadu 2016 představila Evropská komise velmi podrobný balíček opatření nazvaný Čistá energie pro všechny Evropany, sestávající z řady návrhů, jejichž cílem je reorganizovat trh s energií, zejména obnovitelnou, a zajistit tak dodržení závazků stvrzených podpisem Pařížské dohody o klimatu.

3.2 Pařížskou dohodou se EU zavázala snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů o 40 %. V říjnu 2014 si však rovněž stanovila v rámci pro činnost v oblasti klimatu a energie do roku 2030 dva další cíle, a to 20 % obnovitelných zdrojů energie ve výrobě elektřiny v roce 2020 a alespoň 27 % v roce 2030 a zvýšení podílu z 20 % na alespoň 27 % v oblasti úspor energie ve stejných lhůtách.

3.3 EHSV v mnoha svých stanoviscích zdůrazňuje potřebu urychlení přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství v EU, při respektování postojů a návrhů vyjádřených občanskou společností.

3.4 Prosazováním požadavku „spravedlivého přechodu“ EHSV vždy odmítal stavět do protikladu zaměstnanost a ochranu životního prostředí. Oba tyto cíle musí být sledovány se stejným nasazením.

3.5 EHSV je toho názoru, že evropské politiky týkající se klimatu musí podněcovat přeměnu těchto odvětví prostřednictvím investic a inovací, rozhodně však nesmí přivodit jejich úpadek. Přemístění výrobních činností nemůže v žádném případě nahradit politiku v oblasti boje proti změně klimatu.

3.6 Dosavadní politiky energetických inovací EU se soustředily především na rozvoj technologií, nebraly však dostatečně v potaz to, co má skutečný význam pro občany: uspokojení jejich energetických potřeb, jako je vytápění, mobilita nebo osvětlení.

3.7 Komise ve svém sdělení dnes uznává místo spotřebitele v centru energetického systému jakožto producenta decentralizovaných energetických sítí nebo aktéra požadujícího konkurenceschopná nízkouhlíková řešení.

3.8 EHSV vítá tento vývoj, neboť výchozím bodem inovační strategie pro občany je analýza jejich potřeb a jejich chování ve vztahu k energii.

3.9 Komise ve svém sdělení představuje soubor různých nástrojů financování a finančních nástrojů na podporu nízkouhlíkových inovací. EHSV podporuje vůli Komise povzbuzovat další investice v celém hodnotovém řetězci inovací, ale obává se složitosti a různorodosti těchto podpor, jež ztěžují jejich dostupnost, zejména pro velmi malé inovační podniky nebo územněsprávní celky.

3.10 Proto EHSV vítá snahu Komise zavést jednotný poradní nástroj, který investorům a subjektům připravujícím projekty pomůže se zorientovat, požaduje však, aby bylo vyvinuto úsilí ke zjednodušení finanční nabídky.

3.11 Je opravdu složité orientovat se ve škále různých iniciativ, jako je Fond inovací systému pro obchodování s emisemi, Evropský fond 2020 pro energii, změnu klimatu a infrastrukturu, InnovFin, InnoEnergy, program Horizont 2020, Evropský fond pro strategické investice nebo Evropská investiční banka (EIB) ⁽²⁾.

3.12 Ve svém stanovisku Energetické technologie a inovace ⁽³⁾ EHSV připomněl, že významné inovace nepocházejí z průmyslových odvětví a vedoucích podniků, které vévodí trhu, nýbrž od „odborníků“ – například z oblasti malých a středních podniků.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV schvaluje snahu Komise omezit dotace některých členských států v oblasti ropy a uhlí, připomíná však, že je třeba předjímat průmyslové změny a navrhnout alternativy odborné přípravy a pracovních míst dotčeným zaměstnancům, zejména v těžebním průmyslu.

⁽²⁾ Úř. věst. C 268, 14.8.2015, s. 27.

⁽³⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 132.

4.2 Společenské přijetí transformace energetiky z hlediska pracovních míst je nezbytné k získání politické podpory členských států.

4.3 EHSV zastává názor, že nejlepší hybnou silou nízkouhlíkových inovací je regulační rámec, který stanoví vysoké ceny CO₂ (v současnosti se pohybují kolem 7 EUR/t), jež investorům vyšlou jasný signál, že uhlíkové technologie ve střednědobém horizontu již nebudou mít v Evropě své místo.

4.4 Technologie zachycování a ukládání CO₂ je zmíněna jen velmi stručně, přestože se Komise domnívá, že je nezbytná pro dosažení cílů pro rok 2050.

4.5 Z tohoto důvodu se EHSV pozastavuje nad tím, že Komise nevysvětluje, proč nástroje zavedené od roku 2008 s cílem povzbudit rozvoj technologie zachycování a ukládání CO₂ v Evropě nefungují.

4.6 EHSV podporuje úsilí Komise o dekarbonizaci fondu budov v EU do roku 2050. Tento fond představuje sám o sobě více než 40 % konečné spotřeby energie v EU.

4.7 Výzva, kterou představuje tepelná renovace fondu budov, je značná, EHSV však ve sdělení Komise nenachází konkrétní finanční nástroje a podpory, které by umožnily dosažení tohoto cíle.

4.8 Technická řešení (izolace, obnovitelné zdroje energie pro vytápění a teplou užitkovou vodu) existují pro nové budovy, často díky specifickým předpisům členských států týkajícím se tepla, avšak podpora poskytovaná na tepelnou renovaci starých budov je zcela nedostačující, přičemž energeticky náročné budovy často obývají nejvíce znevýhodněné rodiny.

4.9 Pokud jde o odvětví dopravy, které představuje další uhlíkově náročné odvětví, EHSV podporuje cíle Komise, má však pochybnosti ohledně některých aspektů:

- Je sice nezbytné rozvinout elektromobilitu prostřednictvím výroby bateriových článků v Evropě a integrací zásobníků energie do elektrických systémů, EHSV se však pozastavuje nad tím, že se ve sdělení nehovoří o právních předpisech či finančních ustanoveních umožňujících vytvořit místa vyhrazená k elektrickému nabíjení na silničních a dálničních sítích v EU, která jsou nezbytná k podpoře elektrických vozidel.
- Aby se doplnila opatření týkající se technologických inovací umožňujících dekarbonizaci dopravy, vyzývá EHSV Komisi, aby věnovala pozornost přepravě zboží nákladními automobily a upřednostnila při tom intermodální řešení prostřednictvím rozvoje kombinované přepravy a přepravy nákladu po vodních cestách. Je rovněž žádoucí podpořit přechod na jiný druh dopravy, a sice od osobních automobilů k veřejné dopravě.

4.10 Pokud jde o financování inovací, EHSV se domnívá, že zásadní úlohu může hrát skupinové financování. Skupinové financování, které je dynamickým odvětvím (a brzy bude významnější než rizikový kapitál), umožňuje občanům přímo se zapojit do procesu inovací na podporu čisté energie.

4.11 EHSV vyzývá Komisi, aby podporovala skupinové financování a směřovala tyto finanční prostředky do čtyř technologických oblastí, které považuje za prioritní (obnovitelné zdroje energie, řešení skladování, elektromobilita, energeticky pozitivní bydlení).

V Bruselu dne 1. června 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská strategie týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů, milník na cestě ke spolupracujícím, propojeným a automatizovaným mobilitám

[COM(2016) 766 final]

(2017/C 288/12)

Zpravodaj: **Stefan BACK**

Konzultace	Evropská komise, 27. 1. 2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	16. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	150/0/0
(pro/proti/zdrželi se hlasování):	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá sdělení Komise o evropské strategii týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů (COM (2016) 766) (dále jen „strategie“) a jeho ambiciózní cíl zavést v roce 2019 první soubor služeb (služby kategorie „Day 1“), po němž by měl následovat druhý soubor služeb (služby kategorie „Day 1.5“).

1.2 EHSV bere na vědomí četné potenciální přínosy plynoucí z provádění strategie, včetně efektivnější nákladní a osobní dopravy – i co se týče transevropské dopravní sítě –, vyšší energetické účinnosti, snížených emisí a nižšího rizika nehod v oblasti silniční dopravy. Strategie představuje důležitý milník na cestě k vývoji spolupracujících inteligentních dopravních systémů (Cooperative Intelligent Transport Systems – C-ITS) a v konečném důsledku i k automatizované mobilitě. EHSV tento projekt podporuje a bere na vědomí vysokou míru spolupráce mezi jednotlivými odvětvími, jako jsou doprava, energetika a telekomunikace, potřebnou pro vybudování digitálních dopravních systémů včetně infrastruktury, vozidel a inovativních služeb.

1.3 EHSV oceňuje přidanou hodnotu služeb kategorie „Day 1“ a „Day 1.5“ pro mobilitu, zejména pro osobní a nákladní dopravu, včetně distribučních systémů, a bere na vědomí několik probíhajících zkušebních projektů v evropských aglomeracích, které překračují meze strategie a které zahrnují testování automatizovaných vozidel pro osobní dopravu. V této souvislosti si EHSV rovněž uvědomuje význam, který strategie přikládá předcházení zpětným účinkům, jako je nárůst objemu provozu a emisí, pomocí opatření, která budou integrovat spolupracující, propojená a automatizovaná vozidla do plánování udržitelné mobility a logistiky a prosazování veřejné dopravy.

1.4 EHSV také bere na vědomí příznivé účinky na úroveň kompetencí v oblasti IT, rozvoj nových dovedností a lepší konkurenceschopnost odvětví zpracování údajů, automobilového průmyslu a odvětví dopravy v EU především z dlouhodobého hlediska.

1.5 EHSV též upozorňuje na význam ochrany soukromí a údajů, jak již uvedl ve svém stanovisku týkajícím se směrnice o inteligentních dopravních systémech (Intelligent Transport Systems – ITS) ⁽¹⁾. Zdůrazňuje, že údaje ze spolupracujících inteligentních dopravních systémů by měly být používány pouze pro účely C-ITS a neměly by být uchovávány ani používány za žádným jiným účelem, pokud k tomu uživatel nedá souhlas. EHSV zastává názor, že je mimořádně důležité tuto otázku vyjasnit vypracováním právně závazných předpisů, jednak v zájmu vytváření důvěry v systém a jednak v souladu s právními předpisy EU včetně článku 8 Listiny základních práv EU ⁽²⁾.

1.6 EHSV upozorňuje, že z hlediska provádění vnitřního digitálního trhu a zajištění účinné přeshraniční dopravy jsou významné společné normy a přeshraniční interoperabilita.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že je důležité, aby provádění strategie ponechávalo určitý prostor pro místní a/nebo podniková specifická řešení, a to i – je-li to řádně odůvodněné a přiměřené – na úkor obecně zaručené interoperability a požadavků na zveřejňování, kdykoli taková řešení přinášejí přidanou hodnotu. Obdobně nesmí být požadavky týkající se normalizace a transparentnosti prováděny způsobem, který by bránil inovacím.

1.8 EHSV upozorňuje na význam přísných bezpečnostních norem pro předcházení útokům hackerů a kybernetickým útokům, přísných norem pro ochranu údajů a účinného posuzování shody. Z těchto důvodů bude často zapotřebí zachovávat důvěrnost specializovaných bezpečnostních řešení.

1.9 Provádění strategie může být vysoce náročný proces, jestliže bude zvolená metoda koordinace od Komise vyžadovat soustavnou komunikaci, monitorování a návazná opatření. Budování důvěry mezi partnery v procesu provádění i vůči veřejnosti, včetně spotřebitelů, může být pro úspěšné provádění rozhodující. EHSV v této souvislosti upozorňuje na práva osob se zdravotním postižením, jak jsou definována v Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením z roku 2006. EHSV připomíná, že díky svým vazbám na občanskou společnost by mohl být při navazování dialogu týkajícího se provádění užitečným partnerem.

1.10 Pokud jde o legislativní opatření zmíněná ve strategii, EHSV zdůrazňuje, že je důležité zabránit přílišné preskriptivnosti strategie. Interoperabilita a společné normy proto nesmí být cílem samy o sobě, ale měly by se uplatňovat jen tehdy, pokud slouží účelu, jenž přináší přidanou hodnotu a nebrzdí inovace a nutnost řešit specifické problémy na místní nebo podnikové úrovni.

1.11 Strategie se zabývá prvním krokem provádění spolupracujících inteligentních dopravních systémů s poměrně omezenými účinky na zaměstnanost a pracovní podmínky (služby kategorie „Day 1“ a „Day 1.5“). Poté bude zřejmě následovat zavádění automatizovaných vozidel s významnějšími dopady na pracovní sílu. Z tohoto důvodu a v zájmu vytvoření ovzduší vzájemné důvěry se EHSV domnívá, že je důležité v rané fázi zahájit sociální dialog, aby se vyřešily případné problémy týkající se zaměstnanosti a pracovních podmínek.

1.12 EHSV zdůrazňuje, že je naléhavě nutné přejít k dalšímu kroku provádění spolupracujících inteligentních dopravních systémů, tedy k rozvoji systémů, které zahrnují i komunikaci mezi vozidly navzájem a řízení provozu. Testování projektů a plánování právních předpisů již v členských státech s automobilovým průmyslem patrně intenzivně probíhá a podle názoru EHSV je proto podstatné hledisko času, pokud chce EU hrát významnou úlohu při podpoře evropského úsilí.

1.13 Při provádění strategie má sehrát významnou úlohu platforma C-Roads zřízená v říjnu 2016. Zatím se k ní připojily jen některé členské státy. EHSV považuje za naléhavě nutné, aby k platformě přistoupily všechny členské státy.

1.14 EHSV oceňuje ochotu Komise napomoci provádění finanční podporou. V této souvislosti EHSV rovněž upozorňuje na nutnost ponechat prostor pro přiměřené plánování prováděcích opatření na úrovni podniků, mimo jiné s ohledem na finanční omezení v odvětví silniční nákladní dopravy.

1.15 EHSV vyjadřuje politování nad tím, že neexistuje jasný časový plán pro služby kategorie „Day 1.5“ a pro následující období. EHSV také lituje, že nebylo provedeno posouzení dopadů. Zprávy o platformě C-ITS sice obsahují prvky, které umožňují hodnotit určité aspekty strategie, podle názoru EHSV to však není dostačující.

⁽¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/EU (Úř. věst. L 207, 6.8.2010, s. 1) a Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 85.

⁽²⁾ Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31, Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1, a Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 90.

2. Souvislosti

2.1 Sdělení Komise Evropská strategie týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů (C-ITS) [COM (2016) 766] (dále jen „strategie“) je těsně spjata s politickými prioritami Komise, zejména s její agendou pro zaměstnanost, růst a investice, jednotným digitálním trhem a strategií energetické unie. Bylo představeno jako součást tzv. energetického „zimního balíčku“, který zahrnuje především návrhy týkající se koncepce vnitřního trhu s elektřinou, energetické účinnosti a paliv z obnovitelných zdrojů.

2.2 Strategie se nezaměřuje přímo na problematiku energetiky. Zabývá se především rozvojem spolupracujících dopravních systémů a jeho praktickými a právními aspekty, včetně propojených automobilů/automatizovaných vozidel a infrastruktury. Souvisí rovněž s prováděním jednotného digitálního trhu a evropské strategie pro nízkoemisní mobilitu.

2.3 Strategie zdůrazňuje možnosti rozvoje C-ITS pro posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu s velkým potenciálem pro tvorbu trhu a zaměstnanosti. Přidaná hodnota opatření na úrovni EU vyplývá z vyšších objemů na větším trhu se společnými normami. Rozvoj C-ITS je prvním krokem k automatizovaným vozidlům. Služby C-ITS se mají opírat o společné normy a mají být provedeny do roku 2019 a poté i v následujícím období. Jejich základem je komunikace mezi vozidly navzájem a mezi vozidlem a infrastrukturou a neobejdou se bez řidiče.

2.4 Strategie definuje řadu služeb spolupracujících inteligentních dopravních systémů, které lze využívat ihned (seznam služeb C-ITS kategorie „Day 1“), a další služby, které by byly zavedeny ve druhé fázi, neboť k zavádění do roku 2019 nemusí být k dispozici veškeré specifikace nebo standardy (seznam služeb C-ITS kategorie „Day 1.5“). Seznam služeb kategorie „Day 1“ zahrnuje upozornění na riziková místa a značení a seznam služeb kategorie „Day 1.5“ zahrnuje funkce, jako jsou informace o čerpacích a dobíjecích stanicích, řízení parkování a s tím související informace (na ulici i mimo ulici), informace o parkovištích P+R, propojená a spolupracující navigace do města a z města, informace o provozu a inteligentní plánování tras.

2.5 Strategie klade důraz na meziodvětvovou povahu zavádění C-ITS, které se dotýká všech druhů dopravy, průmyslu a telekomunikací. Usnadnění dopravy plynoucí z provedení strategie nesmí vést k nárůstu dopravy a většímu množství emisí.

2.6 K provádění strategie je stanovena řada konkrétních opatření. Opatření zahrnují následujících osm oblastí.

- V roce 2019 plošné provedení alespoň služeb kategorie „Day 1“ prostřednictvím opatření členských států, místních orgánů, výrobců vozidel, provozovatelů silnic a odvětví ITS s finanční podporou (Nástroj pro propojení Evropy, EFSI, ESI fondy). Služby kategorie „Day 1.5“ a další rozvoj C-ITS dosud nejsou plně vyzrálé a Komise bude další rozvoj pokud možno podporovat prostřednictvím programu Horizont 2020 a ESI fondů a seznam služeb bude aktualizován v rámci průběžné činnosti platformy C-ITS.
- Prostřednictvím spolupráce mezi Komisí a všemi příslušnými zúčastněnými stranami bude prosazována společná bezpečnostní a certifikační politika. Ta bude rovněž základem pro řešení vyšší úrovně služeb (komunikace mezi vozidly navzájem a mezi vozidly a infrastrukturou). Komise provede analýzu úloh a působnosti evropského modelu důvěry C-ITS a své případné řídicí úlohy.
- Poskytovatelé služeb C-ITS by měli koncovým uživatelům nabízet jasné a transparentní podmínky. Komise zveřejní první soubor pokynů týkajících se ochrany soukromí v roce 2018. Iniciativy v oblasti zavádění C-ITS by měly informovat koncové uživatele a navozovat jejich důvěru, prokazovat přidanou hodnotu využití osobních údajů a konzultovat orgány EU pro ochranu údajů s cílem vypracovat šablonu posouzení dopadů na ochranu osobních údajů.
- Opatření Komise a příslušných zainteresovaných stran za účelem zajištění funkční komunikace v kmitočtovém pásmu vyhrazeném Komisí.
- Využití platformy C-Roads ke koordinaci zavádění C-ITS na provozní úrovni, včetně testování a validace. Další členské státy jsou vybízeny, aby se k platformě připojily.

- Iniciativy v oblasti C-ITS vypracují a zveřejní postup posuzování shody pro služby kategorie „Day 1“. Komise připraví šablonu pro tento postup.
- Komise do roku 2018 v souladu se směrnicí o ITS přijme akty v přenesené pravomoci týkající se kontinuity a bezpečnosti služeb C-ITS, praktického provádění obecného nařízení o ochraně údajů v oblasti C-ITS, hybridního přístupu ke komunikaci a interoperability postupů posuzování shody.
- Komise bude rozvíjet mezinárodní spolupráci v oblasti C-ITS.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV strategii vítá a bere na vědomí četné potenciální kladné účinky jejího úspěšného provedení, k nimž patří například efektivnější doprava, a to nákladní i osobní, lepší energetická účinnost a nižší emise, vyšší bezpečnost silničního provozu a rozvoj digitální ekonomiky.

3.2 Strategie je propojena s několika důležitými probíhajícími strategiemi, jmenovitě se strategií pro jednotný digitální trh, strategií energetické unie a evropskou strategií pro nízkoemisní mobilitu, které EHSV všechny uvítal. EHSV rovněž podporuje meziodvětvový přístup strategie a nový rozměr, jež dodává dopravní politice.

3.3 EHSV v této souvislosti bere na vědomí vazbu na strategii digitalizace evropského průmyslu, pokud jde o spolupracující, propojená a automatizovaná vozidla jakožto prioritní téma pro posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu, a odhad tržního potenciálu těchto vozidel v řádu „desítek miliard eur ročně“ a počtu nově vytvořených pracovních míst v řádu „stovek tisíc“. EHSV v této souvislosti považuje za vhodné zopakovat své prohlášení ze stanoviska TEN/574 Strategie pro jednotný digitální trh, a sice že dovolávat se možných výsledků tohoto druhu by mohlo představovat zbytečné riziko a v nejhorším případě i nepříznivě ovlivnit důvěru, zejména v případě, jako je tento, kdy úspěšné provádění strategie do značné míry závisí na zájmu členských států, místních orgánů, automobilového průmyslu a jiných zúčastněných stran.

3.4 Obdobně EHSV upozorňuje na význam strategie pro efektivní mobilitu, včetně městské mobility a prvního a posledního úseku nákladní a osobní dopravy.

3.5 EHSV také přikládá význam přeshraniční interoperabilitě zaváděných služeb v zájmu podpory zajištění hladkého provozu na přeshraničních trasách. Jak služby, které jsou k dispozici již nyní (služby kategorie „Day 1“), tak služby téměř připravené k zavedení či připravené k zahájení zavádění od roku 2019, třebaže nebudou zcela připravené k rozsáhlému zavádění (služby kategorie „Day 1.5“), budou velkou pomocí při účinném provádění sítí TEN-T, zejména koridorů hlavní sítě TEN-T.

3.6 S ohledem na to, že strategie je předkládána v rámci zimního balíčku energetické politiky, by EHSV ocenil nejen zopakování dobře známých číselných údajů o podílu silniční dopravy na emisích, ale také určitý nástin očekávaných účinků strategie v podobě lepší energetické účinnosti a nižších emisí.

3.7 Strategie má být do značné míry prováděna pomocí metody spolupráce a zahrnuje Komisi, členské státy, místní orgány a průmysl. Komise hodlá využít platformu C-Roads, jež byla zřízena v říjnu 2016 a v současné době s ní spolupracuje 12 členských států EU, ke koordinaci zavádění služeb C-ITS, testování a validaci za účelem zajištění interoperability a přípravy systémových testů. Komise podpoří zavádění služeb vypracováváním společného postupu posuzování shody. EHSV souhlasí s tím, že koordinační funkce je pro úspěšný proces zavádění nepostradatelná, vyjadřuje však politování nad tím, že se dosud k platformě C-Roads nepřipojily všechny členské státy, což zřejmě znamená značný nedostatek z hlediska schopnosti platformy působit jako efektivní koordinační fórum (v současné době osm klíčových členských států a čtyři přidružené členské státy). EHSV by proto chtěl navrhnout, aby Komise začala na členské státy urychleně vyvíjet tlak na politické úrovni a zajistila plnou účast v rámci platformy.

3.8 EHSV oceňuje, že Komise hodlá přijmout opatření k zajištění soudržnosti u řady důležitých prvků. Například v roce 2017 zveřejní „pokyny“ týkající se evropské bezpečnostní a certifikační politiky pro služby C-ITS a v roce 2018 pokyny týkající se ochrany údajů. Komise rovněž pro služby C-ITS vyhradí kmitočtové pásmo, které se aktuálně využívá pro bezpečné služby evropské telekomunikační normy⁽³⁾. EHSV však zároveň bere na vědomí, že Komise také podle potřeby v roce 2018 zváží přijetí aktů v přenesené pravomoci podle směrnice 2010/40/ES o ITS týkajících se bezpečnosti ITS, ochrany údajů, přístupu ke komunikaci a interoperability. Kromě toho mohou být přijaty právní předpisy týkající se kontinuity služeb ITS a posuzování shody. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že sdělení nijak nenaznačuje, na jakém základě se Komise bude rozhodovat, zda přijmout právní předpis, nebo zůstat u pokynů, které nejsou právně závazné. Pokud jde o plány Komise na přijetí legislativních aktů v přenesené pravomoci podle směrnice 2010/40/EU o ITS, EHSV opakuje názor již vyjádřený ve svém stanovisku k této směrnici, že musí být dodržovány meze pro tyto akty, které stanoví článek 290 SFEU. EHSV také upozorňuje, že je naléhavě nutné prodloužit sedmiletý limit mandátu k přijímání aktů v přenesené pravomoci podle směrnice 2010/40/EU, neboť mandát pro přijímání těchto aktů vyprší v srpnu 2017.

3.9 EHSV schvaluje cíl dosáhnout takového zapojení subjektů dotčených službami C-ITS, tedy členských států, místních orgánů, výrobců vozidel i provozovatelů dopravy, které zasáhne více odvětví a více vrstev. Úspěch při prosazování těchto prvků do činností v oblasti provádění by mohl poskytnout možnost vzbudit důvěru v nové služby a umožnit jim dobrý začátek. EHSV v této souvislosti upozorňuje na práva osob se zdravotním postižením, jak jsou definována v Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením přijaté dne 13. prosince 2006.

3.10 EHSV souhlasí s významem, který je přikládán jasnému a srozumitelnému jazyku ve všech vztazích s koncovými uživateli, na něž je poukazováno jako na důležitý prostředek k získání důvěry v navrhované služby. Právní předpisy by měly respektovat zásady programu zlepšování právní úpravy.

3.11 EHSV rovněž upozorňuje, že je zapotřebí vyhnout se přílišné preskriptivnosti při provádění strategie. Je důležité, aby existoval prostor pro paralelní či specifická řešení určená na konkrétní účely nebo inovace. Příliš podrobné a nepružné požadavky mohou být překážkou, a ukazují se tudíž jako kontraproduktivní.

3.12 EHSV bere s potěšením na vědomí význam přikládaný financování a ochotu Komise dát k dispozici pro zavádění služeb C-ITS, které jsou již provozuschopné, zdroje financování z EU, jako jsou Nástroj pro propojení Evropy, fond EFSI a ESI fondy, a financování z programu Horizont 2020 pro služby, jež se nacházejí ve fázi vývoje. EHSV zdůrazňuje, že je důležité posoudit přidanou hodnotu projektů, aby bylo zajištěno nejlepší možné využití omezených zdrojů. V této souvislosti také EHSV upozorňuje na silnou konkurenci v odvětví silniční nákladní dopravy, na niž se ve strategii výslovně poukazuje a která vyžaduje předvídatelnost a prostor pro dlouhodobé plánování investic potřebných k instalaci nebo aktualizaci složek C-ITS.

3.13 Úvodní část strategie věnuje velkou pozornost rozvoji automatizovaného silničního provozu, tedy vozidel, jež k pohybu nevyžadují zásah řidiče. EHSV nicméně chápe, že se strategie omezuje na zavedení komunikace mezi vozidly navzájem a mezi vozidly a infrastrukturou. Služby kategorie „Day 1“, které budou vyvinuty do roku 2019, budou řešit upozorňování na riziková místa a značení, zatímco služby kategorie „Day 1.5“ se věnují plánování tras, informacím o čerpacích/dobýjecích stanicích, informacím o parkování atd. Ve stanovisku EHSV se tudíž neřeší důležité otázky odpovědnosti za chyby nebo špatnou funkci systému ani závažné sociální otázky spojené s nahrazováním zaměstnanců roboty, neboť služby, jimiž se strategie zabývá, budou řízeny a kontrolovány lidmi. Přesto by EHSV v této souvislosti rád zdůraznil, že při vývoji systémů C-ITS, včetně plně automatizovaných vozidel, je třeba věnovat zvláštní pozornost potřebám osob se zdravotním postižením.

3.14 EHSV bere s potěšením na vědomí soudržnost předpokládanou při zavádění strategie v rámci meziodvětvové vize úlohy C-ITS v dopravním systému prostřednictvím synergií mezi druhy dopravy a zlepšených možností mobility/logistického plánování, které umožní určité služby C-ITS a rozvoj různých dovedností.

⁽³⁾ Rozhodnutí Komise 2008/671/ES (Úř. věst. L 220, 15.8.2008, s. 24).

3.15 EHSV také bere na vědomí analýzu nákladů a přínosů, která byla předložena v lednu 2016 v závěrečné zprávě platformy C-ITS a předpokládá možný výsledek úspěšného zavedení služeb kategorie „Day 1“ v období let 2018 až 2030, kdy by přínosy při hodnocení celého období významně převážily nad náklady na ročním základě v poměru 3:1. Analýza také konstatuje, že přínosy by začaly narůstat za pět až deset let po prvotních investicích a že očekávaný výsledek závisí na rozsáhlém využití služeb. EHSV nicméně vyjadřuje politování nad tím, že Komise zřejmě neprovedla žádnou analýzu nákladů a přínosů strategie.

3.16 EHSV znovu zdůrazňuje význam udržení aktivního a soustavného tlaku na proces provádění, aby se předešlo opakování zatím neúspěšné realizace evropského elektronického systému pro výběr mýtného, o němž bylo původně rozhodnuto v roce 2004 a který i přes opakované pokusy dosud nebyl zaveden.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV bere na vědomí zmínku o souvislosti mezi propojenými automobily a evropskými systémy družicové navigace EGNOS a GALILEO a zdůrazňuje, že schopnost vozidel komunikovat se systémy družicové navigace musí být technologicky neutrální, a tudíž by všechny systémy družicové navigace měly být propojitelné. Měly by však být pokud možno upřednostněny evropské systémy.

4.2 EHSV zdůrazňuje, jak je důležité v rané fázi zahájit dialog se sociálními partnery s cílem vybudovat ovzduší transparentnosti a důvěry. Podle názoru EHSV je to mimořádně důležité již v současné fázi provádění C-ITS, kdy se zdá, že účinky na sociální podmínky a/nebo podmínky zaměstnanosti jsou nevýznamné nebo žádné, aby se nastolila atmosféra důvěry s ohledem na mnohem významnější dopady, jež bude mít zavedení automatizovaných automobilů. EHSV v této souvislosti upozorňuje také na důležitost soukromí a na nutnost zaručit, aby údaje týkající se soukromí nebyly bez souhlasu využívány k jiným účelům než C-ITS. Pro tyto záležitosti by měl být vypracován jasný a právně závazný rámec.

4.3 EHSV bere s potěšením na vědomí pozornost, která je věnována bezpečnosti, včetně rizika hackerských a kybernetických útoků. Podle názoru EHSV se jedná o velmi významný problém a je mimořádně důležité uplatňovat stejně přísné bezpečnostní normy ve všech členských státech i v případných dohodách o spolupráci s třetími zeměmi. EHSV upozorňuje na skutečnost, že povinnost zveřejňovat bezpečnostní opatření může oslabit samotný účel takových systémů.

4.4 EHSV podtrhuje význam kontinuity při zavádění komunikačních systémů, aby se v maximální možné míře předešlo ztrátám investic.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o vnitřním trhu s elektřinou

[COM(2016) 861 final – 2016-379-COD];

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o rizikové připravenosti v odvětví elektřiny a o zrušení směrnice 2005/89/ES

[COM(2016) 862 final – 2016-377-COD];

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Agentura Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů (přepracované znění)

[COM(2016) 863 final – 2016-378-COD];

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (přepracované znění)

[COM(2016) 864 final – 2016-380-COD]

(2017/C 288/13)

Zpravodaj: **Alfred GAJDOSIK**

Konzultace	Evropský parlament, 16. 1. 2017 Rada Evropské unie, 19. 1. 2017
Právní základ	Čl. 194 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	16. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	185/2/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh Komise na nové uspořádání trhu, návrh nařízení o rizikové připravenosti a návrh nového uspořádání spolupráce energetických regulačních orgánů. Tyto návrhy představují další krok od regulovaných vnitrostátních trhů k tržnímu přístupu k elektřině v EU, jenž zaručuje bezpečnost dodávek za co nejnižších nákladů. To odpovídá hlavním zájmům všech kategorií odběratelů elektřiny v Evropě, včetně průmyslových, komerčních a obytných subjektů. Splnění tohoto cíle je však podmíněno zaměřením na větší elektrifikaci hospodářství, která je nejúčinnějším a nejflexibelnějším prostředkem k jeho dosažení.

1.2 V souladu se svými předchozími stanovisky Výbor zdůrazňuje, že dobře fungující trhy s elektřinou jsou základním předpokladem pro naplnění cílů energetické unie ⁽¹⁾. EHSV souhlasí s názorem Komise, že má-li trh dobře fungovat, jsou zejména s ohledem na nárůst využívání elektřiny z variabilních obnovitelných zdrojů ⁽²⁾ nezbytné významné změny v jeho

⁽¹⁾ Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 84; Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 117.

⁽²⁾ Viz též stanovisko TEN/626 Zpráva o stavu energetické unie za rok 2016 (viz strana 100 v tomto čísle Úředního věstníku).

uspořádání. Integrace energie z obnovitelných zdrojů do stávajícího trhu nepomůže. Je zapotřebí nový trh. Výbor se domnívá, že celková koncepce balíčku opatření týkajících se uspořádání trhu je vhodnou odpovědí na potřebu těchto změn a připravuje půdu pro nákladově efektivní a finančně životaschopnou transformaci energetiky.

1.3 EHSV oceňuje obecný přístup balíčku opatření týkajících se uspořádání trhu, zvláště cíle postavit do centra trhu s energií odběratele, zvýšit dodávky elektřiny a posílit regionální spolupráci. Odpovídající přizpůsobení pravidel trhu a regulačního rámce je důležitým krokem na cestě ke stabilním dodávkám čisté energie pro všechny evropské spotřebitele za co nejnižší ceny. Přesto v některých bodech stále existuje prostor pro další zlepšení. Zejména jsou zapotřebí konkrétnější pravidla ⁽³⁾.

1.4 Dekarbonizace je jedním ze strategických cílů energetické unie, a tak je třeba podpořit cíl spočívající v posílení investic do dekarbonizace trhu s elektřinou. Nejlepším prostředkem, jak rychle dosáhnout pokroku, jsou však rovné a spravedlivé tržní podmínky, jež jsou prospěšné pro odběratele i pro přechod k zelenému hospodářství. Pro účinnou a efektivní dekarbonizaci je zásadní úplná internalizace vnějších nákladů konvenční výroby elektřiny, k nimž patří škody související se změnou klimatu a s poškozováním lidského zdraví. Nejlepším postupem k nasměrování investic směrem do zelené elektřiny je vhodné zdanění.

1.5 EHSV důrazně podporuje zásadu, že všichni spotřebitelé, včetně průmyslových podniků, obchodních společností a domácností, mají právo vyrábět a skladovat energii a obchodovat s ní, a že místní energetická společenství mají právo podporovat, vytvářet nebo si pronajímat komunitní síť. Aby však bylo možné tato práva uplatňovat a překonat stávající překážky (přístup k rozvodné síti, nespravedlivé a nepřiměřené poplatky za využívání sítě, právní a administrativní překážky apod.), jsou nezbytná konkrétnější pravidla.

1.6 Kromě toho musí být cílem, aby měli evropští odběratelé možnost plně se účastnit celého trhu s elektřinou, tudíž i obchodování s ní a jejích dodávek. V návrzích Komise chybí konkrétní pravidla, jež by pro to zavedla nezbytné podmínky. Je zapotřebí vytvořit decentralizované obchodní systémy a obchodní struktury, jež otevřou dokonce i možnosti pro přímé obchodování v malých jednotkách energie. Ačkoliv předpokladem plného zapojení spotřebitelů do trhu je decentralizace dodávek elektřiny a obchodování, neznamená decentralizace roztržštění evropského trhu s elektřinou.

1.7 Evropská komise se sice správně zaměřuje na cíl posílení krátkodobých trhů, to však nebude z dlouhodobého hlediska stačit k založení investic do elektřiny z obnovitelných zdrojů na tržních mechanismech. Elektřina z obnovitelných zdrojů proto musí dostat příležitost, aby byla rovněž obchodována prostřednictvím dlouhodobého a termínového obchodování na decentralizovaných trzích, což bude možné jen tehdy, budou-li obchodovány produkty sloužící vyvažování výkonu s využitím možností flexibility.

1.8 Jelikož v současnosti není v mnoha evropských zemích problémem nedostatečná výrobní kapacita, ale její nadbytek, měly by být kapacitní mechanismy pro konvenční výrobu elektřiny využívány pouze jako krátkodobé řešení v případě, že produkty sloužící vyvažování výkonu nemohou zajistit potřebnou bezpečnost dodávek, přičemž je třeba mít na paměti investiční stabilitu pro všechny účastníky trhu.

1.9 EHSV připomíná, že budoucí politika směřování k nízkouhlíkové společnosti musí zohlednit problém energetické chudoby. Jedním z přístupů k řešení tohoto problému může být výroba energie spotřebiteli, pokud budou mít zranitelní spotřebitelé možnost získávat potřebný kapitál z veřejných půjček nebo za pomoci obcí, regionů nebo jiných subjektů, např. nevládních organizací.

1.10 EHSV zdůrazňuje, že vzhledem k typicky menšímu měřítku, jež je běžné u výroby elektřiny z energie z obnovitelných zdrojů a u kombinované výroby tepla a energie v kogeneračních zařízeních, roste důležitost správně fungujících, moderních a inteligentních distribučních sítí. Vnitrostátní regulace musí provozovatelům sítí umožnit provést potřebné investice a stimulovat je k nim. Nezbytné jsou také investice do zlepšení vzájemného propojení vnitrostátních elektrorozvodných sítí. Obojí pomůže zabezpečit dodávky energie a vytvoří v Evropě nová pracovní místa.

⁽³⁾ Viz též stanovisko TEN/624 Balíček předpisů v oblasti Čistá energie pro všechny (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

1.11 EHSV zdůrazňuje, že cíl zajištění vysoké úrovně bezpečnosti dodávek elektřiny v tržním prostředí a za situace, kdy budou hrát ústřední roli spotřebitelé, vyžaduje intenzivní využívání informačních a komunikačních technologií, nových metod plánování a nových nástrojů pro využívání elektroenergetické soustavy, které společně umožní v reálném čase zjišťovat potřeby spotřebitelů a sítí. To vyžaduje značné investice do výzkumu, vývoje a inovací (viz odst. 3.13).

1.12 Pokud jde o flexibilitu, elektromobilitu, skladování a další možnosti vyvažování výkonu, podporuje EHSV názor Komise, že rozvoj těchto důležitých trhů by měl být ponechán na nezávislých tržních subjektech, než bude provozovatelům sítí umožněno, aby plnili úlohu správce nebo provozovatele příslušných zařízení.

2. Obsah sdělení Komise

2.1 Komise ve svém navrhovaném balíčku zdůrazňuje: aby mohlo být dosaženo cílů energetické unie, je nutná důkladná reforma trhu s elektřinou. Integrace energie z obnovitelných zdrojů do stávajícího trhu nepomůže. Je zapotřebí nový trh.

2.2 Evropská komise rozvíjí svou novou tržní politiku podle dvou zásad:

- Je nutné zavést nová pravidla trhu, která budou odrážet základní vlastnosti energie z obnovitelných zdrojů – decentralizaci a flexibilitu – a která přispějí ke zvýšení bezpečnosti dodávek i nákladové efektivnosti.
- V centru pozornosti nového trhu s energií by měli být spotřebitelé.

2.3 Návrh Komise se zaměřuje také na otázku, jak posílit bezpečnost dodávek prostřednictvím přístupu spočívajícího v rizikové připravenosti.

2.4 Čtvrtým aspektem je reforma regulačního dohledu, jež nově definuje úlohu a pravomoci Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER).

Jakožto odvětvové stanovisko bude toto stanovisko hodnotit legislativní texty především s ohledem na to, do jaké míry naplňují zásady uvedené v odstavci 2.2. Jelikož EHSV soudí, že tato otázka je řešena hlavně v dokumentech o vnitřním trhu s elektřinou (COM(2016) 861 final a COM(2016) 864 final), zaměří se toto stanovisko zvláště na tyto dva dokumenty.

3. Obecné připomínky k uspořádání trhu

3.1 Pro dekarbonizaci celého energetického systému, včetně vytápění a odvětví mobility, je nezbytný příslušně vysoký podíl obnovitelných zdrojů na výrobě elektrické energie. Přístup Komise je z tohoto hlediska v zásadě správný: evropský trh s elektřinou se musí vyvíjet tak, aby byl slučitelný s energií z obnovitelných zdrojů. EHSV oceňuje tento jasný přístup jako důležitý krok k vytvoření evropského trhu s elektřinou, jenž pomůže překonat stávající překážky, jako jsou fyzická omezení v důsledku absence vzájemné propojenosti a regulační a daňové rozdíly mezi členskými státy.

3.2 Důležitým výchozím bodem je skutečnost, že energie z různých obnovitelných zdrojů je už svou podstatou decentralizovaná, nebo jinak řečeno:

- Zařízení využívající větrné energie na pevnině a fotovoltaická zařízení jsou v průměru podstatně menší než konvenční výrobní jednotky.
- Energie získávaná z větru na pevnině a ze slunečního záření je k dispozici prakticky všude.
- V případě uplatňování správných tržních pobídek je možné ji plánovat tak, aby byla přizpůsobena spotřebě – ačkoliv nelze mít nad obnovitelnými zdroji energie kontrolu, je možné s vysokým stupněm přesnosti předvídat jejich dostupnost.

Týmž vlastnostmi se často vyznačují také další technologie, například kombinovaná výroba tepla a energie v kogeneračních zařízeních, jež díky své vysoké účinnosti budou hrát na budoucích trzích s energií důležitou roli coby prvky flexibility a vyvažování výkonu.

3.3 Tyto vlastnosti s sebou na jednu stranu nesou konkrétní výhody, jež Evropská komise do určité míry zmiňuje ve svých návrzích týkajících se nového uspořádání trhu. Návrh Komise by však mohl pravidla trhu orientovat na tyto výhody soudržněji a důsledněji. V této souvislosti upozorňujeme na příslušné názory EHSV vyjádřené ve stanovisku Revize směrnice o obnovitelných zdrojích energie (TEN/622) ⁽⁴⁾. Pro uspořádání trhu je zvláště důležitá skutečnost, že energie z obnovitelných zdrojů a další decentralizované technologie významně přispívají ke zvýšení likvidity trhů.

3.4 Jak správně zdůrazňuje Komise, pro nový energetický trh bude příznačné mnohem více výrobních jednotek ve srovnání s tradiční výrobní strukturou, jež se vyznačuje velmi malým počtem elektráren. Důsledkem bude podstatný nárůst rozmanitosti subjektů podílejících se na výrobě elektřiny. Důležitou roli zde sehrává přeměna odběratelů v aktivnější účastníky. Jak konstatovala Komise ve svém návrhu, výroba elektřiny v malém měřítku a kombinovaná výroba tepla a energie umožňují odběratelům stát se výrobci.

3.5 Je důležité poznamenat, že myšlenka „učinit z odběratelů aktivní odběratele“ se má týkat všech kategorií odběratelů, včetně podniků a průmyslových odběratelů energie, kteří mohou investicemi do technologií decentralizované výroby pro vlastní spotřebu dosáhnout významných úspor nákladů. Důsledkem aktivace odběratelů tudíž nebudou jen likvidnější trhy s elektřinou, ale také další ekonomické impulsy: malé a velké podniky mohou těžit z konkurenčních výhod, přidaná hodnota se bude vytvářet na místní úrovni a může být stimulována tvorba nových pracovních míst. Na druhé straně, mnoho domácností nemá finanční prostředky nezbytné k tomu, aby se staly prozumenty. Zde by mohly pomoci spotřebitelsky přívětivé úvěry a aktivní podpora obcí a regionů.

3.6 Aktivaci spotřebitelů však brání tři prvky.

3.6.1 Zaprvé, nejsou internalizovány téměř žádné externí náklady uhelných a jaderných elektráren. Mezi ně je nutné započítat zejména náklady za škody na zdraví a škody způsobené změnou klimatu. Neinternalizace těchto nákladů představuje pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů, která nezpůsobuje srovnatelné vnější účinky, značné konkurenční znevýhodnění. Vzhledem k tomu, že odběratelům umožňuje stát se aktivnějšími především právě energie z obnovitelných zdrojů, nutně docházíme k závěru, že omezená účast odběratelů musí být politicky žádoucí, nebo přinejmenším ochotně tolerovaná. V celém zinném balíčku opatření není učiněno nic k nápravě tohoto narušení trhu. Narušení je dokonce ještě větší, protože neinternalizace vnějších nákladů konvenční výroby elektřiny zvyšuje potřebu masivního dotování obnovitelných zdrojů energie.

3.6.2 Systémové znevýhodnění decentralizovaných technologií, jako jsou zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů nebo zařízení pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla, v porovnání s konvenčními elektrárnami je dáno ještě jedním důvodem. Stávající uspořádání velkoobchodních trhů upřednostňuje výrobní jednotky velkého rozsahu. Vzhledem k tomu, že průměrná zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a zařízení pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla jsou podstatně menší, a tudíž nemají nezbytné úspory z rozsahu, trpí konkurenční nevýhodou.

3.6.3 Zatřetí, mnoho menších subjektů nemůže vstoupit na trh pro obchodování s energiemi kvůli právním překážkám, administrativním předpisům, licencím a byrokratickým požadavkům. To se týká soukromých domácností i podniků, a dokonce i průmyslových odběratelů.

3.7 Kdyby k tomu byla politická vůle, mohly by být uvedené tři nedostatky současného trhu s elektřinou okamžitě napraveny. EHSV se však obává, že příslušná pravidla navržená Komisí nejsou dostatečně jasná.

3.8 Má-li být odstraněno narušení trhu ve prospěch konvenční výroby elektřiny, jak je popsáno v odstavci 3.6.1, je zapotřebí přinejmenším správně stanovit cenu emisí CO₂, jež představují jeden z nejpálčivějších výše zmiňovaných externích nákladů. EHSV k tomu vyzýval již několikrát ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Dosud nezveřejněno v Úředním věstníku.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 82, 3.3.2016, s. 13.

3.9 Trh s elektřinou by měl být otevřen decentralizovanějším strukturám, zejména pokud jde o obchodování, aby se kompenzovaly nevýhody uvedené v odstavcích 3.6.2 a 3.6.3.

3.10 Decentralizace nesmí znamenat tříštění evropské elektroenergetické soustavy. Teze Komise, že by mělo být možné elektřinu volně přesouvat tam, kde je jí nejvíce zapotřebí, je v zásadě správná. Jsou však zapotřebí velké investice do zlepšení vzájemné propojenosti vnitrostátních sítí a musí být vytvořen model refinancování, jenž nebude mít příliš nepříznivé dopady na spotřebitele.

3.11 Nejlepším přístupem k udržení nákladů na rozšiřování sítě na co nejnižší úrovni je výroba elektřiny orientovaná na poptávku v kombinaci s možnostmi flexibility a vyvažování výkonu, jako je např. skladování v bateriích nebo systémy power-to-heat (přeměna elektřiny na teplo), power-to-gas (přeměna elektřiny na plyn) a vehicle-to-grid (přenos energie mezi vozidly a sítí). To je důvodem, proč jsou výroba elektřiny odběrateli, přímé transakce mezi výrobcí elektřiny a odběrateli a posílení odpovědnosti za vyvažování výkonu, jak je navrhuje Komise, důležitými nástroji, jež pomohou zajistit bezpečnost dodávek.

3.12 Návrh Evropské komise tyto mechanismy obecně zohledňuje. EHSV podporuje tento přístup, jenž bude mít pozitivní dopad zvláště na méně rozvinuté trhy s elektřinou, které jsou v některých členských státech zatíženy nadměrnou regulací.

3.13 V této souvislosti však návrh Komise do značné míry přehlíží potenciál digitalizace. Digitalizace umožňuje údaje o spotřebě a výrobě elektronicky podrobně zaznamenávat, a to až na úroveň nejnižších jednotek (tj. jednotek kilowatt). Zaznamenávání zvláštních individuálních profilů odběratelů prostřednictvím inteligentních měřicích zařízení – a v budoucnosti prostřednictvím internetu věcí – spolu s různorodostí subjektů účastnících se výroby energie dává doslova každému odběrateli možnost, aby si sám řídil vyvažování výkonu. Pro posílení postavení co největšího množství spotřebitelů pro plnění této úlohy, a tedy pro odstranění strukturální nevýhody (konkrétně omezené tržní likvidity) decentralizovaných forem obchodu, jako jsou např. přímé transakce, jsou důležité programy vzdělávání a odborné přípravy.

3.14 Pravidla pro zajištění vyvažování výkonu elektřiny (články 4 a 5 návrhu nařízení COM(2016) 861 final) by měla být nejprve upravena tak, aby mohly být měrné jednotky energie zaznamenávány s vysokou časovou přesností. Měly by být vytvořeny zvláštní krátkodobé trhy pro obchodování s těmito nejmenšími množstvími energie. V souladu s tím by měly být změněny články 6 a 7 návrhu nařízení COM(2016) 861 final.

3.15 Evropská komise bohužel nenavrhla v tomto směru žádnou iniciativu. Místo toho se v článku 3 návrhu nařízení COM(2016) 861 final uvádí, že spotřebitelům a malým podnikům má být umožněna účast na trhu prostřednictvím agregace. Existence agregátorů (sdružování) je zdůvodněna především portfoliovými účinky a transakčními náklady. Ty by však odpadly, pokud by bylo obchodování s elektřinou decentralizováno. Odběratelé elektřiny a malé podniky by se pak mohli plně a přímo účastnit trhu s elektřinou, pokud chtějí hrát aktivní úlohu a jsou toho schopni. Je výmluvné, že když Evropská komise v čl. 3 odst. 1 písm. i) hovoří o „stejných výchozích podmínkách“, vynechává při tom obchod s elektřinou.

3.16 V této souvislosti vypadají přímé transakce mezi výrobcí a odběrateli z ekonomického hlediska zvláště slibně, protože v jednom cenovém signálu mohou odrážet různé složky ceny, jež jsou – na rozdíl od současné situace v mnohých členských státech – utvářeny převážně trhem. Cenový signál přímých transakcí může odrážet rozmanité faktory, například:

— paušální příspěvek na financování infrastruktury sítě,

— dynamický, pro každou transakci individuální příspěvek, jenž zohledňuje využití pomocných služeb potřebných pro danou konkrétní transakci v elektrorozvodné síti,

— příplatek za kapacitu na financování zařízení na výrobu, skladování a přeměnu elektřiny, v závislosti na dohodě mezi stranami transakce.

3.17 Obchodní modely pro decentralizované obchodování s elektřinou nejsou jen teprve vyvíjeny v některých členských státech (např. v Nizozemsku a Estonsku), ve skutečnosti jde o velmi ambiciózní modely, které se již na některých mimoevropských trzích používají (např. v USA a Austrálii). Jedná se jednoznačně o světový trend. Evropa bude moci maximálně využít své vývozní příležitosti na světových trzích s energií pouze tehdy, pokud evropské podniky vytvoří přesvědčivé modely decentralizovaného a digitalizovaného obchodování s elektřinou. Evropská unie by však měla dát svým společnostem také možnost, aby tyto modely zavedly nejprve na svých domácích trzích.

4. Konkrétní připomínky ke konkrétním aspektům návrhu směrnice COM(2016) 864 final a návrhům nařízení COM(2016) 861 final, COM(2016) 862 final a COM(2016) 863 final

4.1 EHSV vítá jednoznačný závazek Evropské komise k dekarbonizaci trhu s elektřinou. Vzhledem k argumentům uvedeným v odstavci 3.6 však omezení přednostního nasazení stanovené v článku 11 návrhu nařízení COM(2016) 861 final ztěžuje dosažení tohoto cíle přinejmenším do doby, než budou plně internalizovány externí náklady konvenční výroby elektřiny. I když je stanovení technologické neutrality jako základní zásady při řízení nasazení v zásadě správné, jejím nezbytným předpokladem jsou rovné podmínky. Vzhledem k tomu, že nejsou internalizovány externí náklady konvenční výroby elektřiny, rovné podmínky neexistují. Než se začne významně omezovat přednostní nasazení, jak předpokládá návrh Komise, je třeba plně internalizovat externí náklady.

4.2 Proto by se mělo stanovit, že po omezenou dobu by přednostní nasazení mělo zůstat zachováno ve všech členských státech, ve kterých podíl energie z obnovitelných zdrojů nedosahuje 15 %. Členské státy s vyšším podílem by měly předložit Evropské komisi k posouzení příslušný rámec nasazení. Tento rámec nasazení by neměl narušovat mechanismy volného trhu pro nízkouhlíkové a nákladově efektivní možnosti flexibility. Evropská komise by měla tento rámec prozkoumat a posoudit, zda může podpořit dekarbonizaci.

4.3 Hodnoty de minimis stanovené v čl. 11 odst. 3 návrhu nařízení COM(2016) 861 final by za účelem harmonizace politiky měly být v každém případě nahrazeny příslušnými stanovenými hodnotami (body 125 a 127 Pokynů pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky ⁽⁶⁾), aby byla i malým účastníkům trhu i do budoucna zajištěna možnost vstupovat do spravedlivé hospodářské soutěže.

4.4 Pravidla o redispečinku a omezování podle článku 12 návrhu nařízení COM(2016) 861 final tvoří další překážku pro dosažení cíle v oblasti dekarbonizace. Jelikož zejména uhelné elektrárny mají poměrně vysoké náklady na spuštění a odstavení, provozovatelé těchto elektráren tyto náklady zahrnou do svých nabídek redispečinku. U větrných a solárních elektráren tyto náklady odpadají. Výsledkem je, že větrná a solární energetická zařízení jsou častěji odpojována od sítě, což z hlediska dekarbonizace představuje pro Evropu krok zpět. Tržní redispečink by proto měl být omezen na energii z neobnovitelných zdrojů.

4.5 EHSV souhlasí s názorem Evropské komise, že je v zájmu odběratelů třeba zamezit narušením trhu. Vyzývá Evropskou komisi, aby se více snažila zamezit současným i budoucím narušením trhu. Kapacitní mechanismy pro konvenční elektrárny, jak jsou stanoveny v nařízení COM(2016) 861 final, by mohly vést k dalším závažným narušením trhu, jak připouští sama Evropská komise. Kapacitní mechanismy je proto nutné chápat jako poslední možnost zajištění bezpečnosti dodávek a jako krátkodobé řešení. Jsou naléhavě zapotřebí konkrétnější pravidla upravující, kdy jsou kapacitní mechanismy přípustné.

4.6 Je třeba pamatovat na to, že elektřina z nestálých obnovitelných zdrojů (vítr a sluneční záření) se jako taková prostě nemůže účastnit kapacitních mechanismů a také s ní není možné obchodovat na termínových trzích. Přestože je tedy správné posílit denní a vnitrodenní obchodování, v důsledku zvláštní skladby nákladů solární a větrné energie (tj. nulové mezní náklady) to nepovede k refinancování investic a energie z obnovitelných zdrojů. Elektřina z obnovitelných zdrojů musí dostat příležitost k obchodování na termínových trzích. Toho může být v dohledné době dosaženo jedině tak, že bude energie z obnovitelných zdrojů spojena s možnostmi vyvažování výkonu a flexibility. Stejně jako u akumulátorů jde hlavně o technická řešení, jako jsou přeměna elektřiny na teplo a přeměna elektřiny na plyn ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 200, 28.6.2014, s. 1.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 82, 3.3.2016, s. 13.

4.7 Ve skutečnosti však na úrovni členských států existují významné regulační překážky, a pro produkty sloužící vyvažování výkonu proto v současnosti nejsou k dispozici obchodní modely. Legislativní texty o uspořádání trhu v tomto směru nenabízejí žádná řešení. Přinejmenším k čl. 3 odst. 1 písm. f) návrhu nařízení COM(2016) 861 final by měl být doplněn text, v němž bude uvedeno, že pravidla trhu a rámec dispečinku, který mají členské státy stanovit, by měly poskytovat pobídky k využívání možností flexibility. To může rovněž pomáhat k řešení či prevenci vzniku úzkých míst.

4.8 V této souvislosti EHSV žádá, aby byly stanoveny jasné priority. Kapacitní mechanismy by mělo být možné použít pro konvenční elektrárny pouze tehdy, mohou-li členské státy prokázat, že nedostatečnou kapacitu nelze nahradit vyvážením výkonu prostřednictvím elektřiny z obnovitelných zdrojů za pomoci možností flexibility. Tato povinnost by měla být zanesena do článku 8 návrhu směrnice COM(2016) 864 final a v souladu s tím by měl být změněn článek 14 návrhu nařízení COM(2016) 861 final.

4.9 Takové koncepty vyvažování výkonu mají další dvě výhody. Protože se díky nim elektřina z obnovitelných zdrojů stává obchodovatelnou na termínových trzích, jsou v současnosti jediným řešením, které podle všeho umožňuje refinancování investic do zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů na trhu. A zadruhé jsou místně orientované a využívají toho, že energie z obnovitelných zdrojů je dostupná prakticky kdekoli (viz odstavec 3.2), čímž zvyšují místní přidanou hodnotu energie z obnovitelných zdrojů.

4.10 Decentralizovaná výroba elektřiny může snížit zatížení sítě, pokud budou k dispozici správné tržní pobídky. Ty však k dispozici nejsou. Výpočet síťových poplatků (článek 16 dokumentu COM(2016) 861 final) by měl být upraven alespoň tak, aby poskytoval pobídku pro výrobu v nevelké vzdálenosti od odběratelů, kteří zohledňují skutečné využití. Obecně lze konkrétní náklady na síť u jednotlivých transakcí v oblasti výroby a spotřeby určit pomocí inteligentních měřicích zařízení. Podle zásady zohlednění skutečného využití by měly být základem pro výpočet síťových poplatků.

4.11 Výrobě elektřiny přizpůsobenou spotřebě napomáhají také přesné cenové zóny. EHSV proto plně podporuje názory na tuto otázku uvedené ve 14. bodě odůvodnění a v článku 13 návrhu COM(2016) 864 final. Pokud však nebude vyhověno požadavku uvedenému v odstavci 4.10, vyšší účinnost získaná díky přesným cenovým zónám by mohla být oslabena a ztracena v důsledku síťových poplatků stanovených způsobem neodrážejícím skutečné využití. Dodatečnou pomocí by bylo i evropské referenční hodnocení v oblasti zdanění energií, jež posiluje cenové signály.

4.12 Přesnější cenové zóny by neměly být mylně chápány jako odklon od nutnosti dobře propojené evropské rozvodné sítě, jež představuje nejlepší řešení, jak nákladově efektivně zajistit vysokou bezpečnost dodávek.

4.13 Jak je uvedeno v odstavci 3.14, otevření obchodování s elektřinou odběratelům a prozumentům je důležité pro plné zapojení do trhu s energií. Článek 3 návrhu nařízení COM(2016) 864 final je proto třeba upřesnit. Účast odběratelů, jež je v čl. 3 odst. 1 omezena na výrobu, skladování a elektromobilitu, musí zahrnovat také obchodování s elektřinou. V čl. 3 odst. 2 by měly být jasněji definovány překážky při vstupu na trh. Podle odstavce 3.6.3 tohoto stanoviska jsou takovými překážkami především úspory z rozsahu a administrativní překážky.

4.14 Členské státy mohou tyto překážky zmírnit například vytvořením zvláštních struktur obchodování pro malé výrobce, odběratele a prozumenty. Za monitorování provádění tohoto požadavku by měla odpovídat Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů. Kromě toho by do článku 4 návrhu nařízení COM(2016) 861 final mohla být začleněna zjednodušená pravidla účtování pro sdružení malých spotřebitelů-výrobců. A konečně, v čl. 15 odst. 1 písm. a) návrhu směrnice COM(2016) 864 final by mělo být slovo „prodávát“ nahrazeno slovem „obchodovat“.

4.15 Pokud jde o energetickou chudobu (14. bod odůvodnění a článek 5 návrhu směrnice COM(2016) 864 final a články 28 a 29 návrhu nařízení COM(2016) 861 final), EHSV již vícekrát jasně prohlásil, že musí být vyřešen právě problém energetické chudoby a že budoucí politická opatření směřující k nízkouhlíkové společnosti musí tento problém zohlednit. EHSV tedy potvrzuje postoj, který zaujal již ve svých předchozích stanoviscích k této otázce⁽⁸⁾. EHSV v tomto ohledu podporuje také stanovisko Komise a konkrétní návrhy. EHSV však zdůrazňuje názor, který uvedl ve svých předchozích stanoviscích⁽⁹⁾, že energie z obnovitelných zdrojů, a zejména výroba elektřiny spotřebiteli, mohou být za určitých okolností udržitelnou metodou, jak zabránit trvalé energetické chudobě. Podmínkou je zajištění veřejných půjček a lepšího přístupu ke kapitálu za pomoci místních orgánů, jako jsou regiony nebo obce, či soukromých aktérů, jako jsou nevládní organizace, zranitelným spotřebitelům. V této souvislosti je třeba chápat také důležitost pravidel o aktivních zákaznících a místních energetických komunitách uvedených v člancích 15 a 16 návrhu směrnice COM(2016) 864 final. V čl. 5 odst. 2 návrhu směrnice COM(2016) 864 final by jako možnost, jak zabránit energetické chudobě, měla být výslovně uvedena výroba elektřiny spotřebiteli.

4.16 Pokud jde o práva spotřebitelů: EHSV vítá, že v návrhu směrnice COM(2016) 864 final je věnována samostatná kapitola posílení postavení spotřebitelů a jejich ochraně. V článku 10 by mělo být také výslovně uvedeno, že spotřebitelé musí mít právo deklarovat své konkrétní preference ohledně dodávek elektřiny, i právo na zajištění toho, že tyto preference budou dodržovány. Do čl. 15 odst. 1 písm. b) by měl být doplněn text, že síťové poplatky musí být konkrétní, například že odběratelům mohou být účtovány pouze konkrétní náklady na síť, jež se odvozují od jejich vlastní individuální činnosti, tj. z výroby elektřiny, skladování, spotřeby nebo obchodování. Rovněž systém síťových poplatků by měl pobízet k činnostem, které jsou „příznivé pro síť“, jako jsou například přesouvání zátěže, vlastní spotřeba nebo skladování. Členské státy musí prokázat, jak je tento výpočet síťových poplatků podle skutečného využití konstruován. V této souvislosti má pro rozhodování spotřebitelů o příslušných investicích zásadní význam předvídatelnost.

4.17 EHSV vítá, že článek 16 návrhu směrnice COM(2016) 864 final definuje místní energetické komunity a poskytuje jim příslušná práva. EHSV k tomu vyzýval již ve svém stanovisku Energie vyráběná spotřebiteli a družstva pro výrobu energie spotřebiteli⁽¹⁰⁾. Avšak poplatky uvedené v čl. 16 odst. 1 písm. d) musí odrážet skutečné využití, tj. odpovídat zásadě stanovené v odstavci 4.16 tohoto stanoviska ve vztahu k článku 15 návrhu směrnice COM(2016) 864 final.

4.18 EHSV schvaluje, že energetické komunity jsou oprávněny provozovat své vlastní sítě, ale trvá na tom, že energetické komunity musí být oprávněny fungovat jako základní dodavatel. Ve všech takových případech by se na ně měly vztahovat příslušné povinnosti.

4.19 K článkům 15 a 16 návrhu směrnice COM(2016) 864 final je třeba vyslovit varování: aktivnější účast odběratelů a vytvoření místních energetických komunit vyžadují využívání energie z obnovitelných zdrojů. Nebudou-li odstraněny problémy popsané v odstavci 3.6 a nedostatky v návrhu o energii z obnovitelných zdrojů⁽¹¹⁾, značně to oslabí, ba ohrozí proces zvyšování aktivní účasti odběratelů a vytváření místních energetických komunit.

4.20 Pokud jde o údaje z inteligentních měřicích zařízení: jak bylo podrobně vysvětleno v odstavci 3.13 tohoto stanoviska, zásadní příležitost představuje digitalizace. To však s sebou nese určitá rizika z hlediska ochrany údajů a bezpečnosti. EHSV vítá skutečnost, že se Evropská komise tímto problémem zabývá v člancích 19–23 návrhu směrnice COM(2016) 864 final.

4.21 EHSV schvaluje, že Komise přiznává náležitý význam ochraně údajů vytvořených v inteligentních měřicích zařízeních a že normy EU pro ochranu údajů se musí vztahovat také na údaje související se spotřebou elektřiny. Opomenuta je však otázka správy údajů, vlastnictví údajů a otevřených údajů. Článek 23 by proto měl zajistit, aby byly tyto údaje – aniž by při tom byla jakkoliv ohrožena ochrana osobních údajů a soukromí – v anonymizované a dostatečně souhrnné formě přístupné všem zainteresovaným stranám. Využití celého potenciálu digitalizace je podmíněno vzděláváním a odbornou přípravou, které řeší digitální negramotnost a vyloučení spotřebitelů.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 341, 21.11.2013, s. 21.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 1; Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 44; Úř. věst. C 82, 3.3.2016, s. 13.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 44.

⁽¹¹⁾ Viz též stanovisko TEN/622 Revize směrnice o obnovitelných zdrojích energie (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

4.22 Pokud jde o úlohu provozovatelů sítí: decentralizace obecně znamená, že distribuční sítě i vzájemné propojení vnitrostátních sítí získají na strategickém významu. Je nesmírně důležité, aby členské státy vytvořily rámec, jenž provozovatelům sítí poskytne účelné a účinné pobídky k investicím do zlepšení evropských elektrorozvodných sítí. Tím se také podpoří hospodářský růst a vytvoří další pracovní místa. EHSV proto schvaluje návrh Komise na posílení pravomocí agentury ACER, jež by měla v tomto směru vykonávat dohled nad vnitrostátními politikami.

4.23 Články 32, 33 a 36 návrhu směrnice COM(2016) 864 final uděluje provozovatelům distribučních soustav podmíněná práva týkající se využívání flexibility a provozování dobíjecích stanic pro elektrická vozidla. EHSV sice vítá rychlý pokrok, pokud jde o flexibilitu, elektromobilitu a pronikání skladovacích zařízení na trh, je však důležité, aby nabyla skutečné účinnosti výsadní práva nezávislých aktérů trhu, jež předpokládá návrh Komise, a aby je respektovali provozovatelé distribučních soustav a vnitrostátní regulační orgány. Totéž platí pro provozování skladování ze strany provozovatelů přenosových soustav (článek 54 návrhu směrnice COM(2016) 864 final).

4.24 Zřízení Evropské organizace provozovatelů distribučních soustav (subjekt EU DSO), jak je stanoveno v článku 50 návrhu nařízení COM(2016) 861 final, by nemělo vést k nezávislému stanovování kodexů sítě, neboť to dále posílí potenciální moc provozovatelů distribučních soustav nad trhem. Pravomoci k vytvoření vhodného rámce by měly být svěřeny agentuře ACER a vnitrostátní regulační orgány by měly být v tomto ohledu posíleny.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance – Druhá zpráva o stavu energetické unie

[COM(2017) 53 final]

a ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zpráva o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů

[COM(2017) 57 final]

(2017/C 288/14)

Zpravodajka: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Konzultace	Evropská komise, 17. 2. 2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	16. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	190/0/1
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá druhou zprávu o stavu energetické unie, která je součástí procesu monitorování provádění a rozvoje strategie energetické unie. EHSV opakuje svou výzvu k intenzivnímu energetickému dialogu s občanskou společností na unijní, národní, regionální a místní úrovni s cílem usnadnit a podpořit konkrétní opatření pro silnou energetickou unii.

1.2 EHSV vždy považoval myšlenku energetické unie za mimořádně důležitou pro úspěch Evropské unie. Proto by měl být pokrok posuzován nejen z hlediska prvků energetické unie samotné, ale i z hlediska jejích přínosů pro občany a podniky, včetně podniků malých a středních.

1.3 EHSV tudíž vyzývá Komisi, aby sledovala pokrok z různých úhlů, a to jmenovitě: hospodářské přínosy, tvorba pracovních míst, pokrok v každodenním životě občanů, energetický systém samotný, politické a společenské faktory a využívání nástrojů politiky.

1.4 EHSV požaduje hladké přijetí dosud zahájených iniciativ, a především jejich včasné provedení na úrovni EU a v členských státech. Vnitrostátní plány mají zásadní význam a členské státy musí zohlednit nevyhnutelné důsledky svých opatření na jiné země.

1.5 EHSV poukazuje na to, že i přes dosažený pokrok stále existují značné nedostatky, pokud jde o energetickou infrastrukturu a trhy s energií. Dostatečná a spolehlivá energetická infrastruktura a kapacita pro výrobu energie, dobře fungující trhy s energií a energetická účinnost jsou klíčovými prvky, které přispívají k energetické bezpečnosti. Za tímto účelem je nutné pokračovat v iniciativách regionální spolupráce a také v rozvíjení domácích zdrojů energie a zeměpisné diverzifikaci dovážené energie.

1.6 EHSV zdůrazňuje, že je důležité i nadále zajišťovat pozitivní vývoj v oblasti energie z obnovitelných zdrojů. Je třeba věnovat zvláštní pozornost zásadním změnám energetického systému, které byly způsobeny rychlým nárůstem využívání variabilních a decentralizovaných obnovitelných zdrojů energie, a úspěšně je zvládat.

1.7 EHSV vítá druhou fázi Evropského fondu pro strategické investice (EFSl) jakožto příležitost posílit veřejné a soukromé investice. Pokud jde o soukromé investice, jsou tržní pobídky v současnosti slabé, do značné míry v důsledku nesoudržných politik. Pro povzbuzení soukromých investorů je naprosto nezbytné zajistit předvídatelné investiční prostředí, pro které má mimořádný význam to, aby měla politická rozhodnutí a právní předpisy dlouhodobý a stabilní charakter.

1.8 EHSV vyzývá Komisi, aby provedla komplexní posouzení stávajících nástrojů nízkouhlíkové politiky a zajistila tak, aby byly k dosažení cílů nejefektivnějším způsobem využívány správné nástroje. Větší důraz by měl být kladen na řešení problémů týkajících se daní a poplatků, jež zvyšují spotřebitelské ceny, jakož i dotací, které narušují trhy s energií a investiční signály.

1.9 Sociální přínosy energetické unie vyplývají z tvorby pracovních míst a z přímého a nepřímého využívání energie občany v rámci každodenních činností. Dosažení nízkouhlíkového energetického systému však představuje obrovskou výzvu, kterou je třeba zvládnout způsobem, jenž zajistí spravedlivý přechod.

1.10 Pokud jde o globální vedoucí postavení v oblasti přechodu na čistou energii, měla by se EU snažit maximalizovat svůj pozitivní globální „uhlíkový otisk ruky“, namísto aby se zaměřovala výhradně na vlastní emise. To zahrnuje zdůrazňování úlohy inovací a politik v oblasti obchodu a investic, jakož i nutnost prosazovat globální stanovování cen uhlíku.

2. Souvislosti

2.1 Toto stanovisko se zabývá druhou zprávou Komise o stavu energetické unie a jejími přílohami, jakož i zprávou Komise o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů. Tyto dokumenty dokládají pokrok v jednotlivých oblastech energetické unie a upozorňují na problémy a oblasti, které vyžadují další opatření.

2.2 Hlavní zpráva posuzuje stav energetické unie z následujících hledisek: přechod k nízkouhlíkovému hospodářství účinně využívajícímu energii a zdroje, posílení postavení spotřebitele, progresivní infrastruktura, problém investic a vnější rozměr silné energetické unie. Zpráva také hodnotí situaci s ohledem na pět pilířů energetické unie, tj. na energetickou bezpečnost, vnitřní trh s energií, energetickou účinnost, dekarbonizaci a výzkum, inovace a konkurenceschopnost.

2.3 Zpráva rovněž nastiňuje plánovanou novou putovní kampaň Komise k propagaci energetické unie v členských státech. Putovní kampaň se týká přípravy vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu a měla by oslovit i místní aktéry.

2.4 Samostatná zpráva o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů popisuje situaci v členských státech a různých odvětvích, tzn. v odvětví elektřiny, vytápění a chlazení a v odvětví dopravy. Zabývá se také administrativními překážkami, které ztěžují provádění projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, a věnuje se udržitelnosti biopaliv a bioenergie.

2.5 Z hlediska budoucnosti zpráva odkazuje na opatření, která Komise navrhuje ve svém balíčku „Čistá energie pro všechny Evropany“ z listopadu 2016. Hlavní zpráva obsahuje i aktualizovaný plán energetické unie, který vychází z původního plánu rámcové strategie pro energetickou unii z roku 2015.

3. Připomínky k hlavní myšlence energetické unie

3.1 EHSV vždy považoval myšlenku energetické unie za mimořádně důležitou pro úspěch Evropské unie. Energetická unie by tudíž měla reagovat na potřeby evropských občanů a podniků.

3.2 Jednou ze základních myšlenek energetické unie je maximalizovat přínosy prostřednictvím spolupráce mezi členskými státy. Nepostradatelným a zásadním předpokladem dosažení podstatného pokroku je politická soudržnost a jednotu. To platí pro rozvoj jednotného trhu s energií i pro vnější vztahy v oblasti energetiky.

3.3 Je to ještě důležitější nyní, kdy EU čelí řadě nejistot, rizik a hrozeb na celosvětové úrovni. Současně se na úrovni jednotlivých států objevuje nacionalismus a protekcionismus, který by mohl ohrozit pokrok jednotného trhu s energií. Ve své nejlepší podobě by energetická unie mohla sehrát důležitou úlohu při zvyšování celkové jednoty (a v důsledku toho i globální síly) EU.

3.4 V samotné oblasti energetiky zvyšují význam energetické unie vnitřní i vnější události. Z hlediska vnitřního vývoje je v každodenním životě jasně viditelná vzájemná závislost členských států a dopady jejich rozhodnutí v oblasti energetiky na ostatní členské státy, přičemž vnější vývoj v oblasti energetiky je ještě nepředvídatelnější.

3.5 EHSV souhlasí s konstatováním Komise, že energetická unie znamená více než jen oblast energetiky a klimatu. Energetická unie je jednou ze základních složek hospodářského rozvoje, tvorby pracovních míst a blahobytu občanů. Celkově jde o udržitelnost EU z hlediska hospodářských, sociálních a environmentálních přínosů.

3.6 Energetická unie může generovat hospodářské přínosy několika způsoby: prostřednictvím hospodářských činností, které vytvářejí přidanou hodnotu využíváním energie jako výrobního faktoru, prostřednictvím samotného odvětví energetiky a prostřednictvím hospodářských subjektů, které nabízejí řešení v oblasti energetiky a klimatu, ať už technologie, služby nebo nové obchodní modely. Aby se tak stalo, musí energetická unie zajistit pro evropské společnosti a podniky stabilní a příznivé prostředí včetně podmínek pro nákladovou konkurenceschopnost a inovační diferenciaci. To vše s cílem umožnit jim a povzbudit je k tomu, aby investovaly a poskytovaly pracovní příležitosti, přičemž je třeba věnovat zvláštní pozornost potenciálu malých a středních podniků.

3.7 Sociální přínosy vyplývají z tvorby pracovních míst a z přímého a nepřímého využívání energie občany v rámci nejrůznějších každodenních činností. Dosažení nízkouhlíkového energetického systému však představuje obrovskou výzvu, kterou je třeba zvládnout způsobem, jenž zajistí spravedlivý přechod a tvorbu důstojných pracovních míst, obzvláště v regionech, jež jsou závislé na činnostech s vysokými emisemi uhlíku. EHSV upozorňuje na to, že je nutné zahrnout do vnitrostátních plánů adaptační opatření, a vyzývá Komisi, aby tyto snahy podporovala.

3.8 Disponibilita a fyzický přístup k cenově dostupné energii má zásadní význam pro prevenci energetické chudoby, tedy problému, který také brání občanům v přechodu na nízkouhlíková řešení. Měla by být rovněž konečně zahájena činnost Střediska pro sledování energetické chudoby. Ve stanovisku EHSV k první zprávě o stavu energetické unie se uvádí: „z hlediska občanů bude úspěch energetické unie posuzován na základě velmi konkrétních kritérií, zejména výše cen, přístupnosti sítí, bezpečnosti dodávek a informování spotřebitelů o zařízeních, jež používají“.

3.9 Pokud jde o přínosy v oblasti klimatu, jsou cíle v oblasti energetiky a klimatu často považovány za cíle samy o sobě. Je však třeba na ně pohlížet jako na prostředek k dosažení konečného cíle: naplnění potřeb občanů a generování ekonomického blahobytu způsobem, který současně přispívá i ke zmírnění změny klimatu v souladu s požadavky stanovenými v Pařížské dohodě. Kromě toho energetická unie přispívá k omezování míry znečišťování ovzduší, a má tedy i pozitivní dopady na zdraví.

3.10 EHSV souhlasí s Komisí v tom, že energetickou unií nelze oddělit od ostatních klíčových evropských politik, jako jsou politiky v oblasti digitalizace, kapitálových trhů a investic, dovedností, oběhového hospodářství a bezpečnosti. EHSV také upozorňuje na úzkou provázanost mezi energetickou unií a dopravními politikami. Energetické a klimatické aspekty dopravy by neměly být řešeny izolovaně od problematiky dopravního trhu.

3.11 EHSV celkově vzato zdůrazňuje, že jsou to společnosti, pracovníci, spotřebitelé a obecně občané, kdo realizuje změny v praxi. EHSV proto opakuje svou výzvu k intenzivnímu energetickému dialogu s občanskou společností. Tento dialog by měl probíhat na všech úrovních: ve vztahu k tvorbě politik na úrovni EU, při přípravě energetických a klimatických plánů na vnitrostátní úrovni a při podpoře opatření na úrovni místní.

4. Připomínky ke stavu energetické unie a návazným krokům

4.1 Provádění

4.1.1 Evropská komise označila rok 2016 jako rok realizace. Většinu plánovaných iniciativ energetické unie již Evropská komise zveřejnila. Převážná část těchto čtených iniciativ však zatím nebyla přijata a provedena. EHSV požaduje hladké přijetí těchto iniciativ, a především to, aby byla včas provedena opatření na úrovni EU a v členských státech.

4.1.2 Vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu tvoří nepostradatelnou součást procesu provádění strategie energetické unie. S ohledem na odlišnou situaci v jednotlivých členských státech představuje vypracování vnitrostátních plánů racionální krok. Tyto plány by měly být připraveny participativním způsobem a v duchu spolupráce. Současně je důležité vytvořit náležitý mechanismus správy, aby bylo zajištěno, že tyto plány budou nejen prováděny, ale že budou i soudržné a v souladu se společnými cíli. Mimoto je třeba zajistit, aby byly jasně vymezeny úlohy a povinnosti členských států, EU a jiných subjektů.

4.1.3 Rozhodnutí přijímaná v rámci energetické unie jsou dlouhodobá a částečně nezvratná. Právě z toho důvodu EHSV zdůrazňuje, že během celého procesu je nutné mít na paměti dlouhodobé cíle. Současně je třeba zajistit dostatečnou pružnost na vnitrostátní i unijní úrovni, vzhledem k tomu, že praktická opatření nepokračují z roku na rok lineárně a že měnící se podmínky vyžadují svižnou reakci.

4.1.4 Při posuzování stavu energetické unie by nemělo být jediným hlediskem provádění politických cílů a právních předpisů. Namísto toho je třeba se zaměřit především na skutečnou situaci na úrovni EU a v členských státech. To je obzvláště důležité s ohledem na složitost mnoha úkolů, pilířů a kvantitativních cílů energetické unie. EHSV očekává, že Komise v příští zprávě o pokroku energetické unie popíše konkrétní dosažený pokrok a uvede příklady úspěšně dokončených projektů a také plánovaných dalších kroků, které přispějí k lepšímu propojení, lepšímu fungování trhů a sociální adaptaci na tuto transformaci.

4.1.5 EHSV v nedávné době vypracoval stanoviska k různým aspektům balíčku „Čistá energie pro všechny Evropany“, a proto zde odkazuje na tato stanoviska, v nichž se podrobněji zabýval správou a jednotlivými oblastmi energetické unie.

4.2 Infrastruktura, investice a trhy

4.2.1 Samotný energetický systém, který je stěžejním prvkem energetické unie, musí řádně fungovat a rozvíjet se. Musí naplňovat tři základní cíle, a to energetickou bezpečnost, přiměřené náklady a ceny a zmírňování změny klimatu, z pohledu občanů i podniků.

4.2.2 Energetická bezpečnost zůstává zásadním cílem, neboť moderní ekonomika a moderní společnost nemůže ani na chvíli fungovat bez energie. Dostatečná a spolehlivá energetická infrastruktura a kapacita pro výrobu energie, dobře fungující trhy s energií a energetická účinnost jsou klíčovými prvky, které přispívají k energetické bezpečnosti. Energetická bezpečnost by neměla být považována za synonymum energetické soběstačnosti. Stejně jako u jiných komodit zlepšuje interní i externí přeshraniční směna ve skutečnosti bezpečnost dodávek a současně pomáhá udržovat ceny na konkurenceschopné úrovni. To ovšem neznamená, že neexistují politické důvody pro to, aby se zamezilo vysoké závislosti na dovážené energii. Rozvíjení domácích zdrojů energie je důležité i z hlediska vytváření pracovních míst.

4.2.3 Podle Komise se závislost na dovážené energii v řadě členských států snížila, zatímco v jiných vzrostla kvůli poklesu domácí výroby energie z fosilních paliv. Většina členských států může nyní svou poptávku po plynu uspokojit prostřednictvím alternativních kanálů díky novým propojením a terminálům pro zkapalněný zemní plyn. Přesto je stále zapotřebí vynakládat investice do infrastruktury a vyvíjet diplomatickou činnost v oblasti energetiky, která je jedním z prvotních mechanismů, jež mohou přispět k posílení spolupráce v oblasti energetiky. EHSV zde odkazuje na svá předchozí stanoviska k této problematice.

4.2.4 Pokud jde o jednotný trh s energií, v oblasti regulace a infrastruktury dosud existují překážky, které brání zdravé hospodářské soutěži a volnému toku, zejména v případě elektřiny. Energetický systém prochází zásadními změnami, zvláště v důsledku rychle se zintenzivňujícího zavádění variabilních a decentralizovaných obnovitelných zdrojů energie. Nezbytnou podmínkou řešení narůstajících výzev je regionální spolupráce a odpovídající společný regulační rámec, neboť opatření prováděná v jednom členském státě mají hmatatelné důsledky přinejmenším v sousedních zemích. Iniciativy regionální spolupráce, jako jsou například BEMIT (plán propojení baltského trhu s energií) a CESEC (propojení plynárenských sítí střední a jihovýchodní Evropy), mají zásadní význam pro odstranění překážek v oblasti regulace a infrastruktury.

4.2.5 Na energetické systémy má podstatný vliv i rozvoj digitální ekonomiky. Vedle energetické infrastruktury je zapotřebí vybudovat i pokročilou digitální infrastrukturu. Ta zahrnuje inteligentní měřicí systémy, díky nimž bude možné vybudovat inteligentní energetické sítě. Digitalizaci energetických systémů musí rovněž doprovázet opatření pro posílení kybernetické bezpečnosti a zajištění odpovídající ochrany osobních údajů, soukromí a digitální gramotnosti.

4.2.6 Pokud jde o investice do energetického systému, je zde obrovská potřeba investovat do energetické infrastruktury, ale i do energetické účinnosti, zejména do renovace budov. EHSV bere na vědomí příležitosti, které nabízí Evropský fond pro strategické investice (EFSI), a vítá jeho druhou fázi, která má posílit spolupráci veřejného a soukromého sektoru. V souladu s tím musí i členské státy vyčlenit veřejné prostředky na investice související s energetikou.

4.2.7 Pokud jde o soukromé investice, jsou tržní pobídky v současnosti slabé, do značné míry v důsledku nesoudržných politik. Pro povzbuzení soukromých investorů je naprosto nezbytné zajistit stabilní a předvídatelné investiční prostředí. EHSV proto vyzdvihuje mimořádný význam toho, aby měla politická rozhodnutí a právní předpisy dlouhodobý a stabilní charakter.

4.2.8 EHSV upozorňuje na stále důležitější roli občanů na trzích s energií, včetně rozmachu výroby energie spotřebiteli a místní spolupráce. Je třeba povzbuzovat a posilovat opatření, jejichž cílem je umožnit spotřebitelům, aby se chovali uvědoměleji a sami energii vyráběli. EHSV se těmito opatřeními zabýval v několika předchozích stanoviscích.

4.2.9 Za tímto účelem musí být občanům všech věkových skupin poskytovány přiměřené a snadno pochopitelné informace o energetické problematice (například označování energetické účinnosti štítky). Kromě toho je třeba posílit spravedlivý přístup na trh s energií a financování projektů malého rozsahu. Spotřebitelům energie by přineslo hmatatelné výhody zjednodušení právních předpisů týkajících se energetiky v rámci programu REFIT. Větší důraz by měl být kladen na řešení problémů týkajících se daní a poplatků, které nehledě na úroveň velkoobchodních cen energie zvyšují spotřebitelské ceny, a tím přispívají k energetické chudobě.

4.3 Energie z obnovitelných zdrojů a dekarbonizace

4.3.1 EHSV vítá samostatnou zprávu Komise o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a do značné míry souhlasí s analýzou situace a výzev, která je v ní uvedena. Pokud jde o doporučení, odkazuje Výbor na své připomínky k různým aspektům energie z obnovitelných zdrojů, které uvedl v řadě předchozích a nedávno přijatých stanovisek.

4.3.2 Ve zprávě se uvádí, že je EU jako celek na cestě k dosažení cíle pro rok 2020, i když je ještě zapotřebí vyvinout dodatečné úsilí. EHSV znovu zdůrazňuje, že je důležité i nadále zajišťovat pozitivní vývoj v této oblasti. EHSV upozorňuje na to, že odvětví vytápění a chlazení je největším odvětvím z hlediska absolutní výše využívání energie z obnovitelných zdrojů. Upozorňuje rovněž na rozhodující úlohu dopravy při dosahování náročných dlouhodobých cílů v oblasti emisí a podporuje rozvoj v oblasti elektřiny z obnovitelných zdrojů a pokročilých biopaliv v zájmu snížení emisí z dopravy.

4.3.3 Ve zprávě se poukazuje na to, že ještě stále existují výrazné administrativní překážky, které brání zavádění projektů v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Týkají se jednotných kontaktních míst, on-line žádostí, maximálních lhůt pro řízení, zjednodušení postupů pro malé projekty a určování vhodných lokalit. EHSV vyzývá k tomu, aby byla neprodleně přijata opatření k odstranění těchto překážek, které se hojně vyskytují i v jiných oblastech.

4.3.4 EHSV vítá závěr Komise, podle níž je EU rovněž na cestě k dosažení cílů týkajících se energetické účinnosti a emisí skleníkových plynů stanovených pro rok 2020. Pokud jde o nástroje politiky, které mají usnadnit posun k nízkouhlíkovému hospodářství, vedlo nepatřičné používání dotací (včetně zelených certifikátů), systémů obchodování s emisemi a daní k neúčinným opatřením a nedostatečným výsledkům, jelikož neexistují tržní signály, které by povzbuzovaly k investování do nízkouhlíkové energetiky.

4.3.5 EHSV proto vyzývá Komisi, aby provedla komplexní posouzení stávajících nástrojů nízkouhlíkové politiky a zajistila tak, aby byly k dosažení cílů nejefektivnějším způsobem a bez zbytečné zátěže pro spotřebitele energie využívány správné nástroje.

4.3.6 EHSV podporuje cíl, který spočívá v zajištění globálního vedoucího postavení v oblasti přechodu na čistou energii a tudíž i vytvoření podnikatelských příležitostí a pracovních míst. EU by se zde měla snažit maximalizovat svůj pozitivní globální „uhlíkový otisk ruky“, namísto aby se zaměřovala výhradně na vlastní emise. Toho lze dosáhnout rozvíjením a vývozem klimatických řešení a výrobků vyráběných s menším množstvím emisí, než jaké produkují konkurenti mimo EU, i když je třeba mít na vědomí, že celosvětová konkurence je tvrdá.

4.3.7 Globální vedoucí postavení vyžaduje větší investice do inovací, zejména ze strany veřejného sektoru, jehož podíl se snížil. EHSV rovněž zdůrazňuje úlohu obchodních a investičních politik při realizaci řešení v oblasti energetiky a klimatu. Je zapotřebí globální systém stanovování cen uhlíku, který by neutrálním a účinným způsobem podporoval zavádění nízkouhlíkových řešení. EHSV vyzývá Komisi, aby aktivně usilovala o zavedení takového mechanismu, který by vyrovnal podmínky pro evropské podniky na vývozních trzích a v oblasti dováženého zboží.

5. Připomínky k mechanismu monitorování a ukazatelům

5.1 Vzhledem k tomu, že hodnocení stavu energetické unie se opírá o určité klíčové ukazatele, je důležité zajistit, aby byly tyto ukazatele co nejvíce relevantní. EHSV vítá záměr Komise dále tyto ukazatele rozvinout, například ukazatele, které měří posilování postavení spotřebitelů. Ve svém stanovisku k první zprávě o stavu energetické unie vyzval EHSV Komisi k tomu, aby mezi kritéria pro hodnocení energetické unie a dopadu transformace energetiky zařadila sociální aspekty.

5.2 V současné době se monitorování primárně opírá o pět pilířů energetické unie a odpovídající cíle v oblasti politiky a regulace. S ohledem na zásadu „you get what you measure“ („dosáhnete toho, co měříte“) upozorňuje EHSV na to, že je nutné monitorovat pokrok při dosahování základních cílů energetické unie, tj. jejich přínosů pro občany a podniky, a v důsledku toho i pro budoucnost EU.

5.3 EHSV proto vyzývá Komisi, aby sledovala vývoj hospodářských činností souvisejících s energetikou s cílem vymezit ekonomickou hodnotu energetické unie. Stejně tak by měl být monitorován pokrok v oblasti pracovních míst souvisejících s energetikou. Tato činnost by měla zahrnovat i posouzení možného „úniku“ investic a pracovních příležitostí.

5.4 Aby se energetická unie více přiblížila občanům, je podle EHSV důležité monitorovat pokrok z hlediska každodenního života spotřebitelů a informovat o něm. Při tom je třeba zohlednit například účty za energii, informace o produktech souvisejících s energií, zavádění místní a decentralizované výroby energie, inteligentní měřicí systémy, dobíjecí stanice pro elektromobily, finanční pomoc pro spotřebitele, kteří vyrábějí energii, pobídky pro energetickou účinnost při renovaci domů atd.

5.5 Aby byly sledovány společenské faktory, bylo by možné monitorovat změny ve vnímání energetické problematiky, například rostoucí obavy týkající se znečišťování ovzduší, stále větší zájem o pracovní příležitosti související s energetikou, důsledky technologického rozvoje a příchod nových aktérů.

5.6 Bylo by také užitečné posuzovat opatření členských států z hlediska toho, zda prosazují soudržnost nebo odchylky na vnitřním trhu a ve vnějších vztazích. Nejvýznamnějším úkolem v tomto ohledu je posoudit důsledky brexitu na energetickou unii.

5.7 A v neposlední řadě je nezbytným aspektem zdokonalování mechanismu monitorování zajištění kvality údajů. Údaje by měly být aktuální, přesné, srovnatelné a spolehlivé, což bude vyžadovat neustálý rozvoj metod jejich shromažďování a zpracovávání.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES

[COM(2017) 8 final – 2017/0002 (COD)]

(2017/C 288/15)

Zpravodaj: **Jorge PEGADO LIZ**

Konzultace	Evropská komise, 26. 4. 2017
Právní základ	čl. 16 odst. 2 SFEU
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	16. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	161/0/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 Komise předmětným návrhem z čistě technicko-právního hlediska všeobecně správným a přiměřeným způsobem účinně splnila potřebu přizpůsobit současný režim **nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001⁽¹⁾ a rozhodnutí Evropského parlamentu, Tady a Komise č. 1247/2002/ES⁽²⁾ týkajících se ochrany osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie** novému obecnému nařízení o ochraně osobních údajů⁽³⁾, které se v celé EU použije ode dne 25. května 2018.

1.2 To nebrání tomu, aby EHSV připomněl obsah svých připomínek a doporučení týkajících se návrhu obecného nařízení o ochraně osobních údajů v současnosti změněného v platné znění obecného nařízení a vyjádřil politování nad skutečností, že v konečném znění nebyly zcela zohledněny, přičemž se s ohledem na rychlý technologický vývoj v této oblasti obává, že jeho opožděné přijetí a vstup v platnost povedou ke zvýšení rizika neoprávněného využívání údajů a zneužívání jejich zpracování a marketingu a že nařízení bude zastaralé již před svým provedením. Vzhledem k tomu, že předmětný návrh představuje přizpůsobení obecného nařízení o ochraně osobních údajů fungování evropských orgánů, uvedené obavy platí obdobně i pro posuzovaný text, zejména pokud jde o nejasnost použitého jazyka, kterému běžný občan jen těžko porozumí.

1.3 EHSV se na druhou stranu domnívá, že to, co se děje v orgánech EU, by mělo sloužit jako příklad pro postupy na vnitrostátní úrovni, a proto požaduje, aby vypracování předmětného návrhu byla věnována mimořádná pozornost.

1.4 EHSV by v tomto směru uvítal, pokud by byly výslovně řešeny prvky, jako je propojení předmětného návrhu se služebním řádem úředníků Evropské unie, řešení situací obtěžování, kyberšikany a tzv. whistleblowingu v orgánech EU, uplatňování návrhu, pokud jde o internet věcí, data velkého objemu a využívání vyhledávačů za účelem přístupu k osobním údajům, jejich vytváření a využívání, jakož i zveřejňování osobních informací na stránkách institucí na sociálních sítích (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn atd.).

⁽¹⁾ Úř. věst. L 8, 12.1.2001, s. 1.

⁽²⁾ Úř. věst. L 183, 12.7.2002, s. 1.

⁽³⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 (Úř. věst. L 119 4.5.2016, s. 1).

1.5 EHSV by rovněž uvítal, pokud by v návrhu byly uvedeny bezpečnostní podmínky počítačových systémů, které budou sloužit jako zařízení pro zpracování údajů, a záruky proti kybernetickým útokům a porušování ochrany těchto údajů nebo jejich únikům, přičemž by se měla zaručit jejich technologická neutralita a nemělo by se spoléhat jen na specifické interní normy jednotlivých služeb. Rovněž by se měl vyjasnit vztah mezi ochranou údajů a bojem proti trestné činnosti a terorismu, aniž by to znamenalo přijímání nepřiměřených nebo zbytečných sledovacích opatření, která by v každém případě podléhala kontrole evropského inspektora ochrany údajů (EIOÚ).

1.6 Dále by uvítal, kdyby byly v návrhu vymezeny dovednosti a typ vzdělání a důvěryhodnosti nezbytné pro jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů, správce nebo zpracovatele v orgánech EU, přičemž musí vždy podléhat kontrole a monitorování EIOÚ.

1.7 EHSV by též s ohledem na specifičnost shromažďovaných údajů, které se přímo týkají soukromého života subjektů údajů, zejména pokud jde o zdraví a daňové a sociální údaje, uvítal, kdyby se tyto údaje omezily na nezbytné minimum potřebné pro příslušné účely a zajistila se maximální ochrana a maximální záruky při zpracování těchto obzvláště citlivých osobních údajů, přičemž by se měly zohlednit nejmodernější mezinárodní normy a vnitrostátní právní předpisy a osvědčené postupy některých členských států.

1.8 EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí, aby se v návrhu výslovně stanovilo posílení prostředků EIOÚ a přidělení dostatečného počtu pracovníků s důkladnými znalostmi a technickými dovednostmi v oblasti ochrany údajů.

1.9 EHSV znovu opakuje, že je třeba, aby se na údaje právnických osob (podniků, nevládních organizací, obchodních společností atd.) zřízených v souladu se zákonem rovněž vztahovala ochrana v oblasti shromažďování a zpracování údajů.

1.10 EHSV ve své analýze konkrétně uvádí několik změn v různých ustanoveních, jež po přijetí přispějí k účinnější ochraně osobních údajů v rámci orgánů EU, a to nejen co se týče úředníků těchto orgánů, ale i milionů evropských občanů, kteří se na ně obracejí, a proto vyzývá Komisi, ale i Evropský parlament a Radu, aby tyto změny zohlednily během konečných úprav návrhu.

2. Odůvodnění a cíle návrhu

2.1 Jak Komise uvedla v příslušné důvodové zprávě, cílem jejího návrhu je **přistoupit ke zrušení nařízení (ES) č. 45/2001** ⁽⁴⁾ a **rozhodnutí č. 1247/2002/ES**, které se týkají ochrany osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie, a to s dvojím cílem:

- chránit základní právo na ochranu údajů;
- zaručit volný pohyb osobních údajů v rámci EU.

2.2 Po dlouhém a složitém vývoji nakonec došlo k tomu, že Rada a Parlament přijaly obecné nařízení o ochraně osobních údajů ⁽⁵⁾, které se v celé EU použije ode dne 25. května 2018. Toto nařízení vyžaduje přizpůsobení různých právních nástrojů ⁽⁶⁾, jako například uvedeného nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES.

2.3 Komise s ohledem na výsledky průzkumů a konzultací se zúčastněnými stranami a hodnotící studie týkající se uplatňování nařízení za posledních 15 let, o kterém rozsáhle informuje, dospěla konkrétně k závěru, že:

- nařízení (ES) č. 45/2001 lze lépe vymáhat ukládáním sankcí evropským inspektorem ochrany údajů (EIOÚ);
- lepší využívání pravomocí dozoru by mohlo vést k lepšímu uplatňování pravidel pro ochranu údajů;

⁽⁴⁾ EHSV přijal stanovisko k tomuto návrhu. (Úř. věst. C 51, 23.2.2000, s. 48).

⁽⁵⁾ Nařízení (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁶⁾ COM(2017) 10 final, COM(2017) 9 final.

- je třeba zjednodušit systém oznámení a předběžných kontrol za účelem zvýšení účinnosti a snížení administrativní zátěže;
- správci údajů by měli přijmout přístup řízení rizika a posuzovat rizika před prováděním operací zpracovávání údajů, aby byly lépe prováděny požadavky týkající se uchovávání a zabezpečení údajů;
- stávající pravidla pro odvětví telekomunikací jsou zastaralá a je nutné sladit tuto kapitolu se směrnicí o soukromí a elektronických komunikacích;
- je třeba objasnit některé základní definice uvedené v nařízení, například definice týkající se identifikace správců údajů v orgánech, institucích a jiných subjektech Unie, definici příjemců a rozšíření povinnosti dodržovat důvěrnost na externí zpracovatele.

2.4 S ohledem na povahu a rozsah změn, které se mají zavést do předchozích právních předpisů, rozhodla Komise o jejich úplném zrušení a nahrazení předmětným nařízením v souladu s ostatními uvedenými předpisy, jež mají vstoupit v platnost zároveň s nařízením (EU) 2016/679, a v souladu s jeho článkem 98.

3. Obecné připomínky

3.1 Z čistě technicko-právního hlediska EHSV v zásadě souhlasí s:

- nezbytností a příhodností předmětné iniciativy;
- zvoleným právním nástrojem – nařízením;
- rozhodnutím úplně zrušit stávající nástroje;
- zvoleným právním základem pro přijetí návrhu;
- prokázáním dodržení kritérií proporcionality, subsidiarity a odpovědnosti;
- jasností a strukturou textu;
- lepší definicí některých pojmů jako platný souhlas;
- prokázanou soudržností s ostatními právními nástroji, s nimiž návrh souvisí, především s nařízením (EU) 2016/679, návrhem nařízení COM(2017) 10 final a samotným sdělením Komise nazvaným Budování evropské ekonomiky založené na datech ⁽⁷⁾;
- možností poprvé zahrnout i výslovné pokuty za případné nedodržování a porušování předpisů;
- posílením pravomocí EIOÚ;
- nezahrnutím této iniciativy do programu REFIT;
- prokázaným úsilím o slučitelnost s dalšími základními právy, konkrétně právy zakotvenými v Listině základních práv Evropské unie, týkajícími se svobody projevu (článek 11 Listiny); ochrany duševního vlastnictví (čl. 17 odst. 2); zákazu diskriminace mimo jiné založené na rase, etnickém původu, genetických rysech, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, zdravotním postižení nebo sexuální orientaci (článek 21); práv dítěte (článek 24); práva na vysoký stupeň péče o lidské zdraví (článek 35); práva na přístup k dokumentům (článek 42) a práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces (článek 47).

⁽⁷⁾ COM(2017) 9 final.

3.2 To není v rozporu s obsahem připomínek a doporučení EHSV týkajících se návrhu obecného nařízení o ochraně osobních údajů ⁽⁸⁾ v současnosti změněného v platné znění obecného nařízení ⁽⁹⁾, které v tomto konečném znění nebyly zcela zohledněny. EHSV se s ohledem na rychlý technologický vývoj v této oblasti obává, že jeho opožděné přijetí a vstup v platnost povedou ke zvýšení rizika neoprávněného využívání údajů a zneužívání jejich zpracování a marketingu a že bude zastaralé již před svým provedením. Jelikož současný návrh představuje přizpůsobení obecného nařízení o ochraně osobních údajů fungování evropských institucí, platí uvedené obavy obdobně i pro posuzovaný text, zejména pokud jde o nejasnost použitého jazyka, kterému běžný občan jen těžko porozumí, a bylo by lepší, kdyby byl předložen a projednán spolu s uvedeným návrhem.

3.3 Na druhou stranu by EHSV uvítal, kdyby se předmětný návrh zabýval určitými tématy, protože to, co se děje v institucích EU, by mělo sloužit jako příklad pro postupy na vnitrostátní úrovni.

3.4 Není předně jasné, zda byl návrh náležitě sklouben se služebním řádem úředníků Evropské unie (nařízení č. 31 EHS ⁽¹⁰⁾), neboť chybí konkrétní normativní ustanovení, která by zaručila, že osobní údaje úředníků a spolupracovníků institucí budou předmětem účinnější ochrany, co se týče jejich naboru, kariérního postupu, období platnosti smlouvy a případných prodloužení a hodnocení.

3.4.1 Když ne v tomto dokumentu, měly by se vytvořit všeobecné předpisy s pravidly týkajícími se zdravotních záznamů úředníků a jejich rodinných příslušníků, ochrany údajů vytvořených nebo využívaných úředníky a příslušných genetických údajů, zpracování a ochrany e-mailových zpráv zasílaných občany úřadům EU nebo zpráv, které si posílají či vyměňují úředníci těchto úřadů mezi sebou a s vnějšími subjekty, a jejich obsahu, jakož i navštívených internetových stránek ⁽¹¹⁾.

3.4.2 Zvláštní přístup by si též zasloužily situace obtěžování v podobě kyberšikany a tzv. whistleblowingu v institucích EU, navzdory ustanovení v článku 68.

3.4.3 EHSV si rovněž klade otázku ohledně podmínek používání předmětného návrhu a nařízení (EU) 2016/679, co se týče internetu věcí, dat velkého objemu a využívání vyhledávačů za účelem přístupu k osobním údajům, jejich vytváření a využívání, jakož i zveřejňování osobních informací na stránkách institucí na sociálních sítích (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn atd.) bez výslovného souhlasu subjektu údajů.

3.5 EHSV by uvítal, kdyby se v návrhu Komise kromě zmínky o důvěrnosti elektronické komunikace v článku 34 návrhu nařízení uvedly bezpečnostní podmínky počítačových systémů, které budou sloužit jako zařízení pro zpracování údajů, a záruky proti kybernetickým útokům a porušování ochrany těchto údajů nebo jejich únikům ⁽¹²⁾, přičemž by se měla zaručit jejich technologická neutralita a nemělo by se spoléhat jen na specifické interní normy jednotlivých služeb. Rovněž by se měl lépe vysvětlit vztah mezi ochranou údajů a bojem proti trestné činnosti a terorismu, aniž by to znamenalo přijímání nepřiměřených nebo zbytečných sledovacích opatření, která by v každém případě podléhala kontrole EIOÚ.

3.6 EHSV zdůrazňuje, že propojení osobních údajů v rámci organizací EU nelze ponechat jen na zásadě odpovědnosti, která se předpokládá v 16. bodě odůvodnění, a vyzývá v tomto směru Komisi, aby zavedla zvláštní pravidlo vyžadující, aby propojení, o které požádá správce nebo obecně zpracovatel, bylo možné uskutečnit jen po schválení ze strany EIOÚ.

3.7 Dále by uvítal, kdyby byly v návrhu vymezeny dovednosti a typ vzdělání a důvěryhodnosti nezbytné pro jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů, správce a zpracovatele v orgánech EU ⁽¹³⁾, aniž by byl dotčen 51. bod odůvodnění a čl. 44 odst. 3 návrhu, přičemž případné porušení jejich pracovních povinností by mělo podléhat skutečně odrazujícím sankcím na disciplinární, občanskoprávní a trestněprávní úrovni, které budou uvedeny v návrhu a vždy budou podléhat kontrole a monitorování EIOÚ.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 90.

⁽⁹⁾ Nařízení (EU) 2016/679.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. 45, 14.6.1962, s. 1385/62 a následné změny.

⁽¹¹⁾ Podobně jako například ve sbírce „Avis et Recommandations de la Commission de la Vie privée de la Belgique sur la vie privée sur le lieu de travail, 01.2013“ [Stanoviska a doporučení belgické komise na ochranu soukromého života týkající se soukromí na pracovišti] (21. ledna 2013).

⁽¹²⁾ Jak se například stanoví v „Recommandation d'initiative relative aux mesures de sécurité à respecter afin de prévenir les fuites de données“ [Doporučení k iniciativě týkající se bezpečnostních opatření, která se musí dodržovat s cílem zabránit úniku údajů], belgická komise na ochranu soukromého života, 1/2013 ze dne 21. ledna 2013.

⁽¹³⁾ Jak je uvedeno například v „Guidelines on Data Protection Officers“ [Pokyny týkající se pověřenců pro ochranu údajů], dokument WP 243 pracovní skupiny zřízené podle článku 29 ze dne 13. prosince 2016.

3.8 Ačkoli EHSV uznává, že předmětný návrh představuje zvýšení úrovně ochrany oproti současnému nařízení (ES) č. 45/2001, s ohledem na specifičnost shromažďovaných údajů, které se přímo týkají soukromého života subjektů údajů, zejména pokud jde o zdraví, daňové a sociální údaje, by uvítal, kdyby se údaje v návrhu omezily na nezbytné minimum potřebné pro příslušné účely a zajistila se maximální ochrana a maximální záruky při zpracování osobních údajů, přičemž by se měly zohlednit nejmodernější mezinárodní normy a vnitrostátní právní předpisy a osvědčené postupy některých členských států⁽¹⁴⁾.

3.9 I když si je EHSV vědom, že nařízení (EU) 2016/679 se stejně jako předmětný návrh týká jen údajů, u nichž jsou subjekty údajů fyzickými osobami, znovu opakuje, že je třeba, aby se na údaje právnických osob (podniků, nevládních organizací, obchodních společností atd.) zřízených v souladu se zákonem rovněž vztahovala ochrana v oblasti shromažďování a zpracování údajů.

4. Zvláštní připomínky

4.1 S ohledem na základní zásady ochrany soukromého života zakotvené v Listině základních práv Evropské unie a na zásady proporcionality a předběžné opatrnosti vyplynulo ze zvláštní analýzy textu návrhu několik pochybností a výhrad.

4.2 Článek 3

V odst. 2 písm. a) se „orgány a subjekty Unie“ definují jako orgány, instituce a jiné subjekty Unie zřízené Smlouvou o Evropské unii, Smlouvou o fungování Evropské unie nebo Smlouvou o Euratomu nebo na základě těchto smluv. EHSV si klade otázku, zda tato definice zahrnuje též pracovní skupiny, poradní rady, výbory, platformy, skupiny ad hoc atd., jakož i mezinárodní informační sítě, jejichž jsou orgány součástí, ale nevlastní je.

4.3 Článek 4

4.3.1 S ohledem na skutečnost, že se předmětné nařízení vztahuje na údaje zpracovávané v prostředí orgánů EU, by EHSV uvítal výslovné uvedení zásady zákazu diskriminace, pokud jde o zpracovávané údaje.

4.3.2 Pokud jde o čl. 4 odst. 1 písm. b), zpracování pro účely archivace ve veřejném zájmu, pro účely vědeckého či historického výzkumu nebo pro statistické účely by mělo podléhat předchozímu schválení ze strany evropského inspektora ochrany údajů, které v článku 58 stanoveno není.

4.3.3 Dále se domnívá, že by mělo existovat výslovné ustanovení rovnocenné současnému článku 7 nařízení (ES) č. 45/2001 týkající se předávání údajů mezi orgány EU.

4.4 Článek 5

4.4.1 EHSV nechápe, proč není čl. 5 odst. 1 písm. b) návrhu nařízení v souladu s ustanovením odstavce 2 tohoto článku, na rozdíl od čl. 6 písm. c) a e), která jsou obě v souladu s ustanoveními článku 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

4.4.2 EHSV se domnívá, že do písmene d) by se mělo doplnit, že souhlas musí podléhat zásadě dobré víry.

4.5 Článek 6

4.5.1 Uplatňování tohoto článku musí vždy podléhat schválení ze strany evropského inspektora ochrany údajů.

4.5.2 V těchto případech musí být při shromažďování údajů nebo v okamžiku přijetí nového rozhodnutí vždy předem informován subjekt údajů, aby mohl případně požádat o opravu, výmaz nebo omezení tohoto zpracování údajů či proti němu vznést námitku.

⁽¹⁴⁾ Viz např. portugalský zákon o ochraně údajů (zákon č. 67/98 ze dne 26. 10. 1998).

4.6 Článek 8

4.6.1 EHSV se domnívá, že výjimka z pravidla platnosti souhlasu dětí mladších 16 let (ve věku 13 až 16 let), která je již sama o sobě absurdní, je přípustná pouze v členských státech z kulturních důvodů v rámci vnitrostátního práva (článek 8 obecného nařízení o ochraně osobních údajů), ale nesmí být přijata jako pravidlo pro orgány EU (čl. 8 odst. 1), které stanovuje hranici 13 let.

4.6.2 Na druhé straně není specifikováno, jakým způsobem má EIOU věnovat dětem „zvláštní pozornost“ stanovenou v čl. 58 odst. 1 písm. b), zejména v případech zpřístupňování údajů ze seznamů uživatelů stanovených v článku 36 veřejnosti.

4.7 Článek 10

4.7.1 V odstavci 1 by se měla též doplnit stranická příslušnost (která není totéž co politický názor) a soukromý život.

4.7.2 V odst. 2 písm. b) by se mělo uvést, že i za účelem plnění povinností a výkonu zvláštních práv subjektu údajů by měl být tento subjekt údajů vždy předem informován.

4.7.3 V odst. 2 písm. d) by se mělo uvést, že zpracování lze provádět pouze se souhlasem subjektu údajů.

4.7.4 Písmeno e) by mělo představovat výjimku, pouze pokud lze z prohlášení subjektu údajů oprávněně vyvodit jeho souhlas se zpracováním údajů.

4.8 Článek 14

Vzhledem k tomu, že orgány EU nejsou oprávněny vybírat poplatky za poskytování služeb, mělo by se odmítnutí vyhovět žádosti využívat jen jako krajní prostředek.

4.9 Články 15, 16 a 17

4.9.1 V případě dalších informací stanovených v čl. 15 odst. 2 je třeba ještě doplnit požadavek, aby byl subjekt údajů informován o tom, zda je odpověď správce povinná nebo dobrovolná, a o možných důsledcích neposkytnutí odpovědi.

4.9.2 V případě shromažďování údajů v rámci otevřených sítí musí být subjekt údajů informován vždy, když může dojít k tomu, že se budou jeho údaje pohybovat na sítích, aniž by byly zaručeny bezpečnostní podmínky a hrozí riziko, že je uvidí a budou neoprávněně používat třetí strany.

4.9.3 Právo stanovené v čl. 17 odst. 1 by se mělo nabývat svobodně a bez omezení, v přiměřených intervalech, rychle nebo bezprostředně a bez nákladů.

4.9.4 EHSV navrhuje, aby byl subjekt údajů též povinně informován o potvrzení toho, zda se údaje, které se jej týkají, zpracovávají, nebo ne.

4.9.5 Informace uvedené v čl. 17 odst. 1 by se měly poskytovat snadno pochopitelným, jasným a srozumitelným způsobem, zejména pokud se týkají zpracovávaných údajů a jakýchkoli informací o původu těchto údajů.

4.10 Článek 21

Skutečnost, že z tohoto návrhu nařízení byla vynechána táž ustanovení, která jsou uvedena v čl. 21 odst. 2 a 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, je chápána tak, že to znamená, že údaje nebudou moci být nikdy zpracovány za účelem přímého marketingu, což by bylo chvályhodné, ale nejistota tohoto výkladu by se měla ve znění předpisu výslovně objasnit.

4.11 Článek 24

4.11.1 EHSV se domnívá, že do odst. 2 písm. c) by se mělo doplnit, že k danému souhlasu dochází až po výslovném informování subjektu údajů o důsledcích rozhodnutí na právní účinky, které se jej týkají, protože pouze za této podmínky se bude jednat o náležitě informovaný souhlas.

4.11.2 Pokud jde o odstavec 3, EHSV se domnívá, že vhodná opatření by měl vymezit evropský inspektor ochrany údajů, a nikoli správce údajů.

4.12 Článek 25

4.12.1 EHSV se obává, že znění článku 25 návrhu nařízení představuje příliš volný výklad článku 23 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, pokud jde o rozsah omezení týkajících se uplatňování předpisů, ve kterých se stanoví základní práva subjektu údajů, a doporučoval by jeho kritický přezkum na základě důkladné analýzy, jež by mohla případně omezit několik písmen tohoto článku, zejména co se týče omezení práva na důvěrnost informací v sítích elektronických komunikací stanovenou v článku 7 Listiny základních práv, která je zohledněna v současné směrnici o soukromí a elektronických komunikacích a zachována v návrhu nařízení, jenž se posuzuje v jiném stanovisku EHSV.

4.12.2 EHSV se otevřeně staví proti možnosti uvedené v čl. 25 odst. 2, kterou je možnost orgánů a institucí Unie omezit uplatňování omezení práv subjektů údajů, které nevyplývají z právních aktů, jež tato omezení výslovně umožňují. Totéž platí pro článek 34.

4.13 Článek 26

Je třeba upřesnit, že správci osobních údajů, zpracovatelé, ale i osoby, které se při výkonu své funkce seznámí se zpracovávanými osobními údaji, jsou povinni zachovat služební tajemství, a to i po ukončení své funkce a po přiměřenou dobu.

4.14 Články 29 a 39

Jelikož je jisté a správné, že ustanovení čl. 24 odst. 3 a článku 40 a následujících článků obecného nařízení o ochraně osobních údajů nebyla zahrnuta do návrhu nařízení (kodexy chování), jak se výslovně uvádí v úvodu v části týkající se článku 26, nezdá se být vhodné, že se v čl. 29 odst. 5 a čl. 39 odst. 7 návrhu nařízení připouští, že za dostatečnou záruku vykonávání funkcí zpracovatele, který není orgánem nebo subjektem Unie, lze považovat pouhé dodržování kodexu chování uvedeného v článku 40 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

4.15 Článek 31

EHSV se domnívá, že pouhá „možnost“ stanovená v čl. 31 odst. 5 by se měla spíše změnit na „povinnost“ uchovávat záznamy o zpracování v centrálním rejstříku, který bude veřejně přístupný.

4.16 Článek 33

EHSV dále navrhuje, aby správce a zpracovatel měli povinnost provádět kontrolu datových nosičů, kontrolu zadávání, využívání a předávání údajů, čímž by měli:

- zabránit všem nepovolaným osobám v přístupu k zařízení používanému ke zpracování údajů;
- zabránit neoprávněnému čtení, kopírování, měnění nebo mazání nosičů údajů;
- zamezit veškerým neoprávněným zadáváním údajů, jakož i seznámení se s uloženými osobními údaji, jejich úpravám nebo výmazům;
- zabránit neoprávněným osobám v použití automatizovaných systémů zpracování údajů prostřednictvím zařízení pro přenos údajů;
- zaručit ověřování subjektů, kterým lze osobní údaje předat;
- zaručit, že oprávněné osoby mohou mít přístup pouze k údajům podléhajícím předchozímu schválení.

4.17 Článek 34

EHSV očekává, že tento článek bude v souladu s ustanoveními souvisejícími s návrhem nařízení o ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a že orgány a subjekty EU budou podléhat kontrole ze strany EIOÚ, pokud jde o zachování důvěrnosti v elektronických komunikacích.

4.18 Článek 42

EHSV se obává, že výraz „po (přijetí)“ uvedený v odst. 1 lze chápat jako povinnost konzultace až po schválení aktu, a vylučuje tedy – i neformální – konzultaci, která je nyní možná.

4.19 Článek 44

EHSV chápe, že pověřenci pro ochranu údajů mají být v zásadě jmenováni pouze úředníci. Ve výjimečných případech, kdy to nebude možné, musejí být nicméně přijati v souladu s pravidly pro zadávání veřejných zakázek na poskytování služeb a po posouzení ze strany EIOÚ.

4.20 Článek 45

4.20.1 Bez ohledu na výše uvedené a pokud není pověřenec pro ochranu údajů úředníkem, lze ho na základě povahy jeho funkce kdykoli odvolat, schválí-li to EIOÚ (čl. 45 odst. 8 nařízení).

4.20.2 Domnívá se, že délka jeho funkčního období by měla být pevně stanovena na pět let, přičemž by mělo být možné ji prodloužit jen jednou.

4.21 Článek 56

Z nedávných a dobře známých událostí zahrnujících vysoké funkcionáře orgánů vyplývá, že by se měly stanovit dočasné neslučitelnosti a překážky pro výkon některých funkcí, a to zejména v soukromých podnicích, a sice po přiměřenou dobu po skončení jejich mandátu.

4.22 Článek 59

V některých jazycích, především v anglickém znění, je výraz „actions“ použitý v odstavci 5 příliš omezující a měl by se nahradit výrazem „proceedings“ (v české verzi je daný výraz přeložen správně).

4.23 Článek 63

Pokud jde o odstavec 3 a s ohledem na citlivost předmětu návrhu se EHSV domnívá, že by se měla změnit zásada tichého zamítnutí, a evropský inspektor ochrany údajů by tedy měl mít povinnost výslovně odpovídat na všechny stížnosti, které mu jsou předloženy, přičemž v případě, že by tak neučinil, by se považovaly za přijaté.

4.24 Článek 65

Podobně jako ve stanovisku EHSV k původnímu návrhu nařízení (EU) 2016/679 se zdůrazňuje, že je třeba, aby se v tomto návrhu při zmínce v článku 67 stanovila možnost reagovat na základě porušení ochrany osobních údajů prostřednictvím skupinové akce, aniž by byl zapotřebí individuální mandát, přičemž by se mělo obecně zohlednit, že pokud dojde k tomuto porušení, není postižena jen jedna osoba, ale více osob, jejichž počet často nelze určit.

4.25 V návrhu nařízení je uvedeno obrovské množství nejednoznačných nebo subjektivních výrazů a pojmů, které by bylo vhodné přezkoumat a nahradit. Jde například o výrazy „pokud je to možné“, „je-li to možné“, „bez zbytečného odkladu“, „vysoké riziko“, „řádně“, „přiměřená lhůta“, „obzvláště důležité“.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/59/ES o výchozí kvalifikaci a pravidelném školení řidičů některých silničních vozidel pro nákladní nebo osobní dopravu a směrnice 2006/126/ES o řidičských průkazech

[COM(2017) 47 final – 2017/0015 (COD)]

(2017/C 288/16)

Zpravodaj: **Pasi MOISIO**

Konzultace	Rada Evropské unie, 20.2.2017 Evropský parlament, 1.3.2017
Právní základ	článek 91 SFEU
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	16.5.2017
Přijato na plenárním zasedání	31.5.2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	185/0/0
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV uznává, že směrnice o kvalifikaci a pravidelném školení řidičů těžkých nákladních vozidel ⁽¹⁾ měla i přes určité nedostatky obecně pozitivní dopad na oblast silniční dopravy v Evropě. Vytvoření harmonizovaného systému školení přispělo ke zlepšení schopnosti profesionálních řidičů vykonávat svou práci, byla zavedena jednotná úroveň služeb v odvětví silniční dopravy a zvýšila se atraktivita odvětví pro nové subjekty.

1.2 EHSV zastává názor, že projednávaný návrh ⁽²⁾ na změnu směrnice má potenciál dále upevnit zásadu volného pohybu v EU a stát se dalším krokem směrem ke zdravějšímu a otevřenějšímu dopravnímu trhu v EU, který se opírá o spravedlivou hospodářskou soutěž a lze nad ním zajišťovat dohled účinnějším a rovnějším způsobem.

1.3 EHSV schvaluje cíle stanovené v pozměňující směrnici o kvalifikaci a pravidelném školení řidičů, totiž zlepšit bezpečnost silničního provozu v Evropě a bezpečnost a ochranu zdraví profesionálních řidičů při práci. Výbor poukázal zejména na to, že v posledních několika letech bylo v oblasti bezpečnosti silničního provozu dosaženo vynikajících výsledků, a tudíž naléhavě žádá Komisi, aby pokračovala v opatřeních k posílení tohoto pozitivního trendu.

1.4 EHSV vítá taktéž cíl směrnice, kterým je harmonizace a zjednodušení správních postupů v různých členských státech, aby školení a programy pro řidiče prováděné podle směrnice v kterémkoli členském státě byly takto uznávány a vzájemně schvalovány, aniž by existoval širší prostor pro výklad nebo zvláštní dodatečné požadavky. Chtěl by nicméně poukázat na to, že vzájemné uznávání školení a výcviku vyžaduje naprostou jednotnost, pokud jde o rozsah a kvalitu školení pořádaných v jednotlivých členských státech. K zaručení tohoto záměru bude nutný účinnější dohled a užší spolupráce mezi Evropskou komisí a orgány členských států.

⁽¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/59/ES (Úř. věst. L 226, 10.9.2003, s. 4) (není k dispozici v češtině).

⁽²⁾ COM(2017) 47 final.

1.5 Padělané průkazy jednotlivých řidičů uvádějící stávající odbornou kvalifikaci a padělaná osvědčení o absolvovaném školení, které ve skutečnosti nebylo dokončeno, narušují hospodářskou soutěž na trhu dopravy a poškozují zájmy profesionálních řidičů, kteří dodržují pravidla. EHSV požaduje, aby byl vytvořen spolehlivý systém, který zaručí pravost řidičských průkazů a průkazů kvalifikace řidiče. Vzhledem k doporučením předloženým v odstavci 1.4 je do budoucna třeba posílit dohled nad schválenými školicími zařízeními, která působí v jednotlivých zemích, aby bylo možné ověřit v každém jednotlivém případě rozsah a kvalitu nabízených školení.

1.6 Kromě toho je nanejvýš důležité zvýšit soulad a jednotnost právních předpisů EU pro jedinou cílovou skupinu a odvětví, v tomto případě pro profesionální řidiče těžkých nákladních vozidel. To zvyšuje jak právní ochranu jednotlivců činných v oblasti působnosti směrnice, tak obecnou důvěryhodnost předpisů EU.

1.7 Revize směrnice má tento předpis více sladit s posledními obecnými trendy, které jsou pro odvětví dopravy vysoce relevantní, jako je digitalizace a dekarbonizace. EHSV tento přístup podporuje a upozorňuje, že ačkoli se doprava rychle automatizuje a robotizace se v tomto odvětví stále více prosazuje, je nutné mít neustále na paměti ústřední úlohu lidského faktoru. Je tudíž třeba v souvislosti se školením řidičů uznat narůstající potřebu digitálních dovedností, jakož i význam kvalifikace řidičů v oblasti dosahování nízkouhlíkových cílů.

1.8 Klíčovou úlohou v oblasti upravené směrnicí je zajistit, aby pravidelné školení vyhovovalo zejména individuálním potřebám profesionálních řidičů, a přizpůsobit jeho obsah tak, aby poskytovalo optimální podporu pro konkrétní úkoly každého řidiče. Směrnice by tudíž měla umožňovat pružnost a volné uvážení z hlediska obsahu vybraných pravidelných školení a způsobů provádění těchto školení.

1.9 EHSV zdůrazňuje, že během školení by měla existovat jednotná příležitost řídit vozidlo ještě před získáním výchozí kvalifikace. Je důležité zajistit, aby účastníci školení měli nadále právo řídit také vozidla používaná v obchodní přepravě, což je nutné například k tomu, aby bylo možné v podnicích zajišťovat pod vedením a dohledem odbornou přípravu na pracovišti, a aby tato činnost byla akceptována jako součást školení pro získání výchozí kvalifikace. Revidovaná směrnice by toto právo neměla odírat. Zároveň by však mělo být zaručeno, aby právo kombinovat činnosti obchodní přepravy se školením nevedlo k nezdravé konkurenci v odvětví dopravy nebo neoslabilo postavení pracovníků v tomto odvětví.

1.10 Návrh Komise je v zásadě dobře vyvážený a představuje krok správným směrem, EHSV by nicméně chtěl navrhnout určité konkrétní změny, doplnění a náměty, které by dle našeho názoru dále posílily způsob provádění návrhu v praxi a jeho uplatňování v oblasti školení řidičů. Tyto návrhy jsou podrobněji uvedeny v obecných a konkrétních připomínkách níže.

2. Souvislosti předložení stanoviska

2.1 Směrnice 2003/59/ES byla v celé EU prováděna v období let 2007 až 2009. Vyžaduje, aby všichni profesionální řidiči nákladních vozidel nebo autobusů a autokarů na území EU, kteří pracují pro přepravní společnosti registrované v členských státech EU, jakož i samostatně výdělečně činní řidiči, kteří pracují jako profesionální řidiči v sektoru obchodní přepravy, absolvovali povinné základní školení, a získali tak požadovanou kvalifikaci.

2.2 Směrnice 2003/59/ES rovněž zavedla zásadu celoživotního učení jako součásti práce profesionálního řidiče, neboť stanovila určitý objem pravidelného školení v pravidelných intervalech, které má udržovat odborné dovednosti.

2.3 Evropská komise odhaduje, že v 28 členských státech pracuje pro dopravní společnosti celkem přibližně 3,6 mil. řidičů nákladních vozidel nebo autobusů a autokarů (2,8 mil. řidičů nákladních vozidel a 0,8 mil. řidičů autobusů a autokarů), kteří spadají do oblasti působnosti uvedené směrnice ⁽³⁾.

⁽³⁾ SWD(2017) 27 final – pracovní dokument útvarů Komise – Posouzení dopadů, 1. února 2017, s. 10 (není k dispozici v češtině).

2.4 Objem základního školení činí 140 nebo 280 hodin v závislosti na věku řidiče a případné předchozí kvalifikaci. Každý řidič musí absolvovat nejméně 35 hodin pravidelného školení za pět let.

2.5 Na základě velkého počtu zpráv pokrývajících širokou oblast a posouzení dopadů, které si Komise v posledních letech vyžádala, bylo určeno několik prvků, které vyžadují revizi. Byly také zaznamenány problémy a rozdíly při uplatňování a ve výkladech směrnice v různých členských státech.

2.6 Ve veřejné konzultaci, která byla provedena s ohledem na revizi směrnice ⁽⁴⁾, Komise obdržela téměř 400 odpovědí od profesionálních řidičů, přepravních společností a pracovníků v dopravě, jakož i od organizací zastupujících jejich zaměstnavatele v různých členských státech.

2.7 Jak konzultace, tak různé zprávy přinesly tatáž zjištění týkající se problémů se směrnicí. Komise je přesvědčena, že existuje obecné povědomí o problémech, které se vyskytují v každodenní praxi v nákladní i osobní silniční dopravě, a že tyto problémy jsou považovány za faktor, který brání jednotnému a rovnému provozování činnosti na trhu dopravy v EU.

2.8 Problémy lze rozdělit do tří kategorií ⁽⁵⁾:

- ne vždy dochází ke vzájemné uznávání školení a výcviku;
- obsah školení ne vždy zcela odpovídá potřebám jednotlivých řidičů v oblasti školení z hlediska náplně jejich pracovní činnosti;
- existují rozdíly a obtíže při výkladu povolených výjimek z oblasti působnosti směrnice, které vedly k právní nejistotě pro profesionální řidiče.

2.9 Kromě výše jmenovaných problémů jsou zjevné závažné nesrovnalosti a rozpory ve stanovení požadavků na minimální věkovou hranici mezi směrnicí o výchozí kvalifikaci a pravidelném školení řidičů a obecnými ustanoveními o řidičských oprávněních, která stanoví směrnice o řidičských průkazech. Ty v členských státech způsobily skutečné problémy a je třeba neprodleně nalézt řešení.

2.10 Podle Komise je dalším argumentem pro revizi směrnice cíl spočívající v lepší a jednodušší právní úpravě v souladu se zásadami Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (REFIT).

2.11 Má se za to, že revize směrnice zajistí její vyjasnění, zlepší jednotnost a vytvoří nová pracovní místa v odvětví dopravy, které zahrnuje i malé a střední podniky. Komise je přesvědčena, že díky řešení zjištěných problémů a odpovídající revizi směrnice bude možné dosáhnout značných úspor nákladů pro řidiče i jejich zaměstnavatele.

3. Obecné připomínky

3.1 V současné době se členské státy ve věci výchozí kvalifikace řidičů musí rozhodnout mezi dvěma alternativními metodami provádění na vnitrostátní úrovni: 1) absolvování kurzu a kratší zkouška, nebo 2) jen delší zkouška. EHSV upozorňuje na rozdíly jednotlivých úrovní kvalifikace a s cílem zvýšit flexibilitu a možnost výběru doporučuje, aby byla směrnice také aktualizována tak, že do ní bude začleněno výslovné právo na souběžné uplatňování obou modelů ⁽⁶⁾.

3.2 V praktickém školení profesionálních řidičů je důležité zdůraznit tematické oblasti týkající se bezpečnosti dopravy a silničního provozu a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zlepšení digitálních znalostí a dovedností a výuky způsobů řízení, které nepoškozují životní prostředí, účinně využívají palivo a předvídají situaci.

⁽⁴⁾ Závěry konzultace viz: https://ec.europa.eu/transport/road_safety/sites/roadsafety/files/pdf/consultations/cpc_main_conclusions.pdf.

⁽⁵⁾ Pracovní dokument útvarů Komise SWD(2017) 26 final: Souhrn posouzení dopadů – Průvodní dokument k návrhu směrnice, kterou se mění směrnice 2003/59/ES a směrnice 2006/126/ES.

⁽⁶⁾ COM(2012) 385 final, tabulka 1, s. 6.

3.3 Při posuzování této problematiky je důležité mít na paměti hlavní nedostatek, na který upozornili profesionální řidiči a ostatní aktéři v odvětví dopravy během konzultací, a sice že obsah školení ne vždy odpovídá individuálním potřebám řidiče v oblasti školení z hlediska náplně jeho pracovní činnosti. Obsah školení proto musí být upravován individuálně, aby se lépe přizpůsobil každému řidiči. EHSV poukazuje na to, že tento postup jednak zvýší atraktivitu školení a jednak bude profesionální řidiče motivovat k učení.

3.4 Pokud je tedy cílem nové směrnice stanovit povinnost zařazování určitých tematických oblastí do programů výchozího školení a/nebo pravidelného školení profesionálních řidičů, měly by být tyto tematické oblasti vymezeny s co největší pružností, obecností a volností a se zohledněním názorů EHSV uvedených v odstavci 3.1 výše.

3.5 Vzhledem k tomu, že profesionální řidiči těžkých vozidel musí z důvodu své práce podle právních předpisů EU často absolvovat i jiné druhy školení, bylo by smysluplné, aby byla tato školení komplexněji schvalována jako součást pravidelného školení podle směrnice o kvalifikaci a požadavcích na školení řidičů. Tím by se předešlo překrývání školení, omezila by se byrokracie a ušetřily peníze a rovněž by se posílila motivace řidičů k účasti na školení.

3.6 Revidovaná směrnice stanoví možnost absolvovat pravidelné školení formou elektronického učení. EHSV se k této možnosti staví kladně a považuje ji za zásadní zlepšení v oblasti školení profesionálních řidičů. Toto školení samo o sobě zvyšuje digitální dovednosti a pomáhá zvláště provozovatelům ve vzdálených regionech. Elektronické učení přibližuje školení jejich účastníkům, kteří nemusí za tradičními formami odborné přípravy cestovat na vzdálenost, jež může být často značná.

3.7 Je politováníhodné, že Komise neumožnila rozdělení sedmihodinového dne školení na části, ale že školení se musí stále uskutečňovat v jednom bloku. Pro řidiče a přepravní společnosti to představuje skutečný problém. Koordinovat práci a školení, zlepšovat výsledky učení a zajišťovat možnosti elektronického učení vyžaduje větší flexibilitu. Pro dosažení cílů pravidelného školení je nezbytné zajistit celkem 35 hodin školení, nikoli uskutečnit sedmihodinové školící bloky. Toto doporučení by sloužilo i k dosahování cílů programu REFIT.

3.8 Dosažené dovednosti jsou prokazovány zvláštním průkazem kvalifikace řidiče nebo uvedením platných kvalifikací pomocí kódu EU, který tyto kvalifikace prokazuje, v řidičském průkazu. Tyto možnosti jsou ponechány na uvážení členských států. Jako stále větší praktický problém se ukazují padělané doklady. EHSV proto doporučuje, aby byla neprodleně zřízena databáze na úrovni EU, v níž by různé subjekty mohly v reálném čase zkontrolovat, že odborné kvalifikace řidiče jsou skutečně platné. To by bylo možné provést začleněním údajů o odborných kvalifikacích do systému RESPER⁽⁷⁾, který sdílí údaje z vnitrostátních řidičských průkazů mezi členskými státy. Orgány členských států by tak mohly souběžně zjistit platnost řidičských oprávnění i odborných kvalifikací.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV naléhá, aby byly neprodleně odstraněny rozpory týkající se požadavků na minimální věkovou hranici mezi směrnicí EU o řidičských průkazech⁽⁸⁾ a směrnicí o výchozí kvalifikaci a pravidelném školení řidičů. Za tímto účelem se navrhuje zařadit do směrnice o řidičských průkazech výjimku, na jejímž základě by bylo možné vydávat řidičské průkazy v souladu s věkovými hranicemi, které stanoví směrnice 2003/59/ES.

4.2 Podle názoru EHSV je nezbytné zajistit, aby výjimky z oblasti působnosti, které mají být do směrnice začleněny, byly rovněž ve všech ohledech totožné s výjimkami⁽⁹⁾ týkajícími se řidičů těžkých vozidel, které jsou uvedeny v nařízení o dobách řízení a dobách odpočinku⁽¹⁰⁾. Ačkoli zde bylo aktuálním návrhem na změnu směrnice dosaženo určitého pokroku, stále existují rozdíly mezi výjimkami stanovenými ve výše uvedených předpisech. Nebudou-li seznamy výjimek plně harmonizovány, nebudou zcela odstraněny ani nesrovnalosti a rozpory mezi těmito předpisy týkajícími se profesionálních řidičů.

⁽⁷⁾ <https://www.eucaris.net/kb/resper/>.

⁽⁸⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/126/ES (Úř. věst. L 403, 30.12.2006, s. 18).

⁽⁹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 (Úř. věst. L 102, 11.4.2006, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Nařízení (ES) č. 561/2006, články 3 a 13 (Úř. věst. L 102, 11.4.2006, s. 1).

4.3 Ačkoli je cíl spočívající ve zlepšení bezpečnosti silničního provozu velmi vítaný, EHSV má výhrady k požadavku aktuálního návrhu směrnice, aby byl do pravidelného školení zahrnut nejméně jeden předmět týkající se výhradně bezpečnosti silničního provozu (v praxi v jednom z pěti dnů pravidelného školení). Namísto toho by bylo možné tento požadavek v souladu s návrhem směrnice ⁽¹¹⁾ formulovat a doplnit tím, že do pravidelného školení bude zařazen nejméně jeden den školení, který *klade zvláštní důraz na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, bezpečnost a ochranu zdraví při práci a hospodárnou spotřebu pohonných hmot*. Tím by se zajistilo, aby každý program školení profesionálních řidičů v EU obsahoval způsoby řízení, které účinně využívají palivo a předvídají situaci. Tyto oblasti jsou nedílnou součástí bezpečnosti silničního provozu.

4.4 V několika členských státech je nezbytnou součástí školení pro získání výchozí kvalifikace řidičů odborná příprava na pracovišti. Během této přípravy řidič plní praktické povinnosti v rámci obchodní přepravy pod vedením a dohledem. Tato možnost by měla být zachována, aby bylo zajištěno, že se řidiči seznámí s danou prací již během svého školení, a aby tak bylo plně zaručeno, že nové subjekty v odvětví budou mít odborné dovednosti. EHSV je tudíž důrazně proti změně obsažené v návrhu směrnice, která by bránila řidičům pracovat v obchodní přepravě v době jejich školení pro získání výchozí kvalifikace. Je však třeba zdůraznit, že toto právo pracovat v obchodní přepravě musí být vždy nedílnou součástí školení (pod dohledem) a nemělo by za žádných okolností narušit hospodářskou soutěž ani způsobit sociální dumping.

4.5 EHSV vítá v pozměněné směrnici uvedenou možnost schvalovat povinná školení na základě jiných předpisů EU (např. doplňkové školení ke zvyšování povědomí o problematice zdravotního postižení pro účely osobní přepravy, školení týkající se přepravy nebezpečných věcí (ADR) a přepravy zvířat) v délce do sedmi hodin nebo jednoho dne, jako součást pravidelného školení. Je však důležité tuto možnost rozšířit tak, aby umožňovala několik dnů školení, aby se předcházelo překrývání a snížily se náklady. Vícenásobné požadavky na školení nejsou v souladu se zásadami lepší a jednodušší právní úpravy a nezaručují rovné zacházení s řidiči, kteří pracují v různých odvětvích dopravy a z nichž někteří mají povinnost se neustále účastnit nejen pravidelných školení podle směrnice, ale i dalších statutárních školení týkajících se jejich náplně práce.

4.6 Návrh změny směrnice by přesto povoloval elektronické učení jako metodu, s jejíž pomocí by bylo možné nezávisle absolvovat jak část výchozí kvalifikace, tak i pravidelného školení. Tato změna je v zásadě velmi vítaná, EHSV se však domnívá, že maximální objem elektronického učení by měl být stanoven přesněji, aby neurčité vymezení „částečně“ v návrhu nevedlo k velmi odchýlným výkladům a praxi v různých členských státech.

4.7 Podle názoru EHSV je naprosto nezbytné umožnit rozdělení jednoho dne pravidelného školení do více částí. Návrh směrnice to bohužel nestanoví a existuje reálné riziko, že to povede k rozporům. Vzhledem k tomu, že část školení lze provádět formou elektronického učení, mělo by existovat pružné řešení, například rozdělit jedno sedmihodinové školení téhož předmětu tak, aby část školení proběhla v jeden den jako školení ve třídě nebo jako praktické cvičení a druhá část pokračovala v jiný den formou elektronického učení. Je to nezbytné i proto, že různá školicí zařízení se často nacházejí na různých místech.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹¹⁾ Směrnice 2003/59/ES, čl. 7 odst. 1 (Úř. věst. L 226, 10.9.2003, s. 4).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Společné sdělení Evropské komise a vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Evropskému parlamentu a Radě Směrem ke strategii EU pro mezinárodní kulturní vztahy

[JOIN(2016) 29 final]

(2017/C 288/17)

Zpravodaj: **Luca JAHIER**

Konzultace	Evropská komise, 23. 9. 2016
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Vnější vztahy
Přijato ve specializované sekci	2. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	165/0/0
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 Kultura hraje za současné globální politické situace, kdy je opět ohroženo respektování lidských práv, tolerance, spolupráce a vzájemná solidarita, důležitou roli. EHSV tudíž vítá společné sdělení, z něhož je patrné jednoznačné pochopení dopadu kultury a které podává působivý přehled stávajících programů na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni a upozorňuje na možné oblasti činnosti ohledně mezinárodní kulturní výměny.

1.2 EHSV nyní vyzývá k uskutečnění dalšího kroku – od dokumentu „směrem ke strategii EU“ k přijetí a následnému provedení jasné strategie a akčního plánu. Akční plán by měl reagovat na čtyři strukturální potřeby: zajistit jasnou správu na úrovni EU, usilovat o koordinaci činností a poskytnout doplňkovou podporu na úrovni členských států, vyjasnit finanční aspekty a podporovat sítě vzájemně provázaných kulturních činitelů zastupujících prosperující kulturní občanskou společnost.

1.3 EHSV požaduje, aby byla kultura uznána jako čtvrtý pilíř udržitelného rozvoje, na stejné úrovni jako ekonomický, sociální a environmentální pilíř, aby tak bylo umožněno plné uznání významu kultury pro udržitelnost.

1.4 EHSV je potěšen tím, že byla kultura označena za jeden z nezbytných předpokladů pro mír a stabilitu. Kultura má tedy klíčový význam při naplňování hlavního cíle Evropské unie, tj. „podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel“ (článek 3 SEU). EHSV proto vyzývá EU, aby se na základě vlastních zkušeností v Evropě ujala vedoucí úlohy při uskutečňování, ochraně a prosazování míru na celém světě.

1.4.1 Mohlo by to být podpořeno například vypracováním experimentálních iniciativ, jako je nová iniciativa „White Dove“, na základě úlohy EU v mírovém procesu v Severním Irsku, čímž by se strategiím řešení konfliktů dodal tolik potřebný prvek kultury a budování míru.

1.4.2 Prosazování kultury jakožto pilíře míru a stability musí jít ruku v ruce s upozorňováním na svobodu uměleckého projevu jakožto lidské právo a s podporou globálních iniciativ na ochranu práv umělců, ale také s dalším rozvojem takovýchto iniciativ na evropské úrovni.

1.4.3 EHSV je si vědom toho, že může dojít ke zneužití a zmanipulování kultury za účelem posílení autoritativní, populistické či jiné politické agendy. Výměny v rámci EU umožňují vyjadřovat názory četných zúčastněných stran a pluralitní přístupy a jsou prosté prvku kontroly, který je typický pro propagandu. Kultura bude vzhledem k tomu, že je založená na mimořádném bohatství pramenícím z různorodosti, přirozeně bojovat proti populistickým tendencím a státem vedené kulturní propagandě, bude budovat mosty mezi lidmi a otevírat příležitosti pro užší spolupráci a výměnu.

1.5 EHSV zdůrazňuje význam občanské společnosti coby hlavního aktéra v rámci udržitelné společnosti a při rozvoji veškerých iniciativ v oblasti kultury. EU by proto měla investovat do podpory rozvoje strukturované občanské společnosti v oblasti kultury.

1.5.1 EHSV zdůrazňuje přínos programů, které zkoumají souvislosti kultury se strategiemi hospodářského, sociálního a politického rozvoje a přesouvají kulturu z okrajů do středu politické sféry.

1.5.2 EHSV vybízí k vypracování studijních a výměnných programů v oblasti kultury v širším slova smyslu, a to po vzoru úspěšného programu ERASMUS+.

1.5.3 EHSV vítá výzvu k vytvoření fóra kulturní občanské společnosti, do něhož by byly zapojeny všechny příslušné zúčastněné strany. EHSV se bude v nadcházejících letech snažit tuto strukturovanou konzultaci a dialog podporovat.

1.6 EHSV uznává význam kultury a kreativních odvětví jakožto jednoho z klíčových faktorů hospodářského růstu, vytváření pracovních míst a udržitelného rozvoje. Toto sdělení vyzdvihuje řadu aspektů a programů, které EHSV plně podporuje. Výbor proto vybízí k tomu, aby se do této oblasti investovaly dostatečné prostředky.

1.6.1 Rozvoj dovedností v oblasti kultury a kreativních odvětví je základem pro rozvoj tohoto potenciálu.

1.6.2 EHSV podporuje rozšíření iniciativy „hlavní město kultury“ v mezinárodním měřítku ve spolupráci s Radou Evropy a UNESCO a také posílení stávajících sítí měst, pokud jde o výměny v kulturní oblasti.

1.7 Výbor zdůrazňuje, že by kulturní hledisko mělo být jakožto stěžejní prvek začleněno do všech budoucích mezinárodních dohod, například do nových dohod o partnerství se státy AKT po roce 2020.

1.8 EHSV se domnívá, že by pozitivní dynamika nadcházejícího Evropského roku kulturního dědictví 2018 měla být využita k přijetí a následnému provedení akčního plánu pro kulturu v mezinárodních vztazích.

2. Shrnutí společného sdělení Komise a vysoké představitelky

2.1 Společné sdělení popisuje přístupy ke strategii EU pro mezinárodní kulturní vztahy v rámci úlohy EU jako celosvětového aktéra.

2.2 Sdělení navrhuje na podporu této strategie tři pilíře: 1) hlavní zásady činnosti EU, 2) tři hlavní oblasti takové činnosti a 3) návrh strategického přístupu ke kulturní diplomacii.

2.3 Navrhované hlavní zásady zdůrazňují nutnost podporovat kulturní rozmanitost a dodržování lidských práv, která jsou nezbytnými základy demokracie, stability a udržitelného rozvoje, včetně svobody přesvědčení a uměleckého projevu, a potřebu jít nad rámec pouhého šíření rozmanitosti evropských kultur a zdůrazňovat vzájemnost, a tudíž i vzájemnou úctu a mezikulturní dialog. Kromě toho sdělení vyzdvihuje nezbytnost doplňkovosti a subsidiarity se stávajícím úsilím členských států. Vybízí k přijetí průřezového přístupu, který přesahuje rámec umění v užším slova smyslu a zahrnuje opatření a činnosti v oblasti mezikulturního dialogu, cestovního ruchu, vzdělávání, výzkumu a kreativních odvětví. Sdělení rovněž objasňuje potřebu zamezit duplicitnímu provádění činností tím, že budou zohledněny stávající rámce spolupráce a finanční nástroje – tj. konkrétní tematické programy a rámce zeměpisné spolupráce, které již EU navrhl.

2.4 Tři oblasti činnosti navrhované za účelem zlepšení kulturní spolupráce s partnerskými zeměmi jsou a) podpora kultury jakožto hnací síly udržitelného sociálního a hospodářského růstu, b) prosazování kultury a mezikulturního dialogu pro mírové vztahy mezi komunitami a c) posílení spolupráce v oblasti mezikulturního dědictví.

2.5 V rámci oblasti podpory kultury jakožto hnací síly udržitelného sociálního a hospodářského růstu se navrhuje pomoci ostatním zemím s rozvojem kulturních politik, posílit kulturní a kreativní odvětví a podpořit úlohu místních orgánů v partnerských zemích.

2.6 Rozvoj kulturních politik lze podpořit prohloubením politického dialogu a posílením systémů správy a také prostřednictvím cílené výměny zkušeností.

2.7 Je zde zdůrazněna úloha kulturních a kreativních odvětví při podpoře inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění a poukazuje se na to, že kultura tvoří v zemích s nízkými a středními příjmy 1,5–3,7 % HDP (ukazatele UNESCO vypovídající o vlivu kultury na rozvoj). Ve sdělení se tedy navrhuje sdílet odborné znalosti s cílem dále toto odvětví rozvinout, posílit kreativní střediska a klustry, rozvíjet příslušné dovednosti a vytvořit náležitý regulační rámec na podporu malých a středních podniků a územní spolupráce.

2.8 Je zde vyzdvížen význam podpory kultury v rozvoji měst, přičemž důraz se klade na její dopad z hlediska růstu a sociální soudržnosti. Hovoří se také o potřebě zpřístupnit veřejný prostor pro všechny a o dopadu audiovizuálních programů a architektury.

2.9 V druhé oblasti činnosti, která je ve sdělení navržena, tj. prosazování kultury a mezikulturního dialogu pro mírové vztahy mezi komunitami, se navrhuje podporovat spolupráci, dialog a mobilitu mezi kulturními subjekty a uměleckými díly.

2.10 Je zde zmíněna schopnost mezikulturního dialogu podporovat budování míru, přičemž kultura slouží jako nástroj jak k předcházení konfliktům, tak i v procesu usmíření ve společnostech po skončení konfliktu, a jsou vyjmenovány rozmanité existující nástroje.

2.11 Třetí oblast navrhovaná sdělením je posílení spolupráce v oblasti kulturního dědictví jakožto důležitého projevu kulturní rozmanitosti a nástroje pro podporu cestovního ruchu a hospodářského růstu. Navrhuje se tedy podporovat výzkum v oblasti kulturního dědictví, bojovat proti nelegálnímu obchodování a přispívat k mezinárodnímu úsilí na ochranu kulturních památek, v jehož čele stojí UNESCO.

2.12 V rámci třetího pilíře sdělení navrhuje strategický přístup EU ke kulturní diplomacii, přičemž vybízí ke spolupráci mezi všemi zúčastněnými stranami s cílem zajistit vzájemnou doplňkovost a součinnost: mezi všemi úrovněmi státní správy, místními kulturními organizacemi a občanskou společností, Komisí a její vysokou představitelkou, členskými státy a jejich kulturními instituty. Navrhují se různé formáty pro posílenou spolupráci.

2.13 Kromě toho sdělení zdůrazňuje význam mezikulturní výměny studentů, výzkumných pracovníků a absolventů prostřednictvím stávajících a připravovaných výměnných programů.

3. Obecné připomínky ke sdělení

3.1 EHSV vítá společné sdělení navrhované Komisí a vysokou představitelkou. V současné době, kdy se prohlubuje sociální roztržetost a jsou na vzestupu populistické tendence, hraje kultura čím dál významnější roli při posilování vazeb v rámci občanské společnosti, podpoře vzájemného porozumění, podněcování rozmanitosti a výměny a vyvažování zjednodušujících názorů.

3.2 Toto sdělení, z něhož je patrné jednoznačné pochopení dopadu kultury, podává působivý přehled stávajících opatření na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni a upozorňuje na různé možné oblasti činnosti ohledně kulturní výměny a kulturní diplomacie.

3.3 Výbor však nyní zdůrazňuje, že je nutné posunout tuto strategii o krok dále. Akční plán musí definovat konkrétní kontaktní místa a strategicky významné země, čímž umožní cílený přístup a konzistentní vyhodnocení první fáze strategie, s přihlédnutím ke stávajícímu nástroji pro rozvojovou spolupráci (DCI 2014–2020). Měl by být zdůrazněn význam strategie s ohledem na spolupráci se sousedními zeměmi EU a zeměmi procesu rozšíření.

3.4 Kultura ve vnějších vztazích nemůže být považována za neutrální a nezávislou na politickém kontextu dotčených zemí. Příklady z minulosti i současnosti dokládají možné zneužití a zmanipulování kultury za účelem posílení autoritativní, populistické či jiné politické agendy. Proto je důležité zdůraznit, že i když kultura v rámci výměn EU nepochybně sleduje určité cíle, na rozdíl od propagandy umožňují výměny EU vyjadřovat názory četných zúčastněných stran a pluralitní přístupy. EU tedy upouští od prvku kontroly, který je typický pro propagandu. V tomto smyslu tedy kultura založená na mimořádném bohatství pramenícím z různorodosti bude přirozeně bojovat proti populistickým tendencím a státem vedené kulturní propagandě, bude vytvářet mosty mezi lidmi, strhávat zdi, jež jsou stále častěji budovány, napravovat rostoucí předsudky a otevírat příležitosti pro užší spolupráci a výměnu.

3.5 Kulturní vzdělávání založené na kreativních procesech a zhodnocování rozmanitosti, včetně mezikulturní výměny, může dále rozvíjet povědomí lidí a odpor vůči využívání kultury k populistickým účelům.

3.6 Mimoto Výbor zdůrazňuje, že vzhledem k zapojení řady ředitelství a zúčastněných stran je třeba nastavit jasnou správní strukturu k řízení spolupráce s cílem vypracovat jasné návrhy a dosáhnout jasných výsledků. Tato struktura by nicméně měla vykazovat jistou pružnost, aby nevznikala další administrativní zátěž. Měl by být určen hlavní správce dostupných finančních prostředků.

3.7 Přestože by kultura měla mít také hodnotu sama o sobě, EHSV zdůrazňuje rovněž nutnost začlenit kulturu do souvisejících oblastí, aby tak mohla prosazovat dohodnuté cíle a opatření a aby byl uznán její význam v rámci evropského projektu. V současné době však kultura v existujících akčních plánech chybí, a to platí i pro pracovní program Komise na rok 2017. Kultura musí být ve stoupající míře zastoupena v prioritách a opatřeních Evropské komise a do pracovního programu Evropské komise na rok 2018 musí být zahrnuta první konkrétní opatření.

3.8 Kultura hraje klíčovou úlohu při posilování role EU jakožto celosvětového aktéra, a to i ve výslovně uvedených stěžejních oblastech, zejména v rámci strategie EU pro Sýrii, globální strategie EU a partnerství mezi Afrikou a EU.

3.9 S ohledem na význam kultury a kreativních odvětví EHSV navrhuje, aby byla přijata opatření s cílem zajistit, že otázky týkající se kultury a kreativních odvětví budou zohledňovány při všech budoucích jednáních na mezinárodní úrovni, a to počínaje příštím mandátem k vyjednávání o novém partnerství se státy AKT po roce 2020. Platí to také pro obchodní jednání, v jejichž rámci by EU měla učinit nezbytná opatření v zájmu podpory, ochrany a propagace evropských kulturních činností⁽¹⁾.

3.10 EHSV by měl téma kultury zahrnout do činnosti stálých orgánů, které řídí, i do své běžné činnosti.

3.11 EHSV vítá uznání významu kultury pro rozvoj našich společností a jejího dopadu na klíčové politické otázky. EHSV nicméně zdůrazňuje, že na umění a kulturu by se nemělo pohlížet pouze z hlediska jejich strategické či materiální hodnoty, ale také z hlediska jejich vnitřní hodnoty jakožto viditelných projevů naší společné lidskosti.

3.12 „Kulturní práva“ jsou zmíněna stručně, tato strategie by se však měla zabývat touto zásadou evropských hodnot jakožto základem kulturního porozumění, výměny a rozvoje. Mohla by rovněž zohlednit významnou činnost, již odvádí zvláštní zpravodaj pro oblast kulturních práv (OHCHR)⁽²⁾.

⁽¹⁾ V tomto ohledu EHSV připomíná, že podporuje kulturní výjimku, jak zdůraznil ve svém stanovisku Kulturní a tvůrčí odvětví – evropská výhoda, kterou je třeba využít v celosvětové hospodářské soutěži (Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 83).

⁽²⁾ <http://www.ohchr.org/EN/Issues/CulturalRights/Pages/SRCulturalRightsIndex.aspx>

3.13 Ve sdělení se sice uvádí, že lidé často komunikují přes hranice pomocí digitálních nástrojů a že poptávka po výměně a mezikulturní spolupráci se s digitální revolucí zvyšuje, nezabývá se však v dostatečné míře důsledky a potenciálem, které tato digitalizace má pro mezinárodní kulturní vztahy. Je proto velmi důležité prověřit a zohlednit dopad digitalizace, a to zejména s ohledem na dopad na mezikulturní výměnu mezi lidmi, a prozkoumat jak jeho potenciál, tak i rizika spočívající v předpojatosti a dezinformaci. V tomto smyslu umožňují kulturní výměny lidem rozvíjet zájem a podporují přístup k informacím a zdrojům dostupným na internetu.

3.14 Je sporné označovat digitální prostředky za hnací sílu těchto intenzivnějších výměn, jelikož za dominantní sílu vývoje globálních přesunů lze považovat hospodářské změny a sociální výzvy.

3.15 Ve světle současných událostí EHSV navrhuje, aby byl do sdělení jako součást mezikulturního dialogu zahrnut mezináboženský dialog, včetně filozofických a nekonfesionálních organizací, v souladu s preambulí Smlouvy o Evropské unii, v níž se hovoří o inspirování se „evropským kulturním, náboženským a humanistickým odkazem“, a s článkem 17 SFEU. Dalo by se to podpořit prostřednictvím experimentálních iniciativ, například opatření zaměřených na studenty a akademické pracovníky církevních vysokých škol a náboženských škol v rámci programu ERASMUS+.

3.16 Sdělení zmiňuje dopad kultury na udržitelný rozvoj jako dílčí část vyváženého hospodářského růstu podporujícího začlenění⁽³⁾. EHSV lituje, že tato otázka není více zdůrazněna vzhledem k úvahám o tom, aby byla kultura učiněna samostatným pilířem podporujícím udržitelnost. V posledních letech roste počet organizací⁽⁴⁾, které přijaly toto pojetí a kladou důraz na to, že kultuře je třeba připisovat stejný význam jako ostatním rozměrům rozvoje – tj. hospodářství, sociálnímu začleňování a životnímu prostředí. EHSV tento přístup aktivně podporuje. To je pak spojeno s chápáním kultury jako klíčového prvku inkluzivního utváření komunit.

3.17 EHSV zdůrazňuje stěžejní roli společné tvorby pro umělecký rozvoj a výměnu, což je faktor, který není ve sdělení uveden. Společná tvorba nejenže zlepšuje výměnu a učení na základě rovnosti, ale může také vést k inovativním dílům, která podporují umělecký rozvoj i růst, včetně hospodářského a sociálního rozvoje.

3.18 Výbor zdůrazňuje, že kulturní výměna a dialog by měly být založeny na objektivních údajích umožňujících co nejlepší přizpůsobení kulturních a uměleckých vztahů s danou zemí či regionem. Proto je třeba prozkoumat kulturní praktiky a silné stránky a výzvy v partnerských zemích, a to ve spolupráci s těmito zeměmi. Zajímavou iniciativou je iniciativa Rady Evropy „Compendium of Cultural policies and trends in Europe“ (Přehled kulturních politik a trendů v Evropě).

3.19 Kromě toho vyžadují nezbytné dlouhodobé přístupy nepřetržité monitorování a přezkoumávání, aby bylo zajištěno, že budou mít kulturní výměny a interakce dopad a budou oboustranně přínosné.

3.20 Při koncipování programů na podporu kulturních výměn by měly být vzaty v úvahu finanční prostředky na překlady a tlumočení během těchto výměn.

3.21 Pokud jde o navrhování nových programů, EHSV zdůrazňuje, že je nutné informovat o programech jak v rámci EU, tak i partnerské země a jejich občany, vysvětlit daný přístup, podpořit iniciativy a poskytnout informace o možnostech financování. Na podporu tohoto úsilí by mohly být rozvinuty různé stávající kanály (Euronews, kulturní ocenění).

⁽³⁾ Viz rezoluce 70/214 „Kultura a udržitelný rozvoj“, kterou přijalo Valné shromáždění OSN dne 22. prosince 2015.

⁽⁴⁾ Viz činnost vykonávaná organizacemi Agenda 21 for Culture a Culture Action Europe v rámci kampaně „The Future We want Includes Culture“, která je zaměřena na úlohu kultury v cílech udržitelného rozvoje.

3.22 Výbor upozorňuje také na to, že musí být zohledněna úloha orgánů nižších úrovní správy, regionů a měst, jak bylo zdůrazněno ve stanovisku, které přijal Evropský výbor regionů ve dnech 7. a 8. února 2017.

3.23 Výbor zdůrazňuje, že je nesmírně důležité podporovat otevřenou výměnu a řešení sporů mezi jednotlivými státy ohledně vlastnictví artefaktů, jež jsou součástí národního kulturního dědictví.

3.24 EHSV sice toto sdělení vítá a se zájmem očekává, že budou návrhy převedeny do konkrétních kroků, rád by se však podrobněji pozastavil nad oblastmi, které nejsou v návrhu dostatečně zdůrazněny – a) kultura jakožto pilíř míru a stability, b) kultura a občanská společnost a c) kultura a kreativní odvětví pro udržitelný růst a rozvoj.

3.25 S ohledem na význam a viditelnost nadcházejícího Evropského roku kulturního dědictví EHSV navrhuje využít tento rámec a pozitivní dynamiku k tomu, aby byl vypracován a zaveden akční plán pro kulturu ve vnějších vztazích v roce 2018.

4. Kultura jakožto pilíř míru, stability a bezpečnosti

4.1 EHSV je potěšen tím, že byla kultura označena za jeden z nezbytných předpokladů pro mír a stabilitu. Kultura má tedy klíčový význam při naplňování hlavního cíle Evropské unie, tj. „podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel“ (článek 3 SEU).

4.2 Evropská unie se musí ujmout své právoplatné vedoucí úlohy při uskutečňování, ochraně a prosazování míru na celém světě. Její model, který získal Nobelovu cenu a zajistil nejdelší období míru a prosperity v Evropě v době po světových válkách, je důkazem její schopnosti jít v této oblasti světa příkladem. Výsledky EU v oblasti lidských práv a demokracie, rovnosti, tolerance, porozumění a vzájemné úcty nemají na mezinárodní scéně obdoby. Motto EU „Jednotná v rozmanitosti“ má vzhledem ke globálním výzvám současného světa větší ohlas než kdykoli jindy v její šedesátileté historii.

4.3 EHSV vyzdvihuje význam výměny v oblasti předcházení konfliktům, jejich řešení a usmíření po ukončení konfliktu. Prostor, který kultura a umění vytvářejí, umožňuje uskutečňovat otevřenou výměnu a budovat vzájemnou důvěru. I když je zmíněna kultura v období před konfliktem a po něm, je třeba tento aspekt rozvinout, a to zejména z toho důvodu, že kulturní subjekty třetích zemí mají v tomto ohledu také bohaté zkušenosti, což umožňuje vést oboustranně prospěšnou reflexi. Respektování kulturních lidských práv by mělo být zahrnuto do mírových dohod, což rovněž umožní, aby byly v oblastech, které prošly konfliktem, respektovány kulturní menšiny⁽⁵⁾.

4.4 Role EU v mírovém procesu v Severním Irsku by mohla být využita jako možný základ strategie budování míru na celosvětové úrovni. Například nová iniciativa „White Dove“ by se mohla inspirovat úlohou, již EU sehrála v mírovém procesu v Severním Irsku prostřednictvím svého jedinečného programu PEACE⁽⁶⁾. Díky celosvětovému dosahu by tato iniciativa mohla být všezahrnující a zajistit zdola vycházející příspěvek občanské společnosti a politických činitelů. Mohla by být propojena s novým Evropským sborem solidarity a napodobit model programu ERASMUS+, s tím rozdílem, že by nebyla určená výlučně mladým lidem. Mohla by být provázána se všemi opatřeními EU v oblasti obrany, bezpečnosti a diplomacie, přičemž by strategiím řešení konfliktů dodávala tolik potřebný prvek kultury a budování míru. Tím by podporovala mezikulturní dialog, vzájemnou úctu, toleranci a porozumění prostřednictvím kultury, vzdělávání a sdělovacích prostředků.

4.5 EHSV upozorňuje na úlohu organizované občanské společnosti, politických nadací a místních orgánů v rámci budování míru a procesu usmíření. Je třeba využít jejich odborných znalostí a začlenit a podpořit jejich úhel pohledu.

4.6 Výbor zdůrazňuje, že v zájmu podpory míru a stability musí být kulturní iniciativy a výměny vytvářeny ve spolupráci s místními subjekty a musí se usilovat o oslovení místních občanů, a to mimo okruh, na který se kulturní a umělecké programy obvykle zaměřují.

⁽⁵⁾ Viz též „Information presented by the Northern Ireland Human Rights Commission to the United Nations on The Derry/Londonderry Report on Upholding the Human Right to Culture in Post-Conflict Societies“ (Informace, které Komisi OSN pro lidská práva předložilo Severní Irsko, ohledně zprávy Derry/Londonderry o respektování lidského práva na kulturu ve společnostech po skončení konfliktu, UNGA A/HRC/25/Ni/5 ze dne 27. února 2014).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV k tématu Úloha Evropské unie při budování míru ve vnějších vztazích: osvědčené postupy a perspektivy (Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 21).

4.7 Na mezivládní úrovni jsou chvályhodné iniciativy Rady Evropy (RE). Mohla by být posílena spolupráce s RE, aby bylo možné čerpat z jejích odborných znalostí ohledně členských zemí RE, s nimiž EU sousedí. EHSV například upozorňuje na rámec ukazatelů pro kulturu a demokracii a na iniciativu „Youth Peace Camp“, která umožňuje mladým lidem a mládežnickým organizacím z oblastí postižených konfliktem navázat dialog a podílet se na transformaci konfliktů na základě vzdělávání o lidských právech a mezikulturního učení. Tento program by mohl být vzorem pro kulturní dialog mezi mladými lidmi.

4.8 EHSV rovněž upozorňuje na dopad kultury na problematiku bezpečnosti v městských oblastech, jak je uvedeno v jeho nedávné studii „Culture, Cities and Identity in Europe“ (Kultura, města a identita v Evropě), a navrhuje podporovat výměnu pozitivních zkušeností v této oblasti ⁽⁷⁾.

4.9 Je třeba lépe prostudovat dopad kultury – a její ztráty – na radikalizaci mladých lidí. Je nutné zdůraznit dopad kulturních činností a kulturního dědictví na sociální stabilitu a soudržnost a zároveň je třeba zabránit zneužití kultury a dědictví jako prostředků k podpoře radikální či nacionalistické agendy.

4.10 Prosazování kultury jakožto pilíře míru a stability musí jít ruku v ruce s upozorňováním na svobodu uměleckého projevu jakožto lidské právo. Na úrovni organizací občanské společnosti existují globální iniciativy na podporu pronásledovaných umělců (například Freemuse či Observatoire de la Liberté de la Création Artistique). Je třeba podporovat jejich rozvoj a vzájemnou spolupráci v rámci evropských organizací občanské společnosti.

5. Kultura a občanská společnost

5.1 EHSV zdůrazňuje, že je nutné rozvíjet aktivní občanskou společnost na podporu participativního a inkluzivního růstu a kulturního rozvoje. Činnosti občanské společnosti by měly být posíleny prostřednictvím kulturního dialogu a výměny a budování kapacit ⁽⁸⁾. Rozvoj administrativní kapacity organizací občanské společnosti má zásadní význam pro to, aby byla zajištěna společná tvorba a výměna na základě rovnosti.

5.2 EHSV proto souhlasí se záměrem posílit podporu organizacím občanské společnosti působícím v oblasti kultury v partnerských zemích. Oprávněně je zdůrazněna potřeba začlenit kulturní subjekty a EHSV by chtěl podtrhnout význam tohoto úsilí nejen pro mezikulturní dialog, ale také pro kulturní rozmanitost a kulturní práva.

5.3 EHSV by rád zdůraznil, že je nutné zapojit nevládní organizace a nadace v Evropě i v partnerských zemích, jelikož se jedná o cenné subjekty a zdroje pro úspěšnou výměnu a dialog. Mělo by proto dojít ke zužitkování programů vnitrostátních subjektů, spojení sil a poučení se z těchto programů, například z činností Nadace Roberta Bosche v oblasti mezinárodních vztahů či projektů Interarts, mimo jiné jde o projekt financovaný EU „Communities of practice for the public value of culture in the Southern Mediterranean – SouthMed CV“ (financovaný v rámci programu EUROMED GR NEAR), jehož cílem je přesunout kulturu z okrajů do středu veřejné sféry a zkoumat případné souvislosti se strategiemi hospodářského, sociálního a politického rozvoje.

5.4 Upozorňuje na skutečnost, že (mezi)kulturní výměny se nesmí omezovat na umělce a subjekty v oblasti kultury, ale měly by zahrnovat silný rozměr zvyšování povědomí a účasti všech občanů. Navzdory snahám o napravení tohoto nedostatku mají kulturní a umělecké výměny tendenci oslovovat omezený počet lidí s často podobným sociálním a kulturním zázemím a vzděláním. Z toho důvodu by do kulturních programů měly být výslovně zahrnuty výměny týkající se participativních kulturních iniciativ a rozvoj vzdělávání v oblasti umění. Jen tak bude možné využít potenciál umění a kultury k podpoře stability, míru a udržitelného rozvoje.

⁽⁷⁾ Studie vypracovaná na žádost EHSV s názvem „Culture, Cities and Identity in Europe“ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-europe-culture-cities-study>.

Závěry konference „Naděje pro Evropu: kultura, města a nová pojetí“ uspořádané skupinou Různé zájmy v rámci EHSV v Bruselu ve dnech 20. a 21. června 2016: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-europe-culture-cities-conclusions>.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV k tématu Evropský rok mezikulturního dialogu (Úř. věst. C 185, 8.8.2006, s. 42).

5.5 EHSV vysoce oceňuje program ERASMUS+ a jeho význam pro výměnu a vzájemné porozumění a učení. Na úrovni EU neexistují žádné podobné iniciativy pro kulturní subjekty a občany zabývající se oblastí kultury a umění. Bylo by možné zvážit vytvoření specifického programu výměny a mobility v oblasti umění a kultury v širším slova smyslu.

5.6 Existuje mnoho výměnných a studijních pobytových programů pro umělce a kulturní subjekty, které jsou financovány na dvoustranné bázi prostřednictvím vnitrostátních kulturních institucí. Je třeba prozkoumat možnost posílení součinnosti mezi těmito programy, včetně nevládních iniciativ, jako je například fond Roberta Cimetty.

5.7 Musí být uznán přínos mezinárodní spolupráce a mobility pro rozvoj kulturní identity v době, kdy demografické, sociální a hospodářské změny rovněž naznačují zkracování vzdáleností mezi zeměmi i v rámci jednotlivých zemí. Tyto posuny mají vliv na kulturní procesy a zvětšují také potenciál pro tvorbu přeshraničních kulturních sítí. Pokud bude tato mobilita řádně podporována, mohla by kromě svého pozitivního dopadu na hospodářskou výměnu přispět také k rozvoji kulturní identity, což zase podpoří budování míru a sociální soudržnost. Tato mobilita musí být pečlivě vyvážena podporou vzniku stabilních struktur, aby byla zaručena budoucnost kulturních a kreativních iniciativ.

5.8 EHSV vyzdvihuje schopnost kulturních sítí podporovat výměnu mezi pracovníky v oblasti kultury, strukturovat kulturní oblast a rozvíjet aktivní kulturní občanskou společnost. Proto navrhuje podporovat výměnu s evropskými kulturními sítěmi prostřednictvím položky financování v rámci programu Kreativní Evropa. Mohly by být podporovány kontakty s existujícími sítěmi na mezinárodní úrovni a rozvoj sítí v různých regionech.

5.9 EHSV stejně tak zdůrazňuje přínos jiných složek současného programu Kreativní Evropa a vybízí k tomu, aby byly přezkoumány veškeré možnosti financování z hlediska jejich potenciálu pro kulturní výměnu na mezinárodní úrovni.

5.10 EHSV vítá výzvu k vytvoření fóra občanské společnosti, do něhož by byly zapojeny všechny příslušné zúčastněné strany a které by hrálo klíčovou roli v rozvoji výše uvedeného akčního plánu pro mezinárodní kulturní vztahy. Mohlo by se jednat o každoročně pořádané fórum založené na horizontálních diskusích a debatách s přidruženými setkáními v různých zeměpisných regionech v EU i mimo ni.

5.11 EHSV se bude v nadcházejících letech snažit tuto strukturovanou konzultaci a dialog s příslušnými zúčastněnými stranami v oblasti vnějších vztahů podporovat. EHSV se bude dále zamýšlet nad tím, jak by mohl v rámci své úlohy a svých pracovních metod konkrétním a strukturovaným způsobem přispět k lepšímu rozvoji výše uvedeného akčního plánu.

6. Kultura a tvůrčí odvětví pro udržitelný růst a rozvoj

6.1 Kultura by měla být plně uznána jako čtvrtý pilíř udržitelného rozvoje. To umožní sladit vize kultury buď jako nástroje hospodářského růstu, nebo jako nositelky vlastní vnitřní hodnoty, která by neměla být podřízena hospodářským prioritám.

6.2 EHSV zdůrazňuje význam udržitelnosti a alternativních způsobů zajištění růstu, jako je například větší pohoda ve společnosti.

6.3 Sdělení vyzdvihuje řadu důležitých bodů týkajících se přínosu kultury a kreativních odvětví, v nichž působí hlavně malé a střední podniky⁽⁹⁾, pro udržitelný rozvoj, hospodářský růst a vytváření pracovních míst, což EHSV jednoznačně podporuje. Ve sdělení se zdůrazňuje, že celosvětový obchod s tvůrčími produkty se mezi roky 2004 a 2013 více než zdvojnásobil⁽¹⁰⁾ a že na kulturní a kreativní odvětví připadá přibližně 3 % světového HDP a přes 30 milionů pracovních míst⁽¹¹⁾.

6.4 Je nezbytné zdůraznit nutnost investovat do rozvoje příslušných dovedností za účelem využití potenciálu růstu v kreativním odvětví. Je nutné podporovat místní trhy. Programy mobility zaměřené na podporu rozvoje dovedností by neměly zintenzivňovat odliv mozků, který má nepříznivý dopad na partnerské země.

⁽⁹⁾ „Key size-class indicators for enterprises in selected cultural sectors, EU-28“, Eurostat, 2013.

⁽¹⁰⁾ „The Globalisation of Cultural Trade: A Shift in Cultural Consumption – International flows of cultural goods and services 2004–2013“, Statistický úřad při UNESCO (UIS), 2016.

⁽¹¹⁾ „Cultural Times“, zpráva CISAC a UNESCO, 2015.

6.5 Zkušenosti z programu evropských hlavních měst kultury prokázaly vliv kulturního rozvoje na hospodářský a sociální rozvoj v městských oblastech. Mohla by být vypracována opatření v oblasti výměn a budování kapacit s ostatními zeměmi ohledně výzev a strategií, které k tomuto růstu vedly.

6.6 Také jiné nadnárodní organizace a regiony přijaly koncept hlavních měst kultury jako příklad osvědčených postupů (například jmenování islámských hlavních měst kultury Islámskou organizací pro vzdělávání, vědu a kulturu ISESCO). Měly by být prozkoumány možnosti spolupráce a součinnosti s cílem maximalizovat vzájemný prospěch a učení. Dalo by se zvážit vytvoření programu mezinárodních hlavních měst kultury či partnerství měst v rámci tohoto programu.

6.7 Dalším příkladem propojení lokalit a měst je program Rady Evropy Kulturní trasy. Tento program by mohl být prozkoumán a rozvinut na mezinárodní úrovni, přičemž by mohl být rozvinut jeho potenciál pro posílení kulturního cestovního ruchu a porozumění společným mezinárodním kulturním kořenům.

6.8 EHSV zdůrazňuje, že je nutné podporovat a usnadňovat spolupráci a vytváření sítí mezi městy v Evropě i mimo ni. Řada evropských měst má zkušenost s vytvářením kulturní politiky a jejím vztahem k jiným oblastem udržitelného rozvoje (například hospodářskému růstu, vytváření pracovních míst, sociálnímu začleňování, kreativnímu vzdělávání, kulturnímu cestovnímu ruchu atd.). To je výhodou pro dlouhodobou spolupráci mezi Evropou a zeměmi globálního jihu a EU by mohla rovněž hrát roli při usnadňování spolupráce a vytváření sítí mezi městy v Evropě i mimo ni. V tomto ohledu již existují příslušné iniciativy, které mohou užitečným způsobem přispět k dlouhodobé spolupráci – patří mezi ně například programy „Pilot Cities“ a „Leading Cities“.

6.9 V této souvislosti by měla být rovněž považována za cenný přínos existence sítí měst, které vyvíjejí opatření v oblasti kultury, jako jsou například Eurocities, Mercociudades, Africities, síť Creative Cities organizace UNESCO, Les Arts et la Ville, australská síť Cultural Development Network nebo Creative City Network of Canada.

6.10 EHSV vyjadřuje politování nad tím, že v navrhovaných krocích směrem ke společné strategii chybí genderové hledisko. Ačkoli rovnost žen a mužů představuje ústřední prvek našich evropských hodnot, studie dokládají nerovnováhu v zastoupení žen a mužů mezi umělci, kterým se dostává viditelnosti a kteří zaujímají klíčové pozice. Podobně i UNESCO popisuje předpojatost ve výhodách plynoucích z opatření v rámci kulturního cestovního ruchu a kulturního rozvoje. EHSV proto trvá na zohlednění tohoto rozměru.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro řízení, zachování a kontrolu platná v oblasti úmluvy Regionální organizace pro řízení rybolovu v jižním Tichomoří (SPRFMO)

[COM(2017) 128 final– 2017/0056 COD]

(2017/C 288/18)

Konzultace	Evropský parlament, 3. 4. 2017 Rada Evropské unie, 10. 4. 2017
Právní základ	čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	181/0/1
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 526. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 31. května a 1. června 2017 (jednání dne 31. května 2017), 181 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 1 člen se zdržel hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví míra úpravy přímých plateb podle nařízení (EU) č. 1306/2013 pro kalendářní rok 2017

[COM(2017) 150 final – 2017/0068 COD]

(2017/C 288/19)

Konzultace	Evropský parlament, 6. 4. 2017
Právní základ	Ustanovení čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	31. 5. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování	177/0/0
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Vzhledem k tomu, že se již Výbor vyjádřil k obsahu návrhu ve svém stanovisku CES2942/2013, přijatém dne 25. května 2013 (*), rozhodl se na 526. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 31. května 2017 a 1. června 2017 (jednání dne 31. května 2017), 177 hlasy pro, nikdo nebyl proti a nikdo se nezdržel hlasování, nevypracovat k tomuto tématu nové stanovisko, ale odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 31. května 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

(*) Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví sazba úpravy přímých plateb podle nařízení (ES) č. 73/2009 v kalendářním roce 2013 COM(2013) 159 final — 2013/0087 (COD) Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 143.

